ILLÁR Erzsébet

Illár Erzsébet, Kárpáthi Jenő, Márki-Zay Margit iparművészek kiállitása, Bp., Mednyánszky Terem, 1986 augusztus 7-16. Bp. : Képcsarnok V., 1986 [4] p., 3 t ill.

Kárpáthi Jenő
Márki-Zay Margit

Művészeti krónika

Román György képei /Alkotás/

Kállai Ernő /1891-1954/

Pécsi József

Jegyzetek

Oltványi Imre (1893-1963)

Névmutató

ILLÁR ERZSÉBET festő

1990-07-27
NAPLÓ (VESZPRÉM)

ILLÁR ERZSÉBET
KERAMIKUSMŰVÉSZ

munkáiból rendezett bemutató nyílt tegnap, csütörtökön a veszprémi Dési Huber Teremben. A bemutató csak egyetlen hétig, augusztus 2-ig tekinthető meg.

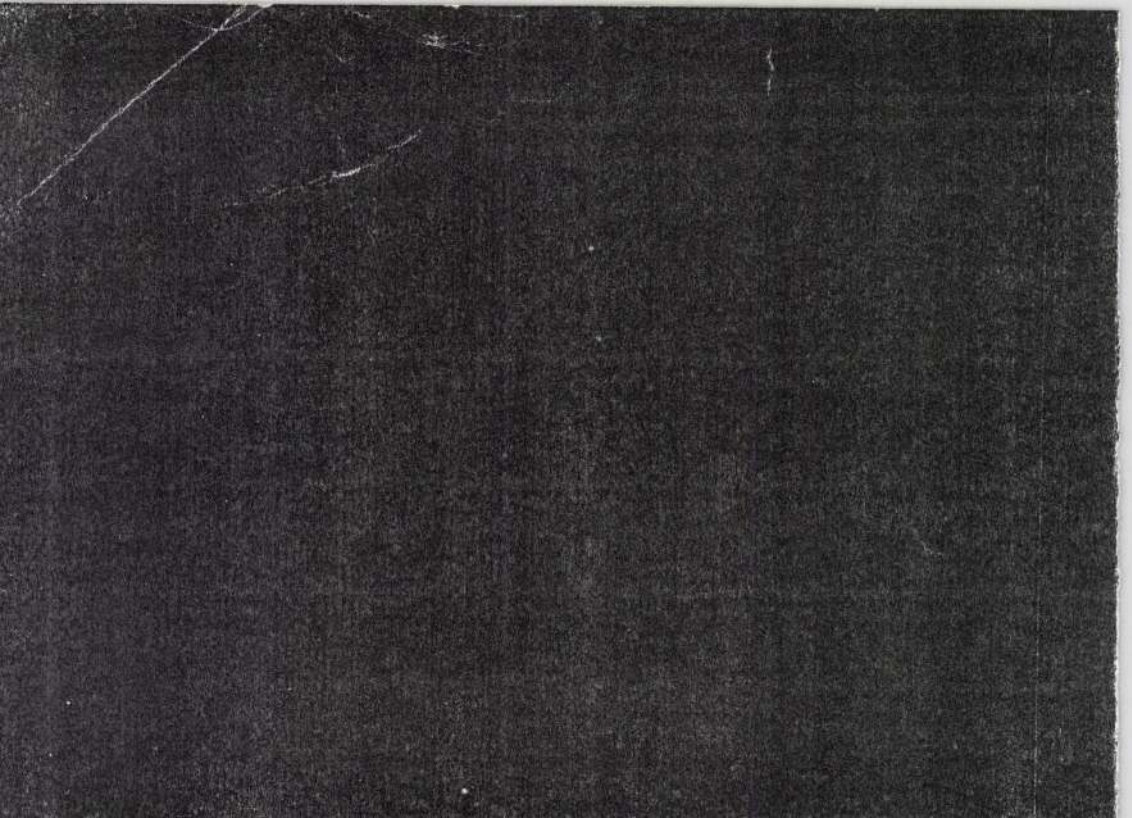

ILLÁR ERZSÉBET Keramikus
Szeretet – terakotta

Fotó: Milos József

Tellér Erzsébet keramikus

Márki-Zay Margit

Kiállításnyitás 1988. ápr. 21 (m.ny. P.Ö.G.) – ápr. 29-i Derkovits tere

Illár Erzsi műterme valóságos kis szellemi centrum. Művész barátok jönnek-mennek, szüntelenül cseng a telefon, miközben az utcán a járókelők meg-megállnak a hatalmas üvegportál előtt gyönyörködve, csodálva a puha agyagból gyúrt, formált kerámiákat.

Kerámiák? Agyagszobrok – ahogy egy művész barátom is ráérzett ezekre az alkotásokra.

Aki ismeri a művészt, tudja, örökösen vibrál, csaponganak a gondolatai. De amikor magára marad a maroknyi sárral, megszűnik a külvilág. Nincs más, csak a képzeletében vívódó vagy már rég megszületett alak. Sodorja, simítja, alakítja ezt a képlékeny anyagot és egyszercsak lelke van, egyszercsak emberivé válik. Érző, cselekvő emberi figurává. Az egyik esernyővel sétára indul, a másik a vízparton ábrándozik, a harmadik könyökét térdére támasztva gondolkodik, a negyedik szatyorkát karjára öltve éppen vásárlásból tér haza.

Harmóniát sugárzó kis életképei mind-mind megkapóak.

Hogy miért? Mert egyszerűek, kedvesek, természetesek, emberközeliek, meg őszinték. Derűt, gyengédséget árasztók.

Az agyag poétája ő, aki élethelyzeteket, finom emberi érzelmeket jelenít meg, de felidézi emlékeinket, megfogalmazza vágyainkat, álmainkat is.

Csorba Mária

Kiállítások: 1984. Nünberg
1986. Mednyászky Terem (Képcsarnok)
1986. Debrecen (ELTE)
1987. Paál László Terem (Képcsarnok
1987. Simontornyai Vármúzeum
1987. Győr (Képcsarnok)

ILLÁR ERZSÉBET keramikus

November 6-án, pénteken 17-órakor a Magyar Honvédség Művelődési Házában (Bp. XIV., Stefánia u. 34.) **Illár Erzsébet** kerámikusművész és **Tiszttartó Edith** festőművész tárlatát dr. Kelényi István művészettörténész nyitja meg.

A

1 24
2 28
3 30
4 ~~16~~
5 30
6 33
7 29
8 22
9 35
10 25

ILLÁR ERZSÉBET

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1990. NOVEMBER 27

Illár Erzsébet budapesti kerámikusművész alkotásai megtalálhatók a Képcsarnok Vállalat szolnoki Aba-Novák-termében. A művésznő rendszeresen rendez tárlatokat, bemutatókat megyénkben is. Többek között az Aba-Novák-teremben, Martfűn, legutóbb pedig a szolnoki reptéri helyőrségi klubban. Illár Erzsébet szobrász szakon végzett, s ezt észre lehet venni kerámiáin is. Jelenleg két kiállításra készül, az egyik Dunaújvárosban lesz a művelődési központban, november 23-tól január 6-ig. A másik pedig Budapesten a margitszigeti Ramada Hotel Nádor termében, december 7-16-ig. Képeink a művésznő műtermében készültek. (Fotó: Nagy Zsolt)

ILLÁR Erzsébet kermikus

kiáll. Józsefvárosi Művelődési Ház,
1992. márc. 12.

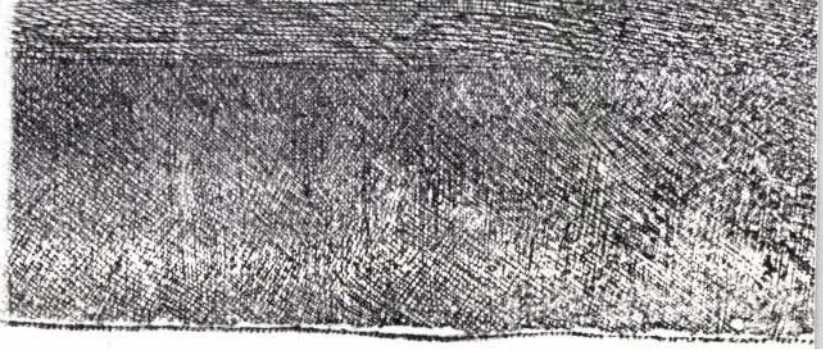

27. Rembrandt drawing at a window. 1648 (Cat. No. 2

ILLÁR ERZSÉBET

A Simontornyai Vármúzeumban június 8-án Illár Erzsébet terrakotta figuráiból állítottak össze érdekes kiállítást, melyet Villangó István művelődési minisztériumi főosztályvezető nyitott meg.

*

DUNAÚJ, 1987.3. sz. Borító

ős kertszobrok/.
ősen 1680 körül a kőszobrászatban
a fogadalmi emlékek csoportja
propagandisztikus vonatkozásainak
ellegü, a barokk stiluselemek

szobrászat másik fontos területe a
ilustörekvések a megrendelő kapcso-
delkezésre álló mesterek szerint
iadalivszerü fali siremlékeknél,
z, részben német /augsburgi stb./
par polgári környezetben a
lis, vagy ornamentális siremlékek

ILLÁR Erzsébet

Bp. Medvegánsky
Terem, 1986

ILLÁR ERZSÉBET

Ketergényben születtem egy Ungvár melletti piciny falucskában. Amikor még azt sem tudtam mi az, hogy kerámia, a helyi múzeum felkérésére a magyar 1848-as szabadságharcosokról készítettem – akkor óriásinak tűnő (150 x 200 cm) – festményeket, melyet ma is őriznek.
1965-ben szereztem diplomát kerámia szakon. Tanáraim Balla Pál, Medveczky Edit. További utam is kanyargós volt. 1965–71-ig a Kárpátaljai Postaigazgatóságon dolgoztam esztétikai mérnökként. 1971-ben kértem és megkaptam visszahonosításomat Magyarországra. 1971–79-ig a Képcsarnoknál dolgoztam mint kirakatrendező. 1975-től vagyok tagja a Művészeti Alapnak. Korábban az óbudai művészek kollektív kiállításán szerepeltem.
1984-ban Nürnbergben volt önálló kiállításom. 1985-ben a Képcsarnok Vállalat Soproni és Debreceni figurális kiállításán vettem részt.
Körülbelül másfél éve forgalmazzák figurális kerámiáimat a Képcsarnok és Iparművészeti boltok. Ez most megélhetésem fő forrása. Könnyen sebezhető, örök optimista vagyok. Szeretem az embereket, főleg a gyerekeket és az időseket. Fáj mindennemű igazságtalanság, nem csak az, ami engem ér.
Boldog vagyok, ha látom az arcokon, hogy örömet szereztem munkáimmal.

Illár Erzsébet

ILLÁR ERZSÉBET keramikusként a kisplasztika mestere, rendkívül ötletesen rakja fel alakjait, állítja össze kompozícióit, fejleszti életképpé kis mintáit. Mozgást, cselekményt hitelesen ábrázol, holott a képzőművészetről századunk modern elméletírói kimondták a végítéletet, a festőtől, a grafikustól, a szobrásztól mindössze állókép kapható, sóbálvánnyá váló ember, pillanatfelvétellé merevedő helyzet. Illár Erzsébet azért is a klasszikusok tanítványa, mert bebizonyítja, hogy a csecsemőjét karjában ringató kismama, a tanítványaival együtt éneklő tanító néni, a korzón sétáló napernyős úrnő a forró kemencében való kiégetés után mintha tovább folytatná ténykedését, zavartalanul végezné teendőit. Mert már megfogalmazták a régiek is (Plinius, Vasari, Goethe és más tollforgatók), hogy a jó mű összegez, egyazon motívumba sűríti mindazt, ami volt, van, lesz. Illár Erzsébet ezt stílusának közvetlenségével éri el, működése derűt áraszt, a megnyugtató harmónia, a kellemes közérzet képzetét kelti. A természetesség légköre veszi körül valahány kerámiáját, meghitt kapcsolatot teremt művészete és publikuma között. Szinte magától értetődőnek hat minden figurája, olyik üldögél, másik szemlélődik, két kamasz komolykodik, a menyecske pipiskedik, Miska bácsi pipázik, a juhászbojtár csodálkozik, az énekesnő áriázik, a nagyi mesél unokájának, a nagypapi bóbiskol. Az egész társaság úgy viselkedik mint az életben, de gesztusaiban, létformájában még sincs semmi, ami véletlenszerű lenne. Ahogyan a Művésznő kedves teremtményei felvonulnak, erre-arra vállalkoznak, az köznapi jelenség, ám a művészetben a tipikus mozzanatoknak is van önálló jelentése.

Hogy érvényessé váljék egy-egy taglejtés, többek csoportosulása, a gyakori szituáció művészi átírása, ahhoz el kell rendezni a nyersanyagot, az emléket, a látványt, a kitalációt, és erre van szükség a figurális kerámiák megalkotásakor is. Illár Erzsébet példás következetességgel oldja meg a mű megszerkesztésének a feladatát, áttekinthetővé fejleszti a választott motívumot, a puszta rátekintésre is érthetővé teszi alakjainak a beállítását, tiszta nézetekre dolgozza ki egy és többfigurás ópuszait. Célravezető eszközei vannak arra, hogy a tematikus elevenséget a formai tömörség ne csorbítsa, hiszen a részletek, a plasztikai elemek-felületek mustrájában tulajdonképpen mindenütt jelen van a stilizálás szándéka, az össztermés viszont emellett, vagy ennek ellenére a fesztelen kedélyesség, pajkos díszítményesség révén lett oly népszerű.

Illár Erzsébet nyíltan vállalja a bizodalom, az öröm, a vidámság szolgálatát. Nem hisz a művészet korszerűségének ama feltételében, miszerint a művésznek egyoldalúan a keservekből, rejtélyekből, képtelenségekből kellene felépítenie eszmerendszerét. Azért munkálkodik, hogy továbbra is éljen a remény, a hit, s hogy a mindennapi kenyér mellé jusson valami a zavartalan szépség áldásaiból is.

Pogány Ö. Gábor
a Magyar Nemzeti Galéria ny. főigazgatója

ERZSÉBET ILLÁR ist – als Keramikerin – die Meisterin der Kleinplastik, sie trägt sehr findig ihre Figure auf und entwickelt ihre kleinen Motiven zu Lebensbild. Sie bildet die Bewegung und die Aktion verbürgt ab, doch die modernen Theorieschriftsteller unseres Jahrhundertes haben das Endurteil bestimmt, daβ man von dem maler, von dem Graphiker, von dem Bildhauer nur ein Stehbild bekommen kann. Man hat schon langem gesagt, daβ das gute Werk alles was war, was es gibt und was kommen wird zusammenfasst und erzählt.

Erzsébet Illár kann dieses Gefühl mit der Unmittelbarkeit ihres Stiles erreichen, ihre Tätigkeit strömt Heiterkeit aus und erweckt die beruhigende Harmonie und das angenehme Allgemeinbefinden.

Alle ihre Keramiken umfängt die Atmosphäre der Natürlichkeit und erschafft vertraute Verbindung zwischen dem Publikum und ihrer Kunst.

Ihre Figuren wirken selbstverstandlich, einige sitzen,anderen sinnen, zwei Flegel werden ernsthaft, Onkel Miska raucht Pfeife, der Hirtenjunge staunt, die Sängerin singt, die Groβmutter erzählt ihrem Enkelkind, der Groβvater nickt. Das ganze Gesellschaft verhaltet sich so, wie im Leben. Es ist ganz natürlich, wie die lieben Geschöpfe der Künstlerin handeln, aber in der Kunst hat alle Bewegung eine selbstandige Bedeutung.

Man soll das Rohmaterial so ordnen, daβ einige Gebärden gültig werden können. Erzsébet Illár löst mit musterhaften Folgerichtigkeit die Aufgaben der Werkkonstruktion auf, sie entwickelt ihre gewälte Motiven zu übersichtlich. Schon auf ein Anschauen macht sie zu verständlich die Einstellung ihrer Gestalten. Sie hat zweckdienliche Mittel dafür, daβ die förmliche Festigkeit die dramatische Lebhaftigkeit nicht beeinträchtigen kann. Ihre Werke werden wegen des unbesorgten Gemütes, des befreiten spieles so beliebt.

Erzsébet Illár übernimmt offen den Dienst der Freude, der Lustigkeit und der Zuversicht. Sie glaubt nicht in solcher Bedingung der Kunst, daβ der Künstler Sein Ideesystem nicht aus der Bitternis, aus dem Rätsel, aus dem Unsinn aufbauen muβ.

Sie arbeitet dafür, damit die Hoffnung, der Glaube weiterleben könne, und damit die Leute etwas neben dem alltägigen Brot aus dem Segen der Schönheit kriegen könne.

Gábor Ö. Pogány
Ex Hauptsdirektor
Ungarische Nationalgalerie

ÖNÉLETRAJZ

Ketergényben születtem egy piciny falucskában Kárpátalján. Tanulmányaimat Ungváron végeztem, ahol kerámia szakon szereztem diplomát, bár mindig festőnek készültem.

1971-ben kértem és kaptam visszahonosítást Magyarországra. Miután 10 évig a zsűrivel nem boldogultam, vagy ők velem nem, elkezdtem a saját fejem után dolgozni. Azóta megy jobban a sorom.

Büszkén vallom, kevés olyan országról tudok széles e világban, ahol ne lennének gyűjtőim. Vállalom: én a koromnak alkotok. Ha netán az utókor is elismer, annak majd utódaim örüljenek. Nincs szebb dolog annál, ha látom , hogy örömet szerzek embertársaimnak alkotásaimmal. Magam kreálta ars poetikám:

"Ne mások magyarázzák meg az én alkotásaimat, én alkossak úgy, hogy mindenki megértse".

Könnyen sebezhető, de örök optimista vagyok. Nagyon szeretem az embereket. Fáj minden igazságtalanság, nemcsak az ami engem ér. Kéretlen prókátorként is beavatkozom, ha bántanak valakit. Eddig szerencsém volt, és az eredmény sem maradt el.

Mögöttem van 35 hazai és külföldi egyéni kiállítás. Sikerem mércéje, hogy műtermem előtt meg-megáll mind a sietős hozzáértő, mind a ráérős laikus. Megcsodálják, szinte elbeszélgetnek figuráimmal mintha társak lennének.

LEBENSLAUF

Ich bin in einem kleinen Dorf namens Ketergény in Karpaten-Ukraine (Kárpátalja) geboren. Meine Ausbildung als Keramikerin habe ich in Ungvár absolviert, obwohl ich im Grunde genommen immer schon Maler sein wollte.

Im Jahre 1971 habe ich meine ungarische Einbürgerung beantragt und erhaltan. Nach einer 10 Jahre lang andauernden, gegenseitigen Problemszeit mit der Kunstfachjury, begann ich selbststandig arbeiten. Dieser Schritt hat zur Verbesserung meines Lebens beigetragen.

Ich kann mit Stolz darüber berichten, daβ es in der Welt kaum noch Länder gibt, wo ich keine Sammler hätte. Mein Motto lautet, für ensere Zeit zu schöpfen. Sollte mich auch die Nachwelt anerkennen, so werden sich darüber meine Nachfolger freuen. Es gibt für mich nichts Schöneres, mit meinen Werken Freude den Mitmenschen zu bereiten.

"Es sollten nicht andere meine Werke erklären, ich muβ so arbeiten, damit meine Werke für jeden verständlich sind"

Ich halte mich für einen leicht verletzbaren Menschen mit optimistischer Einstellung und einem Hang zur Menschenliebe. Mir tut jede Ungerechtigkeit weh, auch wenn diese mich direkt nicht betrifft. Auch als ungebeten er fürsprecher mischa ich mich in Angelegenheiten ein, wenn jemand Unrecht getan wird. Bislang hatte ich dabei immer Glück und auch Erfolg.

Bereits 35 eigene Ausstellungen habe ich in meiner Heimat und im Ausland ebenfalls hinter mir. Einen Maβstab meiner Erfolge bildet, wenn vor meinem Atelier sowohl der eilende Sachverständige als auch der Zeit habende Laie stehen bleibt. Die Schaulustigen bewundern meine Figuren, als würden sie Gesprache mit denen führen.

CURRICULUM VITAE

I was born to a tiny village named Ketergény in Kárpátalja (East-Ukraine used to belong to Austro-Hungarian Monarchy).

I asked and got Hungarian citizenship as a native Hungarian in 1971. After I could not get along with the jury in art (or they with me) I began to work along my ideas. Since then I am better off.

I am especially proud of that I have the knowledge of a very few countries all around the world where I have not got collectors of my works. My principle is that I work for my contemporary word. If coming ages would appreciate me that be a pleasure for my descendants. I cannot imagine more beautiful than seeing that I give pleasure for people with my works.

My motto is *"no one should explain my works, I shall work that being understood by anybody".*

I am an optimist easy to hurt. I adore people. Every injustice hurts me not only the ones directed against me. I intervene unasked for it if someone is hurt. Till now I am fortunate as I always succeded.

A have had 35 exhibitions for my worksat home and abroad. Indicator of my success that in front of my workshop's window pauses rushing experts and collectors as well as the everyday-people. They are looking at my small ceramic sculptures and statuettes as though they were accompanions.

MÁTKA

PIAC UTÁN

KORSÓS LEÁNY

TALLÓZÁS A VENDÉGKÖNYVBEN

"Hasonló emberi melegséget tükröző kerámiafigurákat a magyar keramikusok alkotásai között nemigen lehet találni."

"A figurák kedvesek, bájosak, hozzám beszélnek."

"A kiállított szobrocskák már az első pillanatban megigéznek a mesevilág és a valóság határán álló varázsukkal. A mese hangulata sugárzik az arcokról, az öltözékekről."

"Nagyon szép egyéni látásmódról tanúskodó szobrocskák, amelyek csupa derűt és vidámságot ábrázolnak. Ilyen szép kiállítást ritkán lehet látni."

"Kovács Margit óta ilyen szívet, szemet gyönyörködtető kis szobrokat nem láttam. Köszönet érte."

"Az életből ellesett pillanatok – ünnepélyek és hétköznapiak egyaránt – hitelesek, természetesek, és valamennyit a derű, az optimizmus hatja át."

"Meghökkentő eredetiséggel ábrázolja alakjait, emellett precíz pontossággal ki is dolgozza azokat."

"Az ember azt várná, hogy elindulnak, szólnak, hozzám beszélnek."

"A kiállítás nagyon tetszett. Derű, emberség, öröm árad a figurákból, modern izmusok túlzása nélkül."

"Látványuk maradandó élményt nyújtanak minden korosztálynak."

"Szeretném, ha ez a szeretetérzés az egész világot megfertőzné, ami ezekből a csodálatos figurákból sugárzik."

"Isten iránti hálás szívvel néztem meg Illár Erzsébet művészetét. Művei azért is 'áldottak', mert azt a lelki és szépélményt adják meg a szemlélőnek , ami egyetemes jóakaratú emberi kívánság. Az otthonunk nyugalma, békessége a gyermek-titkok, az élet maradandó értékes pillanatainak szoborba rögzítése, hogy el ne múljon... – A szeretet sugárzik alkotásaiból. Nem monumentálisak – külső formájukban nem is kell azzá lenniük. Lehetséges hogyha "nagyobb lenne, kisebbé válna"?! A benne lévő és kiáradó tisztaság és jóság teszi mindenkorra szóló és mindenkihez szóló üzenetté munkáit."

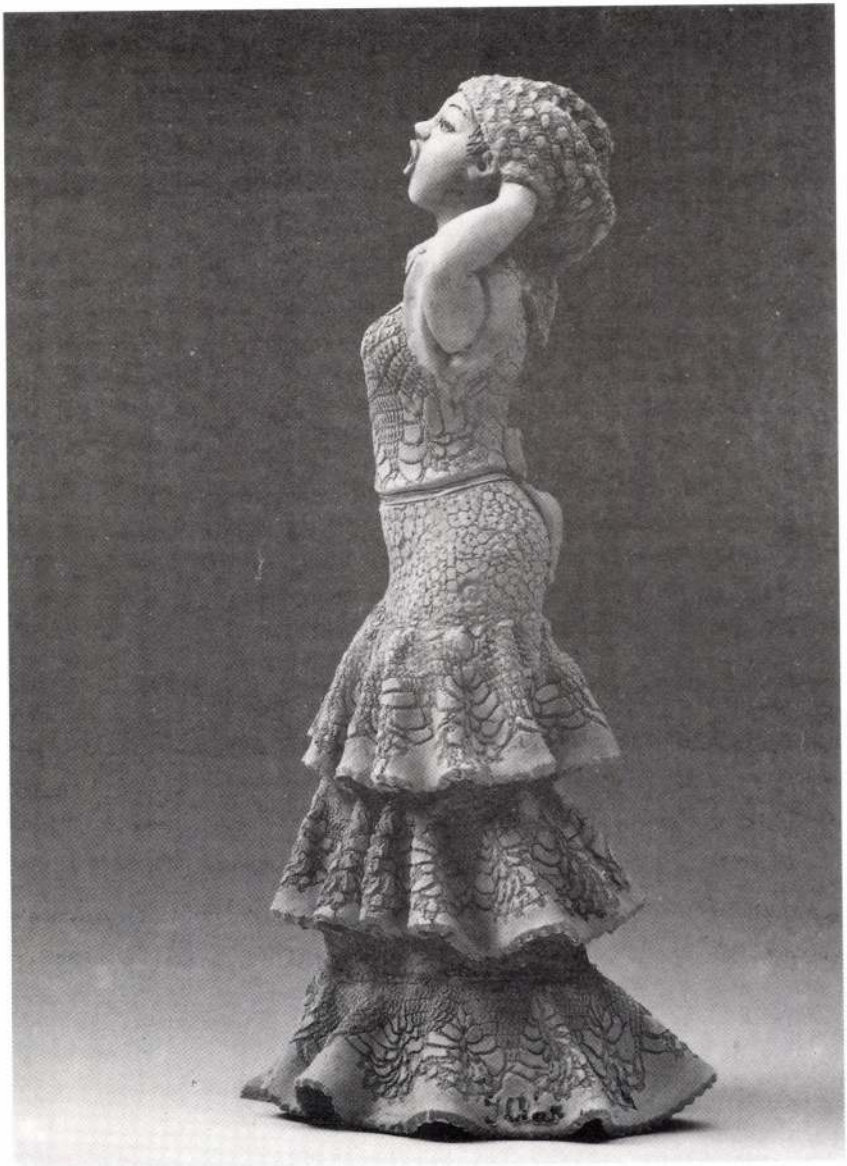

JÓ REGGELT

APRÓNÉPSÉG A MŰTEREMBŐL

NACHLESE IM GÄSTEBUCH

"Solche Menschenwarme widerspiegelnden Keramikfiguren findet man unter den Werken der ungarischen Keramikkünstler nur sehr selten."

"Die Figuren sind lieb, charmant, zu mir redend."

"Mit ihrem an der Grenze der Märchenwelt und Realität befindlichen Zauber faszinieren mich die ausgestellten Figurchen vom ersten Augenblick an. Die Stimmung des Marchens strahlt von den Gesichtern und Kleidungen."

"Die Frohmut und Frühlichkeit ausstrahlenden Figurchen zeugen von einer wunderschönen, eigenen Betrachtungsweise. So eine Ausstellung sieht man selten."

"Seit Margit Kovács habe ich solche herzerfreuenden und Auge bezaubernden kleinen Figuren nicht mehr gesehen. Vielen dank dafür."

"Die dem Leben abgelauschten Momente – festlichen und alltaglichen gleicherweise – sind wahrheitstreu, natürlich, vom Frohmut und Optimismus durchdrungen."

"Sie stellt ihre Gestalten mittels einer erstaunlichen Eigentümlichkeit und Präzisität dar."

"Man erwartet, daβ die Skulpturen, losgehen, reden, mich ansprechen."

"Die Ausstellung hat mir sehr gut gefallen. Die Figuren vermitteln Fröhlichkeit, Menschlichkeit, Freude ohne die Übertreibung der modernen Ismen."

"Vom Spektakel der Skulpturen wird jeder Altersklasse ein bleidendes Erlebnis gewährt."

Ich wünschte mir, das von diesen wunderbaren Figuren ausgestrahlte Gefühl von Menschenliebe steckte die ganze Welt an."

"Mit dankbarem Herzen Gott gegenüber habe ich mir die Kunst von Erzsébet Illár angesehen. Ihre Werke sind auch aus dem Grunde "gesegnet", weil sie dem Betrachter das seelische und schöne, dem universellen, wohlwollenden menschlichen Wunsch gleichkommende Erlebnis vermitteln. Die Ruhe und Friedlichkeit unserer Heime ist das Kindesgehemmis, die bleibenden wertvollen Momente des Lebens in Skulpturen zu verewigen, damit diese nicht vergehen. Ihre Werke strahlen die Liebe aus. Sie sind nicht monumental, in äuβerer Form brauchen sie das auch nicht zu sein. Es ist möglich, "wären sie gröβer, wirkten sie kleiner." Die in den Figuren vorhandene und ausgestrahlte Reinheit und Güte machen die Werke zu jederzeit und für jeden gültigen Botschaften."

FÉSÜLKÖDŐK

PIPÁZÓ APÓKA

NÉNIKÉM ÉS ÉN

SOME REMARKS FROM THE BOOK OF VISITORS

"You could hardly find ceramic statuettes radiating such human warmth among the works of Hungarian ceramic makers"

"The figures are very nice, cute, and they seem to talk to me"

"The small statues in the exhibition ravish you at the first sight with their magical power on the edge of a fairy tale and reality. The atmosphere of a fairy tale comes from the clothes and faces."

"Very beutiful statuettes proving an individual view of reality, they show serenity and happiness. You rarely see such an marvellous exhibition."

"Apart from Kovács Margit I have not seen such ravishing little statuettes. Thanks for it."

"Moments stolen from life-everyday as well as feast-are natural, original, all full of optimism and happiness."

"There is an astonishing manner she forms her figures, and besides she precisely creates them."

"I would think the next moment they are going to walk, to say something to talk to me."

"I liked the exhibition very much. Hilarity, humanity and happiness were spreading from the figures without the exaggerations of modern-isms."

"Their sight gives a long lasting impression for all generations"

"I want love emanating from these marvellous figures to spread over the whole world."

"As I visited Illár Erzsébet's art exhibition I was extremly thankful to God. Her works are "blessed" because they give the viewers a spiritual and beauty-experience which is a global human desire. Forming peace and calm of our home, secrets of children, valuable and fadeless moments of life in order to reserve it for eternity...– Love is to breathe from her creatures. They are not monumental, – nor should they be in their appearance. They were larger, would they be smaller in fact?! The purity and kindness they contain and spread make her works to a message to everyone forever."

Illár Erzsébet as a ceramist is a master of ceramic statuettes designing her figures with great talent, puting her compositions together, and developing her small patterns into a whole one. Motion and activities she visualises are vivid, although the fine arts were sentenced to death by the modern theory writers of our century, stating that the only one you can expect from an artist is a picture of the moment, a petrified second. Illár Erzsébet is a follower of the classical masters proving us that after burning in heat of an oven the mother with the baby in her arms, the teacher singing with her pupils, and the lady with her umbrella walking on the boulvard continue their activities undistrubed. It is already described by Plinius, Vasari, Goethe that a good work summarises the past, the present, and the future in one.

Illár Erzsébet does that througt the informality of her style her works spread serenity, the harmony in her products gives us a pleasant feeling. All of her statuettes is surrounded with a natural atmosphere establishing close connection with the viewers. Every one of her figures seems to be determined to their place, one is just sitting, another is looking around, two teenagers pretending to be serious, old uncle Mike is smoking a pipe, the shepherd is wondering at something, the singer is singing, the granny is telling a tale to her grandchildren, the granddaddy ist just sleeping. The whole company is doing that in life, but nothing in their gestures, and motions could be coincidental. As the artist's little creatures are marching along, doing this or that, is an everyday phenomenon, nevertheless usual motions have a specific meaning in the fine arts.

To stress a motion, gathering of people, to redesign usual situations, you've got to arrange the raw materials as recollections, sights, and fictions. That is what you need in working with figural ceramics. Illár Erzsébet solves the task of editing the composition of her works with an excellent consequency, turns the selected motif transparent, makes the position of her figures comprehensible at first sight, creates her single or multi-figured opuses. She has got efficient tools so that her massive forms not ruin the vitality of her topics, since in the details of survey of plastical elements and surfaces there is always the intention for symbolism and simplification. The whole work became nevertheless so popular with its informal tensionless hilarity, selfish decor.

Illár Erzsébet declares herself as a representative of trust and happiness, serenity. She does not belive in that condition of the fine arts' modernity that the art's theory should be built of misteries, laments. She is working on that belief, trust and hope live further, and that on the next to the everyday loaf be always something from the blessings of undisturbed beauty.

Gábor Ö. Pogany
Director-General Rtd,
Hungarian National Gallery

MÚZSA

KIÁLLÍTÁSAIM

1984
Nürnberg (Németország)

1985
Sopron, figurális kerámiák
Debrecen, figurális kerámiák
Budapest, Heim Pál Kórház
Budapest, István Kórház

1986
Budapest, Mednyánszky Terem

1987
Simontornya, Vármúzeum
Győr, Képcsarnok
Szombathely, Derkovits Terem

1988
Debrecen, Vasutas Klub
Graz (Ausztria)
Martfű, Tisza Cipőgyár
Szolnok, Aba-Novák Terem

1989
Budapest, Paál László Terem
Székesfehérvár, Vörösmarty M. Ált. Isk.
Békéscsaba, Munkácsy Mihály Terem
Szolnok, MH Helyőrségi Klub
Bécs, Zentralbank
Dunaújváros
Tübingen (Németország)

1990
Veszprém, Képcsarnok
Schrobenhausen (Németország)

1991
Budapest, Derkovits Terem
Művészek a Világkiállításért
Budapest, Iparművészeti Múzeum
Budapest, Thermal Szálloda

1992
Budapest, Művészetbarátok Egyesülete
Budapest, Józsefvárosi Művelődési Ház

1993
Csurgó
Mosonmagyaróvár
Bécs

1994
Várpalota
Balatonfüred

1995
Pécs

A NAGY CSALÁD

Fotók: MILOS JÓZSEF
Műterem: 1081 Budapest, Köztársaság tér 15.
Telefon: 210-4883

Illava vára

Trencsén vm

képekkel

Janota I.

298 – 301. l

HELYSÉG

VÁRMEGYE

ŐRZÉSI HELYISÉG

TULAJDONOS

SZAKCSOPORT

KOR

MÉRET

ALCSOPORT

SZÁRMAZÁSI HELY

MESTER

SZEMÉLYI VONATKOZ

TÁRGY

EGYÉB ADAT

LEIRÁS (ANYAG, ALAK, MEGMUNKÁLÁS, DISZITÉS, FELIRAT, JELZÉS):

Illavai vår

l.

Fallenbüchl Trinit

58. l. – 61. l. 62. l.

63 – 70. l.

Nagyságos

Szilágyi János fővárosi k

Illavai trinitárius

templom régebbi

oltárja. Képe regr. -

Fallenbüchl Trinit

11. l. 30. l.

310/1934.

Felkérem Na

s az ottani premontrei tem

ben a f.évi julius hó 4-

értelmében a szükséges h

sziveskedjék.

Budapest, 1934. julius 16.

Illavai trinitarius

kolostor és templom

Trencsén m.

1695. utóbb illavai

fegyház

l.

Fallenbüch Trinit

58 és kv M.-79. l.

képekkel

ertészeti főfelügyelő urnak

Budapest

Illava vár

Trencsén vm

l. Hadtört. Közl.

1914. 585. l

Hosszanti mérték.

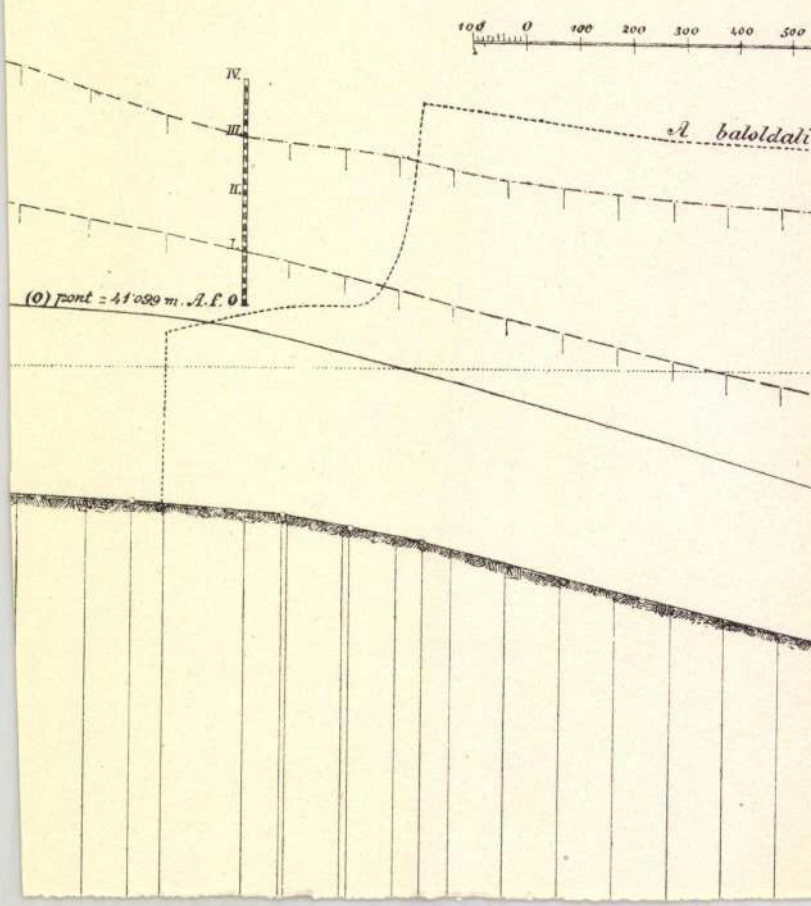

Illava vára

(Trencsén vm)

l.

Hadtört. Közl

1914. 212. l.

eltompult és lelohadt, jöttek más események, más viharok és a huszárkapitány afférje lassan-lassan a feledés homályába veszett.

Mondták később, hogy Mihájlovics kivándorol, emlegették, hogy Amerikába készül és ott akarja emlékiratait közzétenni és értékesiteni, ebből azonban semmisem volt igaz azon az izgatott levélváltáson kivül, amely közte és Herczeg Géza között folyt le. Mihájlovics Géza Magyarországon maradt, a világháboru kitörésekor azonnal bevonult, halálrakészen és halálmegvetéssel harcolta végig a különböző frontokon a háborut. Fölujitott összeköttetései révén a világháboru tüzében szerette volna viszontlátni elvesztett csillagait, de amig a nagyon sok kisebb és nagyobb eltévelyedés miatt degradált tiszt a háboru során vissza tudta harcolni rangját, Mihájlovics Géza rehabalitációs aktái egy bizonyos helyen mindig megfeneklettek.

A világháboru közel öt esztendeje nem volt elég hosszu idő ahhoz, hogy Mihajlovics Géza régi bünét eltüntethette és kiengesztelhette volna.

Illava vár Trencsén

Közöki (1882) rajza

1) crimer.

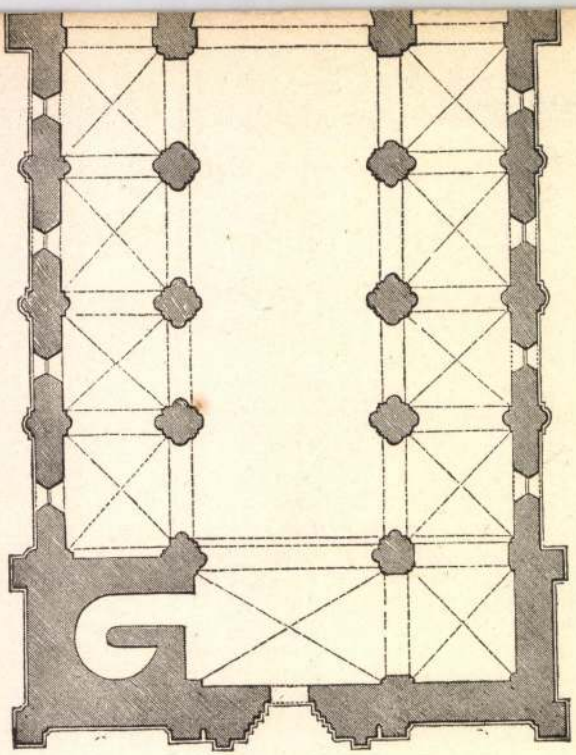

7.

15.

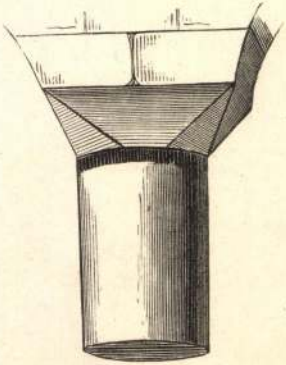

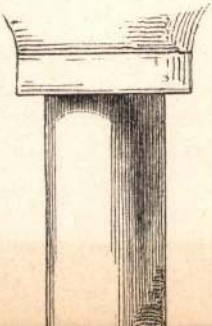

Illava vár

Luk Podm

I. k. 682. p.

II. k. 682. 1.

Illava váza

Trenčín vm.

Luk Podm 2

III. k. 656. l.

IV. k 681. l.

KLUG JÁNOS

férfi szabó-mester

BUDAPEST, I. KER., ATTILLA-KÖRUT 23. SZÁM.

Budapest, 1904 Április 3án

Másolat

Tekintetes Szentiványi Gyula úr részére

egy jakettet öltöny 72 korona

egy zöld bársony mellény 12 "

84 korona

1904. Március 15ön fizetve 10 "

A VASMINISZTER NYUGVÓHELYE.

Hat hónap mult el azóta, hogy Magyarország felejthetetlen kereskedelemügyi miniszterének holtteste fölött a nehéz érczkoporsó bezáródott. A magyar nemzet gyászolva állotta körül ravatalát, és sok ezren könyezve kisérték *Baross Gábort* utolsó útjában az *illavai* templom sírboltjába.

Azóta is sokan keresik fel a vasminiszter nyugvóhelyét, kik a Vág folyó kies vidékére ellátogatnak. Különösen a nyári hónapokban alig mult el egy nap is, hogy az illavai sírboltnak ne lett volna látogatója. A hideg érczkoporsón mindig a kegyelet friss rózsái díszlettek.

Az illavai plébánia-templom, melynek sírboltjában Baross most nyugszik, eredetileg a trinitáriusoké volt, kiket Szelepcsényi esztergomi érsek hozott Illavára, hogy a városban és vidékén a protestantizmus gyors terjedését megakadályozzák. Mert a «cuius regio illius religio» elvénél fogva Trencsén vármegye lakossága

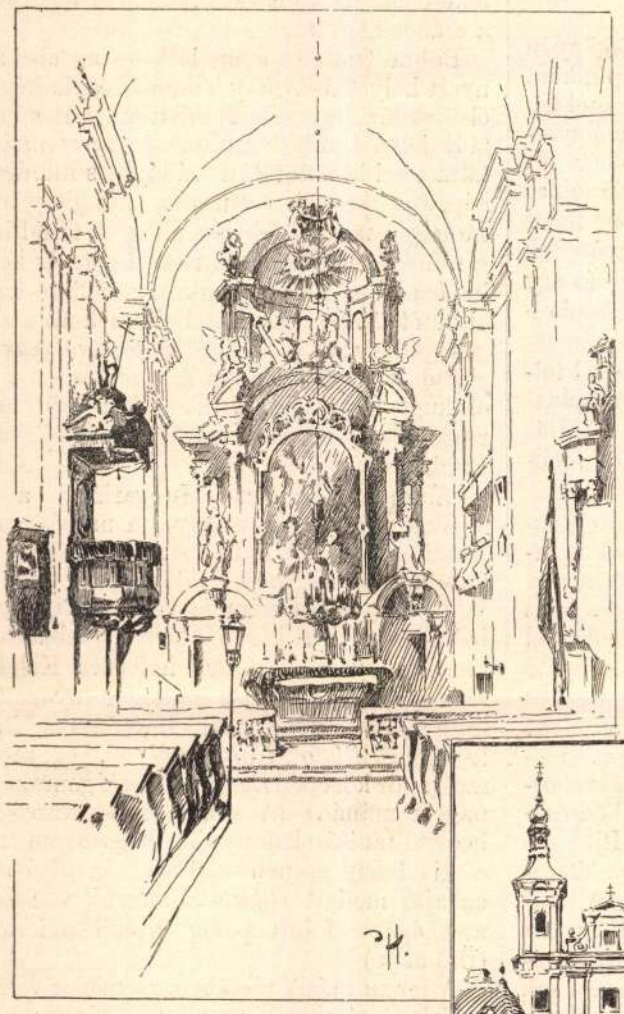

Az illavai templom belseje.

Baross Gábor nyugvóhelye Illaván.

különösen Illésházy gróf, Trencsén ura, Thurzó a bittsei és a lietavai uradalom birtokosa, az oroszlánkői Jakussits s más földbirtokosok és várurak példáját követve, tömegesen tért át az evang. hitre. Igy volt ez Illaván is, hol a lakosság földesura, a horvátországi származásu Ostrossich Máté példája után elfogadta Luther tanait. A régi róm. kath. plébánia-templomban protestáns egyházi ének szállt az ég urához és a kath. népiskola a buzgó Masnitius vezetése alatt első rangú elemi iskolává lett, mely iránt különösen Ostrossichné érdeklődött melegen.

Nem csekély munka várt a hittérítés feladatával megbízott trinitáriusokra.

1701-ben tették le a trinitáriusok templomának alapkövét; 1722-ben tették fel a barokstilben épült vörösrézzel fedett templom-tornyokra a kereszténység jelvényét. A trinitáriusok beköltöztek a templom tőszomszédságában épült, tágas kertben álló, egy emeletes, új rendházukba és megkezdték a hittérítés munkáját.

E tekintetben a viszonyok kedvezően alakultak. A Wesselényi-féle összeesküvés miatt javaitól megfosztott Ostrossich Máté birtokát Brenner Kristóf gróf vette meg 80.000 forintért. Az új várúr a római kath. egyház hive volt. Mire II. József a trinitári rendet eltörülte, Illava lakossága ismét visszatért a kath. egyház kebelébe. A régi plébánia-templom akkor már roskadozó félben volt, a kegyúr azt elhordatta s helyette a kolostorral együtt visszaváltott trinitáriusok templomát adta a plébániának.

Magas falak közt, melyek egyike a fegyintézet gyárudvarát, az egykori trinitárius zárdát keríti be, másika pedig az Ostrossichok és Brennerék egykori csinos kastélya felől emelkedik, hol jelenleg tiszti lakások és irodák vannak, jutunk 12 kőlépcsőn a templom kapujához. A templomba lépve, kellemesen lep meg bennünket az egyszerüségével, de válogatott izléssel dicsekvő épület. Azonnal szemünkbe ötlik a főoltár remek képe, mely valószinüleg a trinitárius atyák egyikének ügyes ecsetje alól került ki. A templom Mindenszentek tiszteletének van szentelve. Ezt fejezi ki szokás szerint a főoltár képe. Balról az első csoportot Szent István, Szent Imre és Szent László magyar királyok alkotják, kik mögött ott áll Dávid király a hárfával. Jobbról az evangelisták, az egyház vértanui alkotnak egy-egy csoportot, míg a kép

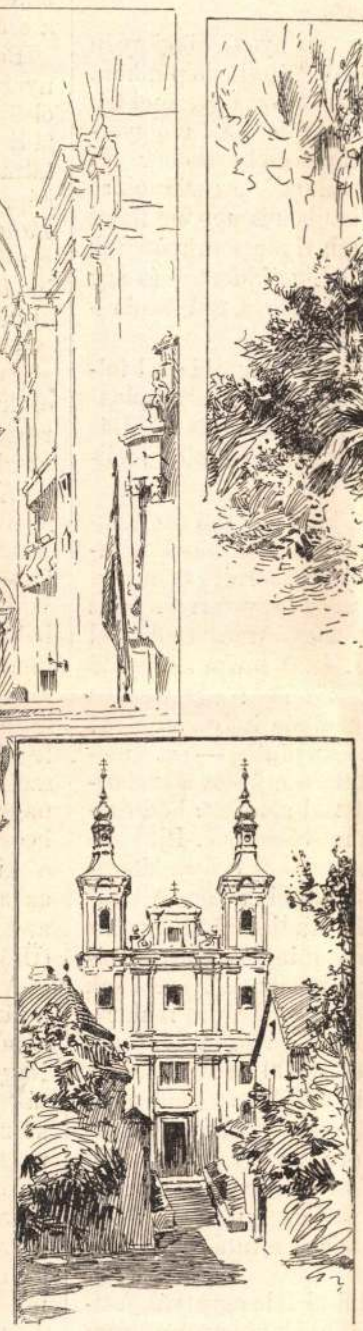

Az illavai templom.

legfelsőbb részén a boldogságos szűz képe látható angyaloktól körülvéve.

A renaissance stilü főoltáron és két mellékoltáron kivül figyelmet érdemel a szószék, valamint a vörösrézből készült szintén a renaissance izlést visszatükröző nagy szenteltvíz-tartó.

A főoltártól jobbra, szemben a szószékkel, két kiálló fal között tágas karzat látható, mely a Brenner-grófi család számára volt fentartva, s melyre a kolostor felől vezető ajtón lehetett feljutni. Mióta a jámbor barátok helyett rabokat költöztettek be az épületbe, azóta az egykori zárdából a templomba vezető minden ajtót erősen befalaztak.

A padsorok közt, nem messze a templom ajtajától, a templom kövezetén tágas ajtó jelzi a sírbolt bejáratát. Nehány lépcsőn végig haladva jutunk a tágas sírboltba, mely négy hatalmas ablakból nyer világosságot. A sírbolt falait számos koszoru borítja; díszes szalagjaikon olvashatjuk, kije volt Magyarországnak ama férfiu, kinek nehéz érczkoporsója ott áll a sírbolt közepén. A volt miniszter temetése alkalmából küldött díszes koszorúk mind ott lógnak a sírbolt négy falán, míg a koporsót a család koszorui fedik. Csak a halott lábánál látjuk a magyar tanárok koszorúját, melyet a nemzet napszámosai vágvölgyi kirándulásuk alkalmával kegyeletük jeléül hoztak a nemzeti ügy lankadatlan munkásának.

Balról a sírbolt oldalfalain alkalmazott márványtáblák jelzik azok neveit, kiket a 60-as évek előtt itt eltemettek. Ez volt ugyanis a szomszéd Klobusicz község nemesi családjainak temetkező helye. Az utolsó halott, kit a 60-as években itt eltemettek, Piacsek, klobusiczi földbirtokos, Baross nejének nagyatyja volt.

Dr. Pattantyus A. Márton fényképei után rajzolta Háry Gyula.

Baross Gábor koporsója az illavai templom sirboltjában.

Jobbról egy tágas fülke látható, mely a Marczibányi-családnak volt fentartva.

Hátul, szemben a bejárattal, egy ajtó vezet, a terjedelemre nézve valamivel kisebb sirbolthelyiségbe. Itt temetkeztek annak idején a trinitárius atyák, mint ezt a sirok felett alkalmazott táblákon olvashatjuk.

Ime, ilyen Baross Gábor nyugvóhelye. E sorok csak magyarázatul akarnak szolgálni ama képekhez, melyek dr. *Pattantyus A. Márton* illavai fegyintézeti orvos felvétele után készültek.

A vasminiszter holttetemét nem hagyják véglegesen az illavai templom sírboltjában. A család ugyanis legközelebb díszes mauzoleumot szándékozik emelni s abban helyezi el a drága hamvakat. A mauzoleum a szomszéd Klobusicz köztemetőjében, Baross villájával szemben, örökzöld fenyvessel borított hegy talpánál fog állani.

Dr. PECHÁNY ADOLF.

A MŰCSARNOK TÉLI KIÁLLITÁSA.

A műcsarnok idei kiállítására bőven lehetett válogatni a beérkezett képek közül. Még egyszer sem küldtek be annyi festményt, szobrot, mint most. Közel nyolczszáz darabot kellett átvizsgálni a jurynek s 527 műnek szoritottak helyet a műcsarnokban. Valóban szoritottak, mert ily sokaságot csak nagy nehezen lehet elhelyezni a műcsarnokban, mely szerény körülmények közt épült, s már évek óta szük és alkalmatlan a kiállításokra.

Az idei műtárlaton nincs annyi külföldi művész, mint máskor, hanem ez nem baj, mert ezen a helyen a hazai termékeket illeti meg az elsőség, s ezt most foganatosítani is lehetett. De azt minden látogató érezi, hogy oly előkelő külföldi müvek is hiányzanak, minők a múlt években bőviben akadtak, s a külföldi művészetet teljes és friss erejökben képviselték. A kiállításon 252 művész vesz részt 527 művel. Ebből 142 magyar művész 335 művel. Aztán legtöbb a német (71 mű) és olasz (61 mű).

A magyar művészeken meglátszik már, hogy nemcsak tehetséggel dolgoznak, hanem sokat tanulnak és ambiczió lelkesíti őket. A tárgyakban változatosak, az előadásban nem hiányzik a leleményesség; a hatások titkát inkább a benső hangulatban, az egyszerűségben és kellemben keresik, mintsem feltünni akaró banális dolgokban, avult szentimentálitásban, olcsó sallangokban. Az életképek is megtisztultak a korcsmai levegőtől, a betyároktól. Megtalálták a falusi élet igazi jellemző oldalait s igyekeztek az életet festeni. Arczkép, tájkép, főleg pedig genre-kép bőven van. Nagyobb alkotás azonban

egy sem. A történelmi és egyházi festészet terén úgyszólván csak *Jendrassik* Jenő («Mária és Erzsébet királyné») és *Balló* Ede («Pieta», Mária a Krisztus holttesténél) tettek kisérletetet elég becsvágygyal. Az ifjú festői gárda foglalta el a legnagyobb tért és sok az új ember. Most találkozunk először *Angyal* Béla, *Both* Menyhért, *Braunecker* Ernesztine bárónő, *Andráskovics* Tamás, *Bruck* Hermina, *Fadrusz* János (szobrász, egy szép Krisztussal), *Garay* Ákos, *Grünwald* Imre, *Horthy* Béla, *Karvaly* Mór, *Ligeti* Móricz, *Lohr* Ferencz, *Modrovich* Gábor, *Mihalik* Dániel, *Mayer* Ede, *Kocsi Horváth* Jolán, *Kern* Jenő, *Olgyay-Matirko* Győző, *Rosenmayer* Ferencz, *Szenes* Fülöp, *Szamossy* László, *Schönberger-Szirmai* Antal, *Veress* Zoltán, *Wickenburg* és *Thorma* János neveivel.

Jeles és régibb művészeink kisebb számmal jelentek meg. *Munkácsy* egy kisebb vázlatot küldött, *Liezen-Mayer* is szerényebb képet. *Benczúr* Gyula ismét két brillans arczképpel gazdagítja a kiállítást. Az arczképezők közt *Roskovics* Ignácz, *Vastagh* György, *Balló* Ede, *Komlóssy* Ede, *Stettka* Gyula válnak ki. *Baditz* Ottó is arczképszerű feladatokkal foglalkoztatta meleg ecsetét. *Böhm* Pál, *Aggházy* Gyula, *Bihari* Sándor, *Brodszky* Sándor, *Bruck* Miksa, *Telepy* Károly, *Eisenhut* Ferencz, *Koroknyay* Ottó, *Margitay* Tihamér, báró *Mednyánszky* László, *Tölgyessy* Arthur, *Valentiny*, *Mesterházy* Kálmán, *Molnár* József, *Nemes* Elza grófnő, *Csányi* Gizella, *Háry* Gyula, *Pállik* Béla, *Pap* Henrik, *Rippl-Rónay* József, *Spányi* Béla, *Szobonya* M. *Paczka* Ferencz, *Kimnach* László, *Tarnóczy* Berta, *Tolnay* Ákos, *Ujvári* Ignácz, *Vágó* Pál, *Molnár* József, *Csók* István, stb szolgáltatják a tárlat nagyobb és értékesb részét.

A szobrászat még nem volt oly gazdagon képviselve, mint ezúttal. Láthatni, hogy ez a művészet is erőteljes fejlődésnek indult. Az aquarell-festés is számot tesz. Eddig csaknem egészen hiányzott, most megtölti az egyik folyosó nagy falát.

A kiállítást nov. 24-én nyitották meg. Megjelent gr. *Csáky* Albin közoktatásügyi miniszter is, a kit a képzőművészeti társulat választmánya nevében *Harkányi* Frigyes alelnök üdvözölt, aztán *Keleti* Gusztáv igazgató kalauzolta végig a termeken. A miniszter másfél órát töltött a kiállításon és több művésznek személyesen fejezte ki megelégedését.

Január végeig marad nyitva a kiállítás. Este — 5 órától kezdve — villamos világításnál tekinthető meg. A közönség sürűn látogatja s már is több képvásárlás történt.

*

Az előcsarnok is igénybe van véve a kiállítás számára. A mint belépünk, tuják és zöld lombok közt két szép szobor vonja magára a figyelmet. Az egyik *Kiss* György nagy szoborműve, egy ferenczrendi szerzetes álló alakja, a mint nehéz kardját épen hüvelyébe készül visszadugni. Egy pillanatra Kapisztrán János jut eszünkbe, látva a vitézséget kifejező szerzetest. De ez a Fra Luka Imbrisimovics, a ki Szlavoniában küzdött a törökök ellen s a Magyarországból menekülő törökökre még egy csapást mért Pozsegánál. Pozsega városa rendelte meg a derék magyar művésznél a hős szerzetes szobrát, hogy a város terét diszítse véle. Már bronzból is elkészült, a gipszmintát pedig Kiss itthon mutatta be. Mellette helyeztek el egy nagy bronz szobrot, az olasz *Butti* Henrik realisztikus művét «A bányász»-t. A hatalmas erejü ember kifáradtan ült le a bányász-talicskára, hogy az életerőt emésztő munkában megpihenjen egy kissé. Nyers alak, de csupa erő, mégis oly lankadt; balkeze ölébe hull, jobbjából kiesett a csákány, arczán a nehéz munka kimerülése. Két lába a roppant csizmákba dugva, olyan mint egy pár oszlop; mintha mutatnák, hogy mennyit kell elbirnia. Nem szobrászilag szép ez a mű, hanem az életnek, az igazságnak, a munkások szenvedésének feltüntetéséhez talált az olasz művész sok plasztikát. Ára 20.000 frtra van téve.

Mind a két szobrot tisztán mutatja egyik képünk.

A tárlatnak ezuttal szokatlanul nagyszámú szobrai leginkább a folyosón vannak elhelyezve, de elég jutott a termekbe is, igy *Strobl* két szép mellszobra, melyek József főherczeget és Klotild főherczegnőt ábrázolják; *Loránfi* Antal egy kissebb márvány szoborcsoportozata «Az első leczke,» stb. A szobrok, délszaki zöld növények és meggyszin draperiák közt elhelyezve, a kiállítás külsőségeit is emelik. A falon, a hol hely jutott, még itt is aggattak föl festményeket.

A szines ablaku folyosót fényképi fölvételekben két oldalról is bemutatjuk: az egyikben mindjárt a bejárattól nézve végig, a másikban pedig a folyosó mélyéből tekintve vissza az érdekes kiállítási részleten.

A bejáratnál találjuk balra *Strobl* Alajostól Keresztessy József bronz mellszobrát. A hires vivómester félszázados jubileumára tanítványai készittették el. Mögötte a falon Tusquet Ramon sevlllai festő aquarellje tűnik föl. A kép czíme «Toledói nő.» A mellszobor mellett egy szökőkuthoz szánt szoborcsoportozat bronz alakjait fényesíti meg az üvegfalon bejövő világosság *Senyei* Károly műve, s két fiut látunk, a kik lábuk alatt, levelek árnyékában egy békát pillantottak meg. Az egyik letérdelt, s óvatosan nyujtja előre kezét, hogy megfogja; a másik fiu, kinek jobbjában már zsákmány van, egy kagyló, visszatartani igyekezik pajtását, hogy maga szerezze meg a békát is. A két fiu arcza egy kissé erősen fejezi ki az örömet és pajkosságot.

E szobrok mögött, a szőnyeg függönyön túl még egy sor szobormű látszik képünkön. Mindjárt a függönynél egy borzas gyermekfej, *Giulianitto* Filippo bronz szobra «A fuvó gyermek;» aztán két oroszlán, gipsz szobor ifj. *Vastagh* Györgytől. («Leselkedő oroszlánok.») A túl rajta levő férfi mellszobor is ugyane fiatal művésztől való, a ki Vastagh György művészünk fia. Egy kis leány alakja *(Ligeti* Mórtól) és egy angyal kereszttel *(Mayer* Ede fiatal szobrászunktól) még eléggé kivehető.

Ugyane szoborcsoportokat másik oldalról fölvéve, új részleteket ismerhetünk meg. Baloldalon egy bronz mellszobor, melyre a kiállítás minden látogatója ráismer: Tisza Kálmán mellképe Strobl Alajostól.

Mögötte, növény-díszek közt egy női mellszobor terrakottából, szintén Strobltól, kinek nemcsak képességeit, de bő munkaerejét is megismerhetjük e tárlaton, mert egyszerre nyolcz művet állított ki, pedig a nagy Arany-szoborral is eléggé el volt foglalva. Az ő műve az az ülő nagy női alak is a kép közepén: egy jóságos arczu, éltes asszony, ki az ölébe helyezett szent könyvbe van elmélyedve. «Anyánk», — ezt a meleg és kifejező czimet adta a művész a szobornak, melyet kettős hódolattal alkotott: hódolattal az édes anyának és a művészetnek. Ifj. *Vastagh György* leselkedő oroszlánai is újra látszanak közelebbről, mint az előbbi képen. A sivatagok prédát leső királyi vadjai alatt egy kis kövér malacz látszik, de minden vonatkozás nélkül az oroszlán-pár sovár szenvedélyére. Csak látszik egynek, mert voltaképen három malaczból áll a tréfás szobrocska. Készitője, *Biondi*, «Tercett» nek nevezte el s 200 frtot kér érte. Ifj. *Vastagh György* szobrászi sokoldalúságát (mellszobrot, állatképet, egész alakot találhatunk tőle), tanusítja az oroszlánjai mellett álló bizarr alak, egy félig fehér lepelbe burkolt szerecsen, kezében dárdával és pajzszsal. Egy háremőr ez, sok ügyességgel mintázva. Gipszből van, de szinezve.

A műcsarnok termei mind tele aggatvák festményekkel. Minden teremnek megvan a maga jelentős műve és mestere, olykor több is. A felülvilágított nagy terem azonban mindig a kiállítás központja, elite-je. Itt lehet elhelyezni legtöbb képet és a legnagyobbakat. Itt kellő a világosság és távolság, hogy a néző is kényelmesen találhassa magát. E nagy terem tárlati elrendezését két képünk ismerteti. Némelyik festmény eléggé kivehető. A mennyezeten a villamos világításhoz üveggömbök tünnek szembe. A terem közepén, a kerevet fölött *Giulianotti* bronz szobra, egy dudáló faun.

Kezdjük a szemlét annál a pontnál, a hol belépünk a többi termekből. Ezt a fölvételt illusztrációnkon megismerhetni Hungária álló alakjáról a baloldalon. Ott a sarokban látszó ajtón belépve, baloldalon élénk szinű nagyobb genre-képpel kezdődik meg a katalógus. A Münchenben élő *Böhm* Pál festménye «Egy est a Tisza partján,» sok alakkal és elevenséggel. A fűben elterülve játszanak, dévajkodnak, miközt a halpaprikás készül a bográcsban. Böhm műve fölött egy szép nagy eredeti tájkép *Ferrarini* Giuseppetől «A Tiber partján.», közvetlen mellette, a második sorban *Firle* Walter, a jeles bajor művésztől (ki a nyomort, szenvedést festi meghatón) «A gyógyulás utján», a mint lábadozó beteg leányát az édes anya a tavaszi üdeségben levő kertben ülteti puha párnák közt, gyöngéd aggodalommal és szeretettel. Ismét mellette az a nagy festmény *Schram* Alajos német művésztől, egy templomi jelenet az orgona mögött, mikor a «glóriát» énekli a khórus. Rokonszenves alakja a két fiatal lány, kik szende áhitattal énekelnek. Szintén fent rohanó lovakat vehetünk ki a szomszédos képen. *Checa* Ulpiano mozgalmas festményének részlete ez: «Kocsi-verseny egy római czirkuszban». Alatta *Büttner* Heléntől «Szántók.» A festőnő úgy látszik jó eredménynyel tett tanulmányokat állatképek festésére, mint a szántó ökrökön is megtetszik. E festmény alatt nagyon kedves kép van *Peel* Paultól. A nemrég elhunyt jeles művész a gyermekeket festette, kivált mezitelen gyermekeket nagy grácziával. Ezen a képen két kis apróság menekült a spanyol fal mögé, mert a mama fürdetni akarja. Szép szóval édesgeti most a kicsinyeket az édes mama. A két bájos gyermek küzül az egyik már alkudozik, de a másikat még nem ingatták meg a csábos igéretek.

Böhm festménye mellett — az első sorban nyert helyet *Margitay* Tihamér egyik képe, «Az első váltó», egy sok komikummal előadott családi jelenet, mikor a hitelező az uzsonnáló asztalra teszi le a fiatal úr váltóját, s mindenki elképed a keserű csemegén. Margitay mellett *Pataky* Lászlótól fehérbe öltözött fiatal lányok, a mint bérmálásról jönnek. Ügyes és kellemes hatású kép. Az üde fiatalság mellett szomoru ellentét *Knirr* Henriktől (München) a «Válságos pillanatok,» kifejezőn lefestve egy anya aggodalma beteg leánya ágyánál (s ezt a leányt csakugyan betegen látjuk a képen is), mikor a reczeptet iró orvos arczáról akarja ellesni a vigasztalást.

Eisenhut Ferencz «Hungariája» a terem egyik legnagyobb festménye. A művész, mint a keleti élet virtuóz festője ismeretes. Hungariája úgy látszik nagyobb gyülésterem számára készült, melynek diszére is válik. Deli, szép alak, baljában a szent koronát tartva, jobbját a hatalom jelvényére, a kardra helyezve. Keleti stilű trón lépcsőjénél áll; a háttér aranyozott. Mellette a kisebb képek már elmosódtak. Kivehető legfelől *Bilbao Gonzaletól* a két szerecsen szolganő, középen *Demjén László* genreképe: «A nagymamánál.» (A szorgalmasan varrogató és becses tanításokat nyujtó nagymama mellett a kis leány szépen elaludt.) Az alsó sorban, az ajtó mellett *Bihari Sándortól* van egy férfi arczkép; e fölött pedig kisebb női arczkép. (Ülő alak.)

A terem másik részében, szemközt velünk áll a tárlat legterjedelmesebb festménye: «A megakadályozott párbaj», *Garnelo Josétól* (Páris). Nagy, de nem elsőrangu mű. Sokszor feldolgozták már irásban és képben, hogy párbajra készülő ádáz ellenfelek közt egyszerre csak megjelenik a nő, (mert ha valahol, párbajnál «Keresd az asszonyt»), közbe veti magát s aztán a kevésbbé meghatott vagy érdeklett fél szépen hátravonul. Itt is az van feldolgozva A helyszín erdő. Elegáns uri fogat állt meg. Két nő száll ki. Az egyik valószűleg a komorna. A másik a férfi nyakába veti magát, egy öreg úr pedig igyekszik a kardot kivenni a meglepett férfi kezéből. A másik fél hátravonult a segédekkel. A jelenet feszes és theatrális, de gyakorlott ecset rendezte. Garnelo nagy festménye fölött két kép áll: *Possart Felixtől* «Prometheus» (az egyik villamosan világító gömb áll előtte,) és *Pausinger Ferenctől* «Szarvas a hegyek közt.» Mellette, kissé alább *Saporetti* festménye, egy nápolyi kufár, ki mindenfélét árul. Ez alatt két kisebb kép: *Ujváry Ignácztól* hangulatos tájkép «Holdas éj,» és *Csúzy Károlytól* «A papa könyvtára», melyben két fiatal lány kutat érdekes olvasmányok után. A sorokban egy villamos lámpa alatt (fent) *Laurenti Cesaretől* «A párkák», három nő alak, különböző életkoru nők, kik az élet fonalát sodorják, s a legidősb metszi el. Ez alatt balra egy tehetséges fiatal művészünktől, *Grünwald Bélától* «A Krisztus születését hirdető angyal megjelenik a pásztoroknak.» Alól a pásztortűz fénye, mely a pásztorokra veti világát, felül pedig a kékes, sugárzó fény, mely az angyalt övezi.

Ez ellentétes világítás megoldását tűzte maga

Illavai rk. plébánia
templom

Chorényi J.

Adatok és okmányok
az illavai r. kath.
plébánia történeté-
hez.

Petrik 1886-1900

Illavai fogyhár

kéje Bitzó Gézától

repr.

Vas. Zsp. 1885. 529. P.

DIE GRIECHISCHE G

10. LIEFER

MIT 500 TAFELN UND T

PAUL ARETZ VERLAG / DR

Illavai fegyház

Pauer Géza rajza

repr.

Om T. 315. l.

BUDAPEST
III.

Kiscelli kolostor

Ó-budai kápolna. VV 1868, 285-6 l.

Illecskó Béla

vul. Lőcse 1875, Rh.

1896/97 IV. éves rajztjel

Mura Fülöp, irgalmas rejel

V. 310.

Illencz Lipót

Cegléden működött haláláig.

Hidvegi Lajos: Képzőművészeti hagyományok Cegléden.

Raptanitás 1973/3 32old.

ILLENCZ Lipót
Új-Arad, 1882.–Arad, 1950.
München, festő

Banner Erdély

serege közbevette s szinte diadal-
ba, mondván: ő a legalkalmasabb a
örnyék egybegyült püspökei közül
egyöntetüen megnyilatkozó népaka-
haja ápolatlan, s inkább vad reme-
öknek látszott. A nép nem sokat tö-
vetéseikkel, tudta, kit akar a püs-
A hivők nem tágitottak, és Mártont
re - a püspökök társukká szentelték.
tónak bizonyult püspöksége terüle-
n püspöktársaival együtt határozot-
tévtanitó, Priscillianus állitá-
vhitette, hogy személyesen utazott

— **Második Munkácsy.** Egy Illenczy Lipót nevü, mintegy 10 éves gyermek jár ez idő szerint a templom-utczai elemi A) fiuiskola IV. osztályában, a ki oly ügyes rajzoló, hogy még a szakértőt is bámulatba ejti. Zseniális, szép tehetségében különösen megkapó az, hogy a legkomplikáltabb rajzoknál is b a l k e z é t használja és pár pillanat alatt papirra veti a neki feladott legnehezebb thémát is. Ezen valóban csoda gyermek ujaradi illetőségü s oda való egyszerü kőmüves az atyja, ki oly szegény, hogy a tanulás költségeit egy néhány ujaradi meczenás viseli helyette. Valóban megérdemelné e ritka tehetség, hogy felkaroltatván, azon téren teljesen kiképeztetnék, melyre hivatással bir s a mely a legfényesebb jövőt biztosithatja számára.

Aradi Közlöny 1893. évf. 46. sz.

Illenc Lipót (irodalom)

és önélet. adatok.

ILLENCZ *Lipót*, festő. * Újarad 1882. Arad város ösztöndíjával Münchenben Hollósy Simonnál kezdte tanulmányait, azután Ažbe, majd Heidner festőiskoláját látogatta. 1902. Budapesten a Nemzeti Szalónban állított ki először. Hazatérve Aradon telepedett meg, hol mint arcképfestő és illusztrátor működik.

B. G. I 4864

Zsilinszky Mihály VIII. 234.

Illeucz Lipót

festő

Műcs. kiáll. 1913 tól

Pipics 1914. l.

ESZTERGOM VÁRMEGYE ALISPÁNJÁTÓL.

39 kln. szám

19

ESZTERGOM 40 VI. 21. 12.

műemlékek orszajos bizottszagnak

9/8

ESZTERGOM VÁRMEGYE ALISPÁNI HIVATALA

Budapest

Hivatalból.

Díj átalányozva.

Illenc Lipót

cród

Művészet

1939. 13. l.

(c. á.: A Műterem kiállításai.)

Illencz Lipót

Illencz, Leopold, Maler, geb.

◇ 538

GE UNGARN *Illés*

1862, machte seine Kunststudien in Budapest und München.

Knackfuß I. 538. l.

Illencz Lipót

Illencz Lipót formabiztos alakjaival, derüs, napfényes táj- és városképeivel, — mintha valami szellemesen, vidáman csevegő költőt hallanánk, — élményeit adja elő. A formákat határoló vonallal nem törődik, hevület és fölény ad stilust képeinek, s ha hiányzik is a mügond, ez tudatos és festői.

Esti Kurir. 1938. dec. 21. (Csoportkiállitás a Műteremben.)

BEIFELD JÓZSEF BANKHÁZA

A M. KIR. OSZTÁLYSORSJÁTÉK FŐÁRUSITÓJA

Alapittatott 1874-ben

Postatakarékpénztári csekkszámla 2717. sz.

Budapest, a postabélyeg kelte.

TISZTELT ÜGYFELÜNK!

Mellékelve van szerencsénk a következő osztályra szóló

$^1/_8$ *sorsjegyet*

megküldeni és tisztelettel kérjük, hogy annak betétösszegét

3.50 *pengőt, valamint a hivat. Játékterv 5. §-a szerinti*

fillér költségátalányt, összesen tehát

Illencz Lipót

festő

Becsületkereses. Visontay Kálmán pörci, Aradi Közlöny 1907, 65 sz

Illencz Lipót

festő

* **Arad művészeti ösztöndijai.** A város művészeti ösztöndijait eddig négy művésznövendék pályázta meg. *Illencz* Lipót festő-növendék eddig élvezett ösztöndijának ujból való megszavazását kéri a törvényhatósági bizottságtól. Hasonló kérelemmel járul a városhoz *Sztojka* Annuska is, aki a budapesti zeneakadémia énekszakának növendéke. Ösztöndijért folyamodnak továbbá *Iricz* Sándor festő növendék, aki képességeinek bizonyitékául nehány festményt is bemutat és *Csók* János vasuti alkalmazott fia, aki a szinipályára érez hajlandóságot. A kérvények sorsa felett a müvészeti bizottság fog dönteni.

Arad i Közlöny 1907 évf. 230 sz.

Bohémországból.
Nyárai, a zseniális.

— 327 —

Az Aradi Közlöny nagy képes naptára. 1906.

ellenőrző iv

Tartozik.

Czim	Pénzváltó osztály sz.	Zálog-ház számla	Intézetek	Folyó számlai betét számla	Folyó számlai adósok számla	Különfélék

Illenc Lipót

U. 1022

-de Brodamér

Kassán judex mendicancium. (XVI. Kárádban)

Illenc Lipót

festő 1902. Budapesten

1902. őszi kiáll. Nemzeti

palon

Gizike, olajf. 450 kor.

St. Paolo h. n. V. 17.

Illencz Lipót festő ~~szül~~ */1882 ~~[illegible]~~ Uj-Aradon.

Arad város ösztöndijával Münchenben Hollósy Simonnál ~~festőiskolájában~~ kezdte ~~müvészi~~ tanulmányait, Frután Ažbe, majd Heidner festőiskoláját látogatta. ~~Elsőizben~~ 1902. ~~be~~ Budapesten a Nemzeti Szalonban állított ki elöször. ~~Visszatérve~~ Haza térve ~~hazájába~~ Aradon telepedett meg, hol mint festő és illusztrátor működött.

Illencz Lipót festő

Koll. kiáll. kat.

Műterem 42. sz

1938. dec

könyvtáramban

NYOMTATVÁNY

Budapest

ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS
MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULAT

MEGHÍVÓ

AZ ORSZÁGOS MAGYAR RÉGÉSZETI ÉS MŰVÉSZETTÖRTÉNETI TÁRSULATNAK a Műemlékek Országos Bizottsága (IX. ker., Hőgyes Endre-u. 10.) tanácstermében június hó 10-én délután 6 órakor tartandó

RENDES ÉVI KÖZGYŰLÉSÉRE.

TÁRGYSOROZAT:

1. Elnöki megnyitó.
2. Titkári jelentés.
3. Pénztárosi jelentés és a költségvetés előterjesztése.
4. A számvizsgáló-bizottság jelentése.
5. A tisztikar és a választmány megválasztása.
6. Esetleges indítványok.

Budapest, 1937. május hó 26-án.

Gerevich Tibor
elnök

Illenc Lipót és

Kilenyi Gula

l.

Liber Bpest vobrai

277. l.

Illencz Lipót

festő

Trianon után is
vicha haraláthoyat
[Aradra].

Spectator:
Arad. Város Eip
Bp. é n. 86. l

NYOMTATVÁNY.

Nagyméltóságú
Méltóságos
Nagyságos

MEGHÍVÓ

A

MŰEMLÉKEK ORSZÁGOS BIZOTTSÁGÁNAK

19 ..... évi ..... hó ..... n ..... napján

.....

délelőtt / délután ..... órakor megtartandó végrehajtó-bizottsági / rendes / albizottsági ülésére.

Tárgy: .....

Elnök megbízásából:

.....

Hornyánszky V. R.-T. Budapest.

Illencz Lipót

Mutsarnok Arad

1913–14 téli kiáll. – 688

Szónyegek III. 224.–225

Illenes Lipót

U 1046, 1047

J. Ellener Lipót

Szod

Vasilyp 902. 641–2

A vörösmarty zoba
pásztereve.

Illency Lipót

Arad

Műcsarnok

1913-14. tél

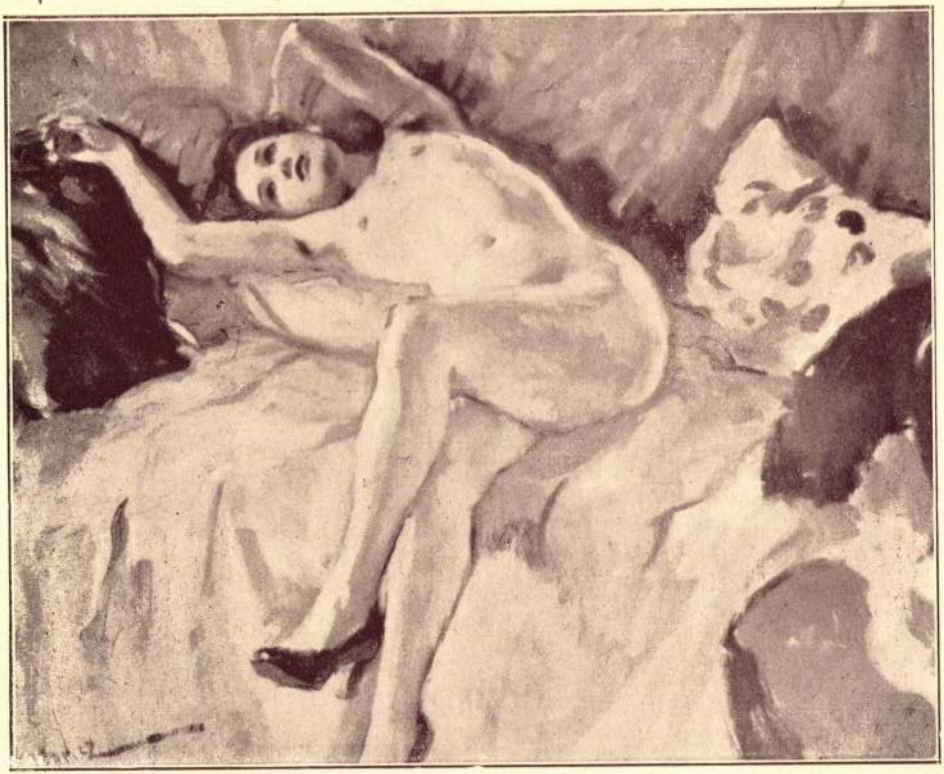

Pihenő. Illencz Lipót olajfestménye.

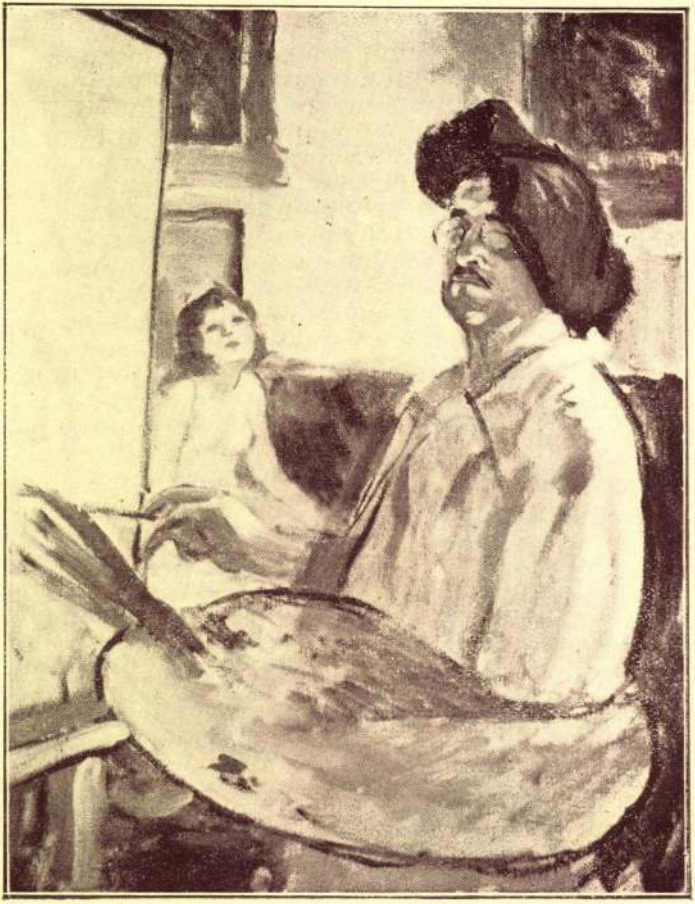

Müteremben. Illencz Lipót olajfestménye.

Illencz Lipót

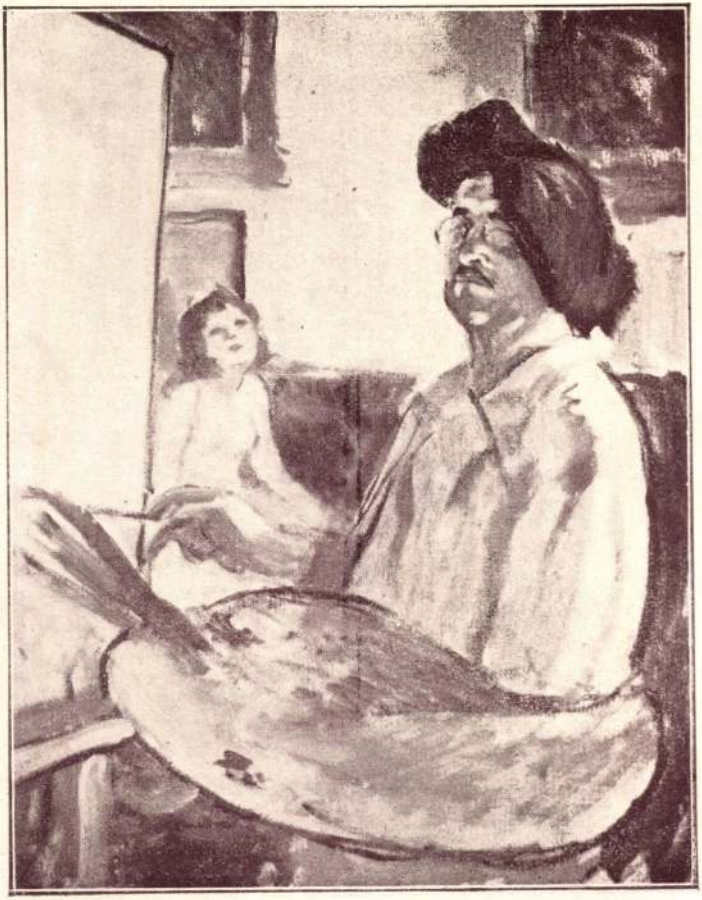

Müteremben. Illencz Lipót olajfestménye.

Őt a műtéretben.
(Brest, 1941.)

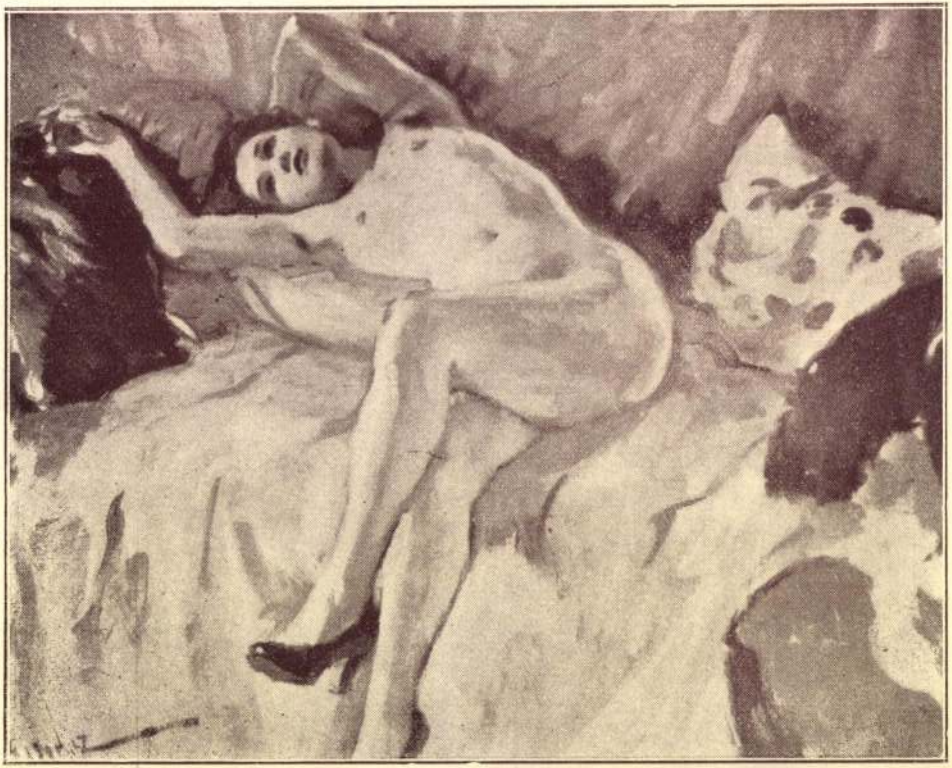

Illetskó Béla

szül. Lőcse (Szepes m.) 1875

Rk. Reál. érettsz.

1893/94 I – I. osztály

vajzhanárpótló

1893/94 II I. osztály

1894/95 I–II . II. osztály

1895/96 III "

Teramoi provincia V. 203, 204

Wick Béla dr.: Kassa régi síremlékei XIV. – XVIII. sz. Košice 1933

Plinius, Quintilianus munkáit, Justinianus Institutióit, a Corpus Juris Canonicit, Szt. Bernát elmélkedéseit, Aquinoi szt. Tamás „Opuscula Omnia", Pázmány Péter „Igazságra vezérlő kalauz", Alvinczy Péter „Az Úrnak szent Vatsorája", Luther „De libero arbitrio", Melanchton „Dialectica" című munkáit stb.

Keviczky Jánosra vonatkozóan a Kassa-városi levéltárban még több érdekes okmányt találunk. Ezek között figyelemreméltó I. Rákóczy György fejedelemnek sárosi táborából 1644. júl. 2-án hozzá intézett következő levele:

„Generoso Ioanni Keviczki, Iudici primario Liberae ac Regiae Civitatis nostrae Cassoviensis. Fideli nobis dilecto.

Georgius Rakoczi Dei gratia Princeps Transilvaniae partium regni Hungariae Dominus et Siculorum Comes.

Generose, Prudens, ac Circumspectus nobis dilecte. Salutem et gratiam Nostram. Tegnapi napon kegyelmed nekünk irt levelet el veven, ertiük hogy parancsolatunkra valo szolgalattal maghat nem vonogatna. Miis aszt veszszük kegyelmesen kegyelmedtöl. Az oracsika felölis mit irion lattiuk, aszt mar megh hoztak. My nekünk kegyelmedre mostan semmi neheztelésünk nincsen, Isten életét kgldnek megh tartni seghiczie az neküuk valo szolgalatnak hüséggel prestalasara. My nekünk ide iövetele kgldnek bantodasunkra sem leszen seöt eoreomel és kegyelemben lattiuk. Cui in reliquo gratioso propensi manemus. Datum in Castris Novis ad Arcem nostram Nagy Sáros positis die 2 Mensis Juliy. Anno Domini 1644. Rakoczy." (Lt. IV. 7043. sz.)

További okmányok: Keviczky özvegye, Madarász Erzsébetnek, ura első feleségétől Langh Kata asszonytól származó mostoha leányával, Keviczky Katalin, Bertoltj János feleségével, 1655. június 9-én kiállított vagyoni egyessége. (Lt. 8277. szám.) Ezenkívül a titkos levt.-ban: Y. 1—4. sz.; a nyilvánosban: 1628—6218; 1643—6935; 1644—7043; 1646—7480; 1649—7753; 1655—8277; 1659—18502 és 18999 sine dato.

Az ismertetett síremlékeken kívül a Keletszlovenszkói múzeum udvarán találjuk még a szt. Orbán torony 22. számú sírkőtöredékének 18 cm. vastag, 1 m² nagyságú kiegészítő részét; a gönci Szabó család „Sepultura Familiae Zabo de

Geoncz" feliratú, két darabra törött sírfedő kőtábláját; címeres töredékeket és más epitáfium-csonkokat, amelyekről egy-egy betűt, vagy évszámot olvashatunk le, anélkül azonban, hogy ez adatokból róluk valami határozottat megállapítani lehetne.

Síremlékek a múzeum előcsarnokának nyugati bejáratában.

13.

Páncélos katona síremléke a XVI. századból.

E vörösmárványból faragott, 165×97 cm. nagyságú síremlék teljesen ép állapotban van. A kassai dóm restaurálása előtt a templom egyik délnyugati pillérébe volt befalazva.

A síremlék egy ismeretlen magasrangú katonának egész dombormű alakját mutatja. A dús bajuszú, szakállas, fodros gallérú lovag tetőtől talpig vaspáncélba van öltözve, oldalán karddal. Balkezét derekán nyugtatja, jobbjában hadvezéri pálcát tart. Lábainál sisak és lovas sarkantyú. Felírás vagy címer a kövön nincs.

Ugyanott van:

14.

Illenfelt András síremléke 1587-ből.

E renaissance stilben faragott epitáfium teljesen ép állapotban maradt reánk. Egykor a dóm délkeleti pillérénél állott. Anyaga: homokkő. Méretei: 195 cm. magas, 95 cm. széles és 15 cm. vastag.

A síremlék két részből áll. A felső rész Illenfelt alakját egészen a derekáig ábrázolja, vastag bajusszal, körszakállosan, nyaka körül fodros gallérral, teljes páncélban, oldalán sisakkal, a sisak alatt a páncélkesztyű. Fedetlen kezeit derekán nyugtatja, jobb oldalán tőrnek fogantyúja, balján kardmarkolat látszik. Az emlékkő alsó részére az elhúnytnak címere van kifaragva. A vízszintesen osztott pajzs alsó mezejében három égő gránát, a felsőben növő oroszlán, jobb markában égő gránáttal; a sisakdísz egy tekercsből növő oroszlán, jobb karmában égő gránáttal.

A lapidáris körirat:

ANDREAS ILLENFELT RÖM. KAY. MAYT. OBRISTEN ZAYGMAISTER AMBTS LEVTENAMBT: IN OBR: HVNGERN STARBE DEN 22: 7BER ANNO 1587

Magyarul: „Illenfelt András, Magyarország felső részén a római császári felség főszertármestere. Meghalt 1587. szeptember 22-én."

Illenfelt (Illenfeld, Illenfeldt) András abban az időben volt katonai szertármester Kassán, amidőn Rueber Jánosnak 1584-ben bekövetkezett halála után, gr. Nogarola Ferdinand szatmári kapitány lett Kassa főkapitánya.

Kassa város titkos levéltárában Illenfelt és családjára vonatkozóan 1584—1589-ig 8 drb. okmányt találunk. (DD. 1 8.) Ezek között van Illenfelt Andrásnak 1587-ben készült végrendelete és inventáriuma, továbbá özvegyének Juditnak 1588-ból való német nyelvű testamentuma és divisionalis levele.

Illenfelt Andrásnak értékes kultúrtörténeti adatokat tartalmazó végrendelete betűhíven a következő:

„Im Namen der Heiligen Unteilbaren dreyeinigkeit Gotts des Vaters Gott des Sohns, vnd Gott des heilligen Geistes, hab Ich Andreas Illenfeldt, der Röm: Khay: Mats Zeugmeisterambst Leutenambt In obern Craiss der Cron Hungerns, Betracht vnd zu gemuet gefuert, dass ellent vnd Zergenglich wesen dieser Welt, auch das nichts gewiesers dan der Todt, Nichts ungewiesers aber alss die Stundt zugewartten vnd das sich offt dess zeitlichen habenden guets halber, (obwol dess meinigen nit viel) allerley Uneinigkeit vnd Wiederwillen sich erheben vnd zutragen, diesem allem vorzukumben, hab Ich gleichwol schwaches Leibs, doch bei guther Vernunfft Vitz und Willes diesen meinen entlichen Willen vnd Testament, wie der am kreftigsten Immer sein kan vnd mag, In beisein hernachfolgenden gueten Herrn und Freunden als der Edln gestrengen Herrn, Ulrichen Franntz Rothuet Röm: Khay: Mats Mustermaister, und dann Michael Pernauer von Pernau höchsternannt Ihrer Kay: Mat: s Veldtkhriegszahlmaister in obern Craiss Hungers, Sowol auch des Ehrwürdigen und wolgelehrten Herrn Magistri Andreans Winklers, Teutschen

Predicanten alhier zu Caschau, dann des Ernuesten Ersamen und weissen Herrn Davit Gerstner, Caspar Schneider, vnd Paull Kürchner, Bürger alhier geordnet beschlossen und gemacht, wie hernach volgt.

Erstlich verschaff vermach und beueleh Ich mein arme Seel, dem getreuen lieben Gott in sein grundlose gnadt und Barmherzigkeit, demütiglichen bittent, die mit Ewiger freudt und seligkeit zubegaben, Und das volgents mein Todter Leichnam In des Erdtreich, daraus er herkumben, nach Christlichem gebrauch ehrlich bestatt vnd begraben werde, Der Hofnung, das er am Jüngstentag, mit allen Christglaubigen zu der Ewigweruenden freüdt vnd seligkeit wiederumben auferweckhet werde.

Zum andern, Verschaff und vermach Ich, meinem eheleiblichen Sohne Geörg Illenfeldt, Neben diesem so Ich ezliche Jahr hero auf Ihne gewanndt für vätterlich vnd mütterlich Erbtaill, vnd ansuchen von meinen verdienten Resten Sechs hundert gulden In Silbergeschirr ain hundert gulden Mehr den grossen Obstgarten, sambt einem Stuck Ackherfeldt, nahent darbei liegent ausen Panneckho, welches ungeuehr drey Saill halten soll, Mehr so verschaf Ich Ihm das gemossirte schwarz sammette hosen und Wammes, sambt dem Mantel Ittem den weissen kurz Wölfen Pelz, Mehr ein Par kurze vnd Zwey Lange Rohr, sambt zwo Rüstung vnd zwo gueten Srittenwehrn,

Zum dritten verschaff vnd vermach Ich meiner Tochter Khatarina eben die beschehene Aussheyrat, für vätterlich vnd mütterlich Erbtaill vnd anforderung von meinen verdienten Resten Sechs hundert gulden. In Silbergeschirr ain hundert gulden. Auch verschaff Ich Ihr den kleinen Weingarten, so Ich von der Welsch apodeckherin erkhauft hab,

Zum Vierten verschaff Ich In das Burger Spitall Zehen Taller, den Schuelern Zehen Taler Pargelt, Inn das Lanzknecht Spitall In Abschlag meines verdientes ain hundert gulden Reinisch, Im fahll sich aber mein verdienter Rest, auf ein mehrers, als hier Innen vertestiert, erstreckhen würde, Soll mein Yztgelasstes eheliches Weib Judit, ehegemeltem meinem Sohne Georgenn, nach erkenntnuss hieuorgemelter Herrn Testamentary etwas mehreres, als vorbegrieffen zugeben

schuldig sein, auch so er sich von Ihr In Herrn dienst oder sunsten in anderweeg zugebrauchen begeben wolte, soll Ihme von der Stieffmuetter als meinem verlassenen Weib Zwainzigkh Taller, auf Zerung, Par geraicht vnd gegeben werden.

Zum Fünften. Vermach und verschaffe Ich aber dits mein Legata, alles vnd yedes, wass kan oder mag mein genant werden, liegunt vnd fharende haab, beweglich vnd vnbeweglich, meinem ehelichen Weib Judith, sambt meinen dreyen hinterlassenen Khindern: als Andreas, Johann Hainrich, vnd Ursula, dieses alles Ihres gefallens ohne menigelichs Irrung, vnd Wiedersprekhen Zugenies sen und zugebrauchen, Her gegen aber soll obgedachte mein Haus Fraue vnd Khindern alle die Schulden darumben genugsambt schein furgelegt vnd furgebracht werden können, bezallen vnd entrichten auch so nach dem Willen Gottes, der fhall mit mir sich zutrügen sollen sy auch ein Ehrlich Epitauium und Grabstain ma chen zulassen schuldig sein.

Illenfelt András síremléke 1587-ből.

Leztlich und schliesslichen So behalt Ich mir in allweg bevor, dieses mein Testament zu mindern, zu mehren, zuuerkhern, oder gar ein anderes zumachen.

Da es aber also verbleibt, und kein Jungers am Dato furgebracht wurde So gelanngt an alle yede hohe und niedere Obrigkhait wass Stannts oder würdens die Immer sein können oder mögen, Insonderheit aber dem Wolgebornen Grafen und Herrn, Herrn, Ferdinant grafen zu Nagroll, Herrn auf alt Paur,

Röm: Khai: Mat:s Raht und Obristen zu Saakhmair sambt derselben Zugethannen Grenitz enhalb der Teisse, der Zeit Verwalltter dess Generalveldtobristenambts, In ober Hungern, meinen gnedigen vnd gebiettenden Herrn. Vnd dann auch den Ersamen nambhafften wolweissen Herrn Richter vnd Rath dieser Statt Caschau, meinen günstigen Herrn, die wollen diesen meinen angehörtten endlichen vnd letzten willen, darinnen Ich mein gemuet genzlich erklert, für gnugsamb erkhennen, achten und halten auch darwieder in keinerlei weiss noch weg, wie das menschen vernunfft erdenckhen möchte, zu handeln noch zuthuen gestatten, diss alles treulich vnd ohne geurede, dessen zu wahrem Urkhunt und bewesstigung dieses meines endlichen Willens und Testaments, hab Ich mit andern weiss obbenanten Herrn Solches anzuhören, auch ander Ihrem sigill vnd Hanndschriften zuuerfertigen erbetten. Geschehen Caschau den dreissigisten Monatstag Septembris, Anno Im sieben vnd achtzigisten. Ulrich Franz Rothuet m. p. M. Pernauer von Pernau m. p., M. Andreas Winglerus m. p., David Gerstner m. p., Caspar Schneider m. p., Paul Kürschner m. p.“

„3. May Anno D 88. Exhibitum Amp.-Senatuj Cassowien publiceque praelectum 19. Iuly Ao. 88. et inclyto Senatu Cassovien ratificatum et iudicialiter comprobatum.“

Magyarra fordítva: „Az osztatlan Szentháromság, Atya, Fiú és Szentlélek nevében. Én Illenfeldt András a magyar korona felső kerületén a római császári felség szertármestere, figyelembe véve és megfontolva e világ nyomorúságát és mulandóságát, valamint azt is, hogy semmisem bizonyosabb a halálnál és semmisem bizonytalanabb annak órájánál és hogy a földi javak miatt (habár ebből nem sok az enyém) sokféle egyenetlenség és békétlenség támad és történik, hogy ezeknek elejét vegyem, gyönge testtel ugyan, de ép elmével, értelemmel és akarattal a következő jó urak és barátaim jelenlétében, úgy mint nemzetes és vitézlő Rothuet Ulrik Ferenc, a róm. csász. felség katonai szemléttartója, pernaui Pernauer Mihály, Magyarország felső kerületén a császári felség hadi pénztárosa, valamint tisztelendő és bölcs Winkler András mester, kassai német prédikátor úr, azután a tisztelt, becsült és bölcs Gerstner Dávid, Schneider Gáspár és Kürschner Pál helybeli kiküldött polgárok

előtt, ezen végső akaratomat és végrendeletemet, a lehető legteljesebb érvénnyel kinyilvánítottam és elkészítettem a következőképpen:

Először. Szegény lelkemet hagyom és rendelem a hű és jóságos Isten végtelen kegyelmébe és irgalmába, alázattal kérve, hogy lelkemnek az örökkétartó örömet és boldogságot adja meg; holt testemet pedig keresztény szokás szerint temessék és hantolják el a földbe, amelyből vétetett, azon reményben, hogy az utolsó napon az összes Krisztusban hívőkkel, az örökkétartó örömre és üdvösségre fog föltámasztatni.

Másodszor. Rendelem és hagyományozom az én törvényes fiamnak Illenfeldt Györgynek, azon kívül amit néhány éven át reá fordítottam, atyai és anyai örökségrésze gyanánt, valamint igényképpen, a saját szerzeményű vagyonom maradékából hatszáz forintot. Ezüstneműben egyszáz forintot, azonkívül a nagy gyümölcsöskertet, egy darab körülbelül három kötél nagyságú szántóföldde, amely a kert közelében a Bankón kívül fekszik. Hagyományozom neki továbbá a fekete bársony nadrágot, a zubbonyt a mentével együtt, úgyszintén a kurta fehér farkasprém ködmönt. Egy pár rövid és két hosszúcsövű puskát, két fölszereléssel és két jó, sörétes fegyvert.

Harmadszor. Rendelem és hagyományozom Katalin leányomnak a kapott hozományt, atyai és anyai örökségrésze és követelése gyanánt a saját szerzeményű vagyonom maradványából hatszáz forintot. Ezüstneműben egyszáz forintot. Hagyományozom neki a kis szőlőskertet is, amelyet az olasz gyógyszerész feleségétől vettem meg.

Negyedszer. A polgári ispotálynak hagyok tíz tallért, az iskolás tanulóknak tíz tallért készpénzben. A katonai kórháznak, ottani keresményem végkielégítésekép száz rajnai forintot. Azon esetben, ha szerzett vagyonom a végrendeletben hagyományozott összegnél többet tenne ki, özvegyen hagyott feleségem Judit, előbb említett György fiamnak, a testamentum hallgató urak belátása szerint, a megjelöltnél valamivel többet juttasson, mint amennyit adni a föntebbiek szerint köteles volna, úgyszintén ha fiam úri szolgálatba lépne, vagy másutt vállalna foglalkozást, az ő mostohaanyjától, mint hátrahagyott feleségemtől, kapjon útiköltségeire készpénzben húsz tallért.

Otödször. Rendelem és hagyományozom legátumként egyenkint és összevéve mindazt, ami tulajdonomnak tekinthető — legyen az ingatlan vagy ingó, mozgó vagy álló — törvényes feleségemnek Juditnak három hátrahagyott gyermekemmel u. m. Andrással, János Henrikkel és Orsolyával[1] együtt, hogy mindezt ők tetszésük szerint, a legkisebb hiány és ellenkezés nélkül élvezzék és használják. Ennek ellenében fentemlített feleségem és gyermekeim kötelesek lesznek kifizetni és kiegyenlíteni mindazon adósságaimat, amelyekről megfelelő adóslevél előmutatható és előadható s ha az Isten úgy akarja s a helyzet megengedi, egy tisztes epitáfiumot és sírkövet kötelesek állítani.

Végül és záradékul föntartom magamnak a jogot, hogy ezen végrendeletemet kisebb, vagy nagyobb mértékben módosítsam, megváltoztassam, vagy helyette egészen újat készítsek.

Ha azonban ez érvényben maradna és kellő időre más újabbat nem mutatnak elő, úgy kérem az összes, bármi rendű és rangú elöljárókat, különösen pedig tekintetes gróf Nagroll (Nogarola) Ferdinand grófot, Altpaur urát, a róm. csász. felség tanácsosát, Szatmárnak és Magyarország Tiszáig terjedő részének parancsnokát s az én kegyes és parancsoló uramat, valamint Kassa városának tisztelt, körültekintő és bölcs bíró urát és a tanácsát, jóakaró uraimat, hogy ezen meghallgatott utolsó és végső akaratomat, amelyben szándékomat teljesen kijelentettem, megfelelőnek elismerjék, tiszteljék és megtartsák és az ellen, bármi módon és úton, amit az emberi elme esetleg kigondolna, semmit ne tegyenek, sem tenni ne engedjenek, mindezt pedig hűségesen és álnokság nélkül. Amely végső akaratomnak és végrendeletemnek nagyobb bizonyságára és erősségére ép elmémmel kértem a fentnevezett bölcs urakat, hogy azt meghallgassák és saját pecsétjükkel és kezük írásával kiállítsák. Történt Kassán 1587. év szeptember hó 30-án. (Pecsétek) Rothuet Ulrik Ferenc mp., Pernai Pernauer Mihály mp., Wingler András mp., Gerstner Dávid mp., Schneider Gáspár mp., Kürschner Pál mp."

„Az Úr 1588. év máj. 3-án beiktatva a kassai magas tanács előtt nyilvánosan felolvastatott. 1588. év július 19. a

[1] Illenfeldt Orsolya akkor már Rottenberger Tóbiás tűzérségi tiszt felesége volt. — 1588. DD. N. 7. Kassa-városi titkos levéltár.

kassai tanács által helybenhagyva és bíróilag megerősítve.“

Az Illenfeldt (Illenfeld) családnak XVI. században híres ágyú- és harangöntő műhelye volt Kassán. Illenfeld Ferenc öntötte 1557-ben, az előző esztendőben pusztító kassai tűzvészben elolvadt harangok ércéből a szt. Orbán kampanile harangját s 1558-ban a dóm északi tornya számára, a jelenleg a múzeum udvarán látható harangot, amely 1926-ig volt használatban.

15.

Egy ismeretlen nőnek dombormű síremléke.

Az alabastromból készült, 110×46 cm. nagyságú síremlék az elhúnytnak egész alakját mutatja, a magyar úrinők XVII. századbeli viseletében. Párnán nyugvó fején kucsma, nyakán gyöngyfűzér kereszttel, karjain széles ingújjak, derekán mellényke s gyöngyök vannak, fodros szoknyáját csipkés kötény takarja, kezei lefüggő táskát tartanak. Fölírás a síremléken nincsen.

Kassa okiratainak ősi függő pecsétje. XIV—XV. század.

A dóm szentélye és főhajója. Balfelől a Rákóczi-kripta fölötti szt. István kápolna.

Wick Béla dr: Kassa régi ér-
emlékei. Košice 1933.
(XIV–XVIII. sz.

Herczeg Zsófia, nagyságos és méltóságos Herczeg István nemzetes leányának síremléke, aki igen csinos, igen nyájas, önmagától, valamint őseinek példájára igen buzgó, emberfeletti csodás értelemmel megáldott, az olvasásban és írásban igen jártas, szent erkölcsű, igen nyájas beszédű, ügyessége igen dicséretre méltó volt, aki szüleinek örök vigaszára született s igen nagy gyászukra kimult. Állították: nagyanyja Titili Zsófia és anyja Nagymihályi Anna . . . a kereszténység 16 . . . évében."

Titili Zsófia síremléke a szt. Mihály kápolna északi falán van. (19. sz.)

Herczeg Zsófia előkelő kassai család sarja. Atyja Herczeg István tekintélyes kassai polgár, aki mint az Erzsébet dóm egyik gondnoka e templomnak 1604 jan. 7-én történt átadása alkalmával, Barbiano Belgiojoso Jakab császári főkapitány rendeletére Materna Andrással, Rajner Menyhérttel és Lángh János aljegyzővel összeállítja a templom kincseinek leltárát. A protestáns városi tanács a templom visszaszerzése érdekében ez év január 17-én a pozsonyi országgyűlésre küldi Herczeg Istvánt, Reichenthaler Pállal. Október végén, midőn Bocskay csapatai Kassa falai alatt megjelentek, a Lippay Balázzsal a város feladásáról a külvárosban folytatott tárgyalásoknál, Herczeg István szerepel Rajner Menyhért, Szabó György, Vedáni Ferencz kiküldöttekkel együtt. Herczeg István 1608-ban Kassa főbírája is volt. (Lt. 1612—5450. sz.)

A Kassa-városi titkos levéltárban található okmányok között van Herczeg István vagyonának 1612-ben történt felosztását tartalmazó terjedelmes divisionalis levele. Ez okmányból megtudjuk, hogy Herczeg István dúsgazdag ember volt. Gazdag házi berendezésén és készpénzén kívül a „Folgasz (Faulgass = Forgács u.) utcán és „az piaczon az Napenieszet felöl való zeren egy zegolet"-háza, a Sáfránykertben földje, a Vereshegyen és a „Hernád alatt" szőlője, majorjai, szántói, rétjei stb. voltak. Hatszor nősült meg. Vagyonát özvegyen maradt hatodik feleségén, szül. Nagymihályi Annán és ettől származott Zsófia leányán kívül, előbbi házasságaiból még életben maradt János, Zsigmond, Dorka, Krisztina és Borbála nevű gyermekei örökölték. (Titkos lt. X. 4. sz.)

A Herczeg családról a Kassa-városi titkos levéltárban 1581-től 1652-ig 7 drb. okmányt találunk (X 1—7 sz.). ezekhez csatlakoznak a nyilvános archívumban még a következők: 1585–4521, 4529; 1612—5450, 5452, 5453; 1619–4529; 1628—6224; 1631—6370.

8.

XIV. századbeli sírkő.

A szt. Orbán-torony déli oldalához kelet felé épített bolthelyiség belső falán nyert elhelyezést. Anyaga: trachit. Nagysága: 193×82 cm.

Belső mezejét egy domborúan faragott, szögletes alapon álló, minden díszítés nélküli egyszerű latin kereszt tölti ki. Fölírása nincs.

9.

Illenfeld-síremlék 1621-ből.

A bolti fülke belső falán. Anyaga: vörösmárvány. Nagysága: 188×98 cm.

Architektonikus oszlopos ívbe zárt címere ágaskodó oroszlánt mutat.

Az emlékkő belső mezején a következő elkopott német felírás van:

HIER LIGT BEGRABEN DER GESTREGE HERR
. . . ILENFELDER VON TO . . . . . ESTER
OBRISTEN . . . TEN AMBT IN OBEREN DER
CRON VNGERN WE . . . NACHDEM ER IN
DIE VIE . . . JAHR SEINEN AMBT . . S . . R
GESTANDEN STARB DEN XXI IANVARI ANNO
1621 IAHRES SEINES ALTERS LXX IAHRE
DER VERLEIHE GOTT IN CHRO EIN ERE-
LICHE AUFERSTEHUNG ZVM EWIGEN
LEBEN AMEN VERGEDECHNIS LEGEN LASEN

Magyarra fordítva: „Itt nyugszik eltemetve vitézlő... Illenfeld . . . úr, a magyar korona felső területének szertármestere, aki miután hivatalát... évig... viselte, elhúnyt 1621. január 21-én, életének 70-ik évében, akinek adjon

az Isten Krisztusban dicső feltámadást az örök életre. Amen. Emlékének állították . . .“

Az elhúnyt leszármazottja lehetett a Kassán 1587-ben elhalt Illenfeld András szintén katonai szertármesternek, akinek síremlékét a Keletszlovenszkói múzeum kerti kijáratánál találjuk. Erre enged következtetni a családnéven kívül a címerben ábrázolt ágaskodó oroszlán azonossága is. Illenfeld András epitáfiumának leírását e munkában a múzeumi síremlékek között (14. sz.) közöljük.

10.

Barath Balázs síremléke 1606-ból.

Anyaga: vörösmárvány. Méretei: 188×98 cm. Az emlékkő köriratának csupán egyes szavai vehetők ki:

GENERO . . . . . GREGY DOMINI BASILIO
BARATH AGMIS . . . TIAG . . . . ANNO REPARATAE . .

Magyarul: „Nemes és nemzetes Barath Balázsnak . . . az üdvösség . . . évében . . .“

A sírkő belső mezejének emléksorai:

EPITAPHVM
BASILIVS IACET HAC BARATH
SVB MOLE SEPVLTVS
QVEM PIETAS CHRISTO
(fove)RAT ATQ FIDES
(et) LICET TVMVLO CLAV
DANTVR FRIGIDA MEMBRA
(at)TAMEN VIVIT MENS
. . . VITUR DEO
. . . A ERIT LVX VLTIMA
(i)VDICE DVCE CHRO
. . EAS TOTVS SCAN
(d)ET ADVSQ DOMOS
. . . TO DEO LAVDES PER
(sol)VENS COELI COLVMBA
VIVET ET AETERNA GAV
DIA VERA FERET

Magyarul: „E kő alatt Barath Balázs fekszik eltemetve, kit a Krisztus iránti buzgóság és hit hatott át. Bár

sírba zárták kihült tagjait, szelleme mégis él . . . Isten lesz végső világossága. Krisztus a bíró vezetése mellett egészen felszáll az égi otthonba. Istennek dicséreteket mondva az ég galambja élni fog és örökkétartó igazi örömöket hoz."

A címerpajzson: kardot markoló oroszlán, a kard hegyén emberfej, lent liliom. A pajzsban B. B. betűk, az elhúnyt nevének kezdőbetűi.

A Barath (Barát) család már 1562-ben létezett Kassán. Erről tanuskodik egy nyomozó levél, amely szerint bizonyos Barat Mihály mint alperes, egy szőlő eladása körül támadt eljárásban „hit szerint" tesz vallomást a kassai bíró és tanács előtt. (Lt. 1562—3229. sz.)

A Kassa-városi titkos levéltárban Barath Balázsnak és feleségének végrendeletét találjuk. Az egyik 1606-ból a másik 1614-ből való.

Barath Balázs végrendelete, amely az ő életkörülményeiről nyujt tájékoztatást, a testamentom hallgatók szövegezése szerint betűhíven a következő:

„Anno 1606. 18 Februarii,

Az myh nemes és tiztelendo, Biro Urunk, Mezaros Thamas eö kglme paranczolattiabol, Mi Tanczos Pall és Mezar Uczay Eötues Janos, voltunk jelen, az mi bizot Urunknak Barat Balasnak Testamentomanak meg halgatasan, mely ekeppen keövetkezik.

En Barat Balas, az Ur Istennek vegezesebol, testemben mostan, noha igeön nehezen vagiok, lelkemben mindazonaltal eppen leuen, mindeneknek elotte azert, az en lelkemet az en Istenemnek Z. kezeiben ajanlom, testemet penigh holtom utan az eö Annianak az feöldnek, ennekutanna az mi keues ioth az Ur Isten en ream bizot volt, ez világon, azokrul teszek illien vallast.

Elsoben annakokaert, mivelhogy ennekem, semmi ver szerint valo Attiamfiai ninczenek, az kik voltak megh holtanak, az Hazat minden benne valo hazi ezközel egietemben, hagiom az en szerelmes feleségemnek Ilonanak, mert ez engemet eletemben minden fele niomorosagomban hiuségesen szol-

Illenfeld András

lás'd
2

Arch Ért 1897.
346.

Illenfeld András

laid okv.

Schürer-Wiese

103. l.

589. Aulich Lajos.

Kisse'

Vállig látható, jobbra
gyesre pödrött, szakálla leberetv
lül begombolta. Testét babérgaly ka
jelzése a babérgaly száránál: Zala

Kerek gypszmedaillon, dom
Készitette: Zala György.
Az 1848/9-iki szabadságha
Átvétetett az 1896: IV. 8

± predig

904: V. 5

Illenfeld András

Illenfeld Ferenc

tovább 2 Marangöntök

l Schürer-Wiese

103. l.

r hó 10 én 414 sz. a. kelt
in a sepsi-szentgyörgyi
delmi Kör falának stil-
ára 1200/: egyezer kettő"-
segélyt engedélyezett, a
vadalmának terhére.
ttságot, hogy erről a fo-
erőget értesítni szíves-

ILLENFELD *(Illenfeldt)*, bronzöntő-család Felsőmagyarországon a XVI. században. — I. 1. *Ferenc Mátyás* 1540—52. Brüsszelben, majd Olmützben dolgozott, azután Lőcsén, majd Kassán telepedett le. 1555. készítette a lőcsei plébániatemplom nagy harangját. 1557—8. Eperjes részére hat ágyút öntött. 1667. öntötte a kassai Szent Erzsébet-templom ma is meglévő renaissance díszítésű Orbán-harangját s azt a másik, Szt. János tiszteletére szentelt kisebb harangot, mely most e templom északi tornyában van. Meghalt Kassán 1566. — Fia: I. 2. *Ferenc* 1562. nyert polgárjogot Kassán. 1563. Verancsics egri püspök számára öntött ágyút; egyébként atyja kassai műhelyében dolgozott bátyjával, I. *Péterrel* együtt. — E család tagja volt I. *András*, akit már 1568. említenek Kassán, s aki 1572. nyert u. o. polgárjogot. 1578. a városi közgyűlés tagja volt. Főleg ágyúöntéssel foglalkozott. Meghalt Kassán 1587 szept. 21. Sírköve a kassai székesegyházban máig fennmaradt. *Szentiványi.*

Gr. Gy. I. 486 l.

Zilahi ref. fögimn. Könyvtára

VIII. 232

Illenfeld András

ágyúöntő

öntötte a gönci (Abaúj Torna vm.) templom harangját.

Pajdussák 8. l.

La Confederazione delle Associazioni Ungaro-Italiane dell'Ungheria ha l'onore d'invitarVi all'adunanza che avrà luogo nella Sala delle Delegazioni del Parlamento (ingresso al portico VI.) giovedi 24 giugno 1943 alle ore 18.

Oggetto:

Ordinamento giuridico e fonti del diritto

Conferenza di S. E. il

Prof. CARLO ALBERTO BIGGINI

R. Ministro dell'Educazione Nazionale d'Italia

Giugno 1943

DOTT. TIHAMÉR FABINYI

Consigliere Intimo

Presidente

Illenfeld András

kassai hgöntő

Gönci rk. tpl. nagy

harangja

1575

Iml

Thera h. n. IV. 20.

Illenfeld András

ágyúöntő

1572 ben nyert polgár

jogot Kassán

l. Arch. Ért. 1903. 219 l

egy másik hasonló

nevű ágyúöntőt már

1568-ban említve

M. O.

A fent emlitett tulkiad
háztartás javára előirányzott fe
ni, ami elsősorban azoknak a tak
kezménye, amelyek lehetővé tetté
karitásokkal a tulkiadások ellen

A 235.7o4/1939.-XII.Pm.
való fokozott takarékosságra hiv
ben átérezve azt a nagy felelőss
ben az üzemvezetés vállára nehez
képest való szigoru takarékosság
irányzattal szemben az egyes alr
megtakaritás elsősorban ezen re

Illenfeldt András

IROD.

Mihalik Józef. A Kassai dóm régi síremlékei. Arch. Ért. 1897. 168. l.

lásd

Récsey Viktor hercules czinni Egyvét.

Illenfeld András

sírkövei a kassai székesegyházban.

Irodalma:

Csergheš Csoma: Arch Ert
1887. 337–342. Keppel.
Arch-Ert. 1890. 440.

Gerece: Szobr. eml. 75. l. Keppel.

Gerece: A műeml. helyreji
jegyzéke és irodalma. Bpest
1906. 77. l

Illenfeldt András

Lásd

Közlemények Hepes
vármegye multjából.
I. 38.

Illenfeld András

ügynöstö.

1572-ben ugyt Kassán polgárjogot, amintán 6 frtot fizetett léste. 1578-ben a városi kiszgyülésnek tagja. Egy Illenfeld András pixenmaister 1568 már emlittetik Kassán.

K 219.l

Ilkenfeld András

Lásd.

Csergheő Csoma: Négy felsővidéki sirkő a XVI. Haza dból. Arch. Ert. 1887. 339–342. l. (Eippel).

Megállapitandó, hogy az ezen cikken azulitett J. A. azonos-e az ágyu öntővel.[2] Ha igen a cikk okv. felh. A kassai tanplomban levő sirkövéről van no. Meghalt 1587. szept 21.

Illenfolt Andréas

agjuöntö.

Az kapu kösött, kivül, az hol a forkolábok vanak, vagyon egy kis taraczk, fél fon-eos. Maximilianus II ~~[illegible]~~, electus Romanorum, Germaniae, Hungariae, Bohemiae rex, archidux Austriae me fieri jussit anno MDLXVI. Két fejü sas cüner. Agjuöntö neve: Andreas Illenfolt Gos Mich.

Dr. Thallóczy Lajos. Az sárospataki czeik-házban stb. (lás irodalom) Tört. Tár. 1879-160. l-

Illenfeldt András

ágyúöntő.

1570-ben Kassai hajó volt a Forgács utcában.

Kemény Lajos: műtörténeti adatok Kassa múltjából. Arch Ért. 1906. 57. 1.

Illenfeldt András

díszítő.

Kassa, 1572.

Kemény Lajos: A renaissance
és rococo Kassán. Arch
Ért. 1899. III. 1.

Illenfeldt András
és Ferenc
ágyúöntők
Kassa. XVI. sz
l.
Hadtört. Közl
1928. 423. l.

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében

és

f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"

címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"** címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

Illenfeld Ferenc

ajjúvinti

l.

Kőszeghy Elemér

Kassa műemlékei

Bp. 1939. 18. l.

hátul 4. Officina

Illenfeld Ferenc

és

Peter

lásd

Arch. Nőrl

VIII. Zob. l.

Zoj. l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enge

.....

a műhelyfőnö

Illenfeld Frenc

Kassai horangonto

irod

Mybártfa. I. 1451 -

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhe

Miután keresményemnek 191...

tésénél.....

jelenhetek, keresményemnek átvételér

nevü munkástársamat szóbelileg megb

Kelt ....., 191...

.....

tanu.

.....

tanu.

Illenfeld Ferenc

Kassai harangöntö

1557 ben öntötte az
(fehérasztrál és dombor ünnevekkel díszített)
Orbán-torony harangját
pova a régi vörösterombit 1629-ben
helyezték át.
1558-ban szent János
tiszteletére készült harangot a kassai dóm északi
tornya részére, melyet
1926 ban leszerelték és
a kassai múzeum udvarán helyezték el.

Wick Béla dr.: A háromszáz éves kassai szent Orbán-torony.
Košice 1928. 5. l. 6.
9. l. 10. l.
11. l.

liquidambar styraciflua

amerikai sztörax-fa

Kassa

R. C. székesegyház

Abauj - Toma m.

Harangok:

1. 1516-ból, felirata: Ave Maria. gratia. plena. Dominus. tecum. 1.5.16. O rex gloriae veni cum pace.

2. Orbán - harang, 1558-ból, felirata: Dominus Franciscus Illenfeld me fundit. M. D. L. VIII.

3. 1602-ből, felirata: In Caschau. ist. diser. Zeit. Richter. Gewesen Herr Andrei Maltern und Herr Elias Umacher Franninder Anno 1602

4. 1631-ből, felirata: Pive. Jos. Mich. A. D. 1631.

Illenfeld Ferenc

állő vármegye.

nplom. Apaffy síremlék,
falképek.

v. templom.
endorf), ev. templom.
och), védelmi templom
ev. templom.
ev. templom. (?)

astély. (?)

Segesvár), templom

rang.
edencze.

lom.
dorf), ev. templom.

(?)

(Illenfeldt)

Illenfeld, bronzöntöcsa-
lád. Felsőmagyarországon a XVI.
században. I. 1. Ferenc Mátyás
1540–1552. Brünnben, majd Ol-
mützben dolgozott s azután Löcsén,
majd Kassán telepedett ~~le~~
1555. kérjütette a löcsei plebá-
nia templom nagy harangját. 1557–8.
Eperjes részére hat ágyut öntött.
Szent Erzsébet templom ~~[illegible]~~
1557. öntötte a Kassai ~~Orbán~~
ma is meglevő
~~[illegible]~~ renaissance díszit-
mányú Orbán ~~nagy~~ harangját s azt
a másik, szt János tiszteletére
szentelt kisebb harangot, mely
most a ~~[illegible]~~ e templom
északi tornyában van. Meghalt
Kassán 1566. Fia I. 2. Ferenc
1562. nyert polgárjogot Kassán
1563. Verancsics egri püspök
szomára öntött ágyut; egyébként
~~[illegible]~~ atyja Kassai műhelyé-
ben dolgozott bátyjával I. Péter-
rel együtt. E család tagja volt I.
András, akit már 1568. emlite-
nek Kassán, saki 1572 nyert u. o.

256.

Boissieu, J. J. de

Olaz táj mosó nőkkel. Rk.

Tk. 20.—

115 m, 156 sz.

42.4
168.24
120
140
24
168

polgárjogot. 1578 a városi közgyűlés tagja volt. Főleg ágyúöntéssel toglalkozott. Meghalt 1587 szept. 21. Sirkövé a kassai székesegyházban máig fennmaradt.

255

Boissier, J. J. de

A bika. Rk. & J. Ruysdael m.

K. 25. —

161 m, 188 br.

< Illenfeldt Ferenc >

1565-ben Poppendorf Ferenc tokaji kapitány sürgeti <> mesbert háróm ágyú öntése végett.

K 72 l.

J. Ulenfeld Ferenc

harangoztu

Kassai. Orbán harang

1557.

Grod

A Kass. I. 73 l

Magyar királyi államvasutak.

T. Műhel

Miután keresményemnek 191 ..... (

tésénél .....

jelenhetek, keresményemnek átvételére .

nevü munkástársamat szóbelileg megbizt

Kelt ....., 191.....

.....

tanu.

.....

tanu.

Illenfeld Ferenc

Lásd

Arch Ért 1897. 345 l

Illyenföld Franciscus

ágyúöntő -

Várbeli párkány. 2. Réz taraczk négy mársás, egy fontos globással járó. Irás rajta ez: Ferdinandus rex me fecit MDLVII. Ágyúöntő neve: Franciscus Illyenföld Gos Mich.

Dr. Thallóczy Lajos. Az sárospataki czeik házban és bástyákon levő öregágyuk, taraczkok és egyéb hadakozó szerszámoknak s ahhoz való eszközöknek inventariuma. Anno 1642, die 26 novembris.

Tört. Tár. 1879. 160. l.

Illenfeldt Ferenc

ágyúöntő.

Kassa. 1562-1567.

Kemény Lajos. A renaissance és rococo Kassai. Arch. Ért 1899. III. l.

id. Illenfeld Ferenc

ágyu és harangöntő.

1557-ben Eperjes városa részére önt két ágyut I Kassától Kölcsönkérik a cső kifurásához való eszközt. A következő évben ő és fia Péter ugyanesak eperjes részére ismét 3 ágyut öntött. Ferenc öntötte a Kassai Orbán torony harangját 1) és királyi rendeletre a város pórtáncz nevű magna bombardájából két faltörő ágyút. Poppendorf Ferenc fő strázsamester Tokajból hagyta megmeki (1565) 3 grosse stück öntését. A következő

Archaeolog. Közl. 1871. VIII. k. 204. l

id. Illenfeld Ferenc 2

évben, midőn a bástyák épi-
tése miatt a Forgács ut-
ca nyugati végén a st
Lenárt-templomot le-
bontották „az pattantyus-
nak (t. i. Illenfeldtnek)
halála egy gerenda miatt
történék," s fiai, Péter
és Ferenc az ott segéd-
kező trombitás Zakabot
okosták a halálos bále
zetett.

K 218 219 l

ifj. Illenfeld Ferenc

ágyuöntő

Laid. id. Illenfeld Ferencet

Az ifjabb Ferenc 1562-ben
vert Kassán polgár pogot.
1563-ben Verancsics egri pis-
pok számára öntt ágyut, aki
ezért ~~1563-ben~~ 105 fotot fizet neki.

K 219.l

Illenfeld Ferenc

ágyúöntő

Öntötte a kassai orbán harangot 1557 ben. Ugyanezek ő öntötte a kassai dóm északi tornyában levő kisebb harangot 1558-ban.

A kassai iskolai értesítőben Mijskovszkij ikke.

Ismerteti:

Régészeti irodalom. Arch. Ért. 1878. 255. l.

Illenfeld Ferenc

harangöntö ontötte

1555 bn Löcsei (templom) nagy harangját.

Irod

Il Löcse .31 l.

.....nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

ezem:

.....

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

Illenfeldt Franc

aggiunto

laid

2

Thaly 1 . 69 l -

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök
alá

8. sorsz. Műhelyi minta.

Illenfeldt Frenc

agriculture

1557.

Lisd

2

Thaly I 78 l.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása

Engedé

.....

a műhelyfőnök va
aláír

8. sorsz. Műhelyi minta. —

Illenfeldt Ferenc

A minkácsi várban volt egyik ágyuk 1558 ban öntötte Enekesnőnek hívtak az ágyut és 12 fontos volt; neimet nyelvű nagy sorós vessel.

~~Valószínűleg~~ Kassán öntötte

Lőrd

2

Thaly 1 59. l.
60. l

..... nevü munkás igazolta

.....

a müvezető aláirása.

yezem:

.....

ıgy helyettesének
rása.

– Endrényi Imre, Szeged.

Illenfeld Ferenc

harangöntö

Kassai Orbán harang

1557 böl.

vid

Szikl. Borov. 161 l.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláirása.

yezem:

agy helyettesének
rása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Illenfeld Franz

Gassai harangonto
1558

Ivod

My Barlfa I. 86.

..... *műhely.*

főnökség!

..... hó..... n történő kifize-

..... indokából személyesen meg nem

..... számu .....

n.

vi ..... hó.....

.....

sajátkezű aláírás és munkásszám.

Illenfeldt Ferenc

harangöntö

1555 ben öntötte a lőcsei plébánia templom nagy harangját

Hain 10/1 l.

..... nevü munkás igazolta

.....

a művezető aláírása.

yezem:

.....

ry helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Illenfeld Ferenc

harangöntö.

Kassai nuitelgében 1558-ban öntötte a Szent Erzsébet templom mai Orbán harangját, s azt a másik, Szent János tisztéletére felszentelt 70 mázsa súlyú kicsi harangot, mely most a Szent Erzsébet templom északi tornyában van elhelyezve.

Erod

Mih. Erzsébet 69. l.

..... nevü munkás igazolta

a művezető aláírása.

élyezem:

vagy helyettesének
áírása.

— Endrényi Imre, Szeged.

Illenfeld Ferencz 1557
ben öntötte a kassai
Orbán torony renaissance
díszítményü nagy harangját.

Sthl 29.1.

Menfeldt Ferenc

ágpontó

laíd

Tört Tár 1902 (453

Illenfeldt Frauer

Case
Arch. Egt
1910. 263

Illenfeld Ferenc

1557

vród
z
Kovács Harang
by. l.

5122

L. ar 5035 - nél

Illenfeld Ferenc

ügyn és harangönto

l.

Wick kassaidóm

65, 186, 370, 375,

376. l.

35369. Községi nyomda, Budapest.

Illenfeld Ferenc

harangöntö
1557, 1558.

Lvod
v

Wick Kassa tört.

68 l.

Illenfeld Ferenc

ágjú és harangönto

l.

Wick Kassa tört

368-l_369-l.

cserkészünk sem szabad, hogy kimaradjo

A mai nyomorúságos időkben

Ezért azzal a kéréssel fordulunk Nagyméltóságo Méltóságod- Nagyságod-

tasson közelebb célunkhoz. Kérjük, ne n
lapot, hanem azt az összeget, amelyet szi
támogatására, méltóztassék a mellékelt cse

Szíves áldozatkészségét sok sok

Budapest, 1933, junius 15-én.

Illenfeld Ferenc id

1557. Kassa

l.

Arch. Ert.

1903. 218. l.

Szervezés és

Mint már előző évi zár
gármester ur által 232.068/1933.
egész üzem ügyvitelét felölelő r
ban befejeztük. Ezzel kapcsolatb
amelyeket általa elértünk s amel
egyéni teljesitmények megnöveked
1939.év március végéig a Raciona
50/1939.V.sz.rendeletemmel felál
tály látja el az ezzel kapcsolat

A főosztály felállitásá
képességének biztositása és emel
a főosztály feladata:

Illenfeld Ferenc ifj

id. I. Ferenc fia
1562 ben nyert pol-
l. gárjohot Kassán

Arch. Ért
1903. 219. l.

A szorosan vett üzemi és

tal szemben az alábbi eltéréseket

összefoglalva mutatjuk ki az álta

elosztás, az értékesitás rovatban

kabéreket, anyagszükségletet, kar

KIADÁS	Összehasonli 1939. Előirány-zat
1. Illetmények ...	2,028.009.-
2. Munkabérek	1,167.967.-
3. Anyagszükséglet	1,600.000.-
4. Karbantartás ..	1,176.312.-
5. Vegyesek	1,197.601.-
Összesen: ..	7,169.889.-

Az eltéréseket a jelenté

toknál indokoljuk.

Illenfeld Ferencád-
ágyiántó
Kassa
+ 1566-ban
szerencsétlenség követ-
ezetében
l.
Arch. Ért.
1903. 219. l.

az üzemi tevékenység mi

szerüség és gazdaságosság szempo

befolyással biró tényezők álland

gondoskodás korszerü sz

lelt fogyatékosságok kiküszöbölé

tőképességének emeléséről.

A Szervező és Ellenőrző

osztályoknak az adminisztráció t

javaslatait felülbirálja és ezen

főosztályok és osztályok müködés

Illenfeld Ferenc

Kassai harangöntő

az Orbán harang

mestere

Myskovszky Viktor:

Kassa város középkori

és renaissance stilű

műemlékei. Bp. é. n.

18 – 20. l.

Illenfeld Ferenc

harangöntö

az Orbán harang

kegyi rejtv

Emlkassaicgyhm

I. 73. l.

76. l.

g nélkül a bizánci isten-császár

meg szemünk előtt.

zaikja a szokásos ókeresztény té-

s apostolok álló alakjai és két

az egyiken Ábel és Melchisedek mu-

Urnak, a másikon Ábrahám Izsákot

ókeresztény szimbolikában a szent

a Ravenna középkori hadikikötőjében

zaik disze is. Ha nem is oly magas

jai, ugyanazt a stilust képviseli

usztult/, melyen Szent Apollinaris

yok között Krisztus keresztje alatt

Illenfeld Ferenc

Kassai ágyúöntő

vrod

Z

Wick Béla dr

Kassa régi szem-
lékei, XIV – XVIII. szá-
zad. Košice 1933.
117 l.

~~Szigligeti vára~~ II. 194.

Illenfeld Ferenc

kassai ágyú és harangöntő

1557-ben öntötte sz. Orbán tiszteletére az Orbán továny 100 régi mázsás harangját. ∅

Wickkassai katmüeml

36. l. – 38. l.

∅ E harangot nagysága miatt a dóm tornyában elhelyezni nem tudták, azért vals szükségesse egy külön campanile felépítése.

~~Ruszt József, udvaritanácsos~~

~~VIII. 9.~~

Illenfeld Ferenc

kassai harangöntö

1558-ban öntötte a kassai dom 70 mársas harangját Leirása

Wickkassaikatumeml

89. l

Saison II 192

a konkurrens lapo
szeretetben. Arra s
nus buzgalom, hog
nyét. Most mégis

Ujvári Péter,
be a Kass-kávéhá
már az orvosok kö
belőle a riválisok ö
nagy megdöbbenés
szedett vezércikk
riportszerüen. A v
tulszinezést, de kid
gári felfogást és til
a karddal, amelyet
kincstár, nem lehe
reket, akik még v

Palócz László,
zony megütközött,
Ő higgadtabban né

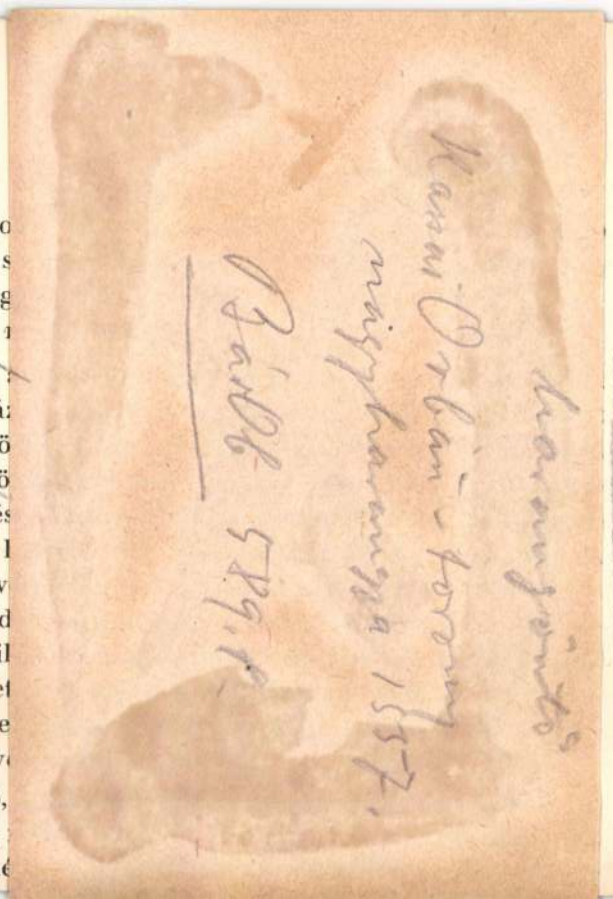

Illenfeld Ferenc

de ebből nem is támadhatott semmiféle bonyodalom. ez csak olyan plátói melléállás volt. A tisztikar ellenben a főhadnagy mellé állt és ez aztán nagy hiba volt, mert ezzel nem Ujvárit, hanem magát a polgárságot provokálták.

Az affér középpontjában most már nem a főhadnagy állt, hanem a tisztikar és Ujvárin nemcsak a főhadnagy, de az egész tisztikar követelte becsületét. Nagyon nehéz volt a tisztikar helyzete, mert Ujvári cikkeiben egyetlen egy szó se volt, amely sértette volna a tisztikar becsületét, csak általánosságok között mozgott és ezektől nem lehetett megtagadni a tárgyilagosságot. Tény, hogy a polgárok adófilléreiből vásárolják a katonák számára a kardokat és ennélfogva nem arra valók a tisztikardok hogy véresre vagdaljanak polgárembereket.

Ugylátszott, hogy nem lehet feltartóztatni az eseményeket.

A tisztikar megüzente Ujvárinak, hogy inzultálni fogja.

Ennek már a fele se tréfa. Ha borozgatni hivják az embert, azt vissza lehet utasitani, sőt oda se kell okvetlenül elmenni, ahol nagyszerü traktamentumok várják az embert. De ahová inzultusokra invitálnak valakit, oda muszáj elmenni. Az

Illenfeld Ferenc

harangöntö

l.

Kemkassamüeml

18. l.

1771-909-16

Restaurátor.

372. Szék.

Egy darab hajlitott fa-szék, tamlaján és kerek ülőkéjén préselt diszszel, a melyben álarcz és két szárnyas gyermek alakja látható.

Méretei: 87 cm. magas, 40.5 cm. széles, 40.5 cm. mély.

Értéke.....6 K

Illenfeld Ferenc

Kassai Orbán-torony harangja 1557-ből fennmaradt.

Sziklay Ferenc

Kassa. Bp. 1938.
20, 21. l.

Doszkár János és Ferenc

Háztatarozási, építési és átalakitási

vállalata

Budapest.

Iroda:
IV. Veres Pálné-u. 40.
Telefon 117-04

Telep:
IX. Márton-u. 3/B.
Telefon József 8-53.

Illenfeldt Terenc

ágyúöntő

1557

1558

l.

Hadtört Közl

1927. 138. l.

141. l.

ΛX

Illenfeldt II. Ferenc
kassai ägyponto
1584

l.

Hadtört. Közl
1928. 421. l.

Vaskandrsa VII. 137

Illenfeldt II. Ferenc
kassai ágpiöntörnester
1584

l.

Hadtört. Közl.
1927. 26. l.

férfi. (Tanulmány),
fejét kissé oldalt hajtja és
) (szembe nez. Papa szemét ~~visel~~ foglalatja (anél
sz; rövid haja, bajusza és szakálla őszbe-
fekete; mellénye szürke és ingének ujja
ra: „VERESS ZOLTÁN
1892."

·4: 181 cm.
Józseftől 1900: XII. 29-én. (699/900). —
ett 1900: XII. 29-én a 458 sz. nyra. —

Illenfeld Ferenc harangöntő

ILLENFELD-FÉLE HARANG A FELSŐMAGYARORSZÁGI RÁKÓCZI MÚZEUMBAN. 1558.

Die Illenfeld'sche Glocke im Oberungarischen Rákóczi-Museum. 1558. — La campana Illenfeld nel Museo Rákóczi. 1558.

Szépművészet
1941. 2. szám
40. l.

VA A NEMZETI MÚZEUMBAN.

I resti della lapide di János Grófnel Museo Nazionale.

Illenfeld Ferenc

harangöntő

XVI. sz.

Kassa

l.

Szépművészet

1941. 40 l.

r.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Ullenfeld Ferenc

Kassai ágyúöntő
készítette 1557-ben a kassai
Orbán-harangot.

Pajdrosák 8. l.

Illenfeld Ferenc

harangöntő

Kassa

L. Arch. Ért

1867. 339. l.

Illenfeld Ferenc

harangöntö
kassai Orbán-torony
72 mázsás harangja
1557-ből
iród

Mihalik Sándor:
Öt év műemlékvédelme és muzeumi munkája.
(1938-1943.) Uj Magyar Museum. 1943. III. k.
II. f. → 198. l.

5

7K

7. *Myrai Szent Miklós gabonacsodája* (7. kép)
Külső bal alsó kép. 88·5 × 69 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1937.

8K

8. *Jelenet Szent Egyed életéből* (8. kép)
Külső jobb felső kép. 89·5 × 69 cm.
Restaurálta Nikássy Lajos, 1937.
Fa, tempera. — A garamszentbenedeki

Illenfeld Ferenc

harangöntő

1538

l.

Genthon-Szentivanyi

Abany-Torna vármegye és Kassa minculdéz

Bp. é n. 8. l.

emplom helyreállítási [illegible]

szolgáló külön biztositékot Szilágy

atal főnökének hivatalos nyugtatvá-

telezettsége mellett szolgáltassa

és közoktatásügyi miniszteri tárca

számolja el.-A másolat hiteléül:Kom-

ának hiteléül:

dr. Éber Lajos

előadó.

Illenfeld Ferenc

ajzuónto

l.

Arch. Közl. 1878

XII. k. 69. l. 78. l.

Illenfeld Ferenc

kassai aggiontos

1557, 1558.

l.

Arch. Közl.

1878. XII. k. 60. l

2790

STEPHANEUM NYOMDA ÉS KÖNYVKIADÓ
A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT
EGYESÍTETT ÜZEMEI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

Átvitel

Stephaneum nyomda és könyvkiadó r. t. Budapest.

Illenfeld Ferenc

Kassai harangöntő

Myskovszky Viktor:

Harangjaink és ismeretéhez.

II. A kassai Orbán-

torony és nagy harangja.

Arch. Közl. 1871. VIII. k.

207–207. l. Képpel.

Hogyan folytak le a pestkörnyéki „büntető-látogatások"

Ujabb tíz fiatalembert vettek őrizetbe

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

A főkapitányság politikai osztálya 48 óra óta vizsgálja azoknak a támadásoknak és verekedéseknek hátterét, amelyek szombaton késő este játszódtak le a fővárosban és a pestkörnyéki munkásotthonokban és amelyek tegnap a székesfővárosi bizottsági ülésen is szóba kerültek. Adott jelre, egy időpontban nemzeti front-jelvényes fiatalemberek rohanták meg *a magyarországi magántisztviselők Andrássy-úti székházát, a pesterzsébeti, kispesti, lágymányosi és óbudai munkásotthonokat.* A támadók kiválasztották azt az időpontot, amikor az otthonokban már alig tartózkodtak,

összerombolták a berendezést

és mire a rendőri riadóautó a helyszínre érkeztek, elmenekültek. Az ügyből kifolyólag szombaton és vasárnap 16 nemzeti frontistát tartóztatott le a rendőrség és

mára a letartóztatottak száma még tizzel növekedett.

A vizsgálat először is tisztázza, hogyan folytak le a támadások. Valamennyi helyen pontosan fél tíz órakor jelentek meg

a nemzeti front gumibotokkal, kövekkel, röpcédulákkal felfegyverzett különítményei.

Az Andrássy-út 124-es számú villában van a magántisztviselőknek az otthona. Fél tíz órakor oldalkocsis motorkerékpár állt meg az épület előtt, amelyből három fiatalember ugrott ki. Egyikük sípjelet adott le, amire az épület körül tartózkodó harmincfőnyi különítmény berohant a helyiségbe.

„Bujjanak az ágy alá!"

A támadók bezúzták az ablakokat, a tükröket, összetörtek néhány széket, szétrombolták az asztalokat, a gondnokot, feleségével együtt a portásszobába kényszerítették és rájuk parancsoltak, hogy bujjanak az ágy alá.

Az egyik könyvtárban tartózkodó magántisztviselő megkísérelte az ellenállást, mire alaposan megverték, majd röpcédulákat szórtak szét.

Ugyanebben az időpontban a kispesti munkásotthont is megrohanta mintegy 80 főnyi tömeg.

Itt a támadók egész tervszerűen jártak el. Két csoportban nyomultak be a helyiségbe, a főbejáraton és a hátsóajtón keresztül.

Itt is bezúzták az ablakokat, leverték a csillárokat, betörték a szekrények ajtaját.

Az egyik teremben öt famunkás tartózkodott, akik széket ragadva mentek neki a támadóknak. Verekedés kezdődött. A munkások fellépésére a támadók elszaladtak.

Kispesten 160 ablakot törtek be és összetörték az összes csillárokat.

Rákospalotán a Klapka-utcai Munkásotthont 40 főnyi csoport rohanta meg.

Itt csak néhány percig tartózkodtak, beverték az ablakokat és aztán, mikor a környéken lakó munkások a zajra az otthon felé siettek, *nyomtalanul eltüntek a sötétségben.*

Pesterzsébeten

pontosan háromnegyed tízkor következett be az Erzsébet-utcai munkásotthon épülete előtt a támadás. Először kőzápor zudult az ablakokra az utcáról, aztán

botokkal, dorongokkal felfegyverkezett fiatalemberek rohanták meg az otthont.

Nem számítottak itt azzal a támadók, hogy az otthonban éppen előadást tartottak, úgy hogy az épületben tartózkodó munkások megakadályozták a támadókat abban, hogy bejuthassanak az otthonba. Röpcédulákat szórtak szét, elfutottak, de kettőt közülük a munkások elfogtak és átadtak a rendőrségnek. Mind a kettő fiatalkoru.

Óbudán

egy kisebb nemzeti frontista csoport rohanta meg a Selmeci-utcában lévő otthont.

Itt is összetörtek mindent, majd elfutottak.

Lágymányoson, a Fehérvári-út 38. szám alatt lévő szuterénhelyiséget rohanta meg az előbbi módszerek szerint egy csoport.

Néhány munkás tartózkodott itt, akik ellenálltak. *Parázs verekedés kezdődött.* A támadók aztán füttyjelre elmenekültek az otthonból.

Bosszú-hadjárat

Ilyen előzmények után még szombaton éjszaka megkezdődött a rendőri vizsgálat. *Vasárnap tizenhat nemzeti frontistát vettek őrizetbe a rendőrségen.* Valamennyi résztvett a támadásokban és kihallgatásukkor elmondták, hogy

a nemzeti front „büntetőlátogatást" rendezett a szociáldemokrata Munkásotthonokban

azért, mert pénteken este az Angyalföldön egy nemzeti frontjelvényes munkást több szociáldemokrata megtámadott és megvert. Erre a támadásra határozták el, hogy megtorolják a bántalmazást és szervezett csoportokban megrohanják a pestkörnyéki munkásotthonokat. Hogy ki szervezte meg tulajdonképpen a tánadást, ki irányította a nemzeti front csoportjainak munkáját, arra nézve minden felvilágosítást megtagadtak.

Még tíz őrizetbevétel

A tegnapi nap folyamán a főváros törvényhatósági ülésén is szóbakerült az ügy. *Kalmár* Béla főkapitányhelyettes válaszolt a szociáldemokraták panaszára. A *8 Órai Ujság* munkatársa ma délelőtt érdeklődött az ügyben a főkapitányságon, de ott további intézkedésig minden felvilágosítást megtagadtak a verekedésekkel kapcsolatban. Mindössze annyit sikerült megtudnunk, hogy

a mai nap folyamán ujabb tíz fiatalembert állítottak elő és ezeket őrizetbe is vették.

A nyomozás során még további előállítások várhatók és valószínűnek tartják, hogy a rendőrségnek nem sikerült kézrekeríteni a *„büntetőlátogatás"* értelmi szerzőit.

A Népművelési Bizottság Háztartási Telepén

(VI., Vilmos császár-út 3. I. em.) november 16-án, szerdán délután 6—7-ig Szili Leontin írónő tart előadást: „Születésnapok és névnapok ünneplése" címmel. Főzőbemutató: sonkás apróságok és ünnepi torta készítése. Belépődíj 60 fillér.

Minden kedden és pénteken délután 5 órakor főzőbemutató a takarékos gázhasználatról és a kedvezményes háztartási gázárszabás ismertetése. Belépődíj nincs.

Balilla Aranciata
pezsgő narancsfröccs

Csütörtök reggel 7 óra 40 perc:

az első magyar gyorsvonat Kassára

— *A 8 Órai Ujság tudósítása* —

Az Államvasutak igazgatóságát óriási feladat elé állította a Felvidéknek az eddigi csonkamagyarországi vasúthálózatba való sürgős bekapcsolása. Az eddigi menetrendbe be kellett iktatni *a csatlakozó és közvetlen vonatokat, amelyekkel összekapcsolják a Felvidék vasúthálózatát az eddigi csonkaországéval.*

Az Államvasutak menetrendösszeállító osztálya már a tárgyalások folyamán elkezdte a munkálatokat, azonban amíg a határkérdések nem tisztázódtak, természetesen semmi pozitív intézkedést nem eszközölhettek. Rövid tíz nap azonban elég volt ahhoz, hogy részletes és pontos kidolgozás alapján

már holnap megindítják az első menetrendszerű, közvetlen vasutösszeköttetést a Felvidékkel.

Kassára egy gyorsvonat- és egy éjszakai személyvonat-pár közlekedik.

Az első vonat, az 1502-es gyorsvonat elsőizben csütörtökön reggel 7 óra 40 perckor indul és Kassára érkezik 12 óra 12 perckor.

Az 1501-es számú ellenvonat *Kassáról indul 18 óra 20 perckor, Budapest-keleti pályaudvarra 23 óra 00 perckor érkezik.* Eddig Kassa felé a forgalmat a miskolci gyorsvonat bonyolította le, amelyhez külön kapcsoltak kasai kocsikat. Csütörtöktől kezdve önálló szerelvény megy és annak a menetideje 32 perccel kevesebb, mint az eddigi kassai gyorsvonaté.

A kassai *éjszakai személyvonathoz* hálókocsit is csatolnak, hogy az utazást kényelmessé tegyék.

Az első személyvonat szerdáról csütörtökre virradó éjjel 0 óra 10 perckor indul,

megérkezik Kassára 7 óra 23 perckor. Ugyancsak szerdától csütörtökre virradó éjszaka indul az első személyvonat Kassáról 23 óra 00 perckor és Budapest Keleti pályaudvarra 5 óra 55 perckor érkezik.

Losoncot is bekapcsolták a közlekedésbe azáltal, hogy az eddig Somoskőújfaluig közlekedő vonatok már Losoncig mennek. Igy a Budapest Keleti pályaudvarról 15 óra 30 perckor induló gyorsvonat 18 óra 40-kor Losoncon van. A Losoncról 10 óra 47 perckor induló gyorsvonat 13 óra 55-kor érkezik Budapestre.

Budapest—Érsekújvár—Galánta—Cseklész irányba a Nyugati pályaudvarról 6 óra 17-kor, 8 óra 50-kor, 12 óra 23-kor és 19 óra 10 perckor indulnak vonatok. Érsekújvárig két gyorsított személyvonatot is állítottak be. Az egyik indul 8 óra 15-kor, a másik 15 óra 20 perckor. Ugyancsak gyorsított személy indul Érsekújvárról 8 óra 28 perckor és 21 óra 22 perckor.

Budapest—Párkánynána—Léva útvonalon mától kezdve közvetlen kocsikkal lehet utazni a Nyugati pályaudvarról induló 8 óra 15 perces és 17 óra 15 perces vonatokkal. Ellenirányban közvetlen kocsik közlekednek a 11 órakor és 21 óra 22-kor érkező vonatokkal.

Az Árpád sinautobuszt szintén a Felvidék szolgálatába állította a MÁV igazgatósága azáltal, hogy *az eddig Budapest—Debrecen—Csap útvonalon közlekedő sinautobusz ezentúl Ungvárig megy.* Az első ilyen Árpád indul Budapest Keleti pályaudvarról 12 óra 40 perckor, Ungvárra van 17 óra 33 perckor, Ungvárról visszaindul 18 óra 35-kor és Budapestre érkezik 23 óra 30 perckor.

Autóbusz Munkácsra

Munkácsot egyelőre nem lehetett bekapcsolni a vasuti forgalomba,

tekintettel arra, hogy *a demarkációs vonal a vasúti pályából mintegy 10—12 kilométer darabot kihasít.* Ugy oldották meg Munkács közlekedését, hogy a *Beregszászra érkező vonatokhoz közvetlen MAVAUT autóbuszcsatlakozást állítottak fel.*

A többi vonal

A *Komárom—Érsekujvár* vonalon négy vonatpár, a *Komárom—Dunaszerdahely—Somorja* vonalon négy vonatpár közlekedik holnaptól kezdve

A *Kassa—Beregszász* közötti közvetlen vonalat az új határmegállapítás ugyanúgy megszakította, mint Munkács vasutösszeköttetését. A Regete — Ruszkától — Legenye — Alsómihályig terjedő vonalszakasz cseh területre kerül.

Az államvasutak igazgatósága az összes állomásépületekben falragaszokon közli o menetrendi változásokat és a hivatalos menetrendkönyvhöz egy pótfüzetet adnak ki a legrövidebb időn belül.

A Budapesti Kereskedelmi és Iparkamara beadvánnyal fordult az államvasutak igazgatóságához, melyben *Budapest és Rozsnyó közötti közvetlen gyorsvonati összeköttetést kér.* Idegenforgalmi szempontból is fontos lenne ennek a vonatnak a járatása, mivel ezzel átszállás nélkül gyorsan közelíthető meg *Ajnácskő* és *Csiz* fürdőhelyek, az *Aggteleki cseppkőbarlang* visszaszerzett része és *Rozsnyó* városa, melynek környéke rendkívül alkalmas a téli sportokra.

MOVADO

svájci óragyár pályázata

MOVADO, a svájci kvalitásóra propagálására hirdetett jelmondat-pályázatra beérkezett pályamunkákra a zsüri a következő döntést hozta:

I. díjat nyerte: **Kerekes István**, okl. rajztanár, Budapest, IX., Gönczi Pál-u. 2.

II. díjat nyerte: **Zsoldos Benő**, ny. kir. ítélőtáblai bíró, Budapest, IX., Mester-u. 11.

III. díjat nyerte: **Jánosi Zoltán**, ref. lelkész, Füzesgyarmat (Békésmegye).

Azonkívül a zsüri döntése alapján a következő pályamunkákat vásároltuk meg egyenként 10.— pengőért:

Glacz Katalin, Budapest, Pasaréti-út 16. Weisz Fülöp, Budapest, V., Ipoly-u. 16. Vámos Tibor mérnökhallgató, Budapest, Baross-utca 102. Popovits Lajos, Jászberény, Margit-u. 4. Farkas Béla, Magyar Nemzeti Bank tisztviselője, Budapest, Bécsi-út 92. Kemény Lily, grafikus, Budapest, Szent István-krt. 6.

A díjak személyazonosság igazolása mellett átvehetők f. hó 19-én, d. e. 10 órától: **Blockner J.** hirdetőirodájában, Budapest, IV, Városház-utca 10.

Bauhaus-parvenük az öreg műemlék-arisztokraták között

Hogyan csúfitották el a csehek Kassát

Kassa, nov. 15.

(A 8 Órai Ujság tudósítójától)

Ami megmozdítható volt, azt elvitték. Kassáról naponta hosszú vonatokkal szállították el a csehek — ami nem az övék. Nem rajtuk mult, hogy a város ma még a helyén áll, gyönyörű palotáival és a magyar mult sok évszázados történelmi emlékeivel. Ezeket nem tudták elmozdítani, s ez visszakerült hozzánk, s most már a miénk is maradnak.

Kassa műemlékei között legelső a Szent Erzsébet székesegyház,

a kassai dóm.

Minden kövéhez a magyar történelem egy-egy emléke fűződik, a XIII. századtól a legutolsó megpróbáltatások idejéig. A reformáció és ellenreformáció idején, a mohácsi vész után a katolikus székesegyház evangélikus templommá lesz. Rudolf császár visszaadja ugyan a katolikusoknak, de egy évvel később Bocskai a reformátusoknak juttatja. Majd ismét katolikus, megint református és végül 1867 óta véglegesen a katolikus egyház tulajdona.

A dóm kriptájában nyugszanak II. *Rákóczi* Ferenc fejedelemnek, édesanyjának, *Zrinyi* Ilonának, valamint a fejedelem bujdosótársainak, *Bercsényi* Miklósnak, *Sibrik* Miklósnak és *Eszterházy* Antal kuruc generálisnak a hamvai.

A dóm mellett van a *Szent Mihály-kápolna*, mely eredetileg ossariumnak, csontháznak épült, azzal a céllal, hogy a dóm körüli ősi sirok csontmaradványait ide helyezzék el.

Megvan a XVI. századbeli *Orbán-torony*, melyben az a harang hív még ma is imára, melyet az olmützi *Illenfeld* Ferenc kassai ágyú- és harangöntőmester az 1827-ben Kassán pusztított nagy tűzvész alkalmával szétolvadt és megrepedt harangokból öntött. A harangot eredetileg a székesegyházba akarták elhelyezni, azonban olyan nagy volt, hogy nem lehetett a toronyba felhúzni.

Épségben van a domonkos rend

Nagyboldogasszony temploma,

mely II. Rudolf császár idejében élelmezési raktár is volt, a ferencrendiek XVI. századbeli temploma, melyben egy ideig protestánsok és katolikusok közösen tartották istentiszteleteiket, a Báthory Zsófia által alapitott premontrei rend temploma, a Rozália sírkertben álló fogadalmi templom, melyet a pestisjárvány megszűntének emlékére építettek — mind szívünkhöz nőtt műemlékek.

Ki ne ismerné a Fő-utcán a

„Lőcsei-házat?"

Itt látta meg a napvilágot *Szathmáry* György, a későbbi esztergomi érsek, aki később Kassa legnagyobb mecénása volt. A Lőcsei-ház nevét onnan nyerte, hogy Thurzó 1561-ben Lőcse városának ajándékozta, mely vendéglátó háznak rendezte be. Később Kassa városának tulajdonába került és megmaradt patinás, régi vendégfogadónak. Itt ülte meg *Bethlen* Gábor hetedhét országra szóló lakodalmát.

De ugyancsak a Fő-utcán van *Kazinczy* szállása, a „Fehér Sas", melynek vendégei között szerepelt többi közt Petőfi és Tompa Mihály.

A Ferencrendiek templomával szemben álló

„Parancsnoki ház",

melynek nem kisebb vendége volt, mint maga a nagy Fejedelem, a régi városház, a barokk stilusú színház és a múzeum.

Hát a húsz esztendős cseh kulturának milyen maradványait találjuk? Egészen új városrészek épültek a periférián. Blokkházak, egy kaptafára szabott villanegyedek, melyek alig különböztek a barakktelepektől. Itt laktak az új államgépezet kezelői. Az őslakosság pedig kiszorult a háború alatt épült járványkórházak barakkjaiba. Az Akasztóhegy, a Háromdomban maga építette viskóiba, vagy a Hernád árterületén épült kunyhókba. Építettek még a csehek postapalotát, üzletházakat, rendőrségi laktanyát, bírósági épületet — iskolát és múzeumot egyet sem. Ahelyett

az ősi magyar kultúrotthonokat elrabolták a régi gazdától.

A Rákóczi-múzeum helyébe a „Keletszlovenszkói Múzeum" került, a „nemesi" konviktus helyébe „szlovák katolikus internátus", a magyar mezőgazdasági főiskolát szlovák földművesi főiskola váltotta fel, a premontrei főgimnázium épületét állami szlovák reálgimnáziumnak foglalták le.

A régi Kassa a különböző korok stilusait tükrözte vissza, a gótikát kezdve, a renesszanszot, barokkot, rokokót képzeljük ebbe a nemes, finom levegőbe az új épületek Bauhaus stilusát. A csúcsíves dóm és a renesszansz vármegyeháza tőszomszédságában *megépítették a Batagyár négyemeletes üveghombárját*. A régi belvárosi épületek közé *hatemeletes kockaházakat emeltek*, a régi főutcai házak földszintjét *modern portálékkal elcsúfították és a művésziesen faragott kapubálványokat, cariathidákat és szobrokat széttördelték*.

Ha az Igazság nem vetett volna véget a cseh uralomnak, egy évtized mulva talán a történelmi Kassa helyén egy stilustalan hangyaboly állott volna.

Az ungvári gárdavezér

Már szedték sátorfájukat
Ungvár utcáin a csehek,
amikor egy kis pékinas
biciklin arra ügetett.

Gyorsabban repült, mint a szél
s kis szive vigan repdesett:
jön már, jön már Ungvár felé
a vitéz magyar hadsereg!

Hátán kosár volt, pékkosár,
abban frissen sült kenyerek,
arcán mosoly és kis keze
magyar zászlócskát lengetett.

De jaj!... Vigyázz!... Még nem szabad!...
Csattannak a cseh fegyverek!...
...És véres lett a pékkosár
és véresek a kenyerek...

Aztán?... Dobszó... Trombita zeng...
s a vitéz magyar hadsereg
Ungvárra ér s egy pékinas
holtteste előtt tiszteleg...

Piros kenyér a zöld fűvön,
bévül fehér: magyar kenyér...
Igy halt meg a kis pékinas,
az ungvári „gárdavezér"!

K. L.

Dráma az ifjú Faruk király üdvözlésénél

Kairó, nov. 15.

(A 8 Órai Ujság tudósítójától)

Faruk egyiptomi király váratlanul megjelent a kairói Husszeini mecsetben, hogy résztvegyen a közös ájtatosságokban. Sheikh Mohamed Masszuna, a mecset főpapja, a koronás vendég érkeztének hírére a mecset főkapujához sietett és mély meghajlással fogadta a királyt. A hódolat tragikus módon végződött. Az agg főpap az ifjú király lábaihoz bukott és többé nem emelkedett fel: az elsiető orvosok megállapítása szerint szívszélhüdés ölte meg. A halott Sheikh a királyi testőrség főorvosának apja volt. A királyt mélyen megrendítette a tragédia.

Minden drágul Franciaországban

Páris, nov. 15.

(A 8 Órai Ujság távirati tudósítása)

A kamara folyosóin az éjszakai órákban az a feltünéstkeltő hir terjedt el, hogy

a parlament mandátumát két évvel meghosszabbitják.

Ezek a hirek annak kapcsán terjedtek el, hogy Paul *Reynaud* pénzügyminiszter hároméves tervével kapcsolatban megjegyezte, hogy a terv végrehajtásának előfeltétele *a háromesztendei nyugodt kormányzás*, tehát, hogy a jelenlegi kormány legalább három esztendeig még hivatalában maradjon.

A tőzsdei körökkel ellentétben egyébként parlamenti körökben általában a legnagyobb fokú tartózkodással fogadták a pénzügyminiszter tervét, sőt a baloldali pártok ellenséges magatartásukat nem titkolják. Jobboldali körökben is

súlyos aggodalommal várják a bekövetkező drágulást,

amelyet főleg *az adóemelések és a tarifadrágitások idéznek elő*. Különösen a földalatti villamos és az autóbusz tarifájának drágítása idézett elő nyugtalanságot.

A nyilvánosság súlypontja a

8 ÓRAI ÚJSÁG

Miért?

1. **Mert** a legnagyobb példányszámban jelenik meg.
2. **Mert** a közönség minden rétege olvassa.
3. **Mert** vásárlóképes közönség biztosít eredményt hirdetéseinek.

Franciscus Illefeld

, 1560, Kassa, ágyuöntő

Tört. Tár, 1895, 390

Illenfeld Péter

ágyúöntő

Kassa. XVI 27.

Laid

id. Illenfeld Ferenc -et

K 218 219

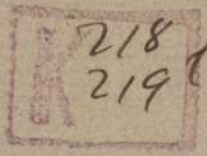

Illenfeld Péter

ágyuöntő

Ferenc fia Kassa 1558

l.

Arch. Ért.

1903. 218. l.

219. l.

ágában a szabályszerüség, cél-

ejából az üzem teljesitőképességére

ó ellenőrzése,

ervezéssel az ellenőrzés során ész-

séről s általában az üzem teljesi-

főosztály az egyes főosztályok és

ovábbi egyszerüsitésére vonatkozó

kivül rendszeresen ellenőrzi az egyes

ét.

MDK

Illefeld Ferenc lőcsei mester 1535-ben 118 mázsás harangot öntött

Somogyi István: Régi magyar ágyuöntők. Pesti Hirlap, 1943. ápr. 21. 5 l.

Antwerpentől — Alaszkáig

Daedalus és Icarus porba hullva élével fizetett a vakmerőségért, hogy a madarak birodalmába merészkedett, de a pilóta, aki ma négymotoros repülőgépével búgva szeli át az óceánt, alvó városok csendjét zavarja meg, gépeket, vasutakat, mühelyeket, gyárakat némit el, nem kisebb bátorságu és nem csekélyebb ember, mint a levegő uttörői. Csak az út vége más és mint Antwerpenben, a gyermekek halálhörgése messzebb veri a visszhangot. Ki tudná megmondani, hogy ennek a négyszáz gyermeknek Antwerpenben miért kellett meghalnia és miért kockáztatta az életét néhány száz bátor férfi, hogy ez a néhány száz gyermek meghallhasson.

Nekem erről a négyszázakról a másik négyszázak jutnak eszembe. Azok is gyermekek voltak és messze Alaszkában elzárta őket a hóvihar a civilizációtól. A kis elárvult alaszkai falu magára vonta a figyelmet és fellármázta a sajtó az Uniót. Egy világrész apraja-nagyja lélekzetvisszafojtva figyelte heteken keresztül, leste a híreket és mintha csak a vihar megcsufolni akarta volna a büszke embert, se vasut, se autó nem birt meg az elemekkel sem tudtak nekik segitséget nyujtani. Egyszer aztán jött a hir, az eleség fogytán van, de ez még a kisebbik baj, hanem a faluban diftériajárvány tört ki. Ha hamarosan orvos, gyógyszer, szérum nem érkezik, négyszáz gyermek élete veszélyben forog.

És akkor egy férfi vállalkozott rá, hogy amire egy világhatalom minden katonájával, flottájával, aranyával nem volt képes, ő megkisérli a lehetetlent, átgázol a havon, viharos, fergetegen, eljuttatja a szérumot a négyszáz gyermeknek és beoltja őket. Nem volt világraszóló tudós, a történelem se jegyezte fel a nevét. Szürke mindennapi név és egyszerü élet volt mögötte. Dr. Jacksonnak hivták, száz és száz van ilyen az Unióban, mint dr. Nagy, vagy dr. Szabó. Közkatona volt, a mindennapi élet közkatonája. Két cow-boyt vett magához, két elszánt, marcona legényt, tiz kutyát fogott a karcsú szánba és elindult hogy vigye az életet négyszáz gyermek felé. „Flores", a kipróbált, okos, megbizható állat volt a vezérkutya. És megkezdődött a versenyfutás a halállal.

Különös lélek volt ez a dr. Jackson. Afféle missziónárius-tipus, aki ápoló is, orvos is és vasárnaponkint bibliával a kezében felmegy a szószékre. Van ilyen északon a havasok között és délen a trópusok alatt. Ismertem egyet, aki fogadalomból elment Indiába, Bengáliába, hét évre a leprások közé egy olyan helyre, ahova soha orvos nem vállalkozott.

S amit egy világrész hivatalos apparátusa nem tudott keresztül vinni, megvalósitotta egy ember akarata. Dr. Jackson keresztülverekedte magát a fehér poklon és négyszáz gyermek megmenekült. A két cow-boyt ünnepelték, Florest bevitték Los Angelesbe, fényképezték, filmezték, de a doktort semmi pénzzel, igérgetésekkel nem tudták rávenni, hogy elhagyja a faluját.

Az Ur rálehelt az agyagból emberre és hasonlóvá lett földi féreg és hogy ur[illegible] készült siralom völgyében [illegible] Istenhez a az öröm, meg[illegible] ra ne legyen a akarat, az[illegible] se a szenvedés, se [illegible]született az akarat. Az [illegible] isteni szikra, amely ébren tartotta Pasteurt éjszakákon át a mikroszkóp mellett, az akarat, mely ott virrasztott Behring lelkében, amikor az első gyermeket beoltotta és vezette Stanleyt, mikor szekercéjével az őserdőben utat vágott.

Már mind eljutottak Charon csónakján a végső kikötőbe, de jönnek uj Pasteurök, Behringek és Stanleyk. A szent tűz él, a szent láng nem alszik ki, a szent láng ott szunnyad az emberiség lelkében. Az ember leereszkedik a felhők közül, leszáll a gépmadárról, beül a kutyaszánba és elindul ujra célja felé. **Rózsavölgyi Ferenc.**

Halálos gépkocsibaleset az országuton

Ungvár, ápr. 20. Dr. Megay László, ungvári polgármester és Saitos Gyula, a „Kárpáti Hiradó" cimü napilap felelős szerkesztője hétfőn délután Miskolcról gépkocsin Ungvár felé tartottak. Szerencstől hat kilométerre, Csillagharangóc tanya közelében a gépkocsi ki akart kerülni egy előtte haladó kerékpárost. A gépkocsivezető lassitott, dudált és szabályosan előzni akart, a kerékpáros azonban elvesztette önuralmát, a gépkocsi elé került.

A kocsivezető az utolsó pillanatban az árok felé irányitotta a gépkocsit, amely közben az ujra eléje kerülő kerékpárost elgázolta. A gépkocsi az utszéli árokba fordult.

A szerencsétlenség következtében a kerékpáros meghalt. Megay polgármester a homlokán szenvedett kisebb zúzódást, Daitos pedig az állán sérült meg, azonkivül bordazúzódást is szenvedett. A gépkocsiszerencsétlenség sérültjeit a miskolci Erzsébet-kórházba szállitották.

Régi magyar ágyuöntők

A hadviselés eszközei — az ősember dorongjától a repülőgépig — állandóan változtak. Tudósok ezrei dolgoznak ma is azon, hogy újabbnál újabb harci eszközöket találjanak fel és a már ismerteket tökéletesitsék. A hadsereg ütőereje annál nagyobb, minél korszerübb a felszerelése. Az állam, amely hadseregét nem korszerüen szereli fel, háborús céljait nem tudja megvalósitani, mert a rosszul felszerelt haderő nem tudja akaratát az ellenségre rákényszeriteni. Egy-egy jelentéktelennek látszó harci eszköz vagy felszerelési tárgy birtokában a hadseregek nagy eredményeket érhetnek el, ha ugyanazt a harci eszközt vagy tárgyat az ellenség nem ismeri. Köztudomású, hogy a honfoglaló magyarok könnyű lovasseregei nagy gyorsaságukat és sok sikerüket részben annak köszönhették, hogy a lovaikat patkoltatták, az ellenség pedig nem.

A puskaport nem „Schwarz Bertold" találta fel

A hadviselés történetében döntő fontosságú esemény volt a puskapor feltalálása. Az arabok és a kinaiak előbb ismerték, mint az európai népek. A puskaporral egyidős a „lövőcső" használata. A történeti kutatás megállapitotta: csupán legenda az, hogy a puskaport Schwarz Bertold szerzetes találta föl. (Schwarz Bertold ferencrendi barát eredeti neve Ancklitzen. A Schwarz név ugy ragadt rá, jelzőként: „Bertold, a fekete". *Szerk.*) A XIV. században már Európában használták. A XV. század elején Magyarországon is gyártanak puskaport és lövőcsöveket: puskát, ágyut, tarckokat és hozzájuk való lövedékeket. Egy városi kiadási jegyzék szerint 1438-ban Pozsonyban hat cehbeli mesterember foglalkozott hadiszerek gyártásával. Nagy hirnévre tettek szert a kassai, lőcsei és a szebeni ágyuöntő mesterek és a budai kardcsiszárok munkái. Annyira kapósok voltak ezek, hogy külföldre is vittek ki belőlük. A görög császárságot megdöntő II. Mohamed szultán, amikor 1453-ban Konstantinápolyt bevette, az Orbán magyar mester által gyártott „óriás" ágyúkkal lövette a várost.

Öntőmühely minden nagyobb városban akadt. Békés időben harangokat készitettek bennük, háború idején ágyúkat. Országszerte hire járt annak, hogy Iliefeld Ferenc lőcsei mester 1555-ben egy 118 mázsás harangot öntött. A lőcseiek büszkék voltak kézmüves iparukra. Nekik már 1516-ban toronyóra mutatta [illegible] harangöntés terén sem akmaradni a besztercéiek mö[illegible] tercén ugyanis már a XV[illegible] az időt; a egy 175 mázsás harang[illegible] artak el-

A besztercei réz hí[illegible] gött. Beszmert ezüst anyaggal [illegible]y. században vitték Krakóba és [illegible]ot készitettek. kalmárházak (e[illegible]es volt azért is, Königsberger [illegible] volt keverve. Kitus stb.) hat[illegible] Boroszlóba is. Nagy tek rajta. [illegible] Thurzók, Fuggerek, vin Ján[illegible] Mihály, Mühlstein Vikülfö[illegible]lmas vagyonokat szerezpa[illegible] Még Mátyás király és Cor[illegible]os is szállitott besztercei rezet [illegible]oldre. A XVI. században az európai kereskedelemben a magyar réz keresett cikk volt. Magyar rézzel voltak megrakva azok a hajók is, amelyeket 1516-ban Danzig mellett a lübeckiek foglaltak el a hollandoktól. Egy évvel később pedig ugyancsak Danzighoz közel a német Hansa hajóhada zsákmányolt a hollandoktól 20 magyar rézzel megrakott hajót. A szállitmány a Fugger-kereskedőház tulajdona volt. A rezet Magyarországról Krakóba vitték, onnan pedig a Visztulán úsztatták le a tengerig.

Lőcse és Késmárk viszálya

Alig mult el emberöltő anélkül, hogy Magyarországon hadiállapot ne lett volna. Ha külső hatalom ellen nem kellett védekezni, igen gyakran belső ellenség veszélyeztette a rendet és a nyugalmat. Még az egyes városok is ellenségként állottak egymással szemben. Lőcse és Késmárk például a vitás kérdéseket nem egyszer fegyveres összecsapással intézték el egymás között. A városi polgárság kőfalak mögé menekült és védekezett hol az ellenség, hol a jóbarát ellen. A bástyákat megrakta a maga ágyúival s azokat bizony nem egyszer át kellett adnia — vagy az ellenségnek, vagy a jóbarátnak. Ezek helyett azután újakat öntöttek. A XVII. században Lüders kassai ágyúöntőmester művei voltak igen keresettek. Tartler Márton szebeni öntőmester munkái szintén igen keresettek voltak. Városa is annyira megbecsülte ezeket, hogy egy házat adott oda egyetlen árujáért.

Az öntőmühelyekben gyártották az ágyukhoz szükséges golyókat is. A lőport pedig a puskapormalmok szolgáltatták. Leleményes kézművesek uj harci eszközöket is feltaláltak. A régi irások szerint az egyszerű műhelyekből gyakran került ki egy-egy találmány, amely később, mint a haditechnika vívmánya, hadtörténelmi nevezetességre tett szert. Lőcsével hadakozva a késmárkiak már a XV. század első felében olyan „töltetet" használtak az ágyúgolyókhoz, amelynek tüzét nem lehetett eloltani. A gyulafehérváriak meg 1566-ban kezdtek használni egy újféle „tüzet okádó" golyófajtát, amelyet állitólag még Báthory István erdélyi fejedelem, a későbbi lengyel király talált fel és használt először.

Megdrágul a puskapor és az ágyugolyó

A városok gyakran fizettek adót a királyoknak pénz helyett természetben. A pozsonyiak 1456-ban a 200 aranyat kitevő adójukat hadiszerekben rótták le. A lőcseiek 1537-ben 19 mázsa különböző ágyugolyót, 1557-ben 10 mázsa puskaport, 3 és fél mázsa ónt, 16 ágyut és tarackot s 1080 ágyugolyót küldtek adóba. A lövőszerre nagy szükség volt. A XVI. században már a magyar Dunán is ágyúkkal megrakott hadigályák jártak. A királyok különösen drágaság idején fogadták szivesen a hadianyagban fizetett adót. Mátyás király halála után az országos zavarok miatt minden megdrágult. Ulászló, majd II. Lajos alatt a drágaság már akkorára nőtt, hogy pl. egy mázsa ágyúba való lőpornak 14 arany, puskába való lőpornak 25—30 arany, egy mázsa ágyúgolyónak 10 arany, 1000 vasgolyónak 6 arany volt az ára.

Ilyen árakon kellett volna a csapatokat lövőszerrel ellátni, hogy a dél felől előnyomuló török hadsereget fel tudják tartóztatni. Pénz — ha másra jutott is — hadsereg felszerelésére nem volt. A végházakban a gyalogos katona havi fizetése 2 forint, a lovasé pedig 3 forint volt. Ebből kellett nemcsak magukat, családjukat és lovukat eltartaniok, hanem maguknak kellett megvenniök a ruhát, a fegyvert, a puskaport és az ólmot is. Rendetlenül kapják azonban a zsoldjukat. A végbeli kapitányok e miatt tele vannak keserü panasszal. Az egyik, Hagymássy Kristóf azt jelenti (1621), hogy katonái annyira pénztelenek, hogy a gyalogos három lövésre való port és ólmot nem tudna megvenni a puskájához, a lovasnak meg annyija sincs, hogy a lovát meg tudná patkoltatni. Pedig az ütközetekben már a XVI. század elején előtérbe lép a tüzifegyverek használata. A lovasság korszerü felszereléséhez a kardon és a kopján kivül hozzátartozik már a pisztoly is. A gyalogságnál pedig a tüzköves puskát kezdik használni. Egyre inkább alkalmazzák az ágyúkat is. Vontatásukra, illetve a vontatáshoz szükséges előfogatok állitására a városokat törvények kötelezték. (1599 és 1600.)

Gábor Áron, az ágyuöntő

A magyar ágyuöntők között meseszerü hire-neve van Gábor Áronnak, a kiszolgált tüzéralitiszből lett honvédőrnagynak. Az 1848- szabadság-harc a falujában találja. Tőle ered az ötlet, hogy a harci eszközökkel alig ellátott honvédsereg részére ágyúkat kellene önteni. Két másik fúrófaragó székely emberrel, Turóczi Mózessel és Végh Antallal állt össze. Az öntőmühelyt Turóczi Mózes házánál állitják fel. A munkát a székely határőr-családból származó Végh Antal vezeti. Kézdivásárhelyt katonai iskolát végzett s maga is határőrhadnagy volt. Már gyermekkorában ekét, orgonát, szivattyút készitett. A három székely 56 három- és hatfontos ágyút öntött Bem hadserege részére. Gábor Áron maga is résztvett a harcokban; az uzoni csatában elesett. Végh Antal a szabadságharc után visszament szülőfalujába, Alsócsernátonba s haláláig (1882) vezetője, oktatója volt a környék székely népének.

Dr. vitéz Somogyi István.

Olasz lap meleghangu cikke a magyar-olasz barátságról

Róma, ápr. 20. (MTI) Bottai lapja, a „Critica Fascista", rendkivül meleg hangon emlékezik meg a magyar-olasz barátságról. A cikkiró kiemeli, hogy *Kállay Miklós* miniszterelnök látogatása egy régi barátságot erősitett meg, amely eredetileg nem az érdekek összeegyeztetésének szüksége diktált. A Magyarország és Olaszország közötti barátság — irja — a rokonszenven épül fel. A magyarok velünk együtt küzdenek, ez csak megerősitette a már fennálló érzelmeket, mely a két nép találkozására vezetett anélkül, hogy valaki is kötelezte volna a két népet közös érdekeiken kivül erre a találkozásra. Az olasz és magyar barátságban még él a magyar negyvennyolcas idők és az olasz nemzeti ujjáéledés eszméje. Ezen a vonalon haladt Mussolini is, amikor Roma segitőkezet nyujtott a megcsonkitott Magyarországnak. Érzelmi alap nélkül nem lehet jó politikát csinálni. A Magyar- és Olaszország közötti barátság mint a két állam közvéleményének természetes irányzataira alapitott államközi kapcsolat, a legjobb példán épül fel. Mi olaszok — állapitja meg a lap — sohasem tévedtünk, ha ezen az uton indultunk el, ez az ut mindig jó eredményeket hozott. Amig a politikát emberek csinálják, addig az érzelmeknek mindig fontos szerepe lesz a politikában.

Pesten mindenki szellemes

— Nini, te vagy? — kiáltotta felém a Hullámban egy régi barátom. — Gyere, bemutatlak egy kislánynak.

Bemutatott és két perc mulva magunkra hagyott. Neki rohannia kell. El is rohant és én ott álltam egy kellemes uj ismerőssel, akiről azt sem tudtam, hogy kicsoda. Csakugyan. Mit csinál az ember egy csinos Klárikával, akit most lát először és egy kukkot sem tud róla? Világos. A régi bevált recept szerint megpróbál szellemes lenni. Ez a legkevesebb Pesten.

— Nézze csak Klári, milyen érdekes — mutattam egy felénk közelgő potrohos férfira meg az oldalán tipegő fiatal nőre.

— Mi érdekes?

— Az, hogy ezek itt adtak egymásnak találkát, mert együtt távoznak. A férfi azonban már három órája vár a nőre. Ez a női pontosság.

— Honnan tudja, hogy három órája vár?

— Egészen okos kérdés. En tudniillik csak másfél órája vagyok itt, mégis tudom, hogy a férfi legalább három órája jött, a nő ellenben alig egy negyedórája.

— Miből állapitja ezt meg?

— Nagyon egyszerü. A férfin meg látszik, hogy órák óta áztatja a viz, a hölgy pedig bele sem ment a vizbe.

— Jé, maga ilyen okos?

Nemsokára mi is kiszálltunk a mendecéből s mivel egyfelé volt az utunk, a kislányt elkisértem. A szerencsés bevezetés után természetesen kénytelen voltam folytatólagosan szellemes lenni. Az utcán egymásután mutattam rá emberekre.

— Látja ezt a magas férfit, aki itt előttünk siet, ez például orvos. Az a sapkás kifutógyerek, aki most száll le a kerékpárjáról, hogy mást ne mondjak, kitünően beszél németül. És nézze ezt a bundás urat, aki most köszönt oda annak a kövérnek. Alig két hete vesztette el feleségét. Vagy itt jön szembe ez a katona. Ez már harmadszor van rövid egymásutánban behiva, pedig már negyvenhárom éves. Avagy ez a szegény lány itt háttal a megállónak, tüdőbeteg szegény.

— Ne meséljen, honnan tudja ezeket? Ismeri őket?

— Nem ismerem én egyiket sem. Egy kis megfigyelőképpesség az egész. Az orvost például két doldogról lehet utcán megismerni. Jellegzetes táskájáról, meg arról, hogy siet. A kifutónak [illegible] mond. En mégis abból állapitottam meg, hogy észrevette, de figyelemre sem méltatta azt a feltünően szép hölgyet, aki épp szembe jött vele. Tehát a gyásza még friss, teljesen elfoglalja őt.

— Hm. És a katona? Honnan tudja, hogy negyvenhárom éves?

— Mindjárt bebizonyitom. Ennek a katonának három érem diszlik a mellén, a Háborus emlékérem, a Felvidéki és az Erdélyi emlékérem. Tehát mi a helyzet? Behivták harmincnyolcban, negyvenben és tavaly. Legelőször pedig a tizennégyes világháboruban szolgált.

Klári megpróbálta logikámat megkontrázni.

— Aki tizennégyben szolgált, lehet az már negyvenöt, meg jóval több éves is.

— Igaza van, de ez a katona mégis negyvenhárom, mert az utolsó világháborus évfolyamhoz tartozott s őket csak tizennyolcban hivták be. Tehát ma negyvenhárom éves.

— Jó, jó, de honnan veszi azt, hogy tizennyolcban hivták be, nem pedig tizenhétben vagy tizenhatban?

— Ha igy lenne, akkor meg kéne lennie a Károly-keresztjének is.

El kell ismerni, hogy szépen kitettem magamért. Mind én, mind Klári el voltunk tőlem ragadtatva. Szabadon csillogtam tovább. Az ember szereti a hálás hallgatóságot, különösen az ilyen csodálkozó kis naivakat.

Egy elegáns idősebb ur jött szembe velünk. Már messziről szivélyes kalaplengetéssel üdvözölte Klárit. A kislány is barátságosan köszönt neki vissza.

— Ki volt ez?

— Nem ismeri? Egy jónevü ujságiró. Epp tegnap irt egy félhasábot [illegible]

— És legalább jókat irt? — kérdeztem évődve, hátha ezzel is többet tudok meg utitársam életkörülményeiből. Kedvesen elhuzta a száját.

— Képzelheti. Mindennek elmondta. Ilyeneket irt róla: „Ha az az előkelő társaság, amelyben a kitünő vezérigazgató otthonos, sejtené, hogy egy közönséges valutacsempészt, váltóhamisitót és sikkasztót övez tiszteletével, alighanem akármelyik azonnal fölvenné a kagylót, hogy telefonáljon a rendőrségre. Ma még mindenki gáncsnélküli lovagnak tartja, pedig jólszabott ruhája sötétmultu alakot takar. Családját elhanyagolja, a felesége és a lánya otthon kuksol, ő annál jobban kiveszi részét az élet örömeiből. Jellemképéhez az is hozzátartozik, hogy mindenhol agglegénynek adja ki magát. Évekig bolonditott egy kezdő kis színésznőt, aki a maga tapasztalatlanságában . . ." satöbbi, satöbbi.

— Csak nem mondja mindezt komolyan? És maga képes egy ilyen ember köszönését fogadni? Remélhetőleg apukája azóta elintézte vele ezeket a vádakat.

— Hogyne. Azonnal telefonált neki és megköszönte, hogy olyan részletesen foglalkozott vele.

— Tesséék? Maga ugrat engem.

— Eszemágában sincs. Kivágtam a cikket, itt van a táskámban, megmutathatom.

Elő is kotorta s én mohón nekiestem. Szórul-szóra igaz!

No, nagy szamár vagyok! Szépen beugrottam a logikámmal. Visszakaptam az oktatást.

A papája ugyanis színész egy előkelő magánszinházunkban s a szerkesztő ur a szinikritikájában irta ezeket apukájáról a darabbeli szerepével foglalkozva.

Sosem fogom többé ismeretlenek előtt csillogtatni éles logikámat.

Simon Zoltán.

Arcvonaltáviratot rendszeresitettek Németországban

Berlin, ápr. 20. (Német TI) A német véderő főparancsnokságának rendelkezése értelmében kizárólag a véderőnek a hadműveleti területen működő tagjai és a kisérőszemélyzet számára bevezették az ugynevezett arcvonaltáviratot. Ennek az intézkedésnek az a célja, hogy a katonák a leggyorsabb uton értesithessék legközelebbi hozzátartozóikat fontos személyi hirekről.

Napi hirek

— **Napirend.** *Április 21. Szerda. Róm. kat.: Parz. Ko. Protestáns: Anzelm. Gör. kat.: Január. — Budapesten a Nap kel 5 óra 45 perckor, nyugszik 19 óra 41 perckor; a Hold kel 20 óra 51 perckor, nyugszik 6 óra 34 perckor.*

—

Ünnep

Ma nagy urral találkoztam. Olyan nagy urral, hogy észre se vett engem. Az utolsó villamos pótkocsiján utazott, azzal a magabiztos gondtalansággal, amely csak a szépség és telivérség kiváltsága. A boldogságnak voltam a tanuja, amely, mint valami külön naprendszer, a semmiből jön és a végtelenbe megy. Önmagában zárt egységként kerengve, senkivel sem törődve, mint aki külön törvénynek van alávetve és senkinek sem tartozik számadással. Egy fiatal pár töltötte ki az üres pótkocsi egész légkörét, a keresztpadon ülve. A fiu majd két méter magas, nyulánk hadnagy, a hidegtől pirosra gyult arccal és, én Istenem, legfeljebb 23 éves! Maga elé mosolygott, ugy hallgatott valamit, amit senki sem mondott — minek is mondta volna, hiszen ő hallotta —, csak ő hallotta! A lányból csak azt láttam, hogy kacagány van rajta, hogy a haja hamvasszőke és a szeme kék. A fiunak dülve, karjába kacsolt mindkét kezével és a vállára hajtotta fejét. És az ég felé mosolygott. Nem váltottak egy szót sem — minek is szóltak volna? Hiszen érezte mindkettő azt, hogy fiatal, tehát mindenhez joga van. Érezték, hogy elkapta őket az ár, hogy egy felsőbbrendü törvény rendelkezik velük, hogy nekik semmit sem kell tenniök, majd megtörténik velük a nagy csoda, ahogy elrendeltetett! És ennek a nagy érzése megtöltötte az egész világot és elsüllyedt körülöttük minden...! És én ünnepélyes meghatottsággal szálltam le a csörömpölő jószágról; a legszivesebben kocsit raktam volna alájuk és államköltségen rájuk pazaroltam volna minden jót, mert ünnepe az a világnak ha két szép fiatal teremtés megtalálja egymást. Ne sokat prédikáljatok nekik arról, mi illik, mi nem; ne küldjetek nyakukra adóvégrehajtási határozatot, álljatok sort nekik, ti törtetők, szórjatok virágokat eléjük, ti fölényesek! Mert királyi gyermekek jönnek itt egymás kezét fogva, a felhőket tapodva és mennek a halhatatlanságba! Hisz ugysem vennének tudomást rólatok.

Gróf Csáky István.

— **Kitüntetés.** A Kormányzó Ur a mi-[...]

[...] Lőrincné szül. báró Ghillány Zsófiának, Heves vármegye önkéntes vezető főápolónőjének értékes tevékenysége elismeréséül a Magyar Vörös Kereszt Érdemkeresztjét adományozta.

— **Cimadományozás.** A Kormányzó Ur a miniszterelnök előterjesztésére dr. Farkas János miniszteri tanácsosnak nyugalomba vonulása alkalmával a miniszt. osztályfőnöki cimet adományozta.

— **Maglione biboros államtitkár a Katolikus Dolgozó Nők Szövetségének munkájáról.** A Katolikus Dolgozó Nők és Leányok Országos Szövetsége 1939-ben magyar munkásifjusági zarándoklatot tervezett Rómába, amely azonban a háború miatt elmaradt. A szövetség diszalbumot óhajtott átnyujtani a zarándoklat alkalmával XII. Pius pápának, amelyet most a Vatikánállamban járt *Slachta Margit* főnöknő nyujtott át a Szentatyának. *Serédi Jusztinián* hercegprímás leiratot intézett a Szövetség elnökségéhez és közölte Maglione biboros államtitkár hozzá intézett levelének azt a részét, amelyben a biboros államtitkár elismeréssel szól a Szövetség munkájáról. A biboros államtitkár többek között a következőket mondja: „Különösen örömére szolgál a Szentatyának a Katolikus Dolgozó Nők és Leányok mozgalma, amely az Actio Catholica szellemében, a püspöki kar és az Egyház irányitása mellett kíván dolgozni, fáradozni és harcolni az Egyházzal „Krisztus békéjéért, Krisztus országában". Maglione biboros államtitkár még közli, hogy a Szentatya apostoli áldását [...] Szövetség vezetőségére és minden egyes tagjára.

— **A balatonfüredi orvoshét előadásai.** Az országos orvoshét alatt, amely május 17-én reggel nyilik meg Balatonfüreden, a következő professzorok tartanak előadásokat: Boros József, a balatonfüredi orvostanács elnöke, Bakay Lajos, Ángyán János, Hainiss Elemér, Klimkó Dezső, Hajnal Imre, Barla-Szabó József, Czeyda-Pommersheim Ferenc, Szathmáry Zoltán, Molnár István, Binder László, Zárday Imre, Szecsődy Imre, Horváth Boldizsár, Papolczy Ferenc, Udvardy László és Schmidt Ferenc.

— **Blaha Lujza dédunokájának házassága.** Hétfőn délelőtt esküdtek egymásnak örök hűséget a Szilágyi Dezső-téri református templomban *Orbán Magdolna, Blaha Sándor* ny. államtitkár unokája, néhai *Blaha Lujza* dédunokája és lászlófalvi *Eördögh Ödön* miniszteri főmérnök, dr. *Eördögh Árpád* közigazgatási biró és *Reitter Edit* fia. Az esketési szertartást *Haypál Béla* lelkész végezte. Tanuk voltak: *Paskay Bernát* ny. postafőigazgató és *Orosz Ferenc* gyógyszerész.

— **Iskolai találkozó.** A budai Szent Imre-gimnáziumban 1933-ban végzett osztálytársakat kérik, hogy a tizéves találkozó megrendezése céljából közöljék cimüket dr. Viniss Emillel, Budapest, Eszék-utca 15., telefon: 146—037, 19. mellékállomás.

— **A Kormányzót ünnepelték a kőmüves- és kőfaragómesterek ipartestületének közgyülésén.** A Budapesti Kőművesmesterek és Kőfaragómesterek Ipartestülete most tartotta évi rendes közgyülését, amelyen megvitatták a szakma időszerü kérdéseit. A közgyülés lelkesen ünnepelte *Horthy Miklós* kormányzót, akit hódoló táviratban üdvözöltek. Táviratban üdvözölték *Kállay Miklós* miniszterelnököt és *Bornemisza Géza* iparügyi minisztert is.

— **Az Akadémián kiosztották a tanitói jutalmakat.** A Magyar Tudományos Akadémia *Balogh Jenő* elnöklésével összes ülést tartott, amelyen kiosztották a báró Wodianer Albert, Berzeviczy Albert, báró Wlassics Gyula és gróf Klebelsberg Kunó-jutalmakat. Balogh Jenő rövid beszéd kiséretében a jutalmakat *Csernyánszky Lajos* pécsi, *Haller János* mosonmagyaróvári, *Kék Géza* diósdi, *Urbán Gábor* tiszanánási, *Szabó Lajos* böhönyei, *Tarnavölgyi András* nagykállói, *Mészáros Károly* pesthidegkuti és *Bérczes Lajos* Balassagyarmati tanitóknak adta át. Az összesülés után az Akadémia II. osztálya tartott felolvasó ülést, amelyen Kuncz Ödön levelező tag mondotta el székfoglaló előadását „Többségi elv a gazdasági jogban" cimmel.

— **A feltámadási szertartások időpontja.** Serédi Jusztinián hercegprímás a püspöki kar megbizásából ugy rendelkezett, hogy *a feltámadási szertartásokat az egész ország területén Nagyszombaton, április 24-én, legkésőbb délután 5 óra 30 perckor* kell megkezdeni.

— **Elégett egy gépkocsi a Váci-uton.** Kedden, a déli órákban, a Váci-ut 170. sz. ház előtt kigyulladt az AD 738. rendszámu kétüléses személygépkocsi. *Butykó Márton* gépkocsivezető el akarta oltani a tüzet, de a lángok csakhamar elboritották a járművet. A tüzoltók vonultak ki és oltották el a tüzet, de közben már a gépkocsi váza elégett. A gépkocsivezető oltás közben sulyos égési sebeket szenvedett. A mentők a Magdolna-kórházba vitték.

— **Az első orosznyelvü rádióközvetítés a Vatikánból.** Vatikánvárosból jelentik: A vatikáni rövidhullámu adó hétfőn este 8 óra 45 perckor sugárzott szét elsőizben orosznyelvü közvetitést. A Szentatya 1943 április 15-én keltezett egyik pásztorlevelét olvasták fel. A pápa mindenkit felszólitott, hogy csatlakozzék a Krisztus parancsainak megvalósulásáért inditott szent hadjárathoz. Mindenki, aki békére törekszik, részt kell hogy vegyen ebben a háboruban. Május havában, amelyet az egyház Isten anyjának szentel — hangzik a pápa felhivása —, necsak virágot ajándékozzanak a Szent Szivnek, hanem mindenekelőtt a jószándék megvalósitását.

— **A honvéd haditudósitók kiállitása** május 2 és 12 között a második magyar honvéd hadsereg hősi küzdelmének emlékeit mutatja be a Pesti Vigadó termeiben. A kiállitáson ágyutüzben készült kéziratok, harctéri fényképfölvételek, izgalmas filmjelenetek, lemezre vágott helyszini rádióriportok, orosz földön készült művészi rajzok és festmények jelenitik meg a magyar honvéd hősi harcait.

— **Rádiószózat a külföldi magyarokhoz.** A Magyarok Világszövetsége a husvéti ünnepek alkalmából rádiószózatot intéz a világon szerte élő magyarokhoz, főképpen az észak- és délamerikai magyarsághoz. A rádiószózatot a szövetség alelnöke, dr. *Zlinszky György* gazdasági főtanácsos mondja.

— **Megkoszoruzták a romhányi emlékművet.** A romhányi csata emlékére Nógrád vármegye Romhányban emlékoszlopot emelt. Az emlékmű egyik oldalán külön táblával jelölték meg a magyar szabadságért vérüket hullatott svéd hősök neveit is. A svéd napok alkalmából *Colinder* egyetemi tanár, *Danielsen* svéd követ, *Fáy István* államtitkár és *Karafiáth Jenő* Romhányba utaztak, ahol a svéd követ koszorut helyezett el az emlékműre, Colinder tanár magyar nyelvü beszédben méltatta a hősi halált halt svéd szabadsághősöket.

— **Harmincnégy fok meleg Zágrábban.** Zágrábból jelentik: Zágrábban kedden árnyékban 34 fok Celsius meleg volt. Vasárnap többezer ember özönlötte el a strandfürdőt és közöttük még fürdőzők is akadtak, jóllehet a Száva vize csak 14 Celsius fok.

— **A közszolgálati alkalmazottak gyermekei arcképes igazolványainak nyári érvényesitése.** A közszolgálati alkalmazottak családi pótlékban részesülő gyermekei részére a nyári évnegyedre, junius 15-től szeptember 15-ig engedélyezett arcképes igazolványok érvényesitését a MÁV üzletvezetőségei május 16-án kezdik meg.

— **Pályázat kollégiumi helyekre.** A kultuszminiszter a következő tanévre a *Horthy Miklós Diákotthon*, a *Sarolta Kollégium*, a *Gróf Teleki Pál Diákotthon*, a *Gömbös Gyula Diákotthon* kollégiumi helyeire pályázatot hirdet. Bővebbet a kollégiumok igazgatóságai közölnek az érdeklődőkkel.

Német-magyar sorsközösség

A „Pester Lloyd" kedd reggeli számában „Német-magyar sorsközösség" cimmel vezércikk jelent meg, mely többek között azt irja, hogy a magyar politika rendithetetlen következetességgel megy tovább azon az uton, amelyet Magyarország vezető férfiai ujabbkori történelmünk döntő időszakában helyesnek ismertek fel, azon az uton, amelyet országunk érdekei, eszményi céljai és hagyományai parancsolóan előirnak számunkra. A magyar nép, mint a nagy nyugati keresztény kulturközösség független és szabad tagja óhajtja megvédeni helyét Európában, ahová sorsa állitotta. A magyar állami gondolat fenntartása, amint az az évszázadok során egyre világosabban beigazolódott, európai szükségesség volt.

S ez állandó, a kölcsönösen felismert sorsközösség által megalapozott együttmüködést követelt a hatalmak között, akiknek legfőbb érdeke volt, hogy Közép- és Kelet-Európában biztositsák a harmonikus, külső erők által meg nem zavart fejlődést. Ez a történelmi alapja annak a német-magyar sorsközösségnek, amely a jelenlegi harcok során is megnyilvánul. A keleteurópai peremvidék népeinek életösztöne az, amely őket ebben a harcban a Németország által képviselt európai gondolattal összeköti. Egyedül Németország és szövetségeseinek katonai hatalma áll e népek és az őket elnyelni akaró moszkvai hatalmi éhség között. Ezért volt természetes, hogy amikor a keleteurópai véres konfliktus kitörése után választaniok kellett, választásuk az európai gondolat szellemében történt.

E keleteurópai népek között Magyarország különleges helyet foglal el. A Kárpátok medencéjének sorsa nem közömbös az egész európai kontinens sorsára nézve. Magyarország vezetőférfiai felismerték ezt és Magyarország helyzetéből, életfeltételeiből és jövő lehetőségeiből levonták az egyetlen lehetséges következtetést, amely a magyar becsülettel, a magyar európaisággal, a magyar hittel, a magyar épitő gondolattal összeegyeztethető. Ebben a szellemben vállalta magára Magyarország azt a kötelezettséget, hogy Németország és szövetségesei oldalán megalkuvás nélkül végigharcolja a harcot a bolsevista hatalom ellen.

Végül azt irja a „Pester Lloyd vezércikke, hogy a veszedelmekkel teljes évszázadok során kifinomult életösztön volt az, amely Magyarországot megóvta attól, hogy ily hibásan gondolkodjék és cselekedjék. A magyar nép magyar és európai akar maradni. És jól tudja, hogy semmit sem jelentene többé Európa számára, amelynek szolgálatában évszázadok során nagy érdemeket szerzett, ha épp nemzeti és szellemi létének alapjairól mondana le. Sőt mi több: ez a lemondás nemcsak magát Magyarországot semmisitené meg nemzeti függetlenségében, hanem megnyitná a megsemmisitő áradás zsilipjét az európai kontinens szive felé is. Egy pillantás a térképre elég ahhoz, hogy felismerjük ez áradás utját és az ebben közreműködő tényezőket. A Kárpátok hegylánca nemcsak földrajzi, hanem politikai és szellemi értelemben is Európa védőgátja. Magyarország őrt áll ezen a gáton és becsülettel és hűséggel kitart a fronton, amelyre a helyzetéből adódó könyörtelen szükségesség állitotta.

— **A főváros gondoskodik a temetkezések zavartalanságáról.** A főváros közgyülésén a Községi Temetkezési Intézetnek történt koporsószállitásokkal kapcsolatban interpelláció hangzott el. Az interpelláció szerint egyes cégek az árlejtésben körülirt minőségnek meg nem felelő koporsókat szállitottak. Dr. Salamon Géza tanácsnok válaszában megállapitotta, hogy a koporsószállitások körül tényleg mutatkoztak nehézségek és a koporsók minősége ellen is jogos kifogások merülnek fel. A cégek abban jelölték meg az okokat, hogy megfelelő minőségü faanyagot nem lehet kapni. Ezeknek az akadályoknak kiküszöbölésére a polgármestre felhatalmazást adott a Temetkezési Intézetnek a szükséges keményfaanyagok beszerzésére. A polgármester minden rendelkezésre álló eszközzel biztositani fogja a megfelelő koporsószükségletet, gondosan ügyel arra is, hogy a főváros érdekeit minden tekintetben megvédje.

— **Házasság.** *Horváth Imre* szigorló orvos kedden délután 4 órakor vezette oltárhoz a Rózsák-terén lévő római katolikus plébániatemplomban *Csendom Margitot*, a Magyar Országos Tudósitó tisztviselőnőjét.

Blemenschütz Margit és *Gál Sándor* jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

Vizállás

A Duna Hofkirchen-Passau, Struden, Pozsony, Esztergom és Dunapentele között árad, Regensburg, Aschach és Linz között apad, máshol tetőzik, alacsony vizállásu. Bécs 336 cm. 33%, holnap 336 cm. 33%, Budapest 346 cm. 39%, holnap 346 cm. 39%. — A Tisza Tiszafürednél árad, lejebb apad, alacsony vizállásu. — A Balaton Siófoknál 79 cm. 65%. — A Velencei-tó Agárdnál 117 cm. 55%.

Kövér, nedvdús szövetü egyéneknél reggelenként egy-egy pohár természetes „Ferenc József" keserüviz, mint gyorsan, alaposan és igen kellemesen ható hashajtó, már régi idők óta kitünően beválik. Kérdezze meg orvosát!

— **Patika.** Betegség van a háznál és az orvos gyógyszert, meg Selters-vizet rendelt a betegnek. Leányunkra hárult a feladat, hogy mindezt elhozza a patikából. A gyógyszer, az egyszerü dolog, az fel van irva receptre. De a Selters-viznél már nehezebb az eset. Az asszony jó néhányszor elismételtette a leánnyal, hogy mit kell hoznia, de aztán amikor már jól ment, még külön is a lelkére kötötte, hogy utközben ismételgesse magában, nehogy elfelejtse. Sajnos, mind ez elővigyázatossági rendszabály is kevésnek bizonyult. Igy esett meg, hogy amikor a patikus átadta a leánynak a gyógyszert, az megszólalt:

— Még valami vizet is kell vinnem, — mondotta.

— Milyen vizet? — kérdezte a patikus.

— Egy üveg vizet, — mondta a leány bátortalanul.

— Mégis, milyen vizet?

— Hát valami... szentelt vizet, — bökte ki.

Dicséretére válik a patikusnak, hogy hamarosan kitalálta, miről van szó. És adott egy üveg Selters-vizet.

— **Borsodi Vilmos meghalt.** Nyolcvanötéves korában Budapesten meghalt Borsodi Vilmos, egy érdekes életü amerikás magyar. Az elhunyt több mint harminc évet töltött távol hazájától, Amerikában. Onnan, az első világháboru után hazahozott vagyonát nagyrészt a magyar reviziós mozgalomra költötte. A fővárosi idegenforgalmi hivatal számára ő készitette az első modern propaganda nyomtatványokat és csaknem élete utolsó évéig dolgozott a magyar kulturpropaganda érdekében. Nagy részvéttel temették el hétfőn.

— **Sinclair Lewis elvált felesége egy menekült cseh festőhöz megy nőül.** New Yorkból jelentik: Dorothy Thomson ismert amerikai irónő a közeljövőben házasságra lép Maxim Kopf cseh festővel, aki mint menekült él az Egyesült Államokban. Dorothy Thomson a mult évben vált el második férjétől. Sinclair Lewistől.

— **Sulyos itélet légoltalmi vétségért.** A budapesti honvédtörvényszék a különleges légvédelmi szolgálatra kötelezett Sándor András 19 éves zeneművészeti főiskolai hallgatót, aki segédtüzoltó, légoltalmi vétség miatt — mert személyes légvédelmi kötelezettségen alapuló igénybevételi kirendelése ellen engedetlenséget tanusitott — jogerősen egy hónapi fogházra, mint főbüntetésre, valamint egyévi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának ugyanilyen tartamu felfüggesztésére, mint mellékbüntetésre itélte. A fogházat hetenkint egy napon át böjttel és böjti napokon kemény fekvőhellyel sulyosbitják.

— **A repülési gyorsaság határa.** Az „Umschau" cimü német szaklap részletesen foglalkozik a repülőgéppel elérhe-[...]bb gyorsaság problémájával. [...]litást tesz a különböző leg-[...]orsaságot felmutató gépek és [...]mények között. Megállapitja Összehason[...] a mai háborus technika álnagyobb gy[...]különböző repülőgépmotorfizikai tüne[...]nyrendszerek folytán a a cikk, hogy [...]tt repülőgépekkel 700 tal kitermelt ku[...]rhető el. Az emberi tipusok és sárka[...] gördit a repülés szériákban gyártot[...]óbb sikerült egy kilométer sebesség e[...]llitani, amely 42 test is sok akadályt [...]formában elgyorsasága elé. Legut[...]ával óránolyan repülőgépet összeá[...] teljesithengeres és hatágu csillag[...] helyezett 4000 lóerős motorj[...] kint 800 kilométeres gyorsaság[...]usiményt mutat fel.

— **Mit kell tudni a hajójegyek ár[...]tásáról?** A Mefter, félreértések elkerülése céljából közli az utasközönséggel, hogy menetjegyet elővételben a társasági állomáspénztárak közül csak a Budapest-Eskütéri hajóállomás pénztára árusit, és pedig a Budapest—Esztergom vonal állomásaira a vasár- és ünnepnapokon teendő utazásra az ennek napját megelőző három napon át, a Budapest—Apatin vonal állomásaira pedig szombaton reggeltől kezdődőleg. Az Eskütéri elővételi pénztár az emlitett napokon 8—11 és 15—17 órakor van nyitva. A menettérti jeggyel rendelkező utasok visszautazásának biztositása érdekében a hajóállomások a vasár- és ünnepnapokon délután Esztergomból Budapestre induló hajókra menetjegyet csak igen korlátolt mennyiségben fognak árusitani.

— **Az ENIT-dijak kiosztása a Nemzeti Szalonban.** A Nemzeti Szalonban rendezett nagysikerü ENIT-kiállitáson (magyar festők olasz tárgyu képei) az első dijat Emőd Aurél, a másodikat Jeges Ernő, a harmadikat pedig Köpeczy-Boócz István nyerte. Kitüntető elismerésben részesültek Eless István, Szabó Vladimir és Ruzicskai György művei. A kiállitást május 2-ig meghosszabbitják.

— **Együtt akart meghalni két leány.** Pap Anna 24 éves háztartási alkalmazott és barátnője, Paskuly Kató 25 éves szövőnő elhatározták, hogy együtt mennek a halálba. Kedden reggel bezárkóztak a Pannonia-utca 25 számu ház egyik lakásának konyhájába és kinyitották a gázcsapot. Tettüket még idejében észrevették és a mentők mindkettőjüket a Rókus-kórházba vitték. Állapotuk sulyos.

— **Gazdag halászzsákmány a Boszporusban.** A Donauzeitung ankarai jelentése szerint az utóbbi két nap alatt olyan hatalmas fonhalmennyiség áramlott a Boszporuson át, hogy ezeket a halakat még a városok partjain is tizezrével fogják. A nagy zsákmány miatt a hal ára átmenetileg erősen esett.

— **Halálozás.** Özv. *Balassa Istvánné* szül. *Ebner Otilia*, az előző világháboruban ápolás közben szerzett sulyos betegségében hosszu szenvedés után Sopronban elhunyt. Április 17-én temették el nagy részvéttel.

Varga Géza ny. főv. s. hiv. igazgató 80 éves korában Sashalmon elhunyt. Temetése ápr. 21-én d. u. 5 órakor lesz a rákoskeresztúri uj temetőben.

Komlós Imréné Löwy Klári ápr. 16-án 25 éves korában, boldog házasságának második évében, rövid, sulyos szenvedés után elhunyt. Április 19-én Ercsiben temették el.

AZ ELSÖTÉTITÉS ESTE 9 ÓRÁTÓL REGGEL 5 ÓRÁIG TART!

Legujabb

Angol álhir spanyol békeközvetitésről

Berlin, ápr. 20. (Német TI) A londoni rádió olasz nyelven jelentést terjesztett, amely szerint a spanyol sajtó közölte a Német TI-nak azt a hirét, hogy Berlin elfogadta Jordana spanyol külügyminiszternek a mielőbbi béke megkötésére irányuló javaslatait. Dr. Schmidt követ, a külügyminisztérium sajtóosztályának vezetője e hirrel kapcsolatban a külföldi sajtó keddi értekezletén a következő hivatalos megállapitást tette:

1. A Német Távirati Iroda sohasem közölt olyan jelentést, mint amilyet a londoni rádió jellemző módon csak olasz nyelven terjeszt.

2. A spanyol sajtóban sohasem jelent meg ilyen jelentés.

3. A spanyol kormánynak békeközvetitő vagy hasonló lépéséről Berlinben semmit sem tudtak és tudnak. A londoni rádió irányzatos jelentése elejétől végig kitalálás.

Ehhez dr. Schmidt követ még a következőket fűzte hozzá:

— Berlinben nem gondolnak a békére, hanem kizárólag a győzelemre. Emlékeztetni kell arra a már gyakran tett megállapitásra, hogy a béke szó előtt a „győzelem" szó áll és itt megalkuvás nélküli győzelemről van szó. A Führer főhadiszállásán a legutóbbi két hétben tett látogatásokról kiadott hivatalos közlemények a leghitelesebb helyről kifejezésre juttatják Németországnak és Olaszországnak, valamint szövetségeseinek azt a szilárd eltökéltségét, hogy a háborut a totális győzelemig, azaz az Európát és népeit fenyegető ellenséges haderők teljes megsemmisitéséig és ellenségeink teljes összeomlásáig folytatják.

Hivatalos bolgár cáfolat

Szófia, ápr. 20. (Bolgár TI) A legutóbbi napokban bizonyos semleges országok sajtójában cikkek jelentek meg és egyes távirati irodák értesüléseket közöltek arról, hogy Bulgáriában elrendelték az általános mozgósitást, a király elnöklésével minisztertanács volt és visszahivták Bulgáriába a külföldön tartózkodó bolgárokat.

A Bolgár Távirati Irodát felhatalmazták annak közlésére, hogy mindezek az értesülések nem felelnek meg a valóságnak és teljesen légbőlkapottak.

Inönü elnök visszatért Ankarába

Ankara, ápr. 20. (MTI) Inönü köztársasági elnök Istambulban tartózkodik és hir szerint e hét végén visszatér Ankarába. Szaradzsoglu miniszterelnök a mult hét végén visszajött Ankarába és elnökölt azon a minisztertanácson, amelyen fontos intézkedéseket hoztak az árak emelkedésének megakadályozására. A török közvélemény nagy érdeklődéssel várja a határozatok közzétételét.

— **A [...] megrágalmazott bridzs.** Páris társadalmi kö[...]reiben izgalommal tárgyalják Combeau tör[...]vényszéki elnök egyik legutóbbi itéletét. [...] A nagy feltünést keltő ügy a következő: E[...]gy följelentés szerint Guichard asszony, i[...]smert társaságbeli előkelő hölgy lakásán [...] szerencsejáték folyt. A kihallgatás alkalm[...]ával Guichard asszony határozottan visszautasitotta a vádat és kijelentette, hogy az rágalom. Lakásán — mondotta — hetenkint valóban összegyülnek ismerősei, jóbarátai közül többen, de bridzset játszanak. Semmiféle belépti dijat, kártyapénzt nem szed, vendégei csak az elfogyasztott tea és sütemények árát téritik meg. A játék pedig filléres alapon történik. Az elnök végighallgatta a vádlott védekezését, azután szenvedélyes hangon kikelt a kártya ellen. Kijelentette, hogy minden kártyajáték alkalmat adhat bárki vagyoni romlására, ez alól pedig a bridzs sem kivétel. A francia törvénykönyv határozottan megtiltja, hogy magánlakáson engedély nélkül bármilyen szerencsejáték folyhasson. Minthogy pedig Guichard asszonynak engedélye nem volt, „bridzs-szalon"-jában pedig tiltott kártyajátékra jelentek meg a vendégek és ezek, hogy a játékban részt vehessenek, bizonyos összeget is fizettek, a vádlott bünössége minden kétségen felül áll. Guichard asszony ügyvédje, Jean Casanova élesen birálta az elnök itéletét. „Az elnök urnak — mondotta — ugy látszik, fogalma sincs a bridzsről, különben tudná, hogy ebben a kártyajátékban nem a szerencséé, nem a kártyajárásé, hanem a számitásé, a gondolkodásé, a küzdelem ötletes fölépitéséé a főszerep. Ha a bridzs szerencsejáték, akkor állitja az elnök birósság elé fél Párist, mert alig van család, amelynek körében nem ezzel az előkelő, szép játékkal szórakoznának. Ha a bridzs szerencsejáték, akkor az elnök itélje el azokat is, akik malmoznak, vagy más hasonló ártatlan játékot kedvelnek. És olvassa el az elnök Pierre Bellangernek Senecáról irt tanulmányát, amelyben többek között igy ir: Ha a rómaiak ismerték volna a kártyajátékot, Seneca a bölcsész Armous Serences-nek bizonyára bridzset ajánlott volna, hogy közönyösségéből, életuntságából felrázza." Az ügyvéd ezután bejelentette, hogy föllebbez az itélet ellen.

— **A margitszigeti Palatinus strandfürdő** megnyilt. Napi és bérletjegyek a Madách Imre-ut 3. sz. alatti központi jegyirodában hétköznapokon 9 és 2 óra között, valamint a fürdő pénztárainál egész napon át válthatók.

MNK

Illenák Gyula

Pályatervet küldött be az Erzsébet királyné emlékmű tervpályázatára.

Magyar Építőművészet, 1910. 10.sz. 28.l.

Illencz Lipót
festő

M.D.K.

Női képmás.

Oradjegyz. V. terem. 92 oz. 34 l.

MDK

Illencz Lipót festő

Az ARadi Képző és Iparmüv. Társ. 1913.évi karácsonyi kiáll. Aradi Közlöny, 1913. dec.21. Aradi müvészek tárlata.

MDK

Illencz Lipót

A Műterem karácsonyi kiáll. Magyar Nemzeti Művészet. 1938. 9.sz. 1o4 l.

MDK

Illencz Lipót

Arad és Vidéke. 1913. dec. 21. m.s: Aradi müvészek kiáll.

Illencz Lipót, Cegléd

Napsütésben, olaj

Magy. Képzőművészek Szabadszervezete I. kiáll.
Ernst Mu. 1947. jul. 9 1.

Illencz Lipót

Lavics
Jókedvü pictor
Puli, olaj
Szines ruthén leányka

Aradi irók és művészek szabadulásának karácsonyi kiáll. 1917. dec. 1-2 l.

MDK

Illencz Lipót

Galicziai utca részlet, sz,cer.
Meleg nyári nap
Fürdő katonák
Bukovinai román leány
Öreg landsturm
Erdei táborozás, temp.

Aradi irók és művészek szabadiskolásának karácsonyi
kiáll. 1917. dec. 1-2 l.

MDK

Illencz Lipót

Női félakt
Virágos kertben
Ruthén parasztleány, sz.cer.
Zöld lombok között /akt/
Stambul rózsája
Olasz falusi utca részlet, temp.

Aradi írók és művészek szabadiskolásának karácsonyi kiáll. 1917. dec. 1-2 l.

MDK

Illencz Lipót

Biedermayer női fej
Női fej /Orál/
Szökőkut
Szürke selyem ruha
Ünnepi diszben
Galicziai női fej, akv.

Aradi irók és művészek szabtársulásának karácsonyi kiáll. 1917. dec. 1-2 c.

MDK

. Illencz Lipót

A kék függöny mögött, olaj
Szünet közben /Carmen/
Reggel /Akt/
Nyári virágok
Tanulmány fej
Bukovinai parasztasszony

Aradi irók és művészek szabtársulásának karácsonyi kiáll. 1917. dec. 1-2 c.

MDK

Illencz Lipót, su. Ujarad 1882

Női képmás, olaj

Arad város nyilv. képtárában elhelyezett festmények és rajzok jegyzéke. 34 l.

Illencz Lipót

MDK

Önarckép

Műcsarnok 1938 Őszi tárlat

Illencz Lipót.
festőművész

Gyűjteményes kiállítása 1938. dec. 19.-től 1939. jan. 3.-ig volt megtekinthető a „Műterem" képzőművészeti kiállítás k.f.t.-ben.

Katalógus, 1938.

N. Fodor Olga
Illenczi Lipót

A Műterem karácsonyi kiállításán N. Fodor Olga, — Rudnay Gyula tehetséges tanitványa, akit úgy a Műcsarnok, mint a többi jelentős kiállító helyiségből jól ismerünk, — szerepelt főleg aktjaival és aktkompozíciókkal, Illencz Lipót nagyon szép temperái, jó hegyvidéki tája és friss, üde szinezésű akt figurái tettek bizonyságot a Műterem tartalmas és komoly programmjáról ez év befejeztekor is. A Műterem kiállítását karácsony másodnapján Auguszta főhercegasszony is meglátogatta.

(3)

Magyar Nemzeti Művészet
1938. 5. sz. 104. l

színskálájú mesteri mű és vázlat szemléltetően állítja elénk azt a nagy tudást és műgondot, mely műveit jellemzi.

A mai mondvacsinált, elfajzott irányok között üdítően hat a természetnek ekkora szeretete és megnyilatkozása, mely az egész kiállítás műveiből kisugárzik és jóleső érzéssel és megnyugvással állapítjuk meg, hogy a sok pelyvaszerű kísérletezés és bolondizmus között van egy magvas és értékes gárda, mely egészséges idegekkel szemléli a természet szépségeit és a napi divaton felülemelkedve, értékálló [illegible]

Magyar Nemzeti Műveszet

1938. 5. n. 107. l

3

tovább

~~Albert Andor~~

~~Ángor Viola~~

~~Balla Béla~~

~~Balla Frigyes~~

~~Gereben Zoltán~~

Illencz Lipót

Iritz Sándor

Pataky Sándor

Rubletzky Géza

Sebők János

N. 1047

arad

Arad és Vidéke:

1913. dec. 21. (m. s.:

Aradi művészek ki-

állítása.)

10

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
irópapír- lap; ceruzarajz,		Román stic. 19/21 cm. tatarozási felvétel.

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

tovább

~~G. Gereben Zoltán~~

festő

Illencz Lipót

festő

Iritz Sándor

festő

(Zöldvázás interieur, Nazarénus, Asztalnál c. képei kiemelve.)

Paál Albert

festő

Arad város ösztöndíjával Nagybányán tanul. Kerítés mellett c. képe kiemelve.

Pataky Sándor

vízfestő

Rubletzky Géza

nobrász

Sebők János

nobrász

U. 1046

(7)

Az Aradi Képzőés Iparművészeti Tanulat 1913. évi Karácsonyi Kiállítása

Aradi Közlöny

1913. dec. 21. (Aradi művészek tárlata.)

4911

Gyüjter

A hely neve	A tárgy megnevezése	
Ákos, Szilágy vm.	Ev. ref. templom, északi torony II. em. alapzata.	

AZ ŐSZI TÁRLAT KIÁLLÍTÓI:

Adorján Györgyné, f. Szentendre. (75.)
Ajtoni-Bundschuh Ottó f. Kerepesi-ut 38. (77.)
Andrik Valéria f. Tétényi-ut 17. (150.)
Aradi Edvi Illés f. Tavaszmező-utca 1. (274., 280.) MKE.
Asztalos Gyula f. Kelenhegyi-ut 12. (258., 437.)
Dr. Avedik Félix f. Hieronymi-ut 36. (187., 199.)
Ágoston Vencel f. Baja. (149.)
Áldor János László f. Kelenhegyi-ut 12. (37., 39.) HA., KT., BK., BKTN., LK., KE., T., E.
vitéz Bajor Ágost f. Kelenhegyi-ut 12. (446.)
Balázsffy Rezső f. Práter-utca 9. (64.)
Balla László f. Debrecen. Mátyás király-utca 55. (132.)
R. Barabás Gizella f. Horthy Miklós-út 73. (377.)
Baranski E. László f. Andrássy-ut 71. (122., 124., 126.) E.
Barkász Lajos f. Csillaghegy (29., 31.) HI., KE., KE., KE., R., TESz.
Barna Ilona f. Tarcali-utca 14. (73.)
Basch Andor f. Kelenhegyi-ut 12. (240.) KE.
Basilides Sándor f. Mester-utca 33. (230.) TESz.
Bathó Lajos f. Budafok, Rákóczi-ut 45. (109.)
Bálint Árpád f. Rózsa-utca 73. (329.)
Benczur Béla f. Gébics-utca 11. (394.)
Benedek Kata f. Olasz fasor 29. (110., 112.)
Benkhard Ágost f. Bajza-utca 41. (10., 11., 12.)
Békési Róza sz. Stefánia-ut 1. (173.)
Biczó András f. Ráday-utca 34. (78., 80., 95.) BSz., JJ.
Biró György f. Wekerle Sándor-u. 22. (99.) TESz.
Bohn Ferenc f. Csaba-utca 15. (368.)

KMTárs. őszi tárl. 1938.
(1938 nov – dec.)

445. GARAY ÁKOS: Megjött az új ló.
446. vitéz BAJOR ÁGOST: Anyám. Magántulajdon.
447. VITÉZ MÁTYÁS: Virágos udvar.
448. MOROTZ MIKLÓS: Önarckép. Magántulajdon.
449. PÁNCZÉL BÉLA: A Zsigmondy-csúcs.
450. KÁRPÁTHYNÉ SCHRÉDER ETA: Kárpáthy Jenö. Magántulajdon.
451. PÁNCZÉL BÉLA: Floiten völgy.
452. Sz. LÁM ILONA: A szent láng.
453. FÖRSTNER DÉNES: Márciusi domboldal.
454. VESZPRÉMI RÓZSI: dr. Orbán Józsefné. Mgt.
455. ZÓRÁD GÉZA: Kisvárosi utca.
456. ILLENCZ LIPÓT: Önarckép.
457. MOROTZ MIKLÓS: Séd-part a Szent István-völgyben.

boldogfai Hajgató Ferenc f. Rákospalota, Perczel Mór-utca 10. (376.)
Bory Jenő sz. Andrássy-ut 71. (152.) RSz., KE., HI., I.
Breyer József f. Veszprém. (396.)
vydai Brenner Nándor f. Mester-utca 51. (205., 210., 212.)
Bruck Hermina f. Budakeszi-ut 29. (366., 388.)
H. Burián Irén f. Széchenyi-utca 1. (118., 322.)
Burián László f. Luther-utca 1/c. (43., 209.) KE
Csapó Jenő f. Hajós-utca 15. (222., 226.)
Csányi Lajos f. Kerepesi-ut 5. (426.)
Cser Károly sz. Százados-ut, Művésztelep. (63., 169.)
Csermely János f. Andrássy-ut 79. (232.)
Csillag István sz. Izabella-utca 65. (160.)
Csillag József f. Erzsébet-tér 3. (391., 393.)
Csürös Béla f. Szépvölgyi-ut 82. (213.)
Ifj. Czene Béla f. Szentes-utca 36. (238.) KTI.
apátfalvi Czene János f. Telepes-utca 126. (248., 402.)
Dabóczi Mihály sz. József-körut 71/73. (175., 182.)
Demeczkyné Volf Irma f. Áldás-utca 4. (147, 148.)
Dér Sándor f. Peterdy-utca 41. (400.)
Dietrich Adolf f. Orlay-utca 2/b. (228., 231., 308.) KE.
Dióssy Antal f. Damjanich-utca 9. (142., 143., 144., 145., 146.) ÁV.
Dolányi Benczur Ida f. Horthy Miklós-ut 16. (282., 283., 284.) TESz.
Dömötör Margit f. Gellért-szálló. (415.)
Edvi Illés Aladár f. Fürj-utca 32. (289., 290.) E., E., E., E., ÁV., T., KA., BSz., PB., WGy.
Edvi Illés Panni f. Veres Pálné-utca 30. (79., 81.)
Englerth Emil f. gróf Zichy Géza-utca 10. (404.) KE.
Éder Gyula f. Székely-utca 2. (45.) EK., BK.
Éless István f. Petőfi Sándor-utca 2. (134., 135., 151.)
pankotai Farkas Béla sz. Stefánia-ut 1. (61.) TT., HI., MKE., PK.
csallóközi Farkas Lőrinc f. Délibáb-utca 25. (262., 263., 265., 266.) MKE.

Farsang György sz. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (165.)
Fehér Ilona f. Tátra-utca 15. (217.)
Ferenc Irma f. Harmincad-utca 3. (326.)
Feszty Masa f. Uri-utca 12. (321.) KE., TESz.
Förstner Dénes f. Peterdy-utca 39. (453.)
Fried Pál f. Hollán-utca 30. (92., 261.) KE., KE.
Füredi Richárd sz. Ybl Miklós-tér 3. (178.) KE.
Gaál Ferenc f. Andrássy-ut 83. (33., 34., 35., 380.) LK., HI.
Gajdácsné Borbély Gizella sz. Békéscsaba, Postafiók 104. (162.)
Garay Ákos f. Kinizsy-utca 10. (85., 445.) BKTN., ÁG., HI.
Gách István f. Havas-utca 2. (117., 200.) KA., KE., LK., R., T., BKA.
Gál János f. Pestsashalom, Ditrich-utca 45. (38., 408., 420.) KE., KE., KE., KE., R., JG.
Gerhardt Alajosné f. Baross-utca 124. (98.)
Gimes Lajos f. Szent István-körut 8. (401., 403.) KE., LK., EME.
Gondos József sz. Rákosszentmihály, Csaba-utca 95. (56.)
Gussich Jenő f. Teréz-körut 3. (435.)
Gyertyányi Németh Gyula f. Vig-utca 18. (378., 384.)
Győrffy István f. Visegrádi-utca 48. (190.) KE., KEE.
Győri Dezső f. Bajza-utca 41. (193.)
Gyulay Dezső f. Mészáros-utca 50. (113., 114., 115., 116.)
Z. Hadzsy Olga f. Kelenhegyi-ut 12. (315., 318.) TESz.
Haeffner Jenő f. Lovass-utca 11/12. (91.)
Hagyik István f. Dunaharaszti, Erzsébet-ut 40. (233.)
Hajdu Rezső sz. Király-utca Lövölde-tér sarok. (185.)
Halasi Horváth István f. Tégla-utca 16. (50., 52., 54., 55., 59.) ÁP.
Hatvani Perlusz Gyula f. Klauzál-tér 16. (65.)
Háry Gyula f. Vitéz-utca 2. (247., 255., 291.) E., EK., KA., A.
Hende Vince f. Izabella-utca 65. (138., 139., 140.) I., ÁV.
Hentzné Deák Adrien f. Városmajor-u. 28/a. (268., 273.) HI.
Hiesz Géza sz. Németvölgyi-ut 88. (180., 187.) KEE., NK.
Cz. Hikády Erzsébet f. Szentes-utca 36. (235., 236., 237., 239.)
néhai Hikisch Rezső é. (331—359.)

Homoky Ferenc f. Székesfehérvár, Havranek-utca, Városi ház. (363.)
Horváth Béla f. Bécsi-ut 92. (19., 21., 22., 24., 25.) KE., KE., KEE., NK.
Huber István f. Szent János-tér 1. (23.)
Illencz Lipót f. Limanova-tér 22. (456.)
omoravicai Imrédy Elek sz. Amerikai-ut 75. (168.)
Istokovits Kálmán f. Szép-utca 5. (15., 16., 17., 18.) KE., TE.
Jaksa István f. Szombathely, Söptei-ut 56. (361.)
Juhászné Ráth Olga f. Mártonhegyi-ut 52. (74., 87., 89.)
Juszkó Béla f. Podmaniczky-utca 67. (44.) WGy., BSzPB., KEE., FV., KEA.
Juszkó Piroska f. Podmaniczky-utca 67. (269., 270., 271.)
Kacziány Aladár f. Csaba-utca 7/a. (42.) Rd., KE.
Kakusz Dalma f. Horthy Miklós-ut 1. (36.)
Kalotai Ottó sz. Horthy Miklós-ut 3. (171.)
Kallós Miklós Elek sz. Szigony-utca 34. (161., 167.)
Kapos Nándor f. Thököly-ut 17. (84., 86., 125.)
Karácsonyi Géza sz. Népszinház-utca 8. (82.)
Kaszab Károly sz. Kispest, Turzó-köz 10. (153., 154., 158., 159.)
Kárpáthy Jenő f. Kelenhegyi-ut 12. (250., 251., 252., 253.) KEE.
Kárpáthyné Schréder Eta f. Kelenhegyi-ut 12. (433., 440., 450.)
Kássa Gábor f. Mátyásföld, Kossuth Lajos-utca 11/a. (57., 62., 67., 69., 101.)
Kézdi Kovács László f. Keve-utca 48. (27., 47., 425.) NK.
Király János f. Barcs. (48.)
Kisfaludi Stróbl Zsigmond sz. Százados-út, Művésztelep. (359.) Rd., LK., EK., BKA., I., KA.
Kiss Farkas Imre f. Teréz-körút 56. (362., 367., 407., 417.)
Kiss János sz. Nyitra-utca 7. (66.)
Kiss Kálmán f. Orlay-utca 2/b. (389.) KE.
Klammer Mariska f. Nagyszombat-utca 3. (406., 409.)
Klimó István f. Kispest, Zrinyi-utca 103. (60., 71.)

Kobór Henrik f. Baross-utca 30. (204., 206., 219., 220.) NK.
Kóbor Elek sz. Lehel-utca 14. (177.)
vitéz Komárnoky Gyula f. III., Gyömbér-utca 7. (405.)
Komáromi Kacz Endre f. Kelenhegyi-út 12. (298., 299., 300., 301., 304.) KE., HI., KE., R., T., I.
Komáromi Kacz Endréné f. Kelenhegyi-út 12. (292., 293., 294.) E., KE., KE.
Konrád Ignác f. Alag, Thököly-ut 18. (281., 287.)
Kopeczky Raul f. Veres Pálné-utca 15. (360.)
Ifj. Kovács János f. Márvány-utca 42. (369., 410., 414.)
Kölber Dezső f. Ábel Jenő-utca 29. (229., 317.)
Kövesdy Géza f. Népszinház-utca 8. (218.) KAD., BSz., PB., KE., T.
M. Krajna János f. Horthy Miklós-ut 10/12. (211.)
Krusnyák Károly f. Horánszky-utca 9. (20., 30., 319.) H., RSz., KE., F., W., FV., I., KE., TESz., TE., PK.
Dr. Kunffy Lajos f. Somogytur. (14.) HI.
Kümmerle Pál f. Horthy Miklós-út 40. (311., 328.)
Sz. Lám Ilona f. Lepke-utca 22. (452.)
Dr. Lechner Jenő é. Mészöly-utca 4. (5., 6.) TE., KEE.
Ifj. Lechner Jenő é. Mészöly-utca 4. (5.)
Lenkey Lehel f. Horánszky-utca 11. (105.)
Lókayné Egyed Erna f. Szent János-tér 1. (136.)
lorbersbergi Lorberer Anna f. Damjanich-utca 44. (223., 225., 412.)
Lohwag Ernesztin f. Kinizsy-utca 31. (100., 102.) E.
H. Lovass Piroska f. Tégla-utca 16. (385.)
maróthi Major Jenő f. Ferry Oszkár-utca 55. 303., 305.) H., KE., R., KE., T., TESz.
Margó Ede sz. Százados-út, Művésztelep. (397., 399.) KE., BK., KEA., TE.
Marianovits György sz. Százados-út, Művésztelep. (51.)
Markup Béla sz. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (156., 157.) HI., WGy., BSzPB., HI.
Markup Valéria f. Szirtes-út 5/a. (432., 438.)
Martinelli Jenő sz. Százados-út, Művésztelep. (166.) HI., HI., KEA.

Matéka Sándor sz. Városmajor-utca 28/c. (49., 70.)
M. Matzon Frigyes sz. Végvár-utca 4. (68., 170., 174.)
Márkus Imre f. Damjanich-utca 38. (133.)
Merész Gyula f. Csaba-utca 7/b. (40., 41.) EK., KAD., FV., I., SzI., KE., TE., RSz.
Merészné Coreth Erzsébet grófnő f. Csaba-utca 7/b. (418., 434.)
Molnár Dániel f. Rákosszentmihály, Szentkorona-utca 162. (392., 436.)
Molnár József f. Nagyboldogasszony-útja 92. (191.)
Monostori Moller Pál f. Lövölde-tér 4. (216, 373.)
Morotz Miklós f. Veszprém, Kert-utca 4. (416., 448., 457.)
Muzsinszky Nagy Endre f. Eötvös-utca 29. (221., 227., 241.)
Müller Ágosta f. Vilmos császár-út 21. (441., 443.) KE.
jánosvölgyi Münnich Aladár é. Gróf Vigyázó Ferenc-utca 8. (1., 2., 3., 4.)
Nagybányai Nagy Zoltán f. Ybl Miklós-tér 5. (111.)
Nagy Vilmos f. Budafoki-út 20. (390.) HI., F.
Nádler Ferenc f. Fő-utca 4. (128.)
haranglábi Nemes József f. Mihály-utca 7/a. (424.)
Ozorai Gulyás János f. Bicskey-utca 6. (313.) KE.
Pap Domokos f. Baross-utca 112. (234., 246., 267.) NK.
vitéz Pataky Ferenc f. Ráday-utca 22. (90.)
Pataky Ferenc f. III., Zsigmond király-útja 114. (428.)
Pauli Antal sz. Sashalom, Báró Eötvös József-utca 45. (172.)
Pádua Kálmán f. Százados-út, Művésztelep. (423.)
Pál-Nagy Zsigmond f. Hajdúböszörmény. (208.)
Pállya Celesztin f. Újpest, Hajnal-utca 15. (296., 297.) WGy., BSzPB., T.
Pánczél Béla f. Böszörményi-út 3/a. (439., 449., 451.)
Páris Erzsi f. Kelenhegyi-út 12. (272., 375.)
Péchyné Rónay Kynga f. Szentendre. (88.)
Pfannl Egon f. Győr, Czuczor Gergely-utca 36. (194., 195., 196., 198.)
Pinczés Imre sz. Stefánia-út 11/a. (163.)
Polczer Lajos f. Vilma királynő-út 23. (83.)

Porter Paula f. Városmajor-utca 28. (314.)
Pölöskey Sándor f. Kossuth Lajos-utca 1. (395.)
Prohászka József f. Kecskemét, Művésztelep. (242., 243., 244., 245.) KE.
Rákosi Uitz János f. Rákoscsaba, Nagymező-u. 39. (310., 330.)
nagyrápolti Rápolthy Lajos sz. Ybl Miklós-tér 3. (104.)
Rainer Istvánffy Gabriella f. Kút-utca 7. (364.) BSzPB.
Rakssányi Dezső f. Alsóerdősor 8. sz. (316.) KE., BK., FV.
szörényi Reischl Károly f. Sirály-utca 21. (320.)
Rimanóczy Géza f. Székely-utca 2. (371.)
Rombay István f. Simor-utca 43. (429., 431.)
D. Róna Emmy f. Kékgolyó-utca 20/a. (120., 127.)
Rónay Kázmér f. Lágymányosi-utca 17/a. (215.)
Rökk Károly f. Kalocsa, Mayer püspök-utca 5. (121., 249.) KE., TESz., KE.
vodiczai Sashegyi Kálmán f. Sashalom, Hunyadi-u. 9. (427.)
Sárdy Brutus f. Dózsa-utca 17. (302., 306., 307.) TESz., KEE., NK.
Sárkány Loránd f. Elnök-utca 22. (430.)
nadasdi Sárközy Elemér f. Síp-u. 6. (421.)
Sárossy Endre f. Gróf Haller-utca 16—18. (324., 442.)
Scholler Rezső f. Izsó-utca 8. (323.)
Senyey József f. Baross-utca 75. (413.)
Sinkó Károly f. Gróf Zichy Jenő-utca 44. (202., 203.)
Somogyi István f. Berlin. (106., 108.)
Solymássy C. Viktor f. Révay-utca 10. (327., 381., 382.)
Sóváry János sz. Szobráncz-u. 18. (179.) KEE., KE., NK.
Stein János f. Budafok, Rózsa-völgy. (264.)
Szabó Dezső f. Sziget-utca 24. (254., 256., 257., 259., 260.) KE., HI., KEE.
Szabó József f. Nagy Lajos király-ut 120. (123.)
Szalontay József f. Népszinház-utca 47. (94., 129.)
Szapudi Laendler István f. Győrsövényháza. (285.)
Szánthó Mária f. Darányi Ignác-utca 22. (224.) HI.
Szász István f. Izabella-tér 3. (415.)
Szegedi Molnár Géza f. Akácfa-utca 59. (365., 387.)

vitéz Székely Károly f. Ybl Miklós-tér, Várkertbazár. (181.) KE., RSz., KE.
Szlányi Lajos f. Múzeum-körut 18. (276., 277., 278.) E., KA., T., RSz., LK.
Szlávik Dezső f. Práter-utca 55. (379., 383.)
Sződy Szilárd sz. Kisstáció-utca 13. (164.) BA.
Szücs Pálma f. Vörösmarty-utca 51/a. (207.)
Gy. Takách Béla f. Margit-rakpart 42. (76., 119., 131.)
Gróf Teleky Ralph f. Endrődy Sándor-utca 15/a. (201., 309.)
Tikáts Adolf f. Szondy-utca 93. (97.)
Timon Andor f. Sződliget-Sződrákos. (372.)
Tombor Irén f. Olasz fasor 11. (419.)
Tordai Schilling Oszkár f. Rottenbiller-utca 35. (72.)
Tóth B. László f. Boráros-tér 6. (137., 141.)
Tóth Bartók Jenő f. Bercsényi-utca 12. (444.)
Tóth István sz. Lehel-utca 14. (53.)
Trapli István sz. Kmetty-utca 22. (184., 186., 188.)
Tscheik Ernő f. Böszörményi-út 8. (107.)
Turchányi László sz. Sashalom, gróf Tisza István-utca 36. (155.)
Ugray György f. Sziv-utca 34. (103.)
Ulrich Géza f. Losonczi-utca 17. (130.)
Unghváry Sándor f. Kelenhegyi-ut 12. (192., 197.) HK., SÖ., PK.
Urbányi Vilmos é. Böszörményi-ut 34. (7.)
Varga Ferenc sz. Lendvay-utca 3. (58.)
Vasadi Béla f. Horthy Miklós-út 88. (386.)
Vastagh Éva sz. Tigris-utca 55. (176.) HI., TE.
Vágner Andor f. Szekszárd, Munkácsy Mihály-utca 21. (214., 312., 325., 374.)
Várdeák Ferenc f. Bicske. (93., 96.)
farádi Veres Izabella f. Mester-utca 53. (422.)
Veszprémy Rózsi f. József-körút 66. (454.)
izbégi Villám Rózsa sz. Angyal-utca 36. (183.)
Viski János f. Horthy Miklós-körtér 1. (8., 9., 13., 26.) BSz., PB., HI., TESz., KEE., KE.

30

Vitéz Mátyás f. Damjanich-utca 23. (46., 295., 447.)
vizkeleti Witmann Eta f. Amerikai-út 52. (275., 279.)
Wagner Géza f. Egyetem-tér 5. (286., 288.)
Záhonyi Géza f. Szent László-út 26. (398.)
Gróf Zichy Jull Erika f. Stefánia-út 71. (370.)
Zombory-Moldován Béla f. Bakács-tér 3. (28., 32.) TS., KE., KE., RSz., KE., R.
Zorád Géza f. Olasz fasor 45. (455.)

A MŰVÉSZEK NÉVSORÁBAN KÖZÖLT DÍJAK ÉS KITÜNTETÉSEK RÖVIDÍTÉSI JELEI:

KA. — Kis aranyérem.
T. — Társulati-díj.
R. — Ráth-díj.
I. — Ipolyi-díj.
RSz. — Rökk Szilárd-díj.
E. — gr. Eszterházy-díj.
F. V. — Forster-féle Vaszary-díj.
Rd. — Rudics-díj.
W. — Wahrmann-díj.
H. — Harkányi-díj.
LK. — Lipótvárosi Kaszinó-díj.
EK. — Erzsébetvárosi Kaszinó-díj.
HI. — Halmos Izor díja.
F. — Fészek-díj.
W. Gy. — Wolfner Gyula díja.
KA. D. — Kohner Adolf díja.
TS. — Tolnai Simon díja.
BSz. JJ. — Budapest Székesfővárosi Vásárpénztár Jankó János díja.
BSz. PB. — Budapest Székesfővárosi Vásárpénztár Pállik Béla díja.
EME. — gr. Eszterházy Miklós emlékdíja
Á. V. — Állami vízfestmény-díj.
BK. — Benkő Kálmán díja.
HK. — Horváth Károly díja.

HA. — Halmi Arthur-díj.
KE. — Kitüntető elismerés.
KTBK. — Képzőművészeti Társulat Barta Károly ifjúsági díja.
BKTN. — Barta Károly táj- és népéleti díj.
BKA. — Barta Károly akt-díja.
SÖ. — Saxlehner Ödön-díj.
T. E. — Társulati építészeti díj.
J. G. — Jellinek Gida-díj.
A. P. — Állami pasztel-díj.
MKE. — Magyar Képzőművészek Egyesületének díja
SzI. — Szent Imre-díj.
TESz. — Társadalmi Egyesületek Szövetsége díja.
B. A. — Baruch Aladár-díj.
K. E. A. — Képzőművészek Egyesülete aranyérme.
K. E. E. — Képzőművészek Egyesülete ezüstérme.
T. T. — Testnevelési Tanács díja.
A. — Akvarel-díj.
KE. B. — Képzőművészek Egyesülete bronzérme.
TE. — Társulati emlékplakett.
PK. — Püspöki kar díja.
Á. G. — Állami grafikai díj.
N. K. — Neuschloss Knusli-díj.

Illencz Lipót (Kegléd) 149
Jakab István László (Tatabánya) 23, 147 1-

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETE VIDÉKI CSOPORTJAINAK I. KIÁLLITÁSA

l. hátul belül

1947. JÚLIUS

a volt ERNST MUZEUM TERMEIBEN

VI. NAGYMEZŐ-UTCA 8.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK SZABADSZERVEZETE VIDÉKI CSOPORTJAINAK I. KIÁLLÍTÁSA

1947. JÚLIUS 6-tól—20-ig

a volt ERNST MUZEUM TERMEIBEN

VI. NAGYMEZŐ-UTCA 8.

(TELEFON: 421-968.)

ELŐSZÓ

1945. augusztusában a Magyar Képzőművészek Szabadszervezete nagy eréllyel látott hozzá a vidéki szervezeti csoportok megszervezéséhez. A Szervezet ezzel hangsúlyozni kívánta, hogy működési körét az egész országra kiterjesztve minden művész érvényesülését egyformán segítse elő, bárhol lakjon is az illető és így lehetővé tegye a kölcsönhatást és az egységes magyar művészeti kultúra kialakulását.

Eleinte a kapcsolatok elmélyítésének rengeteg akadálya volt, ma azonban a pósta és közlekedés helyreállásával megvalósíthatjuk terveinket. Vidéki szervezeteinkkel a rendszeres levelezést már régen megkezdtük, ma pedig már havonta küldjük nekik folyóiratunkat, a SZABAD MŰVÉSZETET, az egyetlen mai képzőművészeti lapot. Pécsett megkezdtük a budapesti művészek bemutatását is, most pedig bemutatjuk a vidékiek Első Kiállítását, amelyen húsz város művésze szerepel.

Az a 170 mű, amelyet bemutatnak, meggyőzhet mindenkit arról, hogy megérdemlik a segítséget és támogatást.

Most már a Főváros közönségén múlik, hogy jószívvel fogadja ezt az első bemutatkozást és kellőképen méltányolja a Szabadszervezet és Vidéki csoportjainak munkáját.

A MAGYAR KÉPZŐMŰVÉSZEK
SZABADSZERVEZETE

MIT AKARUNK ELÉRNI?

Azt, hogy: a Főváros ismerje meg a Vidék művészetét, a Vidék a Fővárosét és az önmagáét, mert csak így válhat a művészet közkinccsé.

Akarjuk, hogy a magyar képzőművészet megtalálja útját az ózdi, balmazujvárosi és nagykanizsai dolgozóhoz éppúgy mint bármely más község, vagy a főváros dolgozóihoz.

Első lépésünk ez a kiállítás, s ha ezt kicsinynek ítélik, akkor azt kell válaszolnunk: „De cselekedet." Cselekedet nélkül a legszebb igéretek vagy tervek sem jelentenek semmit. Elindultunk utunkon és céltudatosan haladunk tovább rajta a legnagyobb küzdelmek, erőfeszítések árán is, minden gáncsolás és közömbösség ellenére is, mert bízunk az új életforma jövőjében és dolgozunk annak felépítésében.

TOROCZKAI OSZVALD

A Vidéki Szervezetek Országos Központjának Vezetője

FESTMÉNYEK:

I. TEREM

1.	Tar Zoltán (Debrecen): Patak partján, vízfestm.	500.—
2.	Bánszki Tamás (Debrecen): Ősz, vízfestm.	1000.—
3.	Bánszki Tamás (Debrecen): Falusi vásár, vízfestm.	Mgt.
4.	Bánszki Tamás (Debrecen): Tavaszi fény, vízfestm.	1000.—
5.	Vincze István (Debrecen): Szobában, vízfestm.	400.—
6.	Vincze István (Debrecen): Májusi reggel, olajfestm.	400.—
7.	Zilahi Edith (Debrecen): Rajz	80.—
8.	Zilahi Edith (Debrecen): Rajz	Mgt.
9.	Zilahi Edith (Debrecen): Kéregető, tusrajz	Mgt.
10.	Kéglné Kalmár Anna (Sátoraljaujhely): Jolánka naranccsal, vízfestmény	1000.—
11.	Kéglné Kalmár Anna (Sátoraljaujhely): Alvó kislány, vízfestmény	800.—
12.	Sass Árpád (Békéscsaba): Domboldal, pasztell	400.—
13.	Balla László (Debrecen): Üldögélők, vízfestm.	400.—
14.	Balla László (Debrecen): Szegényasszony, vízfestm.	400.—
15.	Balla László (Debrecen): Napszámosok, vízfestm.	400.—
16.	Tamás Ervin (Debrecen): Holdfény, vízfestm.	500.—
17.	Kenesseyné Herz Anna (Szombathely): Pihenés, ceruzarajz	100.—
18.	Juhász Antal (Gyöngyös): Csendélet, vízfestm.	300.—
19.	Kenesseyné Herz Anna (Szombathely): Házcsoport Szentendrén, pasztell	250.—
20.	~~Dobroszláv Lajos~~ (Tata): Cseke-tó Tatán, vízfestm.	400.—
21.	~~Diószegi Balázs~~ (Nyíregyháza): Öregasszony a parkban, vízfestm.	800.—
22.	~~Diószegi Balázs~~ (Nyíregyháza): Parkrészlet, vízfestm.	620.—
23.	Jakab István László (Tatabánya): Fenyők, vízfestm.	Mgt
24.	Szalai Zoltán (Nyergesujfalu): Önarckép, tempera	600.—

25. Kánya István (Békéscsaba): Ócskapiac, vízfestm. 200.—
26. Szalai Zoltán (Nyergesujfalu): Zajló Duna, tempera 600.—
27. Patay Mihály (Szolnok): Toscanai táj, fametszet 600.—
28. Szalai Zoltán (Nyergesujfalu): Tájkép, vízfestm. 500.—
29. Patay Mihály (Szolnok): Ponte di Rialto, fametszet 500.—
30. Patay Mihály (Szolnok): Tengerparti sétány, fametszet 400.—
31. Csabai Wagner József (Mezőtur): Csendélet, pasztell 1000.—
32. Csabai Wagner József (Mezőtur): Templombamenők, pasztell Mgt.
33. Csabai Wagner József (Mezőtur): Hazatérés, pasztell 1000.—
34. Patay Mihály (Szolnok): Halászok, fametszet 400.—
35. Patay Mihály (Szolnok): Háztetők, fametszet 500.—
36. Sz. Aino Hakulinen (Szeged): Tisza, vízfestm. 650.—

II. TEREM

37. Kolozsváry Moldován István (Gyöngyös): Lovaskocsi, olajfestm. Mgt.
38. Kolozsváry Moldován István (Gyöngyös): Bivalyok, olajfestm. 800.—
39. Bottyánszky János (Békéscsaba): Mátrai táj, pasztell Mgt.
40. Vasas Mihály (Békéscsaba): Őszi reggel, olajfestm. 1800.—
41. Sass Árpád (Békéscsaba): Cirkusz, olajfestm. 1000.—
42. Jankai Tibor (Békéscsaba): Szobában, olajfestm. 900.—
43. Jankai Tibor (Békéscsaba): Révész, olajfestm. 1800.—
44. Jankai Tibor (Békéscsaba): Hajón, olajfestm. 700.—
45. Sass Árpád (Békéscsaba): Udvar, olajfestm. 1000.—
46. Halász Szabó Sándor (Szentes): Vihar, olajfestm. 500.—
47. Halász Szabó Sándor (Szentes): Horgász, olajfestm. 500.—
48. Bagossy Gábor (Csongrád): Csendélet, olajfestm. 800.—
49. Tóváry Tóth István (Győr): Művészfej, tempera 1500.—
50. Tóváry Tóth István (Győr): Szobrászszerszámok, tempera 800.—
51. Tóváry Tóth István (Győr): Fűrészbak, olajfestm. 2500.—
52. Bagossy Gábor (Csongrád): Játékok, olajfestm. 1000.—
53. Bagossy Gábor (Csongrád): Gabó, olajfestm. Mgt.
54. Bagossy Gábor (Csongrád): Zöld templom, olajfestm. Mgt.
55. Erdélyi Mihály (Szeged): Munka zenéje, olajfestm. 2000.—
56. Erdélyi Mihály (Szeged): Halászbárkák, olajfestm. 600.—
57. Dorogi Imre (Szeged): Pásztorok imádása, tempera 2500.—
58. Erdélyi Mihály (Szeged): Zöldséges kert, olajfestm. 600.—
59. Halász Szabó Sándor (Szentes): Tulipán csendélet, olajfestm. 600.—

III. TEREM

60. Gyarmathy Tihamér (Pécs): Compositio, olajtempera 800.—
61. Tury Nagy Sándor (Pécs): Konstantinápoly, tempera 2000.—
62. Martinszky János (Pécs): Compositio, olajfestm. 800.—
63. Kelle Sándor (Pécs): Mecsekvidék, olajfestm. 2000.—
64. Cseh László (Pécs): Kora tavasz, olajfestm. 2200.—
65. Kelle Sándor (Pécs): Baranyai falu, olajfestm. 1500.—
66. Bizse János (Pécs): Gyár, olajfestm. 1600.—
67. Cseh László (Pécs): Öreg házak, olajfestm. 1600.—
68. Kolbe Mihály (Pécs): Lóitatás, olajfestm. Mgt.
69. Bizse János (Pécs): Harkályok, olajfestm. 2000.—
70. Gábor Emil (Pécs): Párás fények, olajfestm. 2000.—
71. Bolvári Alajos (Pécs): Pécsi Tabán, olajfestm. Mgt.
72. Gádor Emil (Pécs): Kora tavasz, olajfestm. 3000.—
73. Johan Hugó (Pécs): Pécsi hegyek közt, olajfestm. 1000.—
74. Martyn Ferenc (Pécs): Compositio, olajfestm. Mgt.
75. Kolbe Mihály (Pécs): Sokác leány, olajfestm. 300.—
76. Martyn Ferenc (Pécs): Compositio, olajfestmény Mgt.
77. Tillai Ernő (Pécs): Jakab hegy, vízfestm. Mgt.
78. Krassó Dénes (Pécs): Interieur, tempera Mgt.
79. Nikelszky Géza (Pécs): Balatonszéplaki nyárfás, vízfestm. 1500.—
80. Vigh László (Pécs): Erdei út, olajfestm. 400.—
81. Krassó Dénes (Pécs): Havihegy, tempera 500.—
82. Tury Nagy Sándor (Pécs): Szkóko, pasztell 600.—

IV. TEREM

83. Boros Géza (Nyíregyháza): Felsőbányai táj, olajfestm. 3500.—
84. Boros Géza (Nyíregyháza): Alkony, olajfestm. 3500.—
85. Hrabéczy Ernő (Debrecen): Az ágyam, olajfestm. 4000.—
86. Hrabéczy Ernő (Debrecen): Ház a fák között, olajfestm. 6000.—
87. Dienes János (Debrecen): Csendélet, olajfestm. 850.—
88. Dienes János (Debrecen): Önarckép, olajfestm. 1400.—
89. Zilahi Edith (Debrecen): Kendős asszony, olajfestm. Mgt.
90. Boros Géza (Nyíregyháza): Udvarban, olajfestm. 3500.—
91. Vincze István (Debrecen): Leányfej, pasztell 500.—
92. Holló László (Debrecen): Öregasszony, olajfestm. 8000.—
93. Holló László (Debrecen): Csendélet, olajfestm. 7000.—
94. Menyhárt József (Debrecen): Szegényház udvarán, olajfestm. 1200.—
95. Menyhárt József (Debrecen): Esti itatás, olajfestm. 1500.—

96. Kurucz Dezső István (Hódmezővásárhely): Gajdán szomszéd, tempera 2000.—
97. Tamás Ervin (Debrecen): Csendélet, olajfestm. 1000.—
98. Baranyó Sándor (Szolnok): Szülőházam, olajfestm. 1500.—
99. Benedek Jenő (Szolnok): Holt Tisza, olajfestm. 2000.—
100. Benedek Jenő (Szolnok): Arckép, olajfestm. 2500.—
101. Benedek Jenő (Szolnok): Tehenek, olajfestm. 2000.—
102. Benedek Jenő (Szolnok): Virágcsendélet, olajfestm. 2500.—
103. Miklós István (Békéscsaba): Üldögélők, olajfestm. 400.—
104. Gosztonyi Béláné (Debrecen): Festő és modellje, olajfestm. 2500.—
105. Félegyházi László (Debrecen): Önarckép, olajfestm. Mgt.
106. Baranyó Sándor (Szolnok): Zagyva két tanyával, olajfestm. 1800.—

V. TEREM

107. Dienes János (Debrecen): Férfi arckép, olajfestm. Mgt.
108. Tóváry Tóth István (Győr): Lovasok, tempera 1500.—
109. Tóth László (Debrecen): Tanulmányfej, olajfestm. 1500.—
110. Vinkler László (Szeged): Abstrakt portrait, kréta 1000.—
111. Woschinsky Kázmér (Sopron): Krisztus sírbatétele, vízfestm. 800.—
112. Bagossy Gábor (Csongrád): Falu, olajfestm. 600.—
113. Tar Zoltán (Debrecen): Hegyek között, olajfestm. 600.—
114. Kerekes György (Békéscsaba): Csabai utca, pasztell Mgt.
115. Lelkes István (Kőszeg): Asszonyok, olajfestm. 1500.—
116. Juhász Antal (Gyöngyös): Havas tetők, olajfestm. 600.—
117. Vasas Mihály (Békéscsaba): Őszi tarló, olajfestm. 1000.—
118. Tóváry Tóth István (Győr): Házi oltárnál, tempera 1500.—
119. Miklós István (Békéscsaba): Tanya árvízben, olajfestm. 700.—
120. Tokácsli Lajos (Szentes): Arckép, olajfestm. 500.—

VI. TEREM

121. Szalay Pál (Nyíregyháza): Echos szekér, vízfestm. 500.—
122. Horváth József (Sopron): Sugárzó fény, vízfestm. Mgt.
123. Szalay Pál (Nyíregyháza): Falu szélén, vízfestm. 500.—
124. Kéglné Kalmár Anna (Sátoraljaujhely): Gyümölcsszedők, tempera 1000.—
125. Ifj. Oldal Lajos (Cegléd): Udvarrészlet, pasztell 250.—
126. Gábor Jenő (Szeged): Homokos hajó, olajfestm. 1000.—
127. Erdélyi Mihály (Szeged): Béke, olajfestm. 1500.—
128. Boros Géza (Nyíregyháza): Csendélet, olajfestm. 3500.—

129. Ruisz György (Kaposvár): Gyümölcsszedők, olajfestm. 800.—
130. Ifj. Oldal Lajos (Cegléd): Nyári konyhán, pasztell 350.—
131. Horváth József (Sopron): Egyedül, vízfestm. 4500.—
132. Ifj. Oldal Lajos (Cegléd): Madonna, pasztell 250.—
133. Krisztik Béla (Cegléd): Csendélet, olajfestm. 350.—
134. Ifj. Oldal Lajos (Cegléd): Sárga virágok, pasztell 300.—
135. Kopasz Márta (Szeged): Füzes, tempera 800.—
136. Ifj. Oldal Lajos (Cegléd): Szomszéd házak, pasztell 250.—
137. Gárdos Miklós (Cegléd): Kovács, farelief 200.—
138. Gárdos Miklós (Cegléd): Menekülés Egyptomból, farelief 350.—
139. Gárdos Miklós (Cegléd): Az élet vize, farelief 480.—
140. Gárdos Miklós (Cegléd): Madonna a Gyermekkel, farelief 350.—

ELŐCSARNOK

141. Tar Zoltán (Debrecen): Tavaszi borulás, tempera 500.—
142. Görgényi István (Bánhida): Tanulmányfej, olajfestm. 500.—
143. Dinnyés Ferenc (Szeged): Arckép, olajfestm. Mgt.
144. Görgényi István (Bánhida): Tanya, olajfestm. 500.—
145. Tamás Ervin (Debrecen): Csónakok, vízfestm. 400.—
146. Udvary Dezső (Szolnok): Egy szürke ember, olajfestm. 2500.—
147. Jakab István László (Tatabánya): Angliai vár, vízfestm. 600.—
148. Vigh László (Pécs): Fák és házak, olajfestm. 200.—
149. Illencz Lipót (Cegléd): Napsütésben, olajfestm. 150.—
150. Görgényi István (Bánhida): Tanulmányfej, olajfestm. 500.—
151. Okos László (Cegléd): Munkások, olajfestm. 500.—
152. Vasas Mihály (Békéscsaba): Téli este, olajfestm. 1500.—
153. Király János (Pécs): Így festek én, olajfestm. 500.—

SZOBROK:

154. Szabó István (Kisterenye): Bányász a lejtaknában, szilfa 2000.—
155. Szabó István (Kisterenye): Ivó bányász, vadalmafa 800.—
156. Szabó István (Kisterenye): Alsófúrás, vadalmafa 1000.—
157. Szabó István (Kisterenye): Bányászbúcsú, gipsz Mgt.
158. Zalányiné Ferenczy Éva (Debrecen): Várakozás, terrakotta 1000.—
159. Zalányiné Ferenczy Éva (Debrecen): Tanulmányfej, gipsz Mgt.
160. Goda Ede (Pécs): Férfifej, bronz Mgt.
161. Goda Ede (Pécs): Női fej, bronz Mgt.
162. Berky Nándor (Nyíregyháza): Dagasztás, gipsz 1500.—

Kiadásért felelős: Toroczkai Oszvald.

Légrády Testvérek rt. nyomdai műintézete, Budapest. — Igazgató: Agárdi Károly.

(Debrecen) ~~Holló László~~ 92, 93
(Sopron) ~~Horváth József~~ 122, 131,
(Debrecen) ~~Hrabcsy Ernő~~ 85, 86

(Csylód) Illener Lipót 149

(Tatabánya) Jakab IstvánLászló 23, 147
Jankáin Tibor 42-44

Johan Hugo 73

(Mónaos) Jurász Antal 18, 116

LÉGRÁDY TESTVÉREK R. T.
NYOMDAI MŰINTÉZET
NYOMÁSA BUDAPEST, V.,
BAJCSY-ZSILINSZKY-ÚT 78. SZ.

MDK

Illencz Lipót festő

[illegible] őszi kiáll. 1930.nov. [illegible].

35 l.

Illencz Lipót MDK

Az uj nyakék, olf.

Műcsarnok 1913-14. téli kiállitás

Illenfeld Ferencz harangöntő

műhelyében Kassán az 1556-i füzvészkor
összeolvadt harangokból (a tanacs megbízá-
sa) öntötte a mai Orbán harangot
s egy 70 q. kisebb súlyut, mely a templom
északi formyában van elhelyezve.

Mihalik József: A Kassai Szent Erzsébet templom
Bp. 1912. 69. l.

Illenczi Lipót

festő

Művészet, 1939. IV. évf. 23. n. 13. l.

Erdélyi árpád: A Műterem Kiállítási.

Illenc Lipót

Magyar Nemzeti Művészet 1938. 4.sz. 63.l.

Illencz Lipót

Ü. 1022

München tanult

rod

Arad és Vidéke

1913. dec. 25. (m. s.: Az aradi művel-kolónia.)

FÖLDMÍVELÉSÜGYI MINISZTER

Szám: 34531

Műemlékek Országos Bizottságának,

Budapest

V. Hőgyes Endre u. 10. pá

Hivatalból
Díjátalányozva

Illenc Lipót
festő
Czegléd
Thököly u. 26.

MKSz 1947

Illenfeldt

Kassai ágyúonto

1584.

l.

Hadtört. Közl

1928. 421. l.

NYITVÁNY.
---

kek Országos Bizottságának ezidőszerin-
m, hogy N a g r a n d M i h á l y ur,
letett Kassán, 1899.évi április hó 10-
29-ig, vagyis az állami rendszerü IX.
eveztetéséig,/ négy polgári iskolai/és négy épi-
el :/mint megbizott müvezető, állandóan

Illenfelt András, főszertárnok, Kassa, XVI.sz.

/S/: Kassai"puskamüvész" volt a hátultöltő fegyver feltalálója. Uj Magyarság, 1942. febr. 6. 6 l.

Illenfeldt Andreas

hadimérnök a Görgeyek görgői kastélyárol rajzot készített 1560 után.

H. Takács Marianna: Magyarországi udvarházak és kastélyok, Budapest, 1970

961

ILYÉS ANNA

BÉKÉS MEGYEI HÍRLAP 1998. III. 16

Ilyés Anna, az örök békéscsabaiak egyike

Reménye színe: a fekete

Ha mondják, sem hisszük el, milyen *gazdagok* vagyunk itt Békésben. Egyszerűen azért, mert nincs pénzünk a *jómódhoz*. A kultúra ugyanis áru (lett), s errefelé legkevesbé ilyesmire futja. Ám az „étlap" átböngészése semmibe sem kerül. Ezen az alapon csodálkozhatunk rá egy békéscsabai iparművész, *Ilyés Anna* munkáira, munkásságára.

Békéscsabai, mert a város szülötte, s mert itt alkot hosszabb ideje. Amikor ő maga és környezete ráébredt tehetségére, Szegedre került, a Tömörkény gimnáziumba, ahová rendesen a „művészpalántákat" vitték. A kerámia szak adott neki otthont, hogy életreszólóan el is jegyezze magát a „műfajjal". Aztán egy évig belekóstolt az „életbe": a mezőtúri fazekasszövetkezetben gyakorolta a szakmát. Felvették az Iparművészeti Főiskolára, a szilikátipari formatervezői szakon végzett. Ez azt jelenti, hogy az üveg, a porcelán, a kerámia „esik" leginkább keze ügyére. Beleszeretett az üvegbe, de ahhoz (tudvalévően) egy jó üvegfúvó mester segítsége is szükségeltetik.

Némi nosztalgiával emlékezhet azokra a fővárosban töltött időkre, amikor a fiatal művészek stúdiójának tagjaként közös kiállítások sokasága is táplálgatta tehetségét. Ma már inkább szájról szájra száll a neve, a munka keresi és találja meg. Szobaszökőkutakat készít, kályhacsempéket — a lakáskultúra változásai erre terelgetik a megrendelőket. De „repertoárjába" tartozik a bonsai-tálak, kerti madáretetők készítése is. Sőt, az egyik szomszédasszonynak még lekvárosköcsögöt is korongozott. Tavaly újra közösségre lelt, igaz nem itt, hanem a Csongrád megyei Ambrózfalva és Csanádalberti körjegyzője által „összepályázott" alkotótáborban. (*Kovács Józsefné*, a körjegyző melegen akarja tartani az égetőkemencét, létrehoztak hát egy kerámiaipari káeftét. A tábor egykor akár művészteleppé is kinőheti magát.)

Ilyés Anna a főiskolai évek után visszatért Mezőtúrra, „fazekaspalántákat" tanított. Aztán elköltözött, s elmaradt életéből a számára amúgy testhezálló „felkarolás". Szenvedélye viszont rátalált a plasztikai alkotások világára. Ha minden jól megy, hamarosan egy-egy bronz köztéri szobra áll majd Ambrózfalván és Csanádalbertiben.

— Amióta a Képcsarnok-rendszer összeomlott, nem halmoznak el bennünket állami, közületi megrendelésekkel — mondja Ilyés Anna. — Így azután kályhákat tervezek, ezekhez egyedi csempéket készítek, mi több, egy kályhás ismerősömmel a helyszíni összeállításra is vállalkozom.

— *Mi az, amit kedvtelésből csinál?*

— Egyre kevesebb időm marad ilyesmire. Az viszont tény, bármit is rendelnek tőlem, igyekszem a feladatot úgy megoldani, hogy plasztikusan kivitelezhető legyen. Az angol megrendelőm, a svéd partnerem érdeklődését talán éppen ez keltette fel. Angliába kerámiából készült kerti öntözőkúpokat készítek: madár alakút, béka formájút, meg mindenfélét. Svédországba kerti etetőt, itatót, lámpácskákat, karóvégeket formázok.

— *Milyen színben „látja" a világot?*

— A mély színeket kedvelem, tulajdonképpen a feketét. Más kérdés, hogy kerámiák esetében az emberek alapvetően fehérben gondolkodnak. Sokan egyenesen a plakátszíneket részesítik előnyben. A romániai bóvli éppen ez által árasztotta el a piacot. Ha lehet, kicsit irányítom is a megrendelők elképzeléseit: ha mást nem, hát valami virágfélét teszek a fehérre. Saját elektromos kemencével dolgozom. Az alapanyagok hihetetlenül megdrágultak: sokba kerül manapság a gipsz, a máz, az öntőmassza. Gondolok-e önálló kiállításra? Ha meg tudnám tenni, hogy egy fél évig ne gondoljak a pénzkeresésre, összejönne. Munkáim többségét eladom, össze sem tudnám szedni őket, tehát újabbakat kellene készítenem. Ami nem is lenne baj, hiszen az ilyesmi visz előre. Magam embereket, állatokat szeretnék formázni, nem a nonfiguratív irányba léptem tovább.

Nem marad más hátra, minthogy (Jókait megidézve) kicsit elidőzzünk e vidék helyzetének meghatározásával: vajon szegény gazdagok vagy gazdag szegények vagyunk?

K. A. J.

A kerámiakészítés időigényes — emlékeztet Ilyés Anna

Egy kis remek a csodák tárából: Ilyés Anna kertjében láttuk fára függesztve ezt az alapvetően korongozással(!) készült madáretetőt

FOTÓ: LEHOCZKY PÉTER

a Pallasban

Pallas Galéria emeletén — a gnyitón FOTÓ: KOVÁCS ERZSÉBET

ségeket, festőket, textileseket, fotósokat, építőművészeket.

A megnyitón költői ihletettségű gondolatokkal méltatta a kezdeményezést és a festőt Kántor Zsolt, a Tevan Könyvkiadó igazgatója. A művészetbarátok meglepetés ajándéka a művész egy-egy szép grafikája volt a tegnapi délutánon.

Bede Zsóka

támogatás

pályázat benyújtásának határideje: 1998. március 23. A pályázatot a diákok csak egy helyen, saját iskolájukban adhatják be. Csatolni kell az iskolákban beszerezhető és kitöltött űrlapot, valamint a család anyagi helyzetéről szóló nyilatkozatot. Az odaítélt támogatás folyósítását a kuratórium a sikeres felvételi vizsga után, a tanulmányok megkezdését követően biztosítja. Megvonható azoktól, akik tanulmányaikat félbeszakítják vagy hasonló rendeltetésű alaptól támogatásban részesülnek. **B. Zs.**

Hotelben

reállított belvárosban pedig tucatnyi múzeum, képtár, valamint több műemléktemplom tekinthető meg. A múzeumbarátok figyelmébe ajánlható, hogy például a Káptalan utcában nyolc különböző gyűjtemény is található. Érdemes felkeresni Jakováli Hasszán dzsámiját, mely hazánkban az egyetlen minarettel is rendelkező török templom. Mivel egyszerre több szoba áll rendelkezésre, kisebb-nagyobb baráti társaságok együttes pécsi üdülése is lehetséges. A helyek telefonon a 06/72/310-777, míg faxon a 06/72/310-828-as számon köthetők le.

Bányai János

Ha valami baj van, ha nem tudja kinek elmondani, ha úgy érzi, hogy minden összejött, vagy egyszerűen beszélgetni szeretne, hívjon minket!

Telefonos lelkisegély-szolgálat

☎ **441-300**

Hívható minden nap 19—07-ig
A hívás ingyenes!

Időjárás

Folytatódik a márciusi tél, azaz továbbra is jóval az évszakos átlag alatt marad a hőmérséklet. A térséget kitöltő sarkvidéki eredetű levegőt még a csaknem zavartalan napsütés sem képes jelentősen felmelegíteni. A gyakran erős északi, északkeleti szél tovább csökkenti hőérzetünket.

Várható legmagasabb hőmérséklet (°C)

Békéscsaba:	6
Szarvas:	6
Gyula:	6
Szeghalom:	7
Orosháza:	7
Sarkad:	6

Várható legnagyobb széllökések 35—45 (km/ó)

Anyakönyvi hírek

GYOMAENDRŐD

Haláleset:
Dékány Albert (1930).

SZEGHALOM

Születés:
Hajdu Gyula és Szalóki Margit Anikó fia Dániel Gyula.

Haláleset:
Csikós István (1970, Körösladány).

Lottószámok

A Szerencsejáték Rt. tájékoztatása szerint a 11. heti **5/90**-es lottó nyerőszámai a következők:

26, 30, 69, 82, 85.
A Jokerszám: 069755.

*

A Szerencsejáték Rt. tájékoztatása szerint a 11. heti **6/45**-ös lottó nyerőszámai a következők:

4, 8, 10, 17, 19, 29.
A pótszám: 31.

Hol mér a traffipax?

A rendőrség — terv szerint — ma 6—14 óra között Tótkomlóson, 14—22 óra között pedig Békésen működteti traffipax-készülékét, általában a helységnévtáblákon belüli területen. (A rendőrség a „műsorváltoztatás" jogát fenntartja!)

GYÁSZHÍR

Fájó szívvel tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

KOLOZSI KÁROLYNÉ

szül. Lenhart Ilona

Békéscsaba, Petőfi u. 8. sz. alatti lakos 60 éves korában elhunyt. Temetése 1998. március 17-én 11 órakor lesz a békéscsabai Berényi úti temetőben.

A gyászoló család

(91222)

GYÁSZHÍR

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy

ID. PERJÉSI MÁRTON
(Marci bácsi)

Gyulavári, Alkotmány u. 1. sz. alatti lakos rövid szenvedés után 77 éves korában elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1998. március 20-án, 15 órakor lesz a gyulai Németvárosi katolikus temetőben.

A gyászoló család

(91116)

Illenfeld András
harangöntő
Gentmüeml.
156. l.

1279/1916. számv. sz.

XIII. ügyosztály.

Nagyméltoságu

báró F O R

a Müemlékek Orsz

Folyó évi január h

és 25.-én 26 sz. a. kelt bec

ló Ottó másodépitész kassai

MDK

Illenfelt András főszertárnok, XVI.sz.

Somosvári Károly: Egy kassai "puskamüvész" . . .
Esti Ujság. 1939. dec. 27. 4 l.

M.D.K.

Illenfeld András, harangöntő

készítette 1575-ben Gönc község XV. századból származó romkatt templom egyik harangját. A temp-
nak jellegzetes copf stílusú fakapu-
ja van, hajója 1736-ban készült barokk
stílusban.

Aba Iván: Budapest - Tokajhegyalja - Sárospatak

Bp. /1961/, Panoráma, /Magyarország irásban és kép-
ben 6.köt./

100. old.

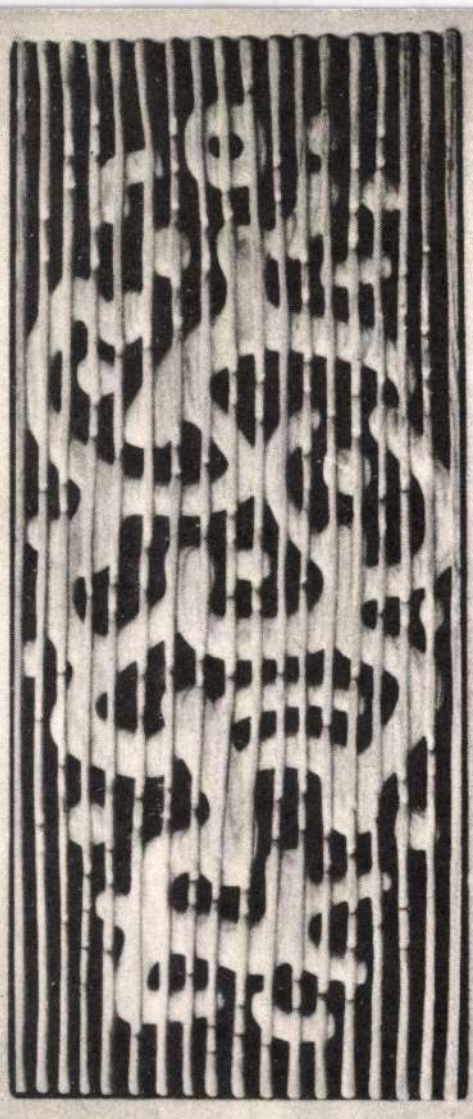

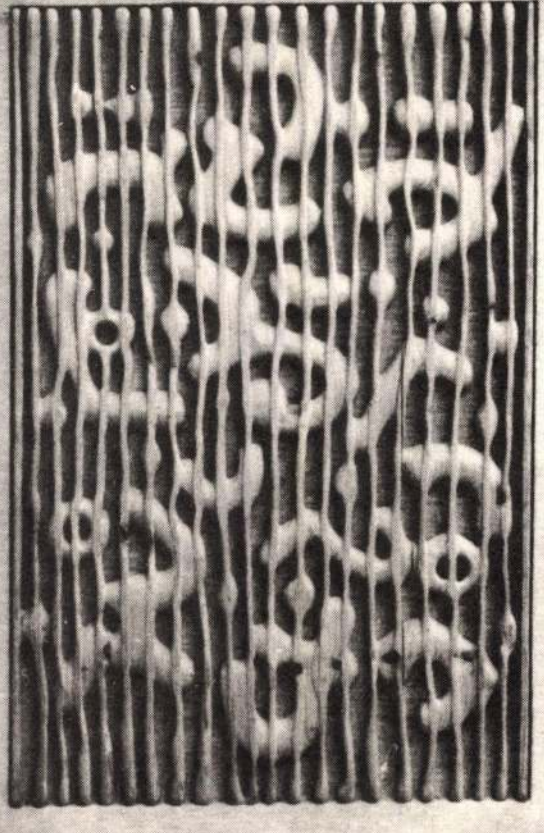

Ilyés István kiállítása

Óbudai Pincegaléria 1983. július 5~31.

TISZTELETTEL MEGHÍVJUK ÖNT

ILYÉS ISTVÁN

KIÁLLÍTÁSÁNAK MEGNYITÁSÁRA
1983. JÚLIUS 5-ÉN 18 ÓRÁRA
AZ ÓBUDAI PINCEGALÉRIÁBA
III. KER. FŐ TÉR 1. (ZICHY KASTÉLY)

MEGNYITJA: MEZEI OTTÓ

MEGTEKINTHETŐ: 1983. JÚLIUS 31-IG
KEDD - PÉNTEK 14-18
SZOMBAT - VASÁRNAP 10-18 ÓRA KÖZÖTT

A KIÁLLÍTÁST RENDEZTE: ANDRÁSI GÁBOR
FOTÓK: BARNAFÖLDI GÁBOR
FELELŐS KIADÓ: DR. MERÉNYI JUDIT
TISZSZO GT

Illenfeld Ferenc

harangöntő

1555 öntötte a lőcsei

ref. templom

nagy harangját

Henszlmann I.

Lőcsének régiségei

Bp. 1878. 31. l.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726
1974 MÁR

Forrás

Illényi Tamara
1021

ILLÉNYI TAMARA: TANYA

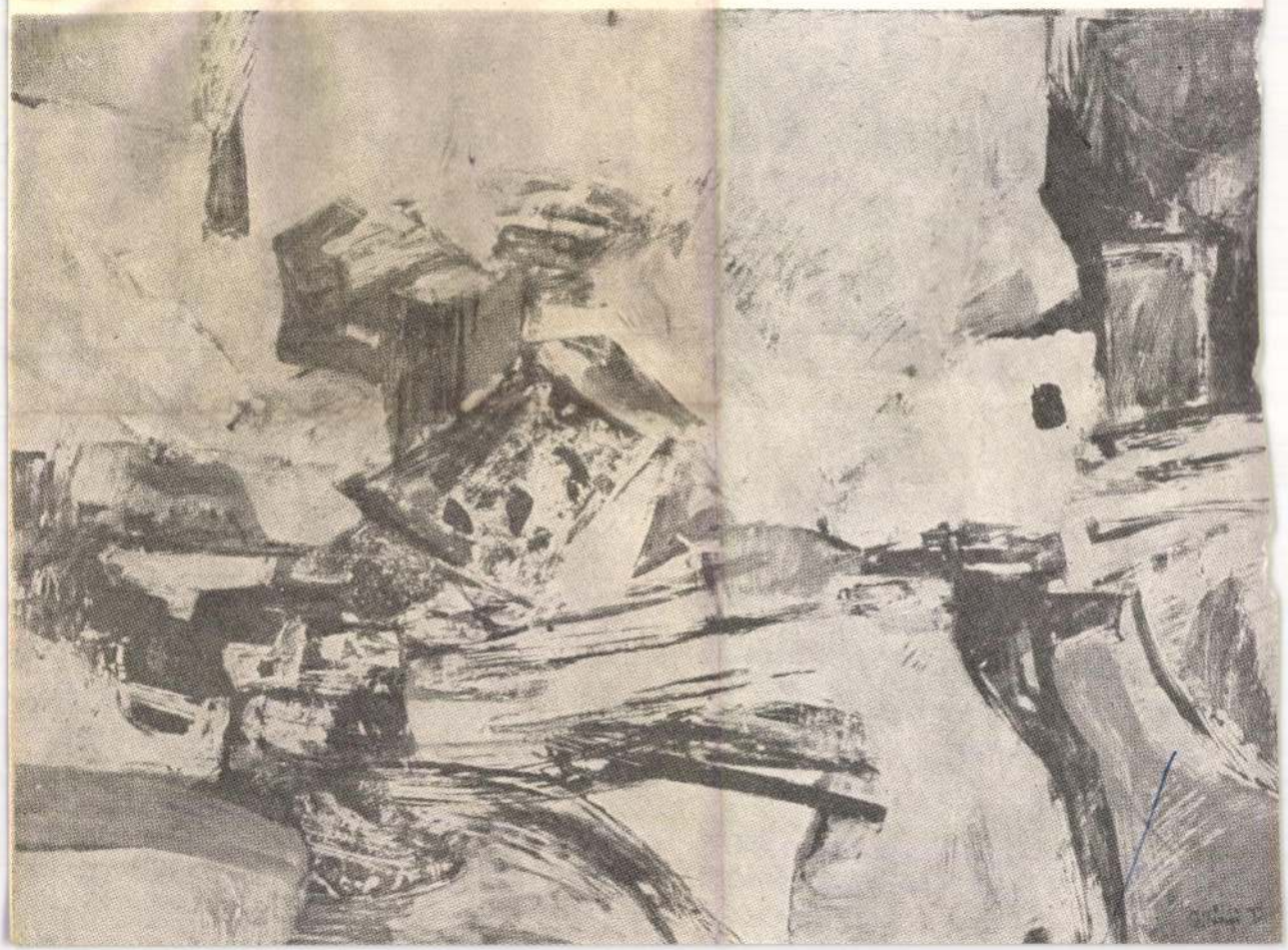

némák vagyunk és süketek; a vér
betölti szánkat, vér kavarg fülünkbe

A Petőfi koszorúi-ban pedig az ismert sorok:

Szabadság csillaga volt hajdan a magy
de ma már maga sem tudja, hogy mit
talány zaja, csöndje
és úgy támolyog az idők sikátorán,
mint átvezetett rab a fogház udvarán
börtönből börtönbe.

A gyémántszóró asszony után pedig a Vers, apostolokról következik. Ebben így zokog:

Az Antikrisztusok megsokasodtak . . .

A Szentléleknek gőze megapadt ma
tartányaink' betömte az aludt vér,
tudásunk megfogy, házaink omolnak
és gépeink, mint szíveink, kihülnek.

Babits költeményének első változata félreérthetetlenül él az óda klasszikus szabályaival, mindenekelőtt a személyes megszólítással a bevezetésben:

Ragyogj aki fény vagy
Bizony, Móricz Zsigmond, szükség van a fényre

Ez a vers alapgondolata. A fény: a gyémánt, maga Móricz Zsigmond. Ezt a fénytadó gyémántot szórja el az őrült asszony, aki nem más, mint Hungária. Hungária: „Anyánk ő s a mienk minden vesztesége." Az ellenforradalom éveit „a Történet éjjé"-nek, „a vad Idők útjá"-nak nevezi. A történelem sodra az első valtozatban folyam, ennek partján hevernek a kavicsok, az írók; „folyó megőrült! úttalan utakra téved" stb., a követ-

ILLÉNYI TAMARA

KIÁLLÍTÁSA VOLT A BP.
ERLIN GALÉRIÁBAN

RÁKOS VIDÉK 1995 dec. 13. old.

a prépostok és a főesperesek emelkedtek ki a papságnak

erepének, kulturális helyzetének áttekintését a jövedelmek
isztségek, kanonoki stallumok tulajdonosaik számára
int ez szinte törvényszerű a középkori intézmények
eltetéshez képest bekövetkezett eltolódások, változások az
rmációk kialakulásához vezettek. A káptalan kanonokjai
k, a kórusbeli szolgálatnak, sőt, olykor a hiteles helyi
ndárius kórusbeli papok, káptalanok, oltárosok serege
házi szolgálatot, ugyanúgy, amint az egyházmegyék
árult. Ez a fejlődés mindenekelőtt az értelmiség fontos
at, amelyeknek javadalmai – nemegyszer egy-egy személy
delmei is – a kancelláriai személyzet eltartására éppúgy
a a magasabb képzést, egyetemlátogatást, s ennek révén a

zad folyamán az értelmiség anyagi támasza; a kanonoki
emi tevékenységnek legalábbis a lehetőségét biztosította.
gesen nagyobb. A káptalanoknak fontos tevékenységi
ése, a maguk utánpótlásának biztosítása. Kulturális és
jaiknak, a kanonokoknak igényeiben és lehetőségeiben
tületi szellemben, amely valamennyi tagjukat a műveltség
ztönözte. Ebben az értelemben lehet tehát a 14–15. század
beszélni. Ennek a művészettörténet szempontjából is
testület folyamatossága, jogfolytonosságot jelző ha-
nt működő nagyobb káptalanok pecséthasználatában.
nelyek szinte az egész középkoron át következetesen
sak kényszerítő szükség esetén cserélték fel újabbal.
vagyon halmozódott fel őrzésre és tagjai között való
történeti szempontból döntő részét, egyben a későbbi

Illényi Tamara

A kőszegi Zwingerben junius 18.-ig tart nyitva E. Pászthy Magda textiltervezőművész kiállitása.
A Józsefvárosi Galériában junius 24.-ig megtekinthető Illényi Tamara festőművész tárlata.
A tatai Várban Horváth Ferenc festőművész kiállitását junius 13.-án,
A kőszegi Zwingerben Schrammel Imre kiállitását junius 15.-én,
a Studió Galériában Prutkay Péter grafikus kiállitását junius 16.-án és
Riger Tibor szobrász kiállitását a Fényes Adolf teremben junius 18.-án nyitják meg.

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juni 12. XX. évf. 24. sz. 8. lap.

Illényi Tamara

"Kamarabemutatók" cimmel Vadas József ismertet három kiállitásta lap "Képzőművészet" c.rovatában:

Ábrahám Rafael grafikát a Csók István Galériában,
Illényi Tamara festményeit a Józsefvárosi Galériába és
Prutkay Péter müveit a Studió Galériában mutatja be.
A kritikát lásd: Ábrahám Rafael nevénél!

Élet és Irodalom, Bp. 1976. juli. 3.
XX. évf. 27. sz. 13. lap.

ILLÉNYI TAMARA festő
Szombathely, 1944

Festői műveltségét a Dési-Huber Körben szerezte, ahol Tamás Ervin irányitásával dolgozott. 1969 óta jelentkezik a Studió tárlatain, önálló kiállitása 1973-ban volt a Ferencvárosi Pincetárlat helyiségében. - Élénk, vidám szinvilágu, mediterrán hangulatokra fogékony festő; anyagának jelentős része tájkép és csendélet.

Művészéletrajzok 1975

Illényi Tamara, festő

TÁRLATOK

Műcsarnok: Szabó Zoltán festőművész kiállítása. — **Fényes Adolf Terem:** Mészáros Mihály festőművész kiállítása. — **KKI Kiállítóterme:** Poster-kiállítás. — **Helikon Galéria:** Bányai István grafikusművész kiállítása. — **Józsefvárosi Galéria:** Illényi Tamara festőművész kiállítása. — [illegible]

– : A hétvégi kulturális programból 9.

Népszabadság, Bp. 1976. jan. 5.

1

Illényi Tamara festő

1944 Szombathely –

Gimnázium után a Dési Huber István Körben folytatta tanulmányait. 1969-ben lett a Magyar Népköztársaság Művészeti Alappának és a Fiatal Képzőművészek Stúdiójának tagja. Rendszeresen kiállító művész

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőmüvészek Studiója Bp.1976
"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőmüvészek Studiója 1976.

Illényi Tamara, festő

L. Mátis K.

Goór J: Művészfelep ... 75–89.

Forrás, Kecskemét, 1980. marc. XII/3

Illényi Tamara

Virpart olaj 80×100

Studio Galéria 72

Illényi Tamara

kék kagyi daj 60×80 cm

Studio '71

Illényi Tamara

festménye:Tanya

Forrás 1974-3-12

Illényi Tamara

1976. V. 3o. Petőfi 11,28 VGné

Láttuk, hallottuk

- A Józsefvárosi Galériában Illényi Tamara kiállitása nyilik junius 1-én.

Tisztelettel meghívjuk Önt

ILLÉNYI TAMARA

festőművész

BELSŐ KÉPEK

című kiállítására

a DUNA GALÉRIÁBA
(Budapest XIII., Pannónia u. 95.)

2001. szeptember 19-én 18 órára.

Megnyitja:
Dr. FELEDY BALÁZS
művészeti író

DUNA GALÉRIA

Megtekinthető:
2001. szeptember 19-től október 7-ig,
hétfő kivételével, naponta 10-18 óráig.

A kiállítás létrejöttét támogatták:
Magyar Alkotóművészek Országos Egyesülete,
Magyar Alkotóművészeti Közalapítvány

MT Reklámiroda: 436-9119

Illényi Tamara festményei

" belső képek. Valaha kézzel fogható, szemmel látható tárgyak visszaidézései, ahogyan az emberen átszűrődve ismét felbukkannak."

Bereményi Géza

Illényi Tamara

H—1143 Budapest
Ilka utca 49.
Telefon: (36 1) 121-15-69

1944-ben született Szentgotthárdon
1969 óta vesz részt a magyar képzőművészeti életben

Önálló kiállításai

1976 Józsefvárosi Galéria, Budapest
1985 Buda Penta Hotel Galéria, Budapest
1991 Erdős Reneé Ház, Budapest
1992 Színház Galéria, Szentgotthárd
1993 Városi Galéria, Tiszaújváros

Válogatás csoportos kiállításaiból

1970-74 Fiatal Képzőműszek Stúdiójának tárlatai
1991 Barlangkultúra, a Folyamat Társaság kiállítása, Budapest Kiállítóterem, Budapest
1992 Újpest Galéria, a Folyamat Társaság bemutatkozása, Újpest
Kapolcs-Petendi Művészeti Napok, a Folyamat Társasági Kiállítása a Kastélyban, Kapolcs
1993 Folyamat Társaság, Művészetek Háza, Szekszárd

Elsősorban olajképeket és selyemakvarellképeket fest, ez utóbbiakat vietnámi tanulmányútja óta. Ott ismerkedett meg az ősi keleti művészetekkel és ősi technikákkal.

Lovak, 1976., olajvászon, 110x100 cm

Előadásainak témái

- Dél-Kelet Ázsia építészete
- Dél-Kelet Ázsia szobrászata
- Dél-Kelet Ázsia népművészete
- A selyemkép-festészetről

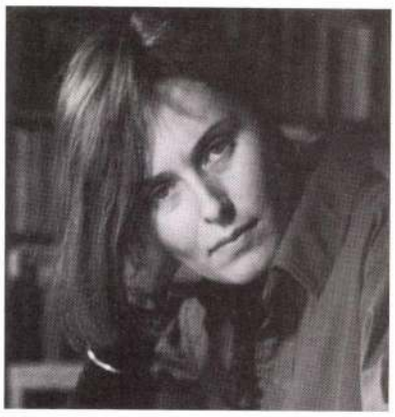

El Kazovszkij

H—1051 Budapest
Dorottya utca 11.
Telefon: (361) 118-67-06

1950-ben született Leningrádban

1970-77 a Magyar Képzőművészeti Főiskola hallgatója

A táblafestészeten kívül készít szoborcsoportokat-installációkat, és rendez performance-okat, tervez díszleteket is.

Válogatás egyéni kiállításaiból

1979 Stúdió Galéria, Budapest
1981 Pécsi Galéria, Pécs
1984 Szombathelyi Galéria, Szombathely
1987 Niewe Kerk, Amsterdam
1988 Kiscelli Múzeum, Budapest
1989 Artists Space Gallery, New York
Janus Pannonius Múzeum, Pécs
1990 Műcsarnok, Budapest
1991 Várfok 14. Galéria, Budapest
Kecskeméti Képtár, Kecskemét
1992 Uitz Terem, Dunaújváros
1993 Kiscelli Múzeum, Budapest

Díjak

1982 a Smohay Alapítvány díja
1984 Prize of the Stage Design Triennal, Novi Sad
1989 Munkácsy-díj
1990 a XII. Országos Akvarell Biennálé díja

Válogatás csoportos kiállításaiból

1981 XIIeme Biennale de Paris Manifestatin Internationale des Jeunes Artistes, Centre Georges Pompidou, Paris
1981-87 Új szenzibilitás-kiállítások
(Fészek Galéria, Óbudai Pincegaléria, Budapest Galéria Lajos utca Kiállítóháza, Pécsi Galéria)
1983 Tendeciasde la Esculture Hungara Contemporenea, Direction General de Bellas Artes, Madrid
1985 Contemporary Visual Art in Hungary, Artists Third Eye Centre, Glasgow
1986 3. Triennale Fellbach, Kleinplastik, Schwabenlandhalle, Fellbach
1991 Metafora, Pécsi Galéria, Pécs
Metaphor Kennesaw State College Art Gallery, Marietta, Georgia (USA)
Hommage á El Greco, Szépművészeti Múzeum, Budapest
Contemporary Hungarian Art, Royal Hibernian Academy Gallagher Gallery Dublin
1991-1993 Free Worlds. Metaphors and Realities in Contemporary Hungarian Art, Art Gallery of Ontario, Toronto, Art Gallery of Windsor,
Oklahoma City Art Museum,
Mussee d'Drt Contempora in de Montreal
1991 Barlangkultúra, a Folyamat Társaság kiállítása, Budapest Kiállítóterem, Budapest
1992 Kolumbusz tojása, Magyar és Ibér-Amerikai Kortárs Művészek kiállítása, Műcsarnok Pálme-ház, Budapest
Újpest Galéria, a Folyamat Társaság bemutatkozása, Budapest
Kapolcs-Petendi Művészeti Napok, a Folyamat Társaság kiállítása a Kastélyban, Kapolcs
1993 Folyamat Társaság, Művészetek Háza, Szekszárd

Előadások formája – a párbeszéd

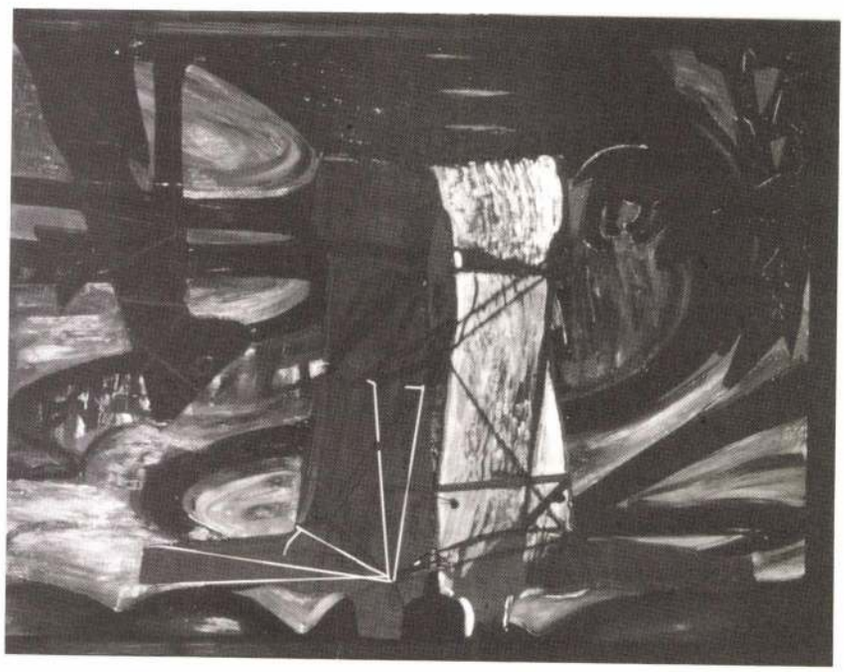

Sivatagi iker Vénusz, 1991., olaj farost, 160x190 cm

ILLÉNYI TAMARA

NÉPSZAVA 1999. II. 20

Templom és műhold

Illényi Tamara képei

Először a mozdulat öröme. Ahogy a jó íz szétárad a szájban, úgy röppenti rajzzá a kavics csücskét a gyerekkéz. Minden iskolában akad egy ilyen „művészpalánta", akinek se a tananyag, se a pedagógus nem tudja elvenni a kedvét. Akit aztán elfogadnak ilyennek, nyerhet oklevelet, megcsinálhatja a többiek feladatát. *„Ilyen voltam* – mondja *Illényi Tamara – és fel sem ötlött bennem, hogy esetleg mással kellene foglalkoznom, mint a képzőművészettel."*

Kocka, drapéria, csontváz szerkezete, fej és akt rajzolása szénnel, fény és árnyék ábrázolásával terek, mélységek, testek plasztikus megjelenítése – ezt mind meg lehetett tanulni a főiskola előtt és helyett is – a hetvenes évek Dési Huber István rajzkörében. Az első felvételi nem sikerült, így a következő évi vizsgáig a felkészülés mellett munkát vállalt. Mondhatnánk, szokványos epizód. Ám egy látszólag részletkérdés keresztülhúzta a számításait. Akkoriban a személyzeti osztály ajánlása kellett, hogy a dolgozó tovább tanulhasson. *„Ugyan miért kellene nekem KISZ-tagnak lenni?"* – képedt el az ifjú művészjelölt, nem túl sok taktikai érzékről tanúságot téve. Hogy végül még indulatosan be is vágta maga mögött a főnöki ajtót, nem maradhatott kétsége, hogy csak politikailag terrorizálhatatlan tehetségében bízhat.

„Dési tanáraim biztatására festettem tovább" – jelzi, hogy dac és ihlet nem zárja ki egymást. Egy mosókonyha lesz műterme a Petőfi hídnál, úgy jár oda minden nap, mint egy munkahelyre.

Eltökéltsége, szorgalma meghozza gyümölcsét, pályázatokat nyer, felveszik az Alapba, a Fiatal Művészek Stúdiójába. Hogy megéljen, az alkalmi munkák mellett rendszeres festője lesz a Képcsarnoknak. Ez a műkereskedelemmel foglalkozó állami cég sokakban rossz érzéseket kelt, mivel erősen korlátozta a művészi szabadságot, de *„számomra jó iskola volt, rászorított a rendszerességre, és az akkori félezer képből ma is legalább nyolcvanat szigorú válogatással is vállalnék."*

Az akkori alapozás egy ponton véget ért. *„Túl sokáig nem szabad csinálni, utána jött a komoly festészet"* – jelzi, hogy minden időben figyel a belső hangra. Mielőtt az ecset határozott céljával elindul a vászon felé, rengeteg tűnődés készíti elő útját. *„Van, aki csodálkozik is, hogy tudok egy fontos kiállításra három nap alatt megfesteni egy képet, holott előtte sokat gondolkodtam. Persze ezzel is vigyázni kell, ha túlságosan tudatos egy kompozíció, akkor átüt rajta a spekulatív jelleg."*

Az eredeti elképzelés munka közben változik, a vázlatok módosulnak, gyakorlatilag soha nincs kész a mű, ám egy idő után mégis abbahagyja: *„Ha úgy érzem, hogy megvan az a kis plusz, amitől sugárzik."* A talmi csak imitálja, hogy az igazságot keresi, sőt a vásári áru hirdeti is, hogy megtalálta, és ebben tetszeleg.

Nyugtalanító és egyszersmind ösztönző, ha felismerjük, hogy semmiben sem lehetünk biztosak. Szabadalmaztathatják, hogy

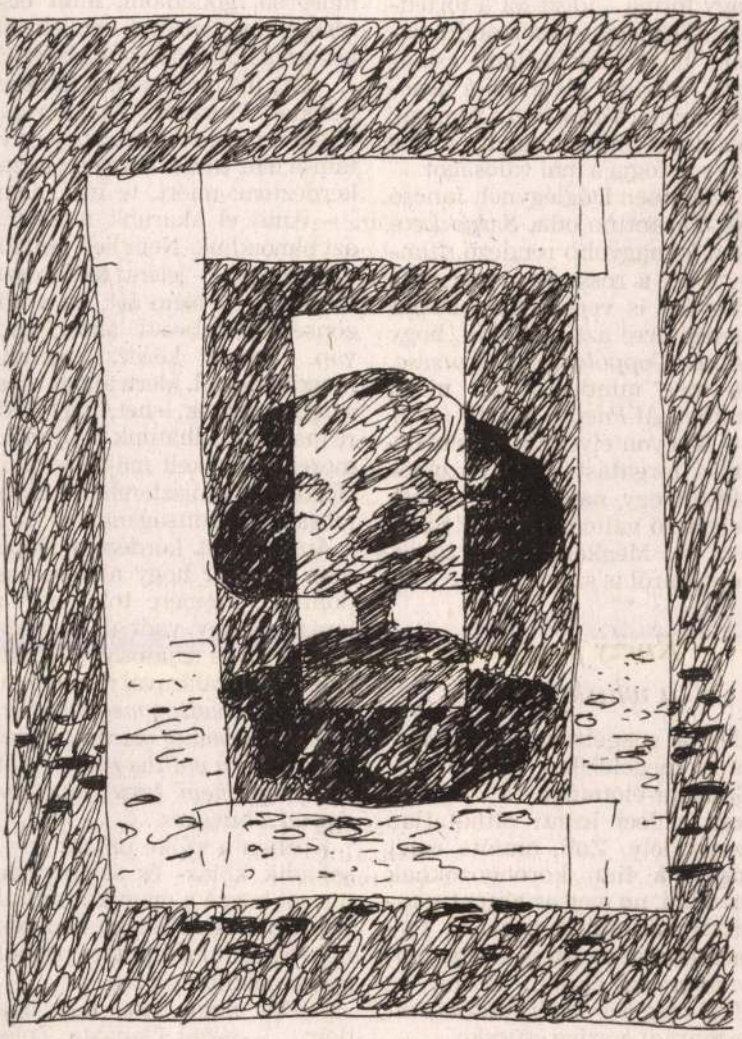

a lila a depresszió, a fehér a szorongás színe, a festő jó esetben mégis veszi magának a bátorságot, és minden művéhez saját képi nyelvét használja, beépítve akár távoli dialektusokat is.

Illényi Tamara többrétegű selyemképeinek egyikén egy több ezer éves szobortöredékfejet láthatunk. A középső rétegen a kambodzsai templomrom, a XII. századból itt maradt Angkor-Vat műholdról készített felvétele jelenik meg, míg a harmadik selymen geometrikus formák adnak talányos útbaigazítást. Különböző szögekből, más-más fényben nézve, ugyanaz a kép megsokszorozódik. Felerősödnek, elhalványodnak részletek, áthatják egymást, és mintha arra is intenének, hogy vannak örök jelek a világban, csak elrejtőznek.

Szerényi Gábor

...va szövegek!

...r példakép lenni

Tyukodi László felvétele

alatt, a fűcsomók meg a kaktuszok között – száll be az állattanba Dopeman.

– Nem, az autóút mellett nincsenek is kígyók – vitatkozik vele O. J. – A kígyó, az se lát, se hall, Dömötör...

– ...buta volt, mint hat ökör – szól bele ebbe is a Zanáék Zolija.

– A kígyónak nincs hallása – jön elő a farbával Sámson Gabi. – Hőfényképet lát, viszont a rezgéseket fogja. Főleg az egerekét meg a pockokét...

– Pedig tényleg ott fetrengtek a hegyoldalban mellettünk, amikor szivarozás közben lelőttük egymást – erősködik tovább Ganxsta. – A Dopeman egyre azt skubizta, hol a kígyó.

– Ja, jól beszél – bólogat az L. A.-ben vásárolt lapított tetejű bőrkalapja fedezékében Dopeman, a veszélyes elem.

A Kartell nemcsak Amerikában filmezett, *Jancsó Miklós* is meghívta őket legújabb filmjébe (Az Úr lámpást adott a kezembe Pesten). A Fekete Ló című örökbecsűt adták elő.

– A Jancsó Miklós egy nagyon nagy forma – idézi föl a történteket Döglégy. – Azt mondta nekem, hogy imádja, amit csinálunk, szerinte olyan ez a zenében, mint a *Tarantino* a filmben. Halálian földhözragadt, mégis nagyon fogja a mai valóságot.

Különben Döglégynél, Jancsó ide, Tarantino oda, *Sergo Leone* a legnagyobb rendező, filmje, A jó, a rossz és a csúf nála még ma is verhetetlen. Dopemanék erre azt mondják, hogy csakis *Coppola* meg *Scorsese*, na meg minden olyan mozi, amiben *Al Pacino* játszik.

– Nagyon élveztük Jancsóékkal a forgatást. Csak én elkövettem egy nagy hibát – tesz beismerő vallomást O. J. Sámson. – Megkérdeztem tőlük, hogy miről is szól a film...

Knézy Jenő meg a whiskys rabló

Még a spagettiwestern-életérzést megelőzően beépült a Ganxsta-életműbe a jéghoki meg a foci iránti olthatatlan szenvedély. Zoli, amióta eszét tudja, a finn korongozóknak drukkol, no meg az argentin focistáknak. Mindenekelőtt természetesen az isteni *Diego Maradona* az etalon. Itthon az UTE meg *Törőcsik András* volt és maradt a szíve csücske.

– A Jégre teszlek című lemezen van egy szám, amibe belekevertük *Knézy Jenő* közvetítéseit a finnek meccseiről. Nekem ebből teljes kollekcióm van – mesél különös eltévelyedéséről Döglégy. – A Jenő bácsi a fater haverja, megkértük, hogy szerepeljen a CD-n. Ő megtiszteltetésnek vette, aztán, amikor a Sony küldött neki egy kazettát, kicsit meglepődött. Az argentinokért az 1978-as focivébé óta vagyok oda, amikor megláttam *Kempesék* vállig érő séróját. Tizenkét éves kiscsávó voltam, nagy társaság nézte nálunk az argentin–magyart, s ki voltak akadva az öregemék, hogy én, annak ellenére, hogy Törő volt nálam a király, az argentinoknak szurkoltam.

– Én megrögzött fradista vagyok – hallatja újra a hangját O. J. Sámson. – Neki meg – mutat Zolira – van ez a súlyos betegsége, az UTE...

Ganxstáék, akik ma is lejárnak korongozni, személyesen ismerték az UTE gengszterpályára tért két jégkorongozóját, a whiskys *Ambrust* meg társát, *Orbánt*. De hogy hatottak volna a Kartellra és viszont, az aljas rágalom.

– A csíki párduc *(Ambrus, az UTE volt hokikapusa Csíkszeredára való – T. J.)* már '93-ban elkezdte működését, mi meg két évre rá alakultunk – igazol alibit a Kartell főnöke. – Mellesleg ő sem inspirált bennünket, hiszen fogalmunk sem volt róla, hogy kettős életet él. Különben egy intelligens figura, az Orbánt, azt inkább hagyjuk, mert rosszat nem akarok róla mondani.

– Miért? – rapel bele Dopeman. – Az se volt rossz csávó, csak most egy darabig majd nem szolizik...

Pszichopata rekesztés

Ahány lemez, annyi stílusváltás, merthogy a rap is állandóan változik.

– Az első lemezen volt csikidizés, a Helldorádón meg jött a kovbojfeeling meg a pszichopata vaker – magyarázza O. J. Sámson.

– Ezt nagyon jól érzi a Dopeman – röhög Zoli. – Szó se róla, nekem is fekszik... Van ezen a lemezen egy szám, a Hasfelmetsző, amit a lemezcég meg akart vétózni, de nem engedtük. Teljesen horrorisztikus nóta, pszichopata módon rekesztünk benne a Doppal.

Felüdülés hallani, hogy az ifjúság megrontóiként elhíresült, trágár rapereket is cenzúrázzák olykor.

– Áááá, erről szó sincs – tiltakozik Döglégy. – Mi azt nem engedjük. Bár ismerek olyan csapatokat a szakmában, akiknek a kiadójuk még azt is előírja, hogy mikor ihatnak alkoholt, mikor gyújthatnak rá. Nekem még senki sem próbálta megszabni, mikor szívhatok el egy szivart, pedig nem is dohányzom...

– Behívtak egy ifjúsági tévéműsorba, gondolom, mint első számú közellenséget – emlékezik közszolgálati közszereplésére O. J. – Ott ült mellettem a kábszerellenes főrendőr. Azt kérdezi tőlem a műsorvezető, hogy szívtam-e már füvet. Erre én visszakérdeztem: miért, te még nem?

– Amit el akarunk mondani, azt elmondjuk. Nem kell semmit visszatartani – jelenti ki dacosan Dopeman. – Nem árt, ha a közönség szembesül azzal, ami van. Persze kérdés, meddig mondhatjuk el. Mert, ahogy most a dolgok állnak, lehet, hogy jövőre már nem adhatunk ki ilyen lemezeket. Be kell majd nyújtani előzőleg a Miniszterelnöki Hivatal sanzonbizottságának.

Amikor azt kérdezem Dopeman Lacitól, hogy akkor most politizál, szemére tolja bőrkalapját, és egy vadi új szöveget kezd a maga sajátosan VIII. kerületi ritmizálásával dünnyögni: *„Szólásszabadság még megvan,/ de ha a kormány marad,/ hamarosan az is a múltba vész,/ de attól, hogy nem lesz Dopeman, marad a bűnözés..."*

Közben a szőke pincérlány a sokadik kólás- és ásványvizes üveget hozza a magukat antialkoholistáknak álcázó rapereknek. Egyedül a riporter próbálkozik mexikói sörrel.

– Hát nem édes, úgy imádom... – pózol Ganxsta Zolee, alias Szűzoltó Jesse a filigrán, zavartan mosolygó felszolgálónőnek. Miközben a lány lepakolja az italokat, Döglégy színpadiasan kezet csókol neki.

– Nincs egy kis kolléganője esetleg – szól utána diszkréten O. J. Sámson. – Három is lehet...

– Kolléganők jéggel – adja fel a rendelést G. Zoli.

– És vazelinnel – teszi hozzá unatkozó arccal, az utolsó szó jogán Bunkó Franky-Dopeman.

Tódor János

EGÉSZSÉGFÓRUM A DÓZSÁBAN

A Magyarországi Zöld Párt XVII. kerületi csoportja ezúttal köszöni meg az Önkormányzatnak, valamint a Dózsa Művelődési Ház dolgozóinak, hogy lehetőséget kapott az egészségnap megrendezésére november 10-én.

A színházteremben az érdeklődők előadást hallgattak, illetve kérdéseket tehettek fel az óvodás és kisgyermekkor egészségügyi problémáiról. Sokan vették igénybe a komputeres szemvizsgálatot, a koleszterinmérést és más egészségvédelmi szolgáltatásokat, tanácsadást. A jó hangulathoz hozzájárult a játékvásár és a kertészeti, valamint a biotermékek bemutatója. A gyermekek megkóstolhatták a rostos italokat, csodálkozva nézték a vasútmodellező játékot, és szívesen vettek részt az óvonők által vezetett kézműves foglalkozásban. Sok tarka plakát, prospektus és az egészséggel kapcsolatos könyvek színesítették a programajánlatot.

A szervezők legnagyobb örömére az szolgált, hogy többen megkérdezték, jövőre is szerveznek-e Natura-napot a Dózsában. Sok tapasztalattal a hátuk mögött talán jövőre még jobban sikerül.

Ruhanemű
Divatáru
Cipő

Mivel lehet a legjobban becsalogatni a vásárlót? Arengedménnyel! A nemrégiben megnyílt RDC-boltban már november végétől 20-30-40 százalékos engedményt hirdetnek. Hogy mit takar a három betű — a címben olvasható. Helyileg a Pesti út melletti nagy fehér üzletházban van a „birodalmuk".

Habfehér csipkefüggönyök széles választéka várja a vásárlót, bár az elnevezésből ez nem tűnik ki, a Gardénia győri függönygyár termékeit is árusítják. Mint megtudtam, januártól Gardéniamintaterem lesznek, egész Budapesten ők egyedül. A termékeket most is közvetlenül a gyártól hozzák — nem is kell mondani, hogy így jóval olcsóbb. S még a tetejébe, karácsonyi vásár is van, csipke-, nylon-, rövid vidrás függönyök — aki vásárol, valóban újjá varázsolhatja lakását!

Különlegesség még a nyugatnémet Bellinda-cég árukínálata. Márkás női, férfi-és gyerekzoknik, akár karácsonyi mintával is. Harisnyanadrágok minden színben, méretben. A Bellinda-cég természetes anyagokból készíti termékeit, s bár nálunk még nem olyan ismert, hamarosan bizonyára közkedvelt lesz. A Triumph-fehérneműk bőséges választéka is megtalálható itt. Végre foglalkozik valaki rövidáruval is - állapítom meg a pultra tekintve, ahol biztosítótű, zippzár, tű, cérna és még sokféle apróság van, amelyeket nemigen árusítanak máshol.

S az üzlet belső kuckójában vannak a cipők, övek, táskák. S hogy itt se csak cipő, bőrdíszmű legyen, árulnak még Akció-szabadidőruhákat, engedményesen, és Puma-márkájú selyem szabadidőket is. Hazai és importált Puma-cipők legalább 300-400 forinttal olcsóbbak az átlagnál. A Mino női cipők is közvetlen beszerzéssel kerülnek ide. S amin biztosan sokan meglepődnek, a híres Salamander-márkájú férficipőt 2590 forintos áron tudják kínálni. De, azt hiszem, minden reklámnál többet ér, ha azt mondom: népes családom lábbelijeit én is itt vásárolom.

Nézzenek be ide Önök is. Garantált törzsvásárlók lesznek! (x)

Kék ház — Hupikék diszkont
Pesti út 78.
Bejárat a Cinkotai útról — is.

A „HUPIKÉK" DISZKONT KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET ÉS BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁN VÁSÁRLÓINAK!

Karácsonyi árlistánkból:

Charmant pezsgő 113,- + ü.
Spätburgunder 80,- + ü.
BB-alma, szőlőlé 1 l-es 39,-
2 l-es Cola, Fanta, Sprite 93,-
Olympos citrál 1 l-es 55,-
Olaj Vital 61,-, Napraforgó 65,-
Finomliszt 1 kg 17,60
Rétesliszt 1 kg 18,50
Papírzsepi 100-as 53,-

1991. december 24-25-26-án ZÁRVA!

PIKTÚRA SELYMEN IS

A gyulai és az őcsényi művésztelep vázlatkiállítása után az Erdős Renée-ház (Rákoshegy, Báthory u. 31.) következő vendége Illényi Tamara festőművész, akinek kiállítása december 14-én, szombaton este 6-kor nyílik.

Bizony, a világ javai múlandók, a műalkotások értéke viszont állandó. Gondoljunk például csak a Guggenheimekre, akiket nem sikeres vállalkozásaik, hanem az azok jövedelméből alapított múzeumaik tettek ismertté. Illényi Tamara édesapja mint tehetős orvos, annak idején megengedhette magának, hogy kedvére vásároljon festményeket is, és a sokakat sújtó politikai események után szinte csak ezek maradhattak meg édesanyjának, hogy biztosítsa a megélhetést és gyermekei neveltetését. Ezek után talán nem véletlen, hogy Tamara festőművész lett és talán az sem, hogy mostani kiállításának megnyitására éppen az ismert író-szociológust, Závada Pált kérte fel.

Alkotásai szemlélésekor a hangulat érzékelése folyamán az ember belekezdhet a színek, formák elmélyült tanulmányozásába, az elomló, lírai piktúra élvezetébe, felfedezve a talányos, vagy konkrét utalásokat tárgyakra, szimbolikus jelentésű helyzetekre. De a főélmény mindig a színek életteli, harmonikus játéka marad, mely nekem Bonard formavilágát, belső szimbolikája pedig Gulácsy misztikáját idézi. Talán csak az élet morozitását nem érzékelteti sose, de, ha „a művészet a való égi mása", akkor ez megbocsájtható. A kiállítás különlegességei a selyemakvarellek, melyek technikáját Vietnámban sajátította el, és melyek akár igényes karácsonyi ajándékként is ajánlhatók a tisztelt látogatóközönség figyelmébe.

Annak ellenére, hogy Illényi Tamara a művészeti közélet „tülekedésétől" elhúzódva munkájának és családjának él, még 1989-ben alapítója lett — e sorok írójával együtt — a TDDSZ ART független művészszakszervezetnek, melynek nevéhez több látványos, a régi rendszert megkérdőjelező akció fűződik. Ugyancsak e hó 13-ától a Budapest Galériában közös kiállításunkon láthatók az ezeket felelevenítő dokumentumok is.

LABORCZ FLÓRA

CSÁSZÁR-KUPA

Az Újlak EME kézilabda-egyesület történetének első tornáját rendezte november 22-23-án az Újlak utcai Általános Iskola tornacsarnokában. A négy meghívott csapat mérkőzései jó reklámot jelentettek a kézilabdázásnak, ami az egyesületi tagok számának jelentős növekedésében is megmutatkozik:elérték a 120 főt.

Az egyesület létének legfőbb jelentősége abban rejlik, hogy az általános iskolát befejezve nem hagyják abba a sportolást a tanulók, kerületünkben tudják folytatni sporttevékenységüket. A gyerekek, a szülők öröme mellett elégedettséget érezhet az edző-testnevelő is, aki értelmét láthatja munkájának, melynek gyümölcse kezei között érhet be.

Ez a mintegy 120 gyermek, szüleik és a testnevelők is hálával tartoznak Császár Józsefnek, ennek a sportbarát vállalkozónak, aki anyagi támogatásával lehetővé tette kerületünkben a kézilabdasport fölélesztését. A hírverés első komoly állomása volt a november végi 2 napos serdülő fiú kézilabdatorna. Átlagosan 150-200 néző volt kíváncsi a mérkőzésekre, melyek közül az I. helyet eldöntő FTC —Újlak EME meccsen igazi kupahangulat uralkodott: kerepelők, csörgők, tapsvihar, a játékvezetők bírálata — minden, ami egy hangulatos összecsapáshoz kell, itt megvolt. Ezen a küzdelmes mérkőzésen ugyan kikapott az Újlak, de az ellenfél az ország egyik legjobb korosztályos csapata volt, így nem volt szégyen a vereség.

A Császár-kupát végül az FTC nyerte el, a második az Újlak EME, megelőzve a Go-To Co és az FTC második csapatát. A legjobb kapus címet viszont az újlakos Berger Attila nyerte el, remélhetőleg ez a cím további kemény munkára serkenti a játékost.

A sportrendezvényt gördeszka-bemutató, váltóversenyek, kerékpáros üldözőversenyek színesítették. Tombolasorsolás zárta a két napot: 6200 Ft-os magnós rádió, 3000 Ft-os ajándékkosár, videokazetták, műsoros kazetták találtak gazdára. Köszönet illeti a rendezvény támogatóit: Császár Épületgépészeti Kft., Sport ABC, Kenguru diszkont, Pesti úti Papírbolt, TOP-KER Kft., Polgármesteri Hivatal sportcsoportja és a Szívesház.

WAGNER LÁSZLÓ

ILLÉNYI Tamara
Rákoshegy, 1994. 12.

AZ SZDSZ ÉLETÉBŐL

Az SZDSZ köszönetet mond mindazoknak, akik a kerületünkben nehéz életkörülmények között élő emberek megsegítésére rendezett ruhagyűjtési akciót adományaikkal támogatták. Az összegyűlt ruhákból három hétig tartó vásárt rendeztek 10-15o Ft-os árakon. Az SZDSZ 69 ezer forintot utalt át a Remény Alapítvány számlájára.

A XVII. kerületi SZDSZ-szervezet karácsonyi vásárt rendez december 16. és 21. között az Újlak u. 11-15- sz. alatti székházában. Nagykereskedelmi áron kaphatók üvegáruk, játékok és Eduscho-termékek.

Club 17 néven ifjúsági klubot indít az SZDSZ és ifjúsági szervezete, az IDE. Az első rendezvényt december 14-én 18 órakor tartják az SZDSZ Újlak utcai székházában. Fellép a BRC és a Breath zenekar. Belépőjegy: 60 forint.

KÍGYÓ drogéria és gyógynövény-szaküzlet

XVII. Pesti út 170.
(az Elágazásnál — zöld üzletház)

Karácsonyi ajánlatunk:

párologtató aromalámpa,
illóolajok, kínai gyógygolyók,
fogyasztó tabletták és italok,
pudingok, italaromák és ételfesték,
Anais-Anais parfüm kedvezményes áron 480,- Ft.

= Női és férfi kozmetikumok széles választéka =

Nyitva: hétköznap 10-18-ig, szombat, vasárnap is nyitva

VÁRHIDI GMK
TELEFON: 148-6440
1171 BUDAPEST XVII.
PÉCELI ÚT 155.

Nyitva: Hétfő-péntek 7-17-ig
Szombat 7-13-ig

Olasz formatervezett fürdőkádak, zuhanytálak
minden színben és méretben,
csempék, burkolólapok
most 10% árengedménnyel kaphatók

Ezen kivül csapok, csaptelepek,
zuhanyfülkék, SOFA-ablakok, bejárati ajtók,
zártszelvények, kerítésdrótok
és sok-sok építőanyag óriási választékban,
házhoz szállítva is kapható.

SZAKBOLTUNK
TALÁLHATÓ MÉG:
BUDAPEST VI., SZONDY U.40.
ALATT

Nyitva: Hétfő-péntek 9-18-ig

TELEFON: 132-5740
NÁLUNK MINDENT
— EXTRÁT ÉS EGYEDIT —
MEGTALÁL!

ABC a DISZKONTBAN!

Nem veszett az ideje kárba, ha vásárolni jár

a ***RÁK***-ba!

A kínálatból!	Nagyker. ár (Ft)	Diszkont ár (Ft)
Normál kristálycukor, 1 kg-os	*36,50*	*42,-*
Finomított kristálycukor, 1 kg-os	*42,80*	*48,50*
Búza fehérliszt, 1 kg-os	*17,60*	*18,90*
Fényezett rizs, 1 kg-os	*50,90*	*56,60*
Fényezetlen rizs, 1 kg-os	*41,30*	*46,-*
Coca Cola pet palackban, 2 l,	*85,70*	*93,60*
Ételecet, 10%, 1 l	*33,75*	*36,90*
Csemege paprika, 10 dkg	*48,30*	*52,40*
Móri szörpök 2,5 kg, müa.kannában	*156-tól*	*202,- Ft-ig*

Budapest XVII.
Táncsics Mihály u. 43.

Nyitva:
Hétfőtől péntekig 7-19-ig
Szombaton 7-14-ig

Telefon: 128-66-15

A RÁK Áruház Kft. raktáráruháza
gyári gyűjtőcsomagolásban
nagykereskedelmi áron,
kis tételben a SZOKÁSOS
BOLTI ÁRAKNÁL OLCSÓBBAN
— DISZKONT ÁRON árusít.

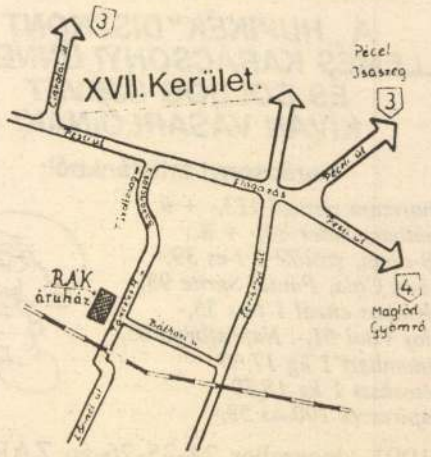

Iller János

rézm.

1841-ben 21 éves

Iller János, rézmetsző, 21 éves korában, 1841-ben iratkozott be.

lásd Fleischer Béla. 54. l

Tervrajz.

A kétoszlopos oltáron a
ján Ábrahám áldozata szemléll
homlokzatán pedig felhőktől l
münket. A hozzá tartozó másil

Szines rajz, mé

Illés (Ilia) : Honsm

Könyöki (1889) rajza

1) 1 alapraje hosmetsettel. $2\frac{1}{2}$ cm = 5 m

2) Porta 8 cm = 1 m

3).

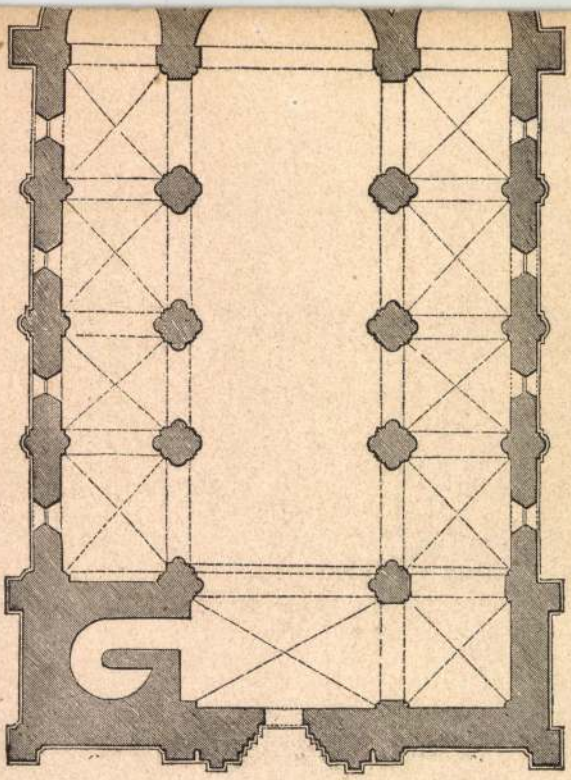

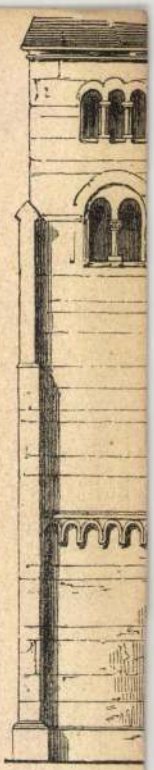

7.

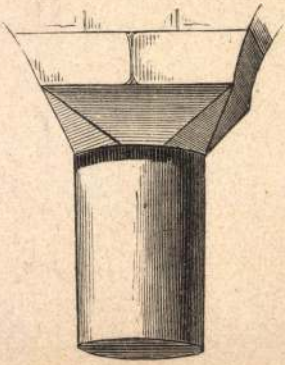

15.

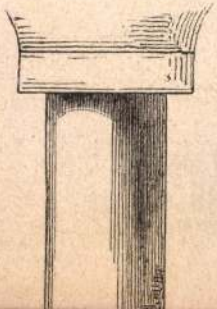

Illés

órásmester

Kassa XVI. 27

l.

o Kem o

274. l.

Illényi Tamara

2

„Hajnal"
o.v. 90 X 100 cm.

– zeptó –

"Ifjuság a szocializmusban" kiállitás katalógusa
MNG, Fiatal Képzőmüvészek Studiója Bp.1976

Illényi Tamara festő

„Fürdőszoba" o. 80 x 100 cm

c. Zsiga szempel az 1978 as Studió. Ziáltitáson

– Katalogus a Zárytásban –

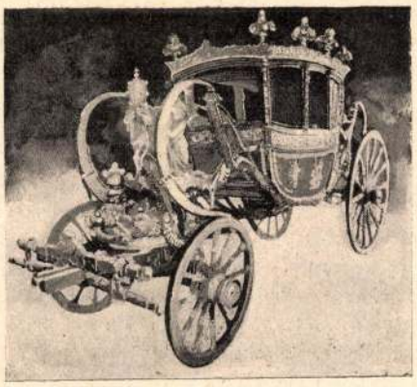

XIII. Leó pápa díszkocsija

Roppant becsesel bírók a kiállított könyvek s okiratok. A budapesti magyar kegyes tanítórend kiállította II. Rákóczi Ferenc gyermekkori ábécés könyvét és imakönyvét, amelynek első lapján Rákóczi nevelőjének ajánlása s a gyermek Rákóczi névírása van. Thaly Kálmán száztizenöt okiratot állított ki. Az egész korra világot vetnek ezek az okiratok, s a kor minden nevesebb emberétől származó levelek. Itt látjuk Rákóczi édesanyjának Zrinyi Ilonának levelét, Thököly Imre levelét, II. Rákóczi Ferencnek tizennégy éves korabeli levelét testvérnénjéhez, Rákóczi Juliannához. E levél Crumlot-ban kelt s bár magyarul van írva, de nagyon hibás magyarsággal, bizonyságául annak, hogy a gyermek Rákóczit mennyire el akarták németesíteni. Rákóczi Francia-, Lengyel- s Törökországból írt leveleit is itt találjuk, a tömérdek okmányon, katonai rendeleteken kivül, amelyek nagyobbrésze is sajátkezü aláírásával van ellátva. Fényes diplomáciai összeköttetésének tanubizonyságai azok a levelek, amelyeket XIV. Lajos francia király (Colbert miniszterének ellenjegyzésével), Frigyes porosz király, a lengyel király, a török szultán s Péter cár intéztek Rákóczihoz.

A képgyüjtemény is fölötte gazdag. A Rákóczi közismeretü arcképein kivül a kor két legnagyobb magyar festőjének Kupetzkynak s Mányokinak több gyönyörü képét itt találjuk. Bercsényi, Andrássy, Károlyi Sándor, Esze Tamás és majd minden nevezetesebb alakja a kornak feltalálható itten; Rákóczi nejének s két fiának arcképe szintén ki van állítva. Azonkivül tömérdek csatajelenet, egykoru kép, várak tervrajza stb.

A sok mindenféle tárgy között nagy érdeklődésre tarthatnak számot azok az ereklyék, amelyek II. Rákóczi Ferenc személyéhez fűződnek. Támlásszéke, pipája, számüzetésében készített esztergályos munkái, szánkája előtt kegyelettel fog megállani a késő kor fia.

S a számtalan sok Rákóczi korabeli tárgyak felett ott lobognak azok a megtépett, sok csatában elrongyolódott piros tafotaselyem „Pro libertate“ lobogók, amelyeket 1703 május 22-én a beregszászi országos vásáron bontottak ki először, amelyek nyolc esztendő zivataros — dicső emlékü — csatáin lobogtak a szabadság védelmében.

Lehetetlen a legnagyobb meghatottság nélkül szemlélni ezeket az ereklyéket. Egy letünt kornak, a legönzetlenebb szabadsághősnek sok emlékéből a kegyelet és a hazafias lelkesedés áradata tör elő.

Óriási munkát végezve buzgólkodott a kiállítás rendezősége a szép eszme megvalósításán. Mégis talán a legnagyobb érdem Zichy Jenő grófot illeti, aki az egész országból összehordta az ereklyéket, személyesen járt el a kiállítás érdekében mindenütt s maga is külön szobát rendezett be becses ereklyetárgyaiból. Szóval és tettel sokat segítette a kiállítás ügyét a nagybizottság elnöke; Takács Menyhért dr. jászói prépost, a végrehajtóbizottság buzgó elnöke: Deil Jenő és a tárgyak szakértő elrendezője: Mihalik József muzeumi igazgató szintén derekas munkát végeztek.

Lengyel Menyhért

Mihalik József. Kassának a felvidék e szép városának, gyors egymásutánban két nagy kulturünnepe volt. Nemrég nyitották meg az új kassai múzeumot s most nyilt meg a kassai Rákóczi-ereklyekiállítás. A tudományos társulatok kiküldöttei már a múzeum megnyitásánál nem győzték eléggé dicsérni annak gyönyörü berendezését, az anyag pompás elhelyezését s a módot, ahogy a tárgyakat szemléltető s oktató céljuknak megfelelően elrendezték. Ezt a nagy munkát egy modern fiatal tudós: Mihalik József miniszteri biztos végezte s alighogy elkészült vele, rögtön hozzáfogott a Rákóczi-ereklyekiállítás gazdag anyagának elrendezéséhez. Hogy a rendelkezésre álló rövid idő alatt — mert szinte az utolsó napig érkeztek tárgyak az ország minden részéből — micsoda pompás s érdemes munkát végzett Mihalik, annak bizonysága ez a kiváló szépen sikerült kiállítás. Nemes ízlés és tudás nyilatkozik meg e kiállítás rendezésében, minthogy a Mihalik József tudományos munkálkodását általában ez jellemzi. Már eddig is sok becses dolgozatot köszön neki a szakirodalom s a kassai ötvösművészetről alapos s föltünést keltő nagy munkát irt. Elegendő ok arra, hogy jövő működése elé is a legjobb reménységgel nézhessünk.

MIHALIK JÓZSEF,
a kassai Rákóczi-kiállítás miniszteri biztosa

A Rákócziak ivadékai

A Rákóczi fejedelmi ház fiága, 1756 junius 22-én György herceggel, II. Rákóczi Ferenc ifjabbik fiával kihalt. Az utolsó férfisarjat huszonnégy évvel élte túl az utolsó Rákóczi-leány. Rákóczi Józsefnek, II. Rákóczi Ferenc idősebbik fiának leánya: Jozefa Sarolta, aki 1780 julius 3-án egy kolostorban fejezte be életét.

A hazánk történetében három évszázadon át oly dicső szerepet játszó Rákóczi-család vére ezután már csak II. Rákóczi Ferenc testvérnénjének, I. Rákóczi Ferenc és Zrinyi Ilona leányának Juliánnának leszármazottjaiban volt képviselve. Rákóczi Juliánna Borbála 1691-ben Aspremont-Reckenheim Ferdinánd Gobert gróf császári altábornagyhoz ment nőül. Ebből a házasságból született Károly Gobert gróf, akinek leányát: Mária Annát, Wolkenstein Ignác gróf vette nőül. Fia: János Gobert 1765-ben megszerezte a magyar indigénatust. János Gobert unokáját, Aspremont Mária Gobertinát Erdődy György gróf vette feleségül s most az ő utódaiban van képviselve a Rákócziak vére.

Aspremont Mária Gobertina a következőképpen származik a Rákócziaktól:

I. RÁKÓCZI FERENC
(Zrinyi Ilona)

II. RÁKÓCZI FERENC (Hesseni Amália)

RÁKÓCZI JULIÁNNA BORBÁLA
született 1672, † 1717
(Aspremont-Reckenheim Ferdinánd Gobert gr. cs. altábornagy † 1708

ASPREMONT KÁROLY GOBERT gróf

JÁNOS GOBERT
1765, magyar indigéna

JÁNOS GOBERT
sz. 1759, † 1819

MÁRIA GOBERTINA
sz. 1787, † 1866
(Erdődy György gróf)
sz. 1785, † 1859.

Erdődy György gróftól és Aspremont Mária Gobertina grófnőtől származik az Erdődy grófi családnak ma virágzó második főága. Erdődy György grófnak hat gyermeke volt; 1. Ágota (Széchényi Jánosné grófné, született 1808, † 1882), 2. Franciska (Skrebensky Fülöp báróné, született 1812), 3. István (született 1813, † 1896), 4. Mária (Wolkenstein-Trostburg Antal grófné, született 1812), 5. Lajos (született 1814, † 1883) és 6. Károly (született 1816, † 1864).

György legidősebb fia: Erdődy István gróf, kamarás, v. b. t. t, főlovászmester és aranygyapjas 1835-ben Müller Hörnstein Jusztiniát vette nőül, akitől hat gyermeke született: 1. Johanna, Batthyány Zsigmond grófné született 1835), 2. László (†), 3. Henrietta (Széchényi Jenő grófné, született 1838), 4. Ágota (Ambrozy Lajos báróné, született 1839), 5. Franciska (Széchényi Ferenc grófné, született 1841) és 6. Gyula (született 1845).

Erdődy György második fiának Lajosnak Raymann Johannával kötött házasságából három gyermek született: 1. Franciska (Károlyi Alajos grófné, született 1842), 2. Johanna (Széchényi Béla grófné, született 1846, † 1872) és 3. György (született 1843), akinek egyetlen leányát: Karolinát

A kuruc-korszak ereklyéi

Mindig hűséges szeretettel őrizte a magyar nemzet a kuruc-korszak emlékeit és a kor vezérlő alakjának, II. Rákóczi Ferencnek — e legönzetlenebb szabadsághősnek — emléke a tisztelet, csodálat és nemzeti hála dicsfényében ragyog. Az ujabb időkben különösen hatalmas erővel buzog fel a kuruc-kor iránti lelkesedés. Erős impulzust adott erre néhány történettudósunknak, elsősorban Thaly Kálmánnak, a kuruc-korszakot és Rákóczi alakját teljesen megvilágító kutatása, amelynek nyomán a művészet és irodalom is sietett a gazdag anyag kiaknázására. Országszerte fölcsendültek a kuruc dalok, az igaz nemzeti ügyért vívott küzdelem nagyszerűsége megihlette íróinkat és a nagy siker, amely munkáikat nyomon kisérte, szintén bizonysága annak, hogy a Rákóczi korára való visszaemlékezésbe mily szeretettel merül bele a nemzet.

Az 1703 év május 21-ike a kezdő napja annak a nyolc éven át folytatott küzdelemnek, amely „hazánk megsebesült szabadságáért" vívatott meg. A küzdelem kezdetének kétszázadik évfordulóját nagy lelkesedéssel ünneplik az országban mindenütt, — de a legszebb ünnep mégis a régi kuruc fővárosé, — Kassáé, ahol most nyilik meg az a tanulságos és rendkivül gazdag anyagu kiállítás,

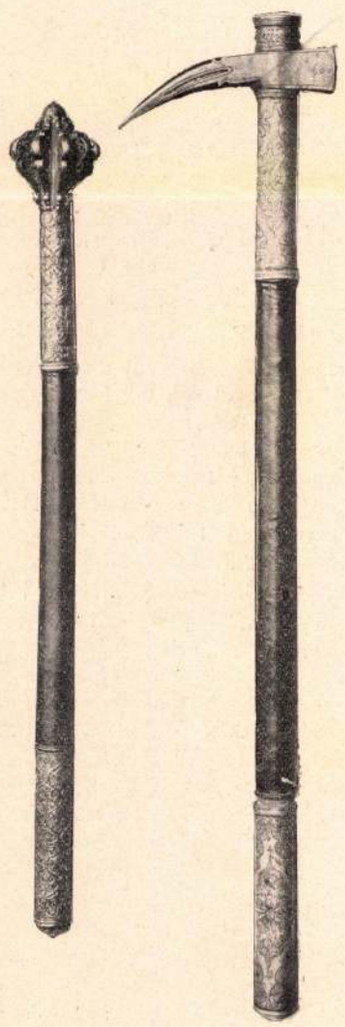

A kassai Rákóczi-kiállításból

Thököly Imre buzogánya. Kiállítja a poprádi muzeum

Bezerédj Imre harci csákánya. Kiállítja Bezerédj Andor

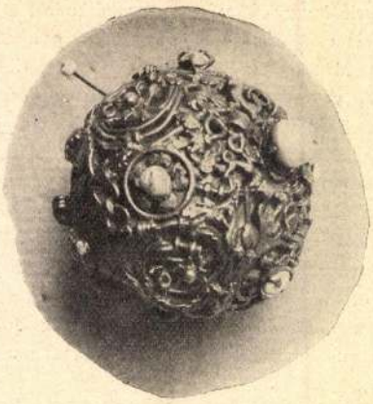

II. Rákóczi Ferenc mentegombja
Kiállítja Thaly Kálmán

amelyet a kuruc-kor megmaradt ereklyéiből rendezett a hazafias lelkesedés.

A kiállítás nagy sikere és országos hatása elmaradhatatlan, mert valóban bámulatos, hogy a kiállítás fáradhatatlan intézői milyen gazdag anyagot hordtak össze. Az egész kuruc-kor visszatükröződik e kiállításban. Akinek csak egy féltve őrzött ereklyéje volt, az elküldte a kassai kiállításra és igy volt lehetséges, hogy a Rákóczi-kor megmaradt ereklyéi csaknem teljes számba összegyüjtettek s egyes — eddig egészen ismeretlen — ereklyék is napfényre kerültek. Igy például Rákóczi Ferenc két fiának, Józsefnek és Györgynek gyermekkori arcképe. Ezek a képek Zichy Rezsőné grófné birtokában voltak, de eddig nem tudták, hogy kiket ábrázolnak.

Kétezernél több tárgy gyüjtetett össze a kiállításra. A kiállítók közt szerepel a közös hadsereg (a nagyszombati invalidusoknál levő Rákóczi korabeli óriási címerpaizsot küldte el), József Ágost királyi herceg, aki kis-tapolcsányi kastélyából igen sok becses ereklyét küldött, Zichy Jenő gróf, aki saját tárgyaiból külön termet rendezett be, Andrásy Dénes gróf, akinek krasznahorkaváraljai történelmi nevezetességü kastélyából százakra menő ereklyét hoztak el, Thaly Kálmán dr., a Magyar Tudományos Akadémia, az Országos Képtár, a sümegi Darnay-Múzeum, az ország majd minden múzeuma, a vármegyék, egyházak és magánosok igen nagy számban.

A harc és folytonos küzdelem kora volt a kuruc-kor, természetes tehát, hogy a kiállítás jelentékeny részét hadiszerszámok, talpas ágyúk, puskák, pisztolyok, buzogányok, a kurucok rettegett csákányai képezik igen nagy választékban. Becses ereklye a Thököly Imre buzogánya s Bezerédj Imre kuruc-ezredes dömöckölt acélból készült harci csákánya; Rákóczi több díszkardját is itt látjuk. Pompás kuruc-korbeli drágakővel kirakott kardokat állítottak ki Zichy Jenő gróf, Eszterházy János gróf és Festetich Taszilló gróf, aki egy nagyértékü, aranyozott s drágakővel kirakott lószerszámot is kiállított. Zichy Jenő gróf állította ki Thököly Imre drágaköves lószerszámát is. A sok fegyver között borzalmas megilletődéssel nézhetjük Karaffa óriási, vérrozsdás hóhérbárdját, amelylyel Eperjes piacán sok derék magyar fejeztetett le.

Rendkivül érdekesek a várostromokhoz használt hadiszerszámok. A szurok-koszorúk falbontó csákányok, várágyúk, török, fegyvereket, sőt tatár íjjakat is nagy számban találunk.

Azonban a kiállítás nem merül ki csupán a hadiszerszámokban. Házberendezési, iparművészeti s ruházati cikkeket szintén nagy számban állíttottak ki. Mindjárt az első terem érdekes képét nyújtja a kuruc konyhának. Óriási füstös tűzhely körül tányérok fedeles kupák, talpas poharak, edények, nyársak — s mindenféle háztartási cikkek csoportosíttattak. A Rákóczi korabeli butorok, székek, tükrök, szekrények szintén érdeklődésre tarthatnak számot. Bútorokon és edényeken a magyar motivum annyi sokféle változatát találjuk föl, amiből az iparművészet is bőven meríthet. Gyönyörűek a művészi módon készített szekrények, köztük Zrinyi Ilonának egy rézveretes diófa ékszerládája. Az ezüstkelyhek, kupák s egyházi edények pedig az akkor virágzó ötvösművészet remekei. Különösen pompás Rákóczinak egy fóliratos ezüstkupája.

Az egyházi ruhák, pluvialék, hímzések gazdagságát csak a díszruhák ragyogása múlja felül. Látván azokat az óriási ezüst mente-gombokat s csattokat, amelyeket a kuruc-kapitányok viseltek, érthetővé válik előttünk, hogy a hollandi követ Bercsényivel tárgyalva, annak indulatos szavaira: „Nem alkuszunk, — mi szabadságot keresünk, nem sajtot!" — szelid gúnynyal igy felelt: „Ha szabadságot kerestek, ne értéktelen rézpénzzel fizessetek, hanem vágjátok le a sok arany-, ezüstláncot mentéitekről, veressétek pénzzé s katonátok majd jobb kedvvel harcol. Hollandia nem ezüst-, hanem ólomgombos katonákkal vívta ki a szabadságát."

A kassai Rakóczy-kiállításból

Fedeles kupa aranyozott ezüstből 1642-ből. Illés kecskeméti ötvösmester munkája

Kiállítja a kecskeméti ev. ref. egyház

Uj Idők 1903: II.

*9 Illés, kecskeméti ötvös

Mih Rákóczi 178. l

5-IK SZÁMU TEREM. 75—82/a.

75. **Tányér**, hatszögű aranyozott ezűst, a Bánffy és a Bethlen czímerekkel, 1697-ből.
Kiállítja: *Báró Wesselényi Istvánné.*

76. **Pohár**, részben aranyozott ezüst, vésett ornamentumokkal 1657-ből.
Kiállitja: *Zólyom város közönsége.*

77. **Kókuszdió-serleg**, 1689-ből.
Kiállitja: *A pozsonyi ev. lyceum.*

78. **Nyeles serleg**, részben aranyozott ezüst, vert domborművekkel, a 18. századból.
Kiállitja: *A mádi ev. ref. egyház.*

79. **Urasztali tányér**, aranyozott ezüst, vésett ornamentumokkal és felirátokkal. A kecskeméti *Illés* ötvösmester munkája 1647-ből.
Kiállitja: *A kecskeméti ev. ref. egyház.*

3-IK SZÁMÚ TEREM.

*

Fegyverek s hadieszközök, zászlók, apró művészeti tárgyak, okmányok s képek.

1., 2. **Sisak,** vaslemez, rákfarkos nyakszirtvédővel. Magyar, a 17. századból.
Kiállitja: *A Pozsonyi Városi Muzeum.*

3. **Sisak,** vaslemez, rákfarkos nyakszirtvédővel. Magyar, a 17. századból.
Kiállitja: *A Székely Nemzeti Muzeum.*

4. **Fegyver-csoport.** Áll: két kardból, két pisztolyból, tiz sarkantyúból, két buzogányból és több apró tárgyból, a 17—18. századból.
Kiállitja: *Dr. Bartalos Gyula.*

5. **Kincses-láda,** kovácsolt vasból. Fedele belső lapján tizenkét nyelvvel csapodó zár, festett lombornamentum és K. E. 1722. M. felirat.
Kiállitja: *Siposs A. Gyula.*

6. **Lovassági jelző-zászló,** piros selyem. Egyik oldalán az ország czimere, a másikon a Patrona Hungariae festve, a 18. századból.
Kiállitja: *A Vasvármegyei Kultur-Egylet.*

7. **Lándzsa,** vasból, a 17. századból.
Kiállitja: *A Pozsonyi Városi Muzeum.*

Illés, kecskeméti ötvös

Mih Rákóczi 179. l.

letéte.

89. **Fedeles füles kupa,** részben aranyozott ezüst, gazdagon bevésett ornamentumokkal és feliratokkal A kecskeméti Illés nevű ötvös munkája 1642 ből.

Kiállitja: *A kecskeméti ev. ref. egyház.*

VI. SZÁMÚ TEREM.

31. számú szekrény.

Miseruha, halványsárga selyem; betétjén selyemszállal tamburálva a passió eszközei. XVIII. század vége. *A bártfai Ferencrendiek* ajándéka. — **Miseruha,** halványsárga selyem, tamburált rózsacsokrokkal. XVIII. század vége. A *zborói* rk. templom ajándéka. — **Miseruha,** sárga bársony, két oldalsávja tubákbarna nyiratlan selyembársony, domború virágokkal. XVIII. század. *Divald Kornél* letéte. — **Miseruha,** betétjén sokszínű selyemlapocskákból összeállított virágok s egy madár applikálva. XVIII. század. A *hanusfalvi* rk. templom letéte. — **3 tömjén-füstölő,** sárgaréz, a XVI. és XVII. századból. A *dobroszlói* gk., az *aranypataki* és *rokitói* rk. templomok letétei. — **Terítő szegélye,** vászon, szegélyén recealapon kivarrt virágok. XIX. század eleje. — **Lepedő szegélye,** recéjén öt mezőben kivarrva: díszedényből kihajló csokor, isten báránya, Krisztus a keresztfán, az angyali üdvözlet és Ádám és Éva. XIX. század eleje. Bánya-Soóvárról. Ajánd. *Divald Kornél.* — **Csipke,** fehér cérnából verve. XVIII. század. A *vörösvágási* rk. templom letéte.

MDK

Illés, festő
XIX-XX.sz.

Virágok és gyümölcs. Jel.Illés. Vászon.
74x100 cm.

Ernst Museum XLIII. aukciója. 1929. Kat. 21.1.

Illés

ötvös

Gentmüeml.

100. l.

A VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M. KI

1916 évi 6107 számv. sz.

XIII. ügyosztály.

A válaszban a megkeresés számának és évének pontos feljegyzése kéretik.

Nagyméltóságu

báró FORS

mint a Müemlékek Orsz.

Folyó évi május hó

iratára, van szerecsém Szteh

Bizottsága másodépitészének

Ernst Múzeum aukcioi XLIII.

Harris F. (Herring nyomán.) XIX. sz. (Jh.).

201. RÓKAVADÁSZAT (Fuchsjagd).
2 drb szines litografia (2 farb. Lithographien). 68×100 cm.

Háry Gyula (Julius), szül. (geb.) 1864.

202. KELENFÖLD (Ansicht von Kelenföld). Jelezve lent jobbra (Bezeichnet rechts unten). Kelenföld. Háry Gy., 1926.
Fa (Holz). 15×18 cm.

Heemskerk, Maertin van, (1498—1574) nyomán (nach).

203. KILENC RÉZKARC, ótestamentumi jelenetekkel (Neun Radierungen mit alttestamentlichen Darstellungen).

Heer, Guilliam de XVII. sz. II. fele (II. Helfte XVII. Jh.).

204. A KOCSMA ELŐTT (Vor der Schänke).
Rézkarc (Radierung). 45×42 cm.

Helst, Lodewych van der, (1642—1682).

205. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis). Jelezve (Bez.): L. van der Helst 1673.
Fa (Holz). 16×13 cm.

Herbsthoffer, Karl, (1822—1876).

206. PRIAMOS HALÁLA (Der Tod des Priamos). Jelezve (Bezeichnet): K. Herbsthoffer 1841.
Vászon (Leinwand). 77×101 cm.

Herrer Cézár (Caesar), szül. (geb.) 1868.

207. VELENCEI RÉSZLET (Ansicht aus Venedig). Jelezve (Bezeichnet): C. Herrer, Venezia.
Fa (Holz). 16×23 cm.

Herrer Cézár (Caesar), szül. (geb.) 1868.

208. VARRÓ LEÁNY (Nähendes Mädchen). Jelezve (Bezeichnet): C. Herrer, 1900.
Fa (Holz). 14×19 cm.

Herrmann G., XIX. sz. (Jh.).

209. TÁJ ŐZEKKEL (Landschaft mit Rehen). Jelezve (Bezeichnet): G. Herrmann.
Vászon (Leinwand). 67×50 cm.

Hollandi mester, 1650 k. (Holländ. Meister um 1650).

210. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis).
Vászon (Leinwand). 76×63 cm. Illusztr. XIV. tábl.

Hollandi festő, 1675 körül. (Holländisch, um 1675.)

211. A CSATORNA PARTJÁN (Am Kanal). A Kilényi-gyüjteményből (Aus der Slg. Kilényi.)
Vászon (Leinwand). 44×59 cm.

Hollandi festő, XVII. sz. (Holländisch, XVII. Jh.).

212. FÉRFI ARCKÉP (Männl. Bildnis).
Rézre (auf Kupfer). 7·2×6·2 cm.

Hollandi festő, XVII. sz. vége. (Holländisch, Ende XVII. Jh.)

213. ÖNARCKÉP, TIZIAN DANAEJÉVAL KEZÉBEN (Selbstbildnis, m. Tizians Danae in der Hand).
Vászon (Leinwand). 71×61 cm.

Hollandi festő (Holländisch). XVIII. sz. (Jh.)

214. HAVAS TÁJ, BÁSTYÁVAL (Winterlandschaft, mit Bastei). Lent balra jelzés (Bezeichnet unten links): „J. Molinaer".
Vászon (Leinwand). 56×40 cm.

Holland-északnémet festő, XVIII. sz. (Holländisch-Norddeutsch, XVIII. Jh.)

215. KÉT CSENDÉLETKÉP (Zwei Stilleben).
Vászon (Leinwand). Mindegyik (jedes) 94×128 cm.

Hollósy Simon, (1857—1919).

216. FOLYÓPARTI TÁJ (Flusslandschaft). Jelezve (Bezeichnet): 1916, Hollósy.
Vászon (Leinwand). 100×100 cm.

Hollósy Simon, (1857—1919).

217. JELENET „AZ APOSTOL"-BÓL (Scene aus Petőfis „Apostol"). Jelezve (Bezeichnet): Hollósy, S., 1903.
Vászon (Leinwand). 58×79 cm.

Hollósy Simon, (1857—1919).

218. A TANYA (Bauernhof). Jelezve (Bezeichnet): Hollósy.
Vászon (Leinwand). 81×100 cm. Illusztr. XXIV. tábl.

Holmstedt F., XIX. sz. (Jh.).

219. HEGYI TÓ (Gebirgssee). Jelezve (Bezeichnet): F. Holmstedt.
Vászon (Leinwand). 75×100 cm.

Holmstedt F., XIX. sz. (Jh.)

220. ALKONYAT A FJORDBAN (Sonnenuntergang im Fjord). Jelezve (Bezeichnet): F. Holmstedt.
Vászon (Leinwand). 75×100 cm.

Honthorst, Gerrit, (1590—1656).

221. ZENÉLŐ TÁRSASÁG (Musizirende Gesellschaft) Prof. Wilh; Suida bizonylatával (mit Expertise von).
Vászon (Leinwand). 134×170 cm. Illusztr. VII. tábl.

Hoppner, John, 1758—1810 után (Nach).

222. MRS. BENWELL ARCKÉPE (Bildnis der).
Mezzotinto (Schabkunst). 30×22 cm.

Horváth G., XIX—XX. sz. (Jh.).

223. ŐSZ (Herbst). Jelezve (Bezeichnet): Horváth.
Vászon (Leinwand). 81×97 cm.

Horváth G., XX. sz. (Jh).

224. JUHOK AZ ISTÁLLÓBAN (Schafe im Stall). Jelezve (Bezeichnet): Horváth G.
Vászon (Leinwand). 58×79 cm.

Hoye, Nikolas van, (1626—1700).

225. A TÉL, J. Bassano után (Teniers Theatrum Pictoricumából), (Der Winter, nach J. Bassano, aus Teniers Th. Pict).
Rézmetszet (Kupferstich). 21×30 cm.

H. S. monogrammista, XVI. sz. (Jh.).

226. HERAKLES ÉS HEBE.
Rézmetszet (Kupferstich). 18×13 cm.

Huchtenburg, Jan van, (1646—1733).

227. SAVOYAI JENŐ HÁROM CSATÁJA (Drei Schlachten des Eugen v. Savoyen).
3 db rézkarc (3 Radierungen). 50×65 cm.

Huysum, Jan van, (1682—1749).

228. VIRÁGCSENDÉLET (Blumenstilleben).
Vászon (Leinwand). 182×111 cm.

Hyre, Laurent de la, (1606—1656) iránya (Richtung des).

229. AZ ÖREG TÓBIÁS MEGGYÓGYITÁSA (Heilung d. alten Tobias).
Vászon (Leinwand). 86×72 cm.

Illés, XIX—XX. sz. (Jh.).

230. VIRÁGOK ÉS GYÜMÖLCS (Blumen und Obst). Jelezve (Bezeichnet): Illés.
Vászon (Leinwand). 74×100 cm.

Innocent Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1859.

231. A FESTŐNŐ (Die Malerin). Jelezve (Bezeichnet): Innocent.
Vászon (Leinwand). 125×85 cm.

Iványi Grünwald Béla, szül. (geb.) 1867.

232. JUPITER ÉS JÓ.
Pasztell. 62×49 cm.

Iványi Grünwald Béla, szül. (geb.) 1867.

233. FELHŐS IDŐ (Wolkiges Wetter). Jelezve (Bezeichnet): Iványi Grünwald Béla.
Fa (Holz). 49×100 cm.

Jakobey, Károly, (1825—1891).

234. MADONNA. Jelezve (Bezeichnet): Jakobey, 1867.
Vászon (Leinwand). 72×59 cm.

Jakobey Károly, (1825—1891).

235. I. RÁKÓCZY GYÖRGY ÉS FELESÉGE LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA ARCKÉPEI (Bildnisse von Georg Rákóczy I. und seiner Frau Susanna Lorántffy). Mindkettő jelezve (Beide bezeichnet): Jakobey Károly, 1861.
2 db (2 St.) Vászon (Leinwand). 35×47 cm., ovális.

Jakobey Károly, (1825—1891).

236. II. RÁKÓCZI FERENC ÉS FELESÉGE ARCKÉPEI (Bildnisse von Franz Rákóczi II. und seiner Frau). Mindkettő jelezve (Beide bezeichnet): Jakobey Károly, Pest, 1861.
3 db (2 St.) Vászon (Leinwand). 35×27 cm., óvális.

Jankó János (Johann), (1833—1896).

237. LÓVÁSÁRLÁS (Pferdekauf).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 19×33 cm.

Jankó János (Johann), (1833—1896).

238. NÉPIES JELENET (Volksszene).
Illusztráció Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 25.5×40 cm.

Janssens, Abraham, (1675—1632).

239. BÜNBÁNÓ MAGDOLNA (Büssende Magdalena). Dr. Binder bizonylatával (mit Expertise von Dr. Binder).
Fa (Holz). 102×72 cm. Illusztr. IX. tábl.

Jordaens, Jacob, (1593—1678) műhelye (Werkstatt des).

240. BACCHANALIA.
Vászon (Leinwand). 89×105 cm.

Kacziány Ödön (Edmund), szül. (geb.) 1852.

241. TÜZVÉSZ (Feuerbrunst). Jelezve (Bezeichnet): Kacziány Ö.
Karton. 16×20 cm.

Kacziány Ödön (Edmund), szül. (geb.) 1852.

242. A PIPÁZÓ (Der Rauchende).
Vászon (Leinwand). 32×26 cm.

Kaiser, Eduard, (1821—1895).

243. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ARCKÉPE 1854-BŐL (Bildnis der Königin und Kaiserin Elisabeth, aus d. J. 1854).
Szines litográfia (Farbige Lithographie). 53×42 cm.

Kalivoda Kata, szül. (geb.) 1883.

244. IMÁDKOZÓ KISLEÁNY (Betendes Mädchen). Jelezve (Bezeichnet): K. K.
Vászon (Leinwand). 67×48 cm.

Kálmán Péter, szül. (geb.) 1877.

245. A GYÜMÖLCSÖSBEN (Im Obstgarten). Jelezve (Bezeichnet): Kálmán, 910.
Vászon (Leinwand).

Kardos Gyula (Julius), (1857—1908).

246. KRISZTUS A FARIZEUSOK KÖZÖTT (Christus unter den Farisäern). Jelezve (Bezeichnet): Kardos, 1888.
Vászon (Leinwand). 114×106 cm.

Kaufmann, Adolf, szül. (geb.) 1848.

247. ERDEI TÓ (Waldteich). Jelezve (Bezeichnet): A. Kaufmann.
Vászon (Leinwand). 45×58 cm.

Kaufmann, Angelica, (1741—1807) után (Nach).

248. „ELOISA".
Szines rézmetszet (Farbiger Kupferstich). 37×28 cm.

Kéméndy Jenő (Eugen). (1860—1925).

249. A LEGUJABB DIVAT (Die letzte Mode). Jelezve (Bezeichnet): Kéméndy Jenő 1889. München.
Fa (Holz) 12×9½ cm.

Kézdi Kovács László (Ladislaus), szül. (geb.) 1864.

250. MOCSARAS TÁJ (Sumpfige Landschaft). Jelezve (Bezeichnet): Kézdi-Kovács L.
Vászon (Leinwand). 123×184 cm.

Kilian, Lucas, (1579—1637).

251. A SZERENCSE, Rottenhammer után (Das Glück, nach Rottenhammer).
Rézmetszet (Kupferstich). 39×31 cm.

Kilian, Wolfgang, (1581—1662).

252. JANUS.
Rézmetszet (Kupferstich). 43×56 cm.

King, James, XIX. sz. (Jh.).

253. BACCHIKUS TÁNC, Magrath után (Bacchischer Tanz, nach Magrath).
Rézkarc (Radierung). 49×91 cm.

Klauber, Catharina, XVIII. sz.

254. ALLEGÓRIA NAGY KONSTANTIN GYŐZELMÉRŐL (Allegorie auf den Sieg Konstantins).
Rézmetszet (Kupferstich). 45×65 cm.

Klauber, Catharina, XVIII. sz. (Jh.).

255. DÁVID TÁNCA (Der Tanz Davids).
Rézmetszet (Kupferstich). 44×61 cm.

Klauber, Catharina, XVIII. sz. (Jh.).

256. MÁRIA ELJEGYZÉSE (Verlobung der Maria).
Rézmetszet (Kupferstich). 70×50 cm.

Klimt, Gustav, (1862—1918).

257. A HALÁL (Der Tod).
Aquarell, fára (auf Holz). 31×14 cm.

Kochanowski, Roman, szül. (geb.) 1856.

258. ŐSZI TÁJ (Herbstlandschaft). Jelezve (Bezeichnet): R. Kochanowski, 1902.
Karton. 24×43 cm.

Koszkol Jenő (Eugen), szül. (geb.) 1868.

259. INTERIEUR. Jelezve (Bezeichnet): Koszkol Jenő, Szentgotthard.
Vizfestmény (Aquarell). 27×12 cm.

Kövér Gyula (Julius), szül. (geb.) 1883.

260. GRANADAI RÉSZLET (Strasse in Granada). Jelezve (Bezeichnet): Kövér Gyula, Granada 08.
Vászon (Leinwand). 80×100 cm.

Kriehuber, Joseph, (1801—1876).

261. JEGYESPÁR ARCKÉPE (Bildnis eines Brautpares). 1843.
Szines litográfia (Farbige Lithographie). 30×25 cm.

Kunwald Cézár (Caesar), szül. (geb.) 1870.

262. NŐI AKT (Frauenakt). Jelezve (Bezeichnet): Kunwald, 1927.
Vászon (Leinwand). 65×81 cm.

Kupetzky János (Johann), (1667—1740).

263. EGY FESTŐ ARCKÉPE (Bildnis eines Malers).
Vászon (Leinwand). 93×76 cm. Illusztr. XXVI. tábl.

Lampi, Giovanni Battista, (1751—1830).

264. ALVÓ LÁNY (Schlafendes Mädchen). Jelezve (Bezeichnet): J. B. Lampi f.
Vászon (Leinwand). 48×59 cm.

Lancret (?) után (Nach), XVIII. század (Jahrhundert).

265. ZENÉLŐ TÁRSASÁG (Musizierende Gesellschaft).
Rézkarc (Radierung). 12×10 cm. Ovális.

Leeuw (Leu), Thomas de, XVI—XVII. század (Jahrhundert).

266. EGY LOTHARINGIAI HERCEGNŐ ARCKÉPE (Bildnis einer Prinzessin von Lothringen).
Rézmetszet (Kupferstich). 18×12 cm.

Lenbach, Franz von, (1836—1904).

267. ARCKÉPVÁZLAT. Állitólag önarckép 1865-ből. (Bildnisskizze. Angeblich Selbstbildnis a. d. Jahre 1865.) Jelezve (Bezeichnet): F. Lenbach.
Karton. 51×38 cm.

Lengyel Rheinfuss E., XIX. sz. (Jh.).

268. HUSZÁROK (Husaren). Jelezve (Bezeichnet): Lengyel Reinfuss E.
Fa (Holz). 24×17 cm.

Lengyel Rheinfuss E., XIX. sz. (Jh.).

269. HUSZÁROK (Husaren). Jelezve (Bezeichnet).
Fa (Holz). 22×32 cm.

Lengyel Rheinfuss E., XIX. sz. (Jh.).

270. PARASZTSZEKÉR (Bauernwagen). Jelezve (Bezeichnet).
Vászon (Leinwand). 36×49 cm.

Lieder Frigyes (Fritz), (1780—1859).

271. FIATAL LÁNY ARCKÉPE (Bildnis eines jungen Mädchens). Jelezve (Bezeichnet): Lieder.
Miniatür. 8 cm. átmérő (Durchm.).

Lipparini, Ludovico, (1800—1856).

272. ÁBEL SIRATÁSA (Beweinung Abels).
Vászon (Leinwand). 158×126 cm.

Lippi, Lorenzo, (1606—1664).

273. KERESZTELŐ JÁNOS (Johannes d. Täufer).
Vászon (Leinwand). 73×59 cm. Illusztr. XV. tábl.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

274. VÉNUSZ (Venus). Jelezve (Bezeichnet): Lotz K. A hátoldalon akttanulmányok (Auf der Rückseite Aktstudien).
Fa (Holz). 77×59 cm. Illusztr. XXIV. tábl.

Lotz Károly (Karl), (1832—1904).

275. DRAPÉRIATANULMÁNY (Draperiestudie).
Vörös irón (Rötel). 30×10 cm.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

276. NŐI AKT (Weibl. Akt). Jelezve (Bezeichnet): Lotz K.
Vászon (Leinwand). 76×25 cm.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

277. NŐI AKTTANULMÁNY (Weibl. Aktstudie). Jelezve (Bezeichnet): Lotz K.
Fa (Holz). 77×25 cm.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

278. NŐ TÜKÖRREL (Frau mit Spiegel). Jelezve (Bezeichnet): Lotz.
Aquarell. 17×7 cm.

Löffler, Karl, XIX. sz. (Jh.).

279. A MEGTÁMADOTT LÓ (Pferd, von Wölfen überfallen). Jelezve (Bezeichnet): K. L.
Vászon (Leinwand). 73×100 cm.

Löffler, Karl, XIX. sz. (Jh.).

280. ESTI TÁJ TEHENEKKEL (Abendlandschaft mit Kühen).
Vászon (Leinwand). 73×100 cm.

Luison és (und) **Regona,** XVIII. sz. (Jh.).

281. NÉGY MITOLÓGIAI TÉMÁJU RÉZMETSZET (Vier Kupferstiche mytologischen Inhaltes)
47×58 cm.

Luynes, Jean Baptiste d'Albert de, XVIII. sz. (Jh).

282. MADAME DE VERNE ARCKÉPE (Bildnis der).
Vászon (Leinwand). 83×47 cm., ovális.

Maestro di S. Miniato (A S. Miniatói mester). XV. sz. (Jh.).

283. MADONNA. (A mester Filippo Lippi legszükebb tanitványi köréhez tartozik. A szerző megnevezés Berensontól származik. Der Meister gehört zum engsten Schülerkreis des Filippo Lippi. Die Malerbenennung stammt von Berenson.)
Fa (Holz). Tempera. 68×49 cm. Illusztr. I. tábl.

Magyar (erdélyi) festő. XVIII. sz. (Jh.). (Ungarischer Maler aus Siebenbürgen?).

284. ÖNARCKÉP (Selbstbildnis). Északolasz hatás alatt. (Unter oberitalienischen Einfluss)
Vászon (Leinwand). 82×63 cm.

Magyar festő, XVIII. sz. (Ungarisch, XVIII. Jh.).

285. BÜNBÁNÓ MAGDOLNA, orgonaszárny (Büssende Magdalena, Orgelflügel).
Fa (Holz). 117×58 cm.

Magyar festő, XIX. sz. első fele. (Ungarisch, I. Helfte XIX. Jh.).

286. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis).
Vászon (Leinwand). 63×50 cm.

Magyar festő, 1860 k., (Ungarisch, um).

287. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis).
Vászon (Leinwand). 42×35 cm.

Magyar festő, XIX. sz. (Ungarisch, XIX. Jh.)

288. EGY EZREDES ARCKÉPE (Bildnis eines Colonels).
Vászon (Leinwand). 63×50 cm.

Magyar (nagybányai) festő, XIX. sz. (Jh.).

289. TÁJKÉP (Landschaft).
Vászon (Leinwand). 51×83 cm.

Magyar festő, XIX. sz. (Ungarisch, XIX. Jh.).

290. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis). Jelezve (Bezeichnet): B.
Vászon (Leinwand). 24×20 cm.

Magyar grafikus, XIX. sz. (Ungarischer Graphiker, XIX. Jh.).

291. A SEBESÜLT TISZT (Der verwundete Offizier).
Litográfia. 33×44 cm.

Magyar-Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.) 1859.

292. VÖRÖSRUHÁS LÁNY KORSÓVAL (Mädchen mit Krug).
Vászon (Leinwand). 75×50 cm.

Magyar-Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.) 1859.

293. DOMBOS TÁJ (Hügellandschaft). Jelezve (Bezeichnet): Magyar Mannheimer 901.
Vászon (Leinwand). 96×130 cm.

Magyar-Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.) 1859.

294. AKT A SZABADBAN (Akt im Freien). Jelezve (Bezeichnet): Magyar Mannheimer.
Fa (Holz). 32×25 cm., ovális.

Maratta, Carlo, (1625—1713) után régi másolat (alte Kopie nach).

295. MADONNA. Részlet a római S. Marco „Három Királyok"-képéből. (Ausschnitt aus dem Anbetungsbild in S. Marco von Rom).
Vászon (Leinwand). 58×44 cm.

Margitay Tihamér, (1859—1922).

296. A GAVALLÉR (Der Kavalier).
Fa (Holz). 22×17 cm.

Mariage, (XVIII—XIX. sz.), Charpentier után (Nach).

297. AZ ELSŐ HAJÓS (Der erste Schiffahrer).
Szines rézmetszet (Farbiger Kupferstich). 44×53 cm.

Markó András (Andreas) (1831—1895).

298. SZIKLÁS HEGYVIDÉK OLASZORSZÁGBAN (Felsengebirge in Italien). Jelezve (Bezeichnet): Markó, 1866.
Vászon (Leinwand). 37×53 cm.

Markó Károly, id. (Karl d. Á.), (1790—1860).

299. A HALÁSZ (Der Fischer). Jelezve (Bezeichnet): C. Markó pinxit, 1841.
Vászon (Leinwand). 46×59 cm. Illusztr. XVIII. tábl.

Markó Károly id., (Karl d. Á.), (1790—1860).

300. DIANA ÉS AKTAEON. Jelezve (Bezeichnet): C. Markó p., 1857.
Karton. 42×53 cm. Illusztr. XVII. tábl.

Marks, XVIII—XIX. század (Jahrhundert). Fragonard után (Nach).

301. SZEMBEKÖTŐSDI (Blinde Kuh).
Rézkarc (Radierung). 29×21 cm.

Marks, XVIII—XIX. század (Jahrhundert). A. Watteau után (Nach).

302. GÁLÁNS JELENET (Galante Szene).
Rézkarc (Radierung). 17×12·5 cm.

Marne, Jean Louis de, (1754—1829).

303. TÁJKÉP TEHENEKKEL (Landschaft mit Kühe). Jelezve (Bezeichnet): Jean de Marne pt. Belga kiállitás, Budapest, 1927. (Belgische Ausstellung, Bp. 1927.).
Fa (Holz). 24×32 cm. Illusztr. XII. tábl.

Mazzolini, Lodovico, (1480—1528).

304. MADONNA SZT. ERZSÉBETTEL (Madonna m. d. hl. Elisabeth). Restaurálva (Restaurirt).
Fa (Hölz). 36×27 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

305. HAVASOK (Schneegebirge). Jelezve (Bezeichnet) Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 61×75 cm.

Mednyánszky László (Ladislaus), (1852—1919).

306. HEGYI FOLYÓ (Gebirgsfluss). Jelezve (Bezeichnet): Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 106×78 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

307. MOCSARAS UT (Sumpfiger Weg).
Vászon (Leinwand). 110×144 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

308. LEGÉNY (Ein Bursche). Jelezve (Bezeichnet): Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 35×27 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

309. ERDŐ SZÉLÉN (Beim Walde). Jelezve (Bezeichnet): Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 37×29 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

310. ERDŐBEN (Im Walde). Jelezve (Bezeichnet): Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 40×50 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

311. TANULMÁNYFEJ (Studienkopf).
Karton. 35×29 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

312. HOLDSÜTÉS A TAVON (Mondschein am Teiche). Jelezve (Bezeichnet): Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 66×116 cm.

Mednyánszky László br. (Ladislaus), (1852—1919).

313. NAPLEMENTE (Sonnenuntergang). Jelezve (Bezeichnet): Mednyánszky.
Vászon (Leinwand). 80×125 cm.

Mendlik Oszkár, szül. (geb.) 1871.

314. HULLÁMZÓ TENGER (Bewegte See). Jelezve (Bezeichnet): Mendlik O.
Fa (Holz). 16×29 cm.

Mendlik Oszkár, szül. (geb.) 1871.

315. HÁBORGÓ TENGER (Bewegte See). Jelezve (Bezeichnet): Mendlik O.
Vászon (Leinwand). 59×115 cm.

Mengs, Raffael iránya (Richtung des), XVIII. sz. (Jh.

316. MADONNA.
Vászon (Leinwand). 42×32 cm.

Mensaldy, XIX. sz. (Jh.), **Isabey** után (Nach).

317. MME DUGAZON ARCKÉPE (Bildnis von Mme Dugazon).
Rézmetszet (Kupferstich). 25×17 cm.

Mesterházy Kálmán (Coloman), (1857—1898).

318. NŐI ARCKÉP (Frauenbildnis). Jelezve (Bezeichnet): Mesterházy Kal. 876.
Krétarajz (Kreidezeichnung). 53×39 cm.

Mészöly Géza, (1844—1887).

319. MOCSARAS TÁJ JEGENYÉKKEL (Sumpflandschaft mit Pappeln).
Fa (Holz). 28×60 cm. Illusztr. XIX. tábl.

Mészöly Géza, (1844—1887).

320. FACSOPORT (Baumgruppe).
Vászon (Leinwand). 30×24 cm.

Mignard, Pierre le Vieux, (1612—1695) iránya (Richtung des).

321. NŐI ARCKÉP (Bildnis einer Dame).
Vászon (Leinwand). 73×61 cm.

Mihalik Dániel, (1869—1910).

322. TAVASZI TÁJ (Frühlingslandschaft). Jelezve (Bezeichnet): Mihalik D.
Vászon (Leinwand). 56×66 cm.

Mihalovits M., XX. század (Jahrhundert).

323. SEBESÜLT KATONA (Verwundeter Soldat). Jelezve (Bezeichnet): Mihalovits M., 1915.
Vászon (Leinwand). 63×43 cm.

Molenaer, Jan Mienze, (1605—1668).

324. MULATÓ TÁRSASÁG (Lustige Gesellschaft). Prof. Gustav Glück bizonylatával (Mit Expertise von).
Fa (Holz). 25×21 cm. Illusztr. V. tábl.

Molnár József (Joseph), (1821—1899).

325. FÜRDŐ NŐK (Badende Frauen). Jelezve (Bezeichnet): Molnár J., 1864.
Vászon (Leinwand). 34×116 cm. Illusztr. XXI. tábl.

Molnár József (Joseph), (1821—1899).

326. FIATAL LÁNY GYÜRÜVEL (Junges Mädchen mit Ring). Jelezve (Bezeichnet): Molnár J.
Aquarell. 20×16 cm.

Moreau R., XIX. sz. (Jh.).

327. LEÁNYARCKÉP (Mädchenbildnis). Jelezve (Bezeichnet): R. Moreau, Paris, 1888.
Vászon (Leinwand). 55×45 cm.

Moretto, Alessandro Bonvicino da Brescia, (1498—1554), követője (Nachfolger).

328. SZENT KATALIN KÉT DONATOR NŐVEL (Die hl. Katharina mit zwei Stifterinnen). A Kilényi-gyüjteményből (Aus der Slg. Kilényi). Lent donatorokra vonatkozó latin felirás és az 1568. évszám (Unten auf die Stifter bezügliche lateinische Inschrift und die Jahreszahl 1568.).
Vászon (Leinwand). 206×152 cm.

Morghen, Raffaello, (1758—1833). **Domenichino** után (Nach).

329. DIANA VADÁSZATON (Die Jagd der Diana).
Rézmetszet (Kupferstich). 51×75 cm.

Mori, Ferdinando, XIX. sz. (Jahrhundert).

330. MITOLÓGIAI JELENET (Mythologische Scene).
Aquatinta. 21×20 cm.

Morland, Georges, (1763—1804) után (Nach).

331. A FOGOLYVADÁSZ (Der Rebhuhnjäger).
Rézkarc (Radierung). 33×37 cm.

Munkácsy Mihály, (1844—1900).

332. A KOVÁCSLEGÉNY. Tanulmány a „Zálogház" egy alakjához. (Der Schmiedegeselle. Studie für eine Figur aus „Im Leihhaus". Jelezve (Bezeichnet): Á mon ami M. de Schenck M. Munkácsy, 1874, Paris.
Fa (Holz). 86×43 cm. Illusztr. XIX. tábl.

Munkácsy Mihály, (1844—1900).

333. A KÉT CSALÁD (Die beiden Familien). Jelezve (Bezeichnet): M. de Munkácsy. Mr. Bloomfield, később Lady Henry, Carlton Gardens gyüjteményéből (Aus Slg. Bloomfield, später Lady Henry).
Fa (Holz). 73×180 cm. Illusztr. XX. tábl.

Munkácsy Mihály (Michael), (1844—1900).

334. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis). Jelezve (Bezeichnet): M. de Munkácsy, 1894.
Fa (Holz). 56×45 cm. Illusztr. XX. tábl.

Mukácsy Mihály, (1844—1900).

335. LEÁNY KORSÓVAL (Mädchen mit Krug). Jelezve (Bezeichnet): Munkácsy M.
Aquarell. 22·5×15·5 cm.

Murillo után (nach).

337. MADONNA (Részlet a budapesti Szépművészeti Muzeum „Kenyérosztó Jézus"-ából. Teilstück aus dem „Brotverteilenden Jesus" im Museum von Budapest). Jelezve (Bezeichnet): Murillo után J. Zipernovszky, 1925.
Vászon (Leinwand). 141×105 cm., ovális.

Nagy Ernő (Ernst), XIX—XX. sz. (Jh.)

338. A PIACON (Auf dem Markt). Jelezve (Bezeichnet): Nagy Ernő.
Vászon (Leinwand). 68×55 cm.

Naudin, Charles, megh. (gest.) 1786.

339. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis). Jelezve (Bezeichnet): Naudin.
Miniatür. 8×6·5 cm.

Neer, Art van der, (1603—1677). (?)

340. A CSATORNA HOLDFÉNYNÉL (Der Kanal bei Mondlicht).
Fa (Holz). 23×32 cm.

Német mester, XVI. sz. (Deutsch, XVI. Jh.)

341. KÉT TÖRTÉNETI JELENET (Zwei Szenen aus der Geschichte).
Két rézmetszet (Zwei Kupferstiche). 27×51 cm.

Német festő, XVII. sz. (Deutsch, XVII. Jh.)

342. MÁRIA HALÁLA (Tod Mariae).
Vászon fára huzva (Leinwand auf Holz getragen). 26×37 cm.

Német grafikus, XVIII. század (Deutsch, XVIII. Jahrhundert).

343. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis).
Mezzotinto. 41·5×28 cm.

Német festő, XVIII. sz. vége. (Deutsch, Ende XVIII. Jh.)

344. POMPEJII FALFESTMÉNY MÁSOLATA (Kopie einer pompeianischen Freskenfigur).
Aquarell. 40×30 cm.

Német festő, XVIII. sz. vége. (Deutsch, Ende XVIII. Jh.)

345. FIATAL FÉRFI ARCKÉPE (Bildnis eines jungen Mannes).
Miniatür. 6·6×5·2 cm.

Német festő, XVIII—XIX. sz. (Deutsch, XVIII—XIX. Jh.)

346. KÉT VADÁSZTÁJKÉP (Zwei Jägerlandschaften).
Fa (Holz). 37×47 cm.

Német festő, 1800 körül. (Deutsch, um 1800).

347. ÖREG FÉRFI ARCKÉPE (Bildnis eines alten Mannes).
Miniatür. 6 cm. átmérő (Durchmesser).

Német festő, XIX. sz. eleje. (Deutsch, Anf. XIX. Jh.)

348. KÉT FIATAL LEÁNY ARCKÉPE (Bildnis zweier jungen Mädchen).
Vászon (Leinwand). 142×117 cm.

Német festő, XIX. sz. I. fele. (Deutsch. I. Hälfte XIX. Jh.)

349. GYERMEKARCKÉP (Kinderbildnis).
Miniatür. 6·5 cm. átmérő (Durchm.).

Német festő, XIX. sz. közepe. (Deutsch, Mitte XIX. Jh.)

350. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis).
Miniatür. 5·5×4·5 cm.

Német festő, XIX. sz.? (Deutsch, XIX. Jh. ?)

351. HÖLGY XVI. SZ.-BELI KOSZTÜMBEN (Dame im Kostüm des XVI. Jh.).
Miniatür. 8×6·2 cm.

Német festő, (Deutsch), XIX. sz. (Jh.)

352. OLASZ TÁJ 1824-BŐL (Italienische Landschaft aus 1824).
Aquarell. 24×17 cm.

Neogrády Antal (Anton), szül. (geb.) 1861.

353. HALÁSZÓ LEÁNY (Fischerin). Jelezve (Bezeichnet): Neogrády.
Vászon (Leinwand). 33·5×45 cm.

Neogrády Antal (Anton), szül. (geb.) 1861.

354. A PARKBAN (Im Park). Jelezve (Bezeichnet): Neogrády A.
Vászon (Leinwand). 90×113 cm.

Netscher, Caspar, (1639—1648), iránya (Richtung des).

355. A ZENEÓRA (Die Musikstunde).
Vászon (Leinwand). 44×36 cm.

Nyulászi Lajos, XIX. sz. (Jh).

356. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis). Jelezve (Bezeichnet): Nyulászy Lajos.
Vászon (Leinwand). 42×32 cm.

Olasz grafikus, XV. sz. (Italienischer Graphiker, XV. Jh.)

357. ALLEGÓRIA (Allegorie). Jelezve (Bezeichnet): AMF.
Rézmetszet (Kupferstich). 28×20 cm.

Olasz (?) grafikus, XVI. század. (Italienisch (?) XVI. Jahrhundert).

358. AUSZTRIAI MARGIT MAGYAR KIRÁLYNŐ ARCKÉPE (Bildnis der Marg. v. Oesterreich. Königin von Ungarn).
Rézmetszet (Kupferstich). 14×8 cm.

Olasz grafikus, XVI. század. (Italienisch, XVI. Jahrhundert).

359. TÁJKÉP ALAKOKKAL (Landschaft m. Staffage).
Rézmetszet (Kupferstich). 27×45 cm.

Olasz festő, 1600 k. (Italienisch um 1600).

360. SZENT LUCIA (Die hl. Lucia).
Vászon (Leinwand). 58×43 cm.

Olasz festő, XVII. sz. eleje. (Italienisch, Anf. XVII. Jh.)

361. TÁJKÉP HIDDAL (Landschaft mit Brücke).
Vászon (Leinwand). 58×73 cm.

Olasz grafikus, XVII. század. (Italienisch, XVII. Jh.)

362. OSMAN, MEGKERESZTELT SZULTÁNFI ARCKÉPE (Bildnis des getauften Sultansohnes, Osman).
Rézkarc (Radierung). 16×11 cm.

Olasz festő, XVII. sz. (Italienisch, XVII. Jh.)

363. ÖNARCKÉP (?) (Selbstbildnis (?).
Rézre (auf Kupfer). 6·7×5·4 cm.

Olasz festő, XVII. sz. (Italienisch, XVII. Jh.)

364. SZENT CSALÁD (Hl. Familie).
Vászon (Leinwand). 75×61 cm.

Olasz festő (?), 1700 k. (Italienisch? um 1700.)

365. BÜNBÁNÓ MAGDOLNA (Büssende Magdalena).
Vászon (Leinwand). 108×77 cm.

Olasz festő (?), XVII—XVIII. sz. (Italienisch? XVII—XVIII. Jh.)

366. MADONNA, restaurálva (Restauriert).
Vászon (Leinwand). 77×63 cm.

Olasz művész, XVIII. század. (Italienisch, XVIII. Jahrhundert).

367. KENTAUROK ÉS GÖRÖGÖK CSATÁJA (Kampf zwischen Griechen und Centauren).
Aquatinta. 27×33 cm.

Orosz rézmetsző, XVIII. sz. (Russischer Kupferstecher, XVIII. Jh.)

368. KATALIN CÁRNŐ ARCKÉPE (Bildnis der Czarin Katharina).
Rézmetszet (Kupferstich). 53×43 cm.

Orosz festő, XVIII. sz. (Russisch, XVIII. Jh.)

369. SALVATOR MUNDI.
Vászon (Leinwand). 61×45 cm.

Osler, Emil, XIX. sz. (Jahrhundert).

370. ERDŐBEN (Im Walde). Jelezve (Bezeichnet): Emil Osler, 1873.
Vászon (Leinwand). 101×80 cm.

Ostade, Adriaen van, (1610—1685).

371. VÁNDOR MUZSIKUSOK (Wandernde Musiker).
Rézkarc (Radierung). 13·5×11·5 cm.

Ostade, Adriaen van, (1610—1685).

372. A PARASZTHÁZBAN (Im Bauernhaus).
Rézkarc (Radierung). 12×14 cm.

Ostade, Adriaen van, (1610—1685).

373. HÁROM PARASZT AZ ASZTAL MELLETT (Drei Bauern am Tisch).
Rézkarc (Radierung). 9×7 cm.

Ostade, Adriaen van, (1610—1685) után (Nach).

374. MULATÓ PARASZTOK (Lustige Bauern).
Rézkarc (Radierung), átm. (Durchm.). 8 cm.

Ostade, Adriaen van, (1610—1685).

375. A KOCSMA ELŐTT (Vor der Schänke).
Rézkarc (Radierung). 12×22 cm.

Ostade, Adriaen, (1610—1685)

376. A KAPU ELŐTT (Vor der Hausthüre).
Rézkarc (Radierung). 15×11 cm.

Ostade, Adriaen, (1610—1685).

377. UTCAI ÁRUS (Der Strassenhändler).
Rézkarc (Radierung). 15×12 cm.

Ostade, Adriaen, (1610—1685).

378. ÉNEKLŐK AZ ABLAKBAN (Singende am Fenster).
Rézkarc (Radierung). 22×18·5 cm.

Uj könyvek

Az Uj Idők szerkesztőségének a következő új könyveket küldték:

A magyar liturgia története. Irta Sörös Béla, a budapesti királyi országos gyűjtőfogház református lelkésze. I. kötet: A kereszténység behozatalától a XVII. század végéig. Megjelent Budapesten, a szerző saját kiadásában.

Sajtóeljárásunk és annak fejlődése. Irta Ödönfi Miksa. A szerző sajátja.

Kurucvilág, kurucdalok gyűjteménye. Szövegét írta Thaly Kálmán, dallamát szerzette Kálmán Farkas. Iskolai használatra alkalmazta Bruckner Frigyes, fővárosi énektanár. Kókai Lajos kiadása.

Hit és tudomány szabad szellemben, írta Romulus. Az Országos Központi Községi Nyomda Részvénytársaság kiadása.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

H. L. Azt a szálló igét Raffaelre alkalmazták először. Róla mondták bámulói, hogy akkor is nagy festő vált volna belőle, ha kéz nélkül születik. Az ön által említett verzió Laubetól való. Ő mondta egy nála próbajátékra jelentkező színésznek: „Ön nagy művész lenne, ha kéz és láb nélkül jött volna világra." Az a színész pár év mulva találkozott újból Laubeval, amikor az utóbbi már nem volt a Burg-színház tagja, a színészt pedig a Burg-színházhoz szerződtették. Dicsekedve mondta ekkor: „Lássa Laube úr, mégis színész lettem." Amire Laube így válaszolt; „De most is inkább van hasznára, hogy a mások kezét mozgósítja."

Bonyhádi előfizető. 1. Ha új rendeltetési helyére érkezik, mindenesetre ildomos főnöke családjánál is bemutatnia magát. 2. Mint újan letelepedett tisztviselő tehet bemutató látogatást más családoknál is, ha ismerkedni akar, de természetesen az első látogatást csakis akkor követheti a többi, ha erre aztán felszólítják.

N. S. *Sárospatak.* Éppen az a baj, hogy már nagyon is ismeretes. Csakis olyanokat közlünk, amelyeket egyenesen a mi lapunk számára írtak.

Régi udvari mulatságok. Nagyon is szárazon van megírva és kevés benne a magyar vonatkozás.

Rövid történetek. Rövidnek elég rövidek, de cseppet sem újak és kevés is bennök az eredetiség. Ez a genre csak akkor érdekes, ha elmés a csattanója. Az önéiben pedig nyárspolgárias morál helyettesíti az elmésséget.

A kapitány úr elesett. Erőltetett a humora és nem is igazi tükre a magyar katona észjárásának.

G. B. *Nagy-Kanizsa.* Nagyon kis kört érdekelne csak és azért nincs indokolva a közlése. Szíves figyelmeért fogadja köszönetünket.

Levél a szerkesztőséghez. Túlságosan sokat ír és nagyon is elaprózza írói tehetségét. Rövid négy héten belül ez a hatodik kézirat: egy sem vált be. Holott az első, amit beküldött s amelyen valószínüleg hosszabb ideig dolgozott, ügyes volt és jóízü humorral mulattatta olvasóinkat. Jó lesz, ha efölött egy kicsit elgondolkozik.

Férjvadászat. Erőltetett a humora és nincs benne még valószínűség sem.

Magyar. 1. Nem kap arra engedélyt. 2. Az említett elemi iskolákban német a tannyelv, de kötelező a magyar nyelv oktatása.

H. V. Tátra. A fővárosi iparrajziskola címe: Oroszlán utca 1. szám. Az igazgatóság szívesen küld értesítőt, tessék ilyent levélben kérni.

Régi álmok. Ilyen álma csaknem minden embernek van egy bizonyos korban. A különbség csupán annyi, hogy akiben írói hivatottság van, poétikusan megírja, ha már érzi szükségét, hogy visszatérjen a múlthoz; akiben pedig nincs: annak a tolla dadog a múlt megrajzolásában. Az öné erősen dadog.

Költemény prózában. Nem költemény, csakis ügyeskedő frazeológia.

Szfinksz. A folytatás csak akkor következik, ha valami újat küld, ami legalább is olyan jó, mint az, amit már közöltünk. Ahhoz a régebbi témához már nem térünk vissza.

Bácskai. A Nyirségben is voltak, sőt vannak még most is érdekes agár-versenyek. Multévi számunk egyikében volt azokról egy érdekes cikk. Ha kívánja, kikeressük. A nyár folyamán Ostendében rendeztek egy versenyt, amelyre egész Belgiumból jelentkeztek a résztvevők. Ott még egészen új a versenynek ez a neme és nagy volt iránta az érdeklődés. 250-től kezdve egészen 400 méter volt a távolság és akadályversenynyel is fűszerezték.

Kéziratok, amelyek e hét folyamán érkeztek: Amici. Vándorbotom. A homály dala. Hajnal. Alkonyat. Ezernyi csillag. Sorozáskor. Éjjel. Nem erélyes. Csak harmatcsepp. A kacagás. Mándy felesége. Meg nem írt levelek. Elválás. Esthangulat. Borongós őszi est. Álom. Egyedül. Álom és valóság. Távozóban. Két üzenet. A lélek mélységeiből. Küzdelem. A múzsák imája. Vándorúton. A furvézer hadnagy. A rózsabokrok sírdogálnak. A híd alatt. Véleményt a legközelebbi számok egyikében mondunk róluk.

Barcza—Rozsunyva. 1. Külföldi cég címével nem szolgálhatunk. 2. Pesszimizmus = sötétlátás, sötét világnézet; molesztálni = valakinek terhére lenni, kellemetlenkedni; groteszk = furcsa, esetlen; blazirt = unott, petyhüdt; illuzió = ábránd, káprázat; temperamentum = vérmérséklet, kedv, természet, elevenség; anomália = szabálytalanság, visszásság, fonákság; record = a bizonyos idő alatt elért legnagyobb eredmény; idill = pásztorköltemény, falusias, a természetességhez közelálló; szituáció = helyzet; bizarr = különcködő.

Jankapuszta. Az arcnak hideg vízzel való mosása mindenesetre egészséges, jóllehet az arc nem lesz tőle fehér. Óvakodni kell azonban az úgynevezett kemény víztől, amelyben sok a mésztartalom. Ez nem alkalmas sem ivásra, sem a mosakodásra, sem pedig a virágok öntözésére. Ahol csak ilyen víz kapható, azt előbb meg kell „puhítani", azaz hogy ki kell küszöbölni belőle a fölösleges mennyiségü meszet. Erre a célra a legalkalmasabb a szalmiák. De még jobb, ha az arc mosásához egyáltalában nem használjuk.

Öregek. Ahogy ön megrajzolja az egyik öreg alakját, a férfiúét, az már nem is öreg, hanem gyámoltalan. Az egyik pillanatban elkeseredett szemrehányást tesz feleségének a múltért, a következőben már meginvitálja egy játszma sakkra. Lehet, hogy ez verizmus, de olyan, ami érdemetlen tárgyra pazarolja igazságát. Aztán nagyon is kellemetlen az a két, emléknapon veszekedő alak.

V. J. 10. 1. Lehetséges. 2. Aki a polgári leányiskola második osztályába a gimnázium harmadik osztályába kiván átlépni, a történelemnek harmadik gimnáziumi osztályu és az ó-kori irodalomnak I—II. gimnáziumi osztályának tananyagából fölvételi vizsgálatot köteles tenni. 3. Bármelyik gimnáziumba is beiratkozhat. 4. Évközben nem. 5. A különbözeti vizsgálaton kívül fölvételi vizsgálatot is kell tenni. 6. Az iskolaév elején. 7. „Könnyü" gimnáziumot és reáliskolát nem ismerünk; de nincs is, mert a tananyag mindenütt egyforma.

Mimi. *Temesvár.* Elég jónevü gazdasági író, zeneszerző tehetségéről azonban nem tudunk. Ami valószínüleg nem az ő hibája.

K. E. Davot munkája önálló nagyobb kötet. Eredeti (francia nyelvü) kiadásának ára 24 korona, német fordítása 25 kor. 60 fillér.

Ifj. D. A. Megkísértjük. Ha jól sikerül a reprodukció, lenyomatjuk.

—

Az Uj Idők előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 korona.
Félévre . . . . . 8 korona.
Negyedévre . . . 4 korona.

Kérjük olvasóinkat, hogy előfizetésüket minél előbb megujítsák, nehogy a lap pontos szétküldésében akadály támadjon.

Az Uj Idők kiadóhivatala

—

Tartalom

Szöveg: *Az utolsó tekintetes úr.* Irta Gárdonyi Géza. — *Séták a nagyvilágban.* Irta Lyka Károly. — *Őszi vendégek.* Irta Czóbel Minka. — *Milyen legyen.* Irta Harsányi Kálmán. — *Flóra árulása.* Irta Herczeg Ferenc. — *Magyar mester-emberek.* Irta Malonyay Dezső. — *Nappali komédia.* Irta Zöldi Márton. — *Az utolsó fejezet.* Irta Albisy Katalin. — *Keeley's Institute.* Irta Szerb Zsigmond dr. — *Rovatok:* Mindenféle. — A szerkesztő üzenetei.

Képeink: Amsterdami képek (két kép). — Japán nő áldozatot mutat be Buddhának. — Daphne. Festette Herkomer. — Koronázás Belgrádban (két kép). — Magyar mesteremberek (négy kép). Táncoló parasztok. Ámor és Psyche. Festette Lotz Károly. — Berzeviczy Albert megnyitja a szolnoki műtárlatot.

Műmelléklet: Utolsó virágok. Rajzolta Neogrády Antal.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Laptulajdonos: **Singer és Wolfner.**
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, VI. ker., Andrássy-út 10. sz.

A Rimaszombati Konzervgyár

szállít postán, frankó csomagolás, 1 literes dobozokban zöldborsót, gyengebabot 1 kor., paradicsomot 75 fillér, spárgát 1 kor. 60 fillérért 1 kilós pohárban mellange-marmeladot 1 kor., áfonya-kompótot 1 korona 20 fillért, 24-féle húskonzervet á 1 korona.

Ha őszül a haja

használja a *„Stella"* vizet, amely nem fest, hanem a haj eredeti színét adja vissza. Üvegje 2 korona, Zoltán Béla gyógyszertárában Budapest, V. Szabadság-tér, Sétatér-utca, sarkán.

Töf-töf-torta

a világ legujabb és legjobb tortája, darabja egy forint, Megay Róbert cukrászdájában Miskolcon.

TANNINGENE

legismertebb hajfestőszer sötétszürke, barna és fekete, ára 2 frt 50 kr.

Czerny-féle keleti **Rózsatej**
(Orientalische Rosenmilch)
a legkedveltebb szépitőszer, ára 1 frt. Hyg. Balsamin-szappan 30 kr. Fritsch-féle napraforgó olaj-szappan 50 és 35 kr.

ANTON J. CZERNY
Wien, XVIII., Carl Ludwigstr. 6. Szétküldés utánvét mellett. Kapható minden nagyobb gyógytárban, drogériában és illatszertárban. — Prospektus ingyen.
Budapesten: Török-féle gyógytárban.

(Szolnokon)

A szolnoki művésztelep kiállítása

A maguk piktortanyáján rendeztek kiállítást a szolnoki „telepes"-művészek. Egypár műteremből kiemelték az ajtókat és kész volt a szolnoki Glaspalast. Némi délinövény és keleti szőnyeg adta meg a szükséges díszt: a többi, ami ott látható, már egészen szolnoki termék. Valaki egy ünnepi tósztban a megnyitás napján arra figyelmeztette a hallgatóit, hogy ime, ezek az ideszakadt festők egymásután beleházasodnak a szolnoki familiákba. Mi azt hiszszük, hogy lassankint a művészetük is beleházasodik az alföldi levegőbe. Ez a telep igazi programja, de persze nem valósítható meg máról holnapra. Még a nagy Pettenkofennek is szüksége volt a festészet ama lényeges elemére, amelyet időnek nevezünk. Az ember szeme, agya, gusztusa nem formálódik át olyan gyorsan, mint hinnők. Ha pedig nem szolnoki szemmel és agygyal pingálja valaki Szolnokot, úgy csak néprajzi jegyzőkönyvet tud produkálni.

A szolnoki telepesek közt vannak, akik már évek óta járják a Zagyva partját. S látnivaló, hogy jól megismerkedtek vele. E sorok írója a megnyitás délutánján néhány órán át kocsikázott Szolnok környékén. A Zagyvával ugyan nem volt szerencséje megismerkedhetnie, mert a Zagyva jelenleg eltünt a föld színéről. Kiszáradt vagy elfestették a piktorok. De ime itt látja az ember a közelében Olgyay nagy fűzfáit, amelyek oly szép foltot írnak bele egy aranykeretbe. A por, amely itt végigheveri az utat, Fényes pora. Mihalik nyárfái magaslanak ott a látóhatáron. Szlányinak egy szalmakazla guggol a tanya mellett, e mellől, hirtelenül a kocsi után perdül Bihari néhány rajkója. Az avaron pedig ott fehérlenek Zombory tehenei és bürgéi. Csak Pongrác Zagyvája múlt el nyomtalanul. Hogy merre lehetett, azt egy szárazon heverő komp mutatja: úgy hever ott, mint egy tengerétől megfosztott cethal.

Ha majd ezek a képek fölkerülnek Budapestre, a fővárosiak megkapják Szolnok orbis pictusát. Lényegesen szolnokias immár a képek java része. És lényeges a haladás is, amely itt tanulmányozható. Talán legfeltünőbb Nagy Vilmos képein, aki a rajz bizonyos határozatlansága ellenére is kivált a szín interpretálásában készebb és frissebb, mint annakelőtte. Bihari és Deák-Ébner, mint Szolnok régibb művészei, nagy készségüket mutatják be. Bihari talán most közelebb jutott ahhoz az előadásához, amelyet az „Eltört hegedü" képvisel a legjobban. Néhány Olgyay-kép igen érdekes stilustörekvésről ad számot. Zombory is egységesebb most, mint annak előtte. A fiatalok is mind előbbre haladnak: Pongrácz, Falus, Frecskay, Pólya, Barta, Illés, Rózsaffy, ha ugyan ezzel teljes névsorukat adtuk. Telcs és Ligeti képviselik a szobrászatot. Széleskedvü muri avatta fel a kiállítást, amelyen igen jelentékeny beszédeket hallottunk a művészetnek nemzetivé való tételéről. A beszédek harsogó éljeneket váltottak ki a bankettezők népes sorából. Reméljük, hogy e szép beszédeket alaposan lefőzik a csöndesen munkálkodó piktorok.

L. K.

Cyrano de Bergerac

Rostand színműve. Fordította Ábrányi Emil. Előadásra került a Nemzeti Színházban, szeptember 26-án

Zsúfolt ház szeptember 26-án a Nemzeti Színházban — ez már esztendők óta nem fordult elő. A többi színház megpróbálta mindig, hogy a szezon elején valamilyen szenzációval szerencsésen túlessék: a legsikamlósabb, a leghátborzongatóbb darabokat, ennek a rendesen meghiusolt reménynek köszönhettük. De a Nemzeti Színház mindezideig méltóságán alulinak tartotta, hogy a maga közönségének már szeptemberben is nyujtson valamit. Agyoncsépelt Dumas- és Sardou-darabok, legföljebb egy-egy magyar klasszikusnak úgynevezett fölelevenítése, amelyből a gondos előadás folytán teljes kivégzés lett, — ime ez volt a rendes szeptemberi program, amelyet a szabadj egyesek aranyhónapjának is nevezhetnénk.

Most azonban a Nemzeti Színház alaposan szakított ezekkel a szomoru tradiciókkal. Nagyon helyesen abból indult ki, hogy a közönséget az év elején fokozott gonddal, fokozott művészi élvezettel kell a színház számára már jó eleve megnyerni. És éppen ezért már szeptember 26-án adta elő Cyranot, amelyet hét esztendőnek mulasztása eddig távol tartott az ország első színpadjától.

Cyrano de Bergeracról valami ujat mondani ma már szinte lehetetlen feladat. Hét esztendő óta a kritika minden nyelven elmondotta véleményét erről a darabról, megvilágította minden oldalát, felsorolta az összes szempontokat, amelyek megitélésénél tekintetbe jönnek. Hallottuk, hogy a romantika annyira benn él az emberi lélekben, hogy újult erővel támad fel, mihelyest új táplálékot nyer. Voltak, akik a darab rendkívüli sikerét a keresztény idealizmussal magyarázták, amely diadalmasan küzdi le a modern materializmust. Sőt Max Nordau, aki mindenben degenerációt és beteg idegeket keres, nem habozott kijelenteni, hogy Cyrano de Bergerac alakjában szintén a XVIII. század ezen uralkodó vonása lép az előtérbe. Amikor Cyrano az erkély alatt szerelmes szavakkal ostromolja Roxanet és a leány, akit e szavak meghatottak, azután Christian karjaiba omlik, akkor — Nordau fölfogás szerint — Cyrano egy oly belső elégedettséget érez, amelyet mással, mint degenerációval megmagyarázni nem lehet.

Hitünk szerint azonban más kérdés az, hogy Rostand miért választotta éppen ezt a tárgyat, más kérdés ismét az, hogy minek köszönheti a darabja a maga páratlan sikerét.

Az bizonyos, hogy a romantika Rostand munkáiban mindig jobban és jobban lép az előtérbe. A „Regényesekben" még küzdött magával. Még maga sem tudta, hogy a romantikus iskola régi szertárát lehet tovább is úgy használni, hogy a nevetséges mindig elkerülve legyen. Még maga sem bízott abban, hogy csengő versek, szokatlan hatalmas szenvedélyek, nagy szavak és nagy mozdulatok le tudják bilincselni azt a közönséget, amelynek a Dumas-iskola esztendők óta teljesen modern kérdéseket tálalt föl színművek formájában. Amikor a „Regényesek" kalandor banditavezérét megalkotta, ak zeneszó mellett rendez szöktetéseket, még önmagát szcenizálta. De Rostand alaptermészete győzött mindazon, ami a „Regényesek"-ben még komikus, a Cyranoban már a heroizmus zománca ragyog. És a költő még itt sem tudott megállani: a „Napkeleti királykisasszony", amelyet tavaly láttunk, romantikája már többé nem vidám, nem egészségesen nyers, mint Cyranoban, a középkor aszkezise a maga fájdalmasan édes rezignációjával hatalmába keríti a trubadurok lelkét.

Nem hinnők, hogy Rostandot ravasz, üzleti számítás vezette mindig mélyebben ebbe a világba, amely tulajdonképpen olyan nagyon távol van tőlünk. Nem az a tudat lebegett előtte, bogy a modern ember lelke szomjuhozza a romantikát és hogy jövedelmező lesz számára ezt a vágyat irodalmilag is kielégíteni. Amit írt, abban csak teheiségének parancsoló követeléseit teljesítette és éppen ezért tudott hatni a közönségre is.

Mert nincs igazuk azoknak, akik a Cyrano sikerében a közönség romantikus hajlamaira következtetnek. Hányan próbáltak már ezekre a hajlamokra építeni és buktak bele csúfosan ebbe a vállalkozásba. Hányan ágyuztattak és harangoztattak a színpadon, hányan ismerték a holdfény és lantpengetés apró fortélyait — anélkül, hogy bárkit is megindítottak volna. És különben ugyanaz a közönség, amely Cyranonak tapsol, az „Éjjeli Menedékhely"-ért és Ibsen „Kisértet"-éért is lelkesedik. A Cyrano azért tetszett és azért tetszik, mert jó darab — azaz igazság. Felépítése, cselekménye, jellemei megkapók, érdekesek, mulatságosak és a közönség egyebet nem kiván.

Fölösleges volna a darab meséjét hosszasan elmondani, a könyv Ábrányi Emil kitünő, néhol szinte csodálatosan szép fordításában úgyis közkézen forgott. Ennek a fordításnak költői szépségei az előadás alatt különben minden helyen érvényesültek.

Az előadásról magáról csak a legőszintébb dicséret hangján emlékezhetünk meg. A rendezés mintaszerü volt. A negyedik felvonás végén egy olyan csatajelenetet láttunk, amilyenhez színpadon nem vagyunk hozzászokva. A gascogni hadak tábora, az első fölvonás színházi jelenete bonyolult összjátékot kiván, ámde még akkor is, amikor a színpadon közel százan voltak, minden természetesen hatott.

Cyranot Pethes játszotta és talán sohasem láttuk még olyan tisztán, hogy a Nemzeti Színház mit bír ebben a művészében. Fölényes intelligenciája szinte meglepett. Nem azzal a buzgalommal dolgozta ki szerepét, amely mozaikszerüen egyik vonást a másik mellé rakja, hanem egy egységes és ami már több, egy saját maga által elgondolt Cyranot játszott. Voltak mozzanatai, amelyeket Coquelinnél sem láttunk. A nagy tragikus irónia, amely Cyrano alakját olyan rokonszenvessé teszi, egy pillanatig sem szorult a háttérbe, elejétől végig hős és költő volt.

A többi szereplő között Iványit és Rózsahegyit kell különösen kiemelnünk, a többiek is mind jól, mondhatjuk nagyon jól játszottak.

P.

16

Ernst Múzeum aukcioi (1929) K.
43.7.

Harris F. (Herring nyomán.) XIX. sz. (Jh.).

201. RÓKAVADÁSZAT (Fuchsjagd).
2 drb szines litografia (2 farb. Lithographien). 68×100 cm.

Háry Gyula (Julius), szül. (geb.) 1864.

202. KELENFÖLD (Ansicht von Kelenföld). Jelezve lent jobbra (Bezeichnet rechts unten). Kelenföld. Háry Gy., 1926.
Fa (Holz). 15×18 cm.

Heemskerk, Maertin van, (1498—1574) nyomán (nach).

203. KILENC RÉZKARC, ótestamentumi jelenetekkel (Neun Radierungen mit alttestamentlichen Darstellungen).

Heer, Guilliam de XVII. sz. II. fele (II. Helfte XVII. Jh.).

204. A KOCSMA ELŐTT (Vor der Schänke).
Rézkarc (Radierung). 45×42 cm.

Helst, Lodewych van der, (1642—1682).

205. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis). Jelezve (Bez.): L. van der Helst 1673.
Fa (Holz). 16×13 cm.

Herbsthoffer, Karl, (1822—1876).

206. PRIAMOS HALÁLA (Der Tod des Priamos). Jelezve (Bezeichnet): K. Herbsthoffer 1841.
Vászon (Leinwand). 77×101 cm.

Herrer Cézár (Caesar), szül. (geb.) 1868.

207. VELENCEI RÉSZLET (Ansicht aus Venedig). Jelezve (Bezeichnet): C. Herrer, Venezia.
Fa (Holz). 16×23 cm.

Herrer Cézár (Caesar), szül. (geb.) 1868.

208. VARRÓ LEÁNY (Nähendes Mädchen). Jelezve (Bezeichnet): C. Herrer, 1900.
Fa (Holz). 14×19 cm.

Herrmann G., XIX. sz. (Jh.).

209. TÁJ ŐZEKKEL (Landschaft mit Rehen). Jelezve (Bezeichnet): G. Herrmann.
Vászon (Leinwand). 67×50 cm.

Hollandi mester, 1650 k. (Holländ. Meister um 1650).

210. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis).
Vászon (Leinwand). 76×63 cm. Illusztr. XIV. tábl.

Hollandi festő, 1675 körül. (Holländisch, um 1675.)

211. A CSATORNA PARTJÁN (Am Kanal). A Kilényi-gyüjteményből (Aus der Slg. Kilényi.)
Vászon (Leinwand). 44×59 cm.

Hollandi festő, XVII. sz. (Holländisch, XVII. Jh.).

212. FÉRFI ARCKÉP (Männl. Bildnis).
Rézre (auf Kupfer). 7·2×6·2 cm.

Hollandi festő, XVII. sz. vége. (Holländisch, Ende XVII. Jh.)

213. ÖNARCKÉP, TIZIAN DANAEJÉVAL KEZÉBEN (Selbstbildnis, m. Tizians Danae in der Hand).
Vászon (Leinwand). 71×61 cm.

Hollandi festő (Holländisch). XVIII. sz. (Jh.)

214. HAVAS TÁJ, BÁSTYÁVAL (Winterlandschaft, mit Bastei). Lent balra jelzés (Bezeichnet unten links): „J. Molinaer".
Vászon (Leinwand). 56×40 cm.

Holland-északnémet festő, XVIII. sz. (Holländisch-Norddeutsch, XVIII. Jh.)

215. KÉT CSENDÉLETKÉP (Zwei Stilleben).
Vászon (Leinwand). Mindegyik (jedes) 94×128 cm.

Hollósy Simon, (1857—1919).

216. FOLYÓPARTI TÁJ (Flusslandschaft). Jelezve (Bezeichnet): 1916, Hollósy.
Vászon (Leinwand). 100×100 cm.

Hollósy Simon, (1857—1919).

217. JELENET „AZ APOSTOL"-BÓL (Scene aus Petőfis „Apostol"). Jelezve (Bezeichnet): Hollósy, S., 1903.
Vászon (Leinwand). 58×79 cm.

Hollósy Simon, (1857—1919).

218. A TANYA (Bauernhof). Jelezve (Bezeichnet): Hollósy.
Vászon (Leinwand). 81×100 cm. Illusztr. XXIV. tábl.

Holmstedt F., XIX. sz. (Jh.).

219. HEGYI TÓ (Gebirgssee). Jelezve (Bezeichnet): F. Holmstedt.
Vászon (Leinwand). 75×100 cm.

Holmstedt F., XIX. sz. (Jh.)

220. ALKONYAT A FJORDBAN (Sonnenuntergang im Fjord). Jelezve (Bezeichnet): F. Holmstedt.
Vászon (Leinwand). 75×100 cm.

Honthorst, Gerrit, (1590—1656).

221. ZENÉLŐ TÁRSASÁG (Musizirende Gesellschaft) Prof. Wilh; Suida bizonylatával (mit Expertise von).
Vászon (Leinwand). 134×170 cm. Illusztr. VII. tábl.

Hoppner, John, 1758—1810 után (Nach).

222. MRS. BENWELL ARCKÉPE (Bildnis der).
Mezzotinto (Schabkunst). 30×22 cm.

Horváth G., XIX—XX. sz. (Jh.).

223. ŐSZ (Herbst). Jelezve (Bezeichnet): Horváth.
Vászon (Leinwand). 81×97 cm.

Horváth G., XX. sz. (Jh).

224. JUHOK AZ ISTÁLLÓBAN (Schafe im Stall). Jelezve (Bezeichnet): Horváth G.
Vászon (Leinwand). 58×79 cm.

Hoye, Nikolas van, (1626—1700).

225. A TÉL, J. Bassano után (Teniers Theatrum Pictoricumából), (Der Winter, nach J. Bassano, aus Teniers Th. Pict).
Rézmetszet (Kupferstich). 21×30 cm.

H. S. monogrammista, XVI. sz. (Jh.).

226. HERAKLES ÉS HEBE.
Rézmetszet (Kupferstich). 18×13 cm.

Huchtenburg, Jan van, (1646—1733).

227. SAVOYAI JENŐ HÁROM CSATÁJA (Drei Schlachten des Eugen v. Savoyen).
3 db rézkarc (3 Radierungen). 50×65 cm.

Huysum, Jan van, (1682—1749).

228. VIRÁGCSENDÉLET (Blumenstilleben).
Vászon (Leinwand). 182×111 cm.

Hyre, Laurent de la, (1606—1656) iránya (Richtung des).

229. AZ ÖREG TÓBIÁS MEGGYÓGYITÁSA (Heilung d. alten Tobias).
Vászon (Leinwand). 86×72 cm.

Illés, XIX—XX. sz. (Jh.).

230. VIRÁGOK ÉS GYÜMÖLCS (Blumen und Obst). Jelezve (Bezeichnet): Illés.
Vászon (Leinwand). 74×100 cm.

Innocent Ferenc (Franz), szül. (geb.) 1859.

231. A FESTŐNŐ (Die Malerin). Jelezve (Bezeichnet): Innocent.
Vászon (Leinwand). 125×85 cm.

Iványi Grünwald Béla, szül. (geb.) 1867.

232. JUPITER ÉS JÓ.
Pasztell. 62×49 cm.

Iványi Grünwald Béla, szül. (geb.) 1867.

233. FELHŐS IDŐ (Wolkiges Wetter). Jelezve (Bezeichnet): Iványi Grünwald Béla.
Fa (Holz). 49×100 cm.

Jakobey, Károly, (1825—1891).

234. MADONNA. Jelezve (Bezeichnet): Jakobey, 1867.
Vászon (Leinwand). 72×59 cm.

Jakobey Károly, (1825—1891).

235. I. RÁKÓCZY GYÖRGY ÉS FELESÉGE LORÁNTFFY ZSUZSÁNNA ARCKÉPEI (Bildnisse von Georg Rákóczy I. und seiner Frau Susanna Lorántffy). Mindkettő jelezve (Beide bezeichnet): Jakobey Károly, 1861.
2 db (2 St.) Vászon (Leinwand). 35×47 cm., ovális.

Jakobey Károly, (1825—1891).

236. II. RÁKÓCZI FERENC ÉS FELESÉGE ARCKÉPEI (Bildnisse von Franz Rákóczi II. und seiner Frau). Mindkettő jelezve (Beide bezeichnet): Jakobey Károly, Pest, 1861.
3 db (2 St.) Vászon (Leinwand). 35×27 cm., óvális.

Jankó János (Johann), (1833—1896).

237. LÓVÁSÁRLÁS (Pferdekauf).
Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 19×33 cm.

Jankó János (Johann), (1833—1896).

238. NÉPIES JELENET (Volksszene).
Illusztráció Ceruzarajz (Bleistiftzeichnung). 25.5×40 cm.

Janssens, Abraham, (1675—1632).

239. BÜNBÁNÓ MAGDOLNA (Büssende Magdalena). Dr. Binder bizonylatával (mit Expertise von Dr. Binder).
Fa (Holz). 102×72 cm. Illusztr. IX. tábl.

Jordaens, Jacob, (1593—1678) műhelye (Werkstatt des).

240. BACCHANALIA.
Vászon (Leinwand). 89×105 cm.

Kacziány Ödön (Edmund), szül. (geb.) 1852.

241. TÜZVÉSZ (Feuerbrunst). Jelezve (Bezeichnet): Kacziány Ö.
Karton. 16×20 cm.

Kacziány Ödön (Edmund), szül. (geb.) 1852.

242. A PIPÁZÓ (Der Rauchende).
Vászon (Leinwand). 32×26 cm.

Kaiser, Eduard, (1821—1895).

243. ERZSÉBET KIRÁLYNÉ ARCKÉPE 1854-BŐL (Bildnis der Königin und Kaiserin Elisabeth, aus d. J. 1854).
Szines litográfia (Farbige Lithographie). 53×42 cm.

Kalivoda Kata, szül. (geb.) 1883.

244. IMÁDKOZÓ KISLEÁNY (Betendes Mädchen). Jelezve (Bezeichnet): K. K.
Vászon (Leinwand). 67×48 cm.

Kálmán Péter, szül. (geb.) 1877.

245. A GYÜMÖLCSÖSBEN (Im Obstgarten). Jelezve (Bezeichnet): Kálmán, 910.
Vászon (Leinwand).

Kardos Gyula (Julius), (1857—1908).

246. KRISZTUS A FARIZEUSOK KÖZÖTT (Christus unter den Farisäern). Jelezve (Bezeichnet): Kardos, 1888.
Vászon (Leinwand). 114×106 cm.

Kaufmann, Adolf, szül. (geb.) 1848.

247. ERDEI TÓ (Waldteich). Jelezve (Bezeichnet): A. Kaufmann.
Vászon (Leinwand). 45×58 cm.

Kaufmann, Angelica, (1741—1807) után (Nach).

248. „ELOISA".
Szines rézmetszet (Farbiger Kupferstich). 37×28 cm.

Kéméndy Jenő (Eugen). (1860—1925).

249. A LEGUJABB DIVAT (Die letzte Mode). Jelezve (Bezeichnet): Kéméndy Jenő 1889. München.
Fa (Holz) 12×9½ cm.

Kézdi Kovács László (Ladislaus), szül. (geb.) 1864.

250. MOCSARAS TÁJ (Sumpfige Landschaft). Jelezve (Bezeichnet): Kézdi-Kovács L.
Vászon (Leinwand). 123×184 cm.

Kilian, Lucas, (1579—1637).

251. A SZERENCSE, Rottenhammer után (Das Glück, nach Rottenhammer).
Rézmetszet (Kupferstich). 39×31 cm.

Kilian, Wolfgang, (1581—1662).

252. JANUS.
Rézmetszet (Kupferstich). 43×56 cm.

King, James, XIX. sz. (Jh.).

253. BACCHIKUS TÁNC, Magrath után (Bacchischer Tanz, nach Magrath).
Rézkarc (Radierung). 49×91 cm.

Klauber, Catharina, XVIII. sz.

254. ALLEGÓRIA NAGY KONSTANTIN GYŐZELMÉRŐL (Allegorie auf den Sieg Konstantins).
Rézmetszet (Kupferstich). 45×65 cm.

Klauber, Catharina, XVIII. sz. (Jh.).

255. DÁVID TÁNCA (Der Tanz Davids).
Rézmetszet (Kupferstich). 44×61 cm.

Klauber, Catharina, XVIII. sz. (Jh.).

256. MÁRIA ELJEGYZÉSE (Verlobung der Maria).
Rézmetszet (Kupferstich). 70×50 cm.

Klimt, Gustav, (1862—1918).

257. A HALÁL (Der Tod).
Aquarell, fára (auf Holz). 31×14 cm.

Kochanowski, Roman, szül. (geb.) 1856.

258. ŐSZI TÁJ (Herbstlandschaft). Jelezve (Bezeichnet): R. Kochanowski, 1902.
Karton. 24×43 cm.

Koszkol Jenő (Eugen), szül. (geb.) 1868.

259. INTERIEUR. Jelezve (Bezeichnet): Koszkol Jenő, Szentgotthard.
Vizfestmény (Aquarell). 27×12 cm.

Kövér Gyula (Julius), szül. (geb.) 1883.

260. GRANADAI RÉSZLET (Strasse in Granada). Jelezve (Bezeichnet): Kövér Gyula, Granada 08.
Vászon (Leinwand). 80×100 cm.

Kriehuber, Joseph, (1801—1876).

261. JEGYESPÁR ARCKÉPE (Bildnis eines Brautpares). 1843.
Szines litográfia (Farbige Lithographie). 30×25 cm.

Kunwald Cézár (Caesar), szül. (geb.) 1870.

262. NŐI AKT (Frauenakt). Jelezve (Bezeichnet): Kunwald, 1927.
Vászon (Leinwand). 65×81 cm.

Kupetzky János (Johann), (1667—1740).

263. EGY FESTŐ ARCKÉPE (Bildnis eines Malers).
Vászon (Leinwand). 93×76 cm. Illusztr. XXVI. tábl.

Lampi, Giovanni Battista, (1751—1830).

264. ALVÓ LÁNY (Schlafendes Mädchen). Jelezve (Bezeichnet): J. B. Lampi f.
Vászon (Leinwand). 48×59 cm.

Lancret (?) után (Nach), XVIII. század (Jahrhundert).

265. ZENÉLŐ TÁRSASÁG (Musizierende Gesellschaft).
Rézkarc (Radierung). 12×10 cm. Ovális.

Leeuw (Leu), Thomas de, XVI—XVII. század (Jahrhundert).

266. EGY LOTHARINGIAI HERCEGNŐ ARCKÉPE (Bildnis einer Prinzessin von Lothringen).
Rézmetszet (Kupferstich). 18×12 cm.

Lenbach, Franz von, (1836—1904).

267. ARCKÉPVÁZLAT. Állitólag önarckép 1865-ből. (Bildnisskizze. Angeblich Selbstbildnis a. d. Jahre 1865.) Jelezve (Bezeichnet): F. Lenbach.
Karton. 51×38 cm.

Lengyel Rheinfuss E., XIX. sz. (Jh.).

268. HUSZÁROK (Husaren). Jelezve (Bezeichnet): Lengyel Reinfuss E.
Fa (Holz). 24×17 cm.

Lengyel Rheinfuss E., XIX. sz. (Jh.).

269. HUSZÁROK (Husaren). Jelezve (Bezeichnet).
Fa (Holz). 22×32 cm.

Lengyel Rheinfuss E., XIX. sz. (Jh.).

270. PARASZTSZEKÉR (Bauernwagen). Jelezve (Bezeichnet).
Vászon (Leinwand). 36×49 cm.

Lieder Frigyes (Fritz), (1780—1859).

271. FIATAL LÁNY ARCKÉPE (Bildnis eines jungen Mädchens). Jelezve (Bezeichnet): Lieder.
Miniatür. 8 cm. átmérő (Durchm.).

Lipparini, Ludovico, (1800—1856).

272. ÁBEL SIRATÁSA (Beweinung Abels).
Vászon (Leinwand). 158×126 cm.

Lippi, Lorenzo, (1606—1664).

273. KERESZTELŐ JÁNOS (Johannes d. Täufer).
Vászon (Leinwand). 73×59 cm. Illusztr. XV. tábl.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

274. VÉNUSZ (Venus). Jelezve (Bezeichnet): Lotz K. A hátoldalon akttanulmányok (Auf der Rückseite Aktstudien).
Fa (Holz). 77×59 cm. Illusztr. XXIV. tábl.

Lotz Károly (Karl), (1832—1904).

275. DRAPÉRIATANULMÁNY (Draperiestudie).
Vörös irón (Rötel). 30×10 cm.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

276. NŐI AKT (Weibl. Akt). Jelezve (Bezeichnet): Lotz K.
Vászon (Leinwand). 76×25 cm.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

277. NŐI AKTTANULMÁNY (Weibl. Aktstudie). Jelezve (Bezeichnet): Lotz K.
Fa (Holz). 77×25 cm.

Lotz Károly (Karl), (1833—1904).

278. NŐ TÜKÖRREL (Frau mit Spiegel). Jelezve (Bezeichnet): Lotz.
Aquarell. 17×7 cm.

Löffler, Karl, XIX. sz. (Jh.).

279. A MEGTÁMADOTT LÓ (Pferd, von Wölfen überfallen). Jelezve (Bezeichnet): K. L.
Vászon (Leinwand). 73×100 cm.

Löffler, Karl, XIX. sz. (Jh.).

280. ESTI TÁJ TEHENEKKEL (Abendlandschaft mit Kühen).
Vászon (Leinwand). 73×100 cm.

Luison és (und) **Regona,** XVIII. sz. (Jh.).

281. NÉGY MITOLÓGIAI TÉMÁJU RÉZMETSZET (Vier Kupferstiche mytologischen Inhaltes)
47×58 cm.

Luynes, Jean Baptiste d'Albert de, XVIII. sz. (Jh).

282. MADAME DE VERNE ARCKÉPE (Bildnis der).
Vászon (Leinwand). 83×47 cm., ovális.

Maestro di S. Miniato (A S. Miniatói mester). XV. sz. (Jh.).

283. MADONNA. (A mester Filippo Lippi legszükebb tanitványi köréhez tartozik. A szerző megnevezés Berensontól származik. Der Meister gehört zum engsten Schülerkreis des Filippo Lippi. Die Malerbenennung stammt von Berenson.)
Fa (Holz). Tempera. 68×49 cm. Illusztr. I. tábl.

Magyar (erdélyi) festő. XVIII. sz. (Jh.). (Ungarischer Maler aus Siebenbürgen?).

284. ÖNARCKÉP (Selbstbildnis). Északolasz hatás alatt. (Unter oberitalienischen Einfluss)
Vászon (Leinwand). 82×63 cm.

Magyar festő, XVIII. sz. (Ungarisch, XVIII. Jh.).

285. BÜNBÁNÓ MAGDOLNA, orgonaszárny (Büssende Magdalena, Orgelflügel).
Fa (Holz). 117×58 cm.

Magyar festő, XIX. sz. első fele. (Ungarisch, I. Helfte XIX. Jh.).

286. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis).
Vászon (Leinwand). 63×50 cm.

Magyar festő, 1860 k., (Ungarisch, um).

287. FÉRFIARCKÉP (Männl. Bildnis).
Vászon (Leinwand). 42×35 cm.

Magyar festő, XIX. sz. (Ungarisch, XIX. Jh.)

288. EGY EZREDES ARCKÉPE (Bildnis eines Colonels).
Vászon (Leinwand). 63×50 cm.

Magyar (nagybányai) festő, XIX. sz. (Jh.).

289. TÁJKÉP (Landschaft).
Vászon (Leinwand). 51×83 cm.

Magyar festő, XIX. sz. (Ungarisch, XIX. Jh.).

290. NŐI ARCKÉP (Damenbildnis). Jelezve (Bezeichnet): B.
Vászon (Leinwand). 24×20 cm.

Magyar grafikus, XIX. sz. (Ungarischer Graphiker, XIX. Jh.).

291. A SEBESÜLT TISZT (Der verwundete Offizier).
Litográfia. 33×44 cm.

Magyar-Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.) 1859.

292. VÖRÖSRUHÁS LÁNY KORSÓVAL (Mädchen mit Krug).
Vászon (Leinwand). 75×50 cm.

Magyar-Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.) 1859.

293. DOMBOS TÁJ (Hügellandschaft). Jelezve (Bezeichnet): Magyar Mannheimer 901.
Vászon (Leinwand). 96×130 cm.

Magyar-Mannheimer Gusztáv, szül. (geb.) 1859.

294. AKT A SZABADBAN (Akt im Freien). Jelezve (Bezeichnet): Magyar Mannheimer.
Fa (Holz). 32×25 cm., ovális.

Maratta, Carlo, (1625—1713) után régi másolat (alte Kopie nach).

295. MADONNA. Részlet a római S. Marco „Három Királyok"-képéből. (Ausschnitt aus dem Anbetungsbild in S. Marco von Rom).
Vászon (Leinwand). 58×44 cm.

Margitay Tihamér, (1859—1922).

296. A GAVALLÉR (Der Kavalier).
Fa (Holz). 22×17 cm.

Mariage, (XVIII—XIX. sz.), Charpentier után (Nach).

297. AZ ELSŐ HAJÓS (Der erste Schiffahrer).
Szines rézmetszet (Farbiger Kupferstich). 44×53 cm.

Markó András (Andreas) (1831—1895).

298. SZIKLÁS HEGYVIDÉK OLASZORSZÁGBAN (Felsengebirge in Italien). Jelezve (Bezeichnet): Markó, 1866.
Vászon (Leinwand). 37×53 cm.

Markó Károly, id. (Karl d. Á.), (1790—1860).

299. A HALÁSZ (Der Fischer). Jelezve (Bezeichnet): C. Markó pinxit, 1841.
Vászon (Leinwand). 46×59 cm. Illusztr. XVIII. tábl.

Markó Károly id., (Karl d. Á.), (1790—1860).

300. DIANA ÉS AKTAEON. Jelezve (Bezeichnet): C. Markó p., 1857.
Karton. 42×53 cm. Illusztr. XVII. tábl.

Marks, XVIII—XIX. század (Jahrhundert). Fragonard után (Nach).

301. SZEMBEKÖTŐSDI (Blinde Kuh).
Rézkarc (Radierung). 29×21 cm.

Gy. Illés.

Szobász. Docens a Magyar Iparművészeti Főiskolán.

International Directory of Arts. 8th Ed. 1965/1966. I. /Ed. H. Rauschenbusch/, Berlin, é.n. Deutsche Zentraldruckerei AG. 1004 l., ill., 522. l.

MDK

Illés, festö
XIX-XX sz.

Virágok és gyümölcs. Jel.:Illés Vászon.

Ernst Múz. gyüjteményei. 43.sz. 1929.Bp. 21.o. Kat.

Illés pater

festő 1455

l.

Gerecze-rajztár

293-h.

ra:

n Alföldön

garaitól megvilágított sík vidék
üde rét a hol egy gulyás" orzi a reábi-
nek zöméttől, három, jobbról
balról
adt el. Az égbolt felhőzött. Fel-

hG."

7: 17-9 fm.
Táseftől 1900: XII. 29-én (699/900).—
hettetett 1900. XII. 29-én a 458 sz. nyra.

00.

Illés pap (pater elias)

Készítette a huszti ref. templom falfestményeit. E templomon lévő feliratot Czobor Béla úgy olvassa: fecit. pater. elias. arci par(ochus) h(ustiensis) anno d(omini 1455.

Arch. Ert. 1888. 447 lap, hol a falfestmények tovebben le vannak írva.

Illés

a Szolnoki Művésztelep művészei első tárlatukat 1903 nyarán rendeztek meg a művésztelepen, ahol művei szerepeltek.

Kaposvári Gyula: Lyka Károly írásai a Szolnoki Művésztelepről.

Várkunság, 1970. 4, 180. old.

Illés

festő"

v a szolnoki műréntelep tagja.

Kaposvári: Lyka K. vásai 180.

Jászkúnság 1970. 4.

MDL

Illés Aladár, Edvi

l.: Edvi Illés Aladár

Ország-Világ, Bp. 1958. április 30. 9. l.

Illés Aladár, festőművész

„Magyar festők Bánátban". Ezzel a címmel rendezett kiállítást a Zrenjanini Múzeum, amelyen az elmúlt 50 évben Becskereken, a mai Zrenjaninban megfordult festők munkáit állították ki. Szerepel a kiállításon Illés Aladár, Pathó Károly, Barabás Miklós és más művészek művei.

Hid, 1980. jan.

ILLÉS Anna

ld. Uj hrás, 1991. 8. borító

egyszer egy-egy műhöz is

Az alábbiakban két i
fontos szerepet játszottak
a modern szociológiai és
ben; otthont adva a mod
olyan elfeledett írásuknak

A Nő című 1914 januá
nyira magáról a lapról,
mer Rózáról kell néhány
politikai pályára lépett,
úttörőinek. Már 1897-b
ságát követelő mozgalmá
Egyesületének az elnöke
alapra helyezte. Az újjá-
1907-től már A *Nő és*
kiadott. Hét évvel később
a kiadása látszott célszer
a szépirodalomnak is; s
sága révén válik a korá
új címe — 1914. január

d a dolgot és mi meg-
g biztosítani."

tlert birodalmi kancel-
parlament képviselői-
lsöprő győzelmével és
vemberben a két mun-
be tudtak volna még
n már ennek minden
összehasonlítását lásd
lalain.]

Illés Aladár

d.

Közlegényiratok

179. l.

OLVASD EL ÉS ADD TOVÁBB!

Loholsz, futsz új javak után...

Loholsz, futsz új javak után, kifúj a szél, megázol,
És a meglévő holmidra vajjon, miért nem vigyázol?
Még törekvő emberek is sokszor sárba ragadnak,
Hogy ha ezer dolgod is van, szakíts időt magadnak!
Biztosításod van már rég (jobbat nem is tehetnél),
De manapság **e kis pénzért** mondd, hogy mit is vehetnél?
Ezt az ügyet nem is lehet más oldalról szemelni.
Az értéket nagy sietve jó lesz ma felemelni!!

"Pátria" r.-t. Budapest — 485418

E.Illés Aladár festőművész. MDK.

A Mücsarnok tavaszi tárlatán szereplő egyik képét a király megvásárolata

Uj Idők, 1897. III. 23.,sz. 5o6. l.

ILLÉS Árpád

NAGY Gáspár: Az Andromédán túl és a Ság hegyen innen : Emlékezés Illés Árpádra. = Uj Magyarország, I.évf. 8.sz. 1991. május 6. 11.p. ill.

Elhangzott Illés Árpád emlékkiállításának megnyitóján, 1991. április 30-án a Szombathelyi Képtárban.

historians of netherlandish art
23 S. Adelaide Ave., Highland Park, NJ 08904

FIRST, F
a

Susan Urbach
Törökvesz ut 128
Budapest 1025
Hungary

rával..."

Almottó: *„Ennyit tudok. De ezt mindig."*
ismeretlen labdarúgó sóhaja

SEX AND BOOKS AND ROCK 'N' ROLL Ez szakadt ki Gyuri János angolszász költőből jó tíz évvel ezelőtt. Vagy legalábbis valami hasonló, egyre ócskább a memóriám. Most a három közül az elsővel nem igazán foglalkoznék, úgyis olyan erotikusan túlfűtött az utóbbi időben a városban az atmoszféra. Csak tudnám mitől. Énnekem azt mondták, a szexuális forradalomnak annyi, mert megcsömörlött az élvhajhász északi civilizáció és különben is becseszett az édsz. Szóval nem tudom, szerintem ilyen ügyekben nem árt egy kis óvatosság, mert ha túlságosan előrenyomulunk, akhogy ilyen pocsék zenekara tán még sosem volt, én ennek ellenére azt gondolom, hogy ez is van olyan jelentős esemény, mint a pápalátogatás. (És mennyivel kevesebbe lesz az adófizetőknek!)

Június 20-án a Hungária körúti MTK-pályán lép fel az angol progresszív rock veterán zenekara, a **Yes**. Mint rendes veteránokhoz illik, összetrombitálták a régi harcostársakat, ezért összesen nyolcan lesznek a színpadon. Négy egykori tag még így is otthon marad...

23-án ismét az MTK-pálya a színhely, egy másik vén trotty, **Paul Simon** a sztár.

24-én a kortárs jazz vezéregyénisége, **Pat Metheny** játszik zenekarával a Budapest Sportcsarnokban.

27-én a népszerű francia erototevékenységet." (Azon kívül ez a teljes kínálat legalacsonyabb árú darabja – de nem ezért érdemes megvenni.)

A legizgalmasabb országos napilap főszerkesztője vaskos novellavágatással jelentkezik. „Bár Albert Gábor már betöltötte hatvanadik életévét, pályája most látszik felívelni. Korábbi mellőzöttségének okai megszűntek, nevét mind többen ismerik." Például én is. A kötet címe *Sárkány és oktaéder*.

Egy másik szuper lap hasábjain publikálta *Az elefántcsont-toronyból* című sorozatát két éven át a mai magyar irodalom „égő fáklya és dzsidá"-ja (pardon), **Esterházy Péter**. Az inkriminált folyóirat (melynek nevét ehelyt nem kívánnám reklámozni) rendszeres megvásárlá*Szerelem és számüzetés* – önéletrajzi trilógia.

És ha már a visszaemlékezéseknél tartunk: megjelenik **Márai Sándor** (csak nem egy emigráns?) memoárja, a *Föld, föld!* is.

Fodor András 1947–50-es naplója, az Eötvös Kollégium felszámolásának hiteles története *A Kollégium* címen lát napvilágot.

Lapunk két oszlopának, Bozóki Andrásnak és Sükösd Miklósnak szerkesztésében jelenik meg az **Anarchizmus** elméletének legfontosabb írásait bemutató szöveggyűjtemény a Századvég Modern ideológiák sorozatában.

Ancsel Éva megejtő sorozata, a *Bekezdések az emberről* ezúttal gyűjteményes változatban kerül az olvasók elé. Az eddigi két kötet teligényt megkülönböztetett érdeklődésre. Forduljatok bizalommal az igényes kiállítású és informatív katalógushoz, melynek szövegéből (szégyen a futás, de hasznos) magam is bőségesen idéztem.

Ha továbbra is itt csücsül még a fejünk felett ez az összeurópai csőfelhő, akkor hát zárkózzunk be kis szobánkba és műveljük agyi kertjeinket. Ha kisüt a nap: irány a vízpart! De sose feledjük, hogy semmi nem tesz olyan mély benyomást az ellenkező nemű napozókra, mint egy jól kiválasztott, kellően vaskos és komoly külsejű könyv a gumimatrac végiben. Kellemes nyarat és jó szórakozást kíván:

Lépesmézy Ottokár
nyug. m. kir. ad. besz. vgrhjt.

NARANCSGALÉRIA

A RAJZOLÓ NŐ

Illés Anna 1960. január 26-án született. Vízöntő, mint Colette, Psyché vagy Vanessa Redgrave. Önfejű, tehetséges és nagyon komolyan veszi a kártyajátékok szabályait.
Sokat alszik. Állítása szerint hajnalban fölriad, és órákat tölt ébren. Amúgy elnéző az egészségesekkel szemben, csak ilyenkor gyűlöli őket. Pár órás szorongás után megérdemelten alszik délig.
Ha fölébred, néha rajzol. Nem sokat, csak úgy, ha eszébe jut, és ha van hol, és van miért. Rajzai a hajnali szorongás utáni álmok, a félelem emlékei, szétfoszló nyomai egy-egy tragédiának.
Illés Anna – tökös pályatársaival ellentétben – nem lihegi túl a dolgokat. Inkább tűhegyesre feni magát és vár. Tudja, hogy a rajz nem veszélyes fegyver, inkább emlékezés, vagy csak egyszerű reakció a világra, mint az éhség vagy a szeretet.

Pálos Miklós

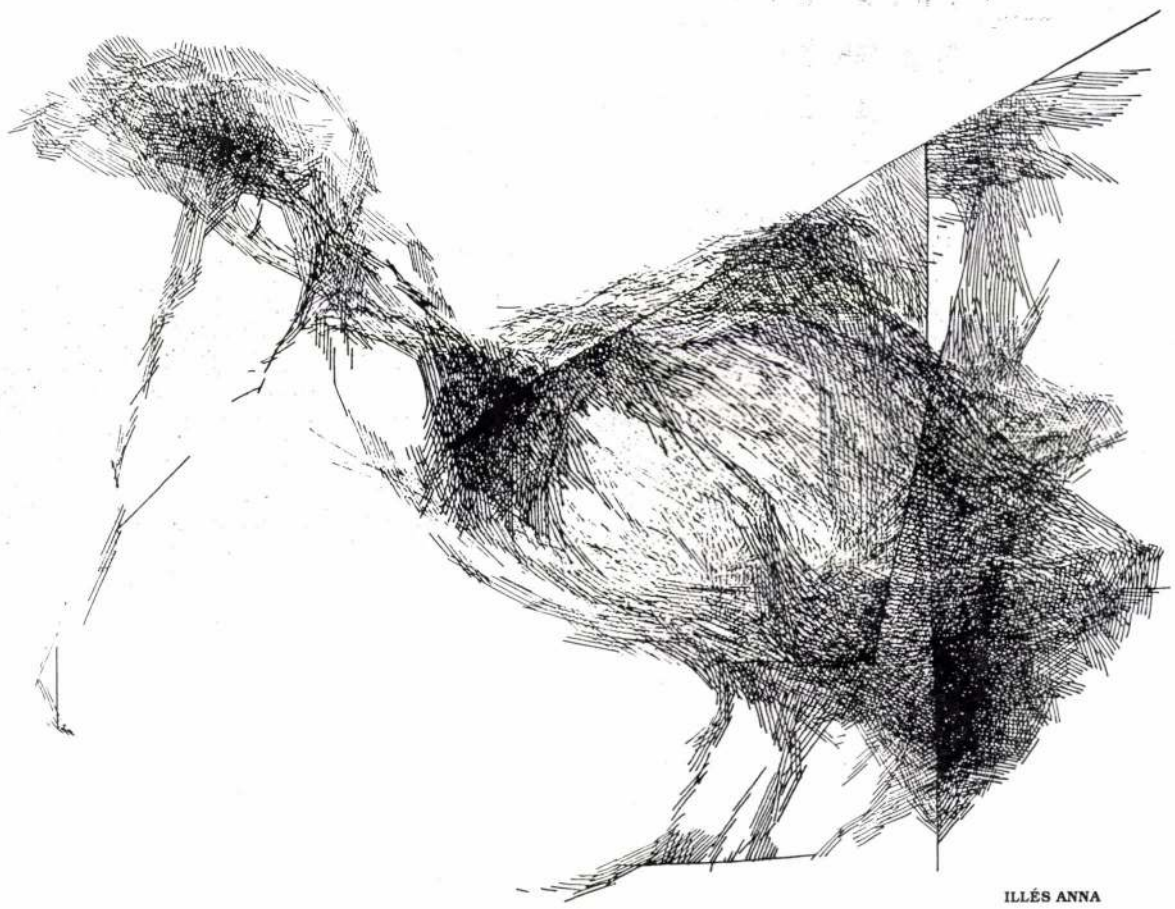

ILLÉS ANNA

jele. És most június 10-én együtt lépnek fel a Pecsában... Hát ez most az **esemény**, vagy ha úgy tetszik, az a két-három óra, ameddig feltehetően „feledékenyek" leszünk.

2. Amúgy is. Mennyi egybeesés! Emlékszem egy Rollins-interjúra, Einstürzende koncertszalagokat gyűjtött akkoriban. Rollins és Blixa, két költő, két énekes. Nick Cave és Nietzsche rajongói, épp túl a harmincon. Az indulásuk – tíz évvel korábban. Blixa mint az összedűlő Berlin, a proto-hardcore Rollins pedig az égő Los Angeles szinonimája. Ugyan nemrégiben azt nyilatkozta, a vadsága már nem

PERIFÉRIA·KÖZEL

ÁPOLÓ

Az ÁPOLÓK nem éppen ma kezdte az ismerkedést a
igazán most kezdenek megszilárdulni a hömpölygő árb
ez az egyre burjánzó független kazettaterjesztőknek is.
landó vendégek.

1982-ben néhány Miskolc és -környéki ember hívta
kat. Míg a KONTROLL CSOPORT, vagy a BIZOTTSÁG
húzott át az underground rock színterén, az Ápolók sz
mindmáig megalkuvás nélkül dolgozik. Kezdetben is er
mentes kifejezési formákkal kísérleteztek, de zenéjük
egyedivé és ütőképessé. Az Ápolók valójában nem cs
nem abszurd színház is, ahol több ember lépett velük
verük a humor.

85-ben Bódy Music-clipjében készült velük audio-
ami sajnos azóta is stúlyesztőben van. Ezután rövid
zett, és új tagokkal kiegészülve kicsit változott a konc
résünk után a szövegeink horrorisztikusabbak és mis
tek."

Zenéjük hihetetlenül sokrétű. Megtalálható benne
HEART 'szétrobbantott' muzsikája, a Neue Deutsche
punk hangzása, a SHOCKABILLY/EUGENE CHADBO
sége és a totális etnozene. Néha úgy érzem, mintha hit
hallgatnék.

Igen fontos szerepet kapnak náluk a szövegek, amt
dadaista világlátást tükröznek. „Illetőknek kedves
(bűvészbércek, fuvallatok legyezése) lehelletek szeles
(nevetése, vesztőhelyek mosolya) hová lett az összes
trallala.

Létrehoztak egy alkotóközösséget ARTALOM néven,
vül a ZUM BUM PLAC, VICTOR HUGO ÉS A NYOMOR
GYAR VIZSLA tartozik még. Már a harmadik száma is
talom fanzinnek, ami az előbb említett csapatok művé
it – rajzok, fotók, versek – köti csokorba. Ezen kívül k
terjesztéssel is foglalkoznak.

Egy miskolci kuratóriumtól elnyert pénzből vették f
gű demójukat, amihez videoklipeket is forgattak. Tav
diában, majd Angliában bonyolítottak le koncertturu
BRAIN OF MORBIUS társaságában. Azóta újabb k
meg – ezek megrendelhetők az ARTALOM-tól. (Cím
Miskolc 3533, Szeder u. 82. I/5)

Mivel is zárhatnám ezt a kis cikket, ha nem az ő c
kal: „Jelen korszakunk jövőbe vetett tekinteteket, h
heroikus tettvágyat ígér."

ILLÉS Anna

III. évf. 11. n. 1991. máj. 30

M. Narancs

MDK

E.Illés Aladár, festöm.
sz.187o.

Szolnok közelében Szajolon festett.
Talán legjobb müve:
Szajoli vizvezeték c.képe, mely az azévi tárlaton méltó feltünést keltett.

dr.Lázár Béla: Magyar müvészek Szolnokon.
Szolnok a müvészetben.c.Emlékkönyv/ifj.Gondá Béla/ a 25 éves jub. alkalmából. 1927.szept. 19.-24.l.

MDK

Illés Aladár, Edvi

l.: Edvi Illés Aladár

Alföld, Debrecen, 1961. 1.12. 92.l.

Illés Aladár

Kiváló méltató

A.T. A Balaton művészete
Dunántúli Napló 1970. aug. 16.

7l

ILLÉS ANNA

PÁLOS Miklós: A rajzoló nő. = Magyar Narancs, III.évf. 11. sz. 1991. május 30. 14.p. és ill.

(Narancs Galéria)

I. sz. 2 fele. Jelzett: HP
ával.
n festve

osszélü bordás peremmel,
elszórt apró virágokkal.

Nová Ves / Muzeum, 1872.

ILLÉS ANNA - PÁLOS MIKLÓS

MEGHIVÓ : MAGYAR ALKOTÓ MŰVÉSZEK ORSZÁGOS EGYESÜLETE

A NÉGY NAGY FÉSZEKRAKÓ

ÁLOMOTTHON SÁTORFESZTIVÁL

1996 szept 29

LÁSD : Dr. Máriás Béla

ILLÉS Árpád

LÁSZLÓ GYULA

Életünk 1996/11-12.

Találkozásaim Weöres Sándorral

Szeretnék magam után rendet hagyni, hogy gyermekeimnek ne okozzak felesleges munkát. Szegény édesapám tökéletesen rendbe tette hagyatékát, kötegekbe szedte az egybetartozó okmányokat, néprajzi gyűjtését. Nálam sajnos még mindig nagy a kiismerhetetlen rendetlenség. Elkezdtem én is a rendbetételt. Elővettem töménytelen íráskötegemet. Jegyzeteimből sokat elajándékoztam volt tanítványaimnak, odaadtam 10–15 doboz régészeti fényképemet, két nagy ásatásom feldolgozását is volt hallgatóimra bíztam, egyszóval elkezdődött a rendcsinálás. Közben a 60-as évek tájáról, meg azelőttről, azutánról sok-sok feljegyzésem került elő, kortársaimmal, mestereimmel való beszélgetéseimről. Ezek tartalma feltétlenül hiteles, mert még aznap vagy másnap lejegyeztem a beszélgetéseket, azonban a jegyzetek szavajárása az enyém, illetőleg ha szószerint emlékeztem valamire, azt idézőjelben közlöm. Így igen gazdag feljegyzésre bukkantam Weöres Sándor barátommal folytatott sok-sok beszélgetésről. Egyszer a svájci nagykövetség vacsoráján úgy jellemeztem őt a házigazdának, hogy ő a magyar költészet Picassója. Amit Sanyi köszönettel nyugtázott.

Nos, jegyzeteim kezdtek könyvvé összeállni, s már a könyv címe is megvan: Találkozások. Ebből a gyűjteményből közlöm most, mintegy elöljáróban Vas megye nagy szülöttjéről szóló emlékeimet. Ismétlem, a tartalom pontos, a szöveg az én emlékezésemet tükrözi. Ami e beszélgetéseket illeti, semmiben sem hasonlítanak az „interjúk"-hoz, hanem a véletlen hozta témák, csapongó gondolatok baráti hangulatában született kötetben megnyilatkozások.

1996. március 14-én

1964. I. 29-én elmentem Hincz Gyula grafikai kiállításának megnyitására, ahol Weöres Sanyi gyermekverseiből olvasott fel. Zsúfoltság volt, a nyíló ajtó állandóan nyikorgott, Sanyi cigarettával kezében olvasott halkan, a vers testét szuggesztíven érzékeltető tagolással. Az egyik csilingelő verse közben szólt a telefon, elmosolyodva hozzátette: íme, mindjárt illusztrációt is kapunk. Egy-egy verse előtt mindig felmutatta a kötetben Hincz Gyula rajzát, amit a vershez készített. Sanyival beszélgettünk Boda Gáborról is, ornamentikává vált szobrászata, hideg és kiszámított. Mondtam neki, hogy kiváló sakkozó – nevetett. Ne nevess, ezt nem bántás miatt mondtam, hanem mert szobrászatában is a sakk erővonalaiban, tömegmozgatásában gondolkodik. Ez a téma abbamaradt. Utána eljöttünk ketten hozzánk, de előbb beültünk a Virág

espresszóba egy dupla feketére. Sanyi bocsánatot kért, hogy nem válaszolt a Néger spiritual song fordítását illető levelemre, de sok baja volt. Azt mondta, hogy a vers alapja valóban egy spiritule song volt, s tartalma is elég hű, de nem zenei dallamra, nem énekelhetően fordította. A lényege az, hogy a bűnöst még a kőszikla sem fogadja be. Utánakérdeztem, hogy nincsen-e olyan emléke Medgyessy Ferencről, hogy megírhatná nekem.

A szobrászat nehezen tudott közelférkőzni hozzá, vagy ő ahhoz. Oka nyilván a nagyon kötött, szűk témavilág, hiszen nagyjából csak az emberről, az arcról tud beszélni, állatról ritkábban. Az az érzése, hogy az ógörög idők óta a szobrászat semmi nagyot nem alkotott, a Louvreban az egyiptomiak, a sumirok (Gudea változatok, s egy sumir királynő, törött fejű) ragadta meg, az Isten kultusz közelségét érezte benne. Beszélt még az indiai és kínai művészetről, néhány szoborról (pl. a Hopp múzeumban lévő Gandhara Buddhafejről), ami feledhetetlen. Látta Medgyessy 1956-os kiállítását, érezte, hogy nagy ember, de nem tudta megközelíteni. Így áll ő az olasz festők közül például Tiziannal, Tintorettoval, nézi, nézi, de nem látja bennük az embert, különösen Veronese előtt áll teljesen értetlenül, nagy vásznak töménytelen emberrel, de mi van mögöttük. – Mondtam neki, hogy talán semmi más, mint, hogy tudtak festeni, s ennek örültek. Lehet – válaszolta ő. Emlékezem egyszer régebben Mickieviczet fordított s azt mondta, igen minden népnek van amolyan próféta, patrióta költője, mint nálunk Petőfi, a bolgároknak is. Szavaiból kiérzett, hogy nem tartja a költő hivatásának ezt a magatartást. Ehhez az kapcsolódik egy hallomásom, arról, hogy amikor Ferenczy Béni bemutatta barátainak Petőfi szobrát, még agyagban, mindenki el volt ragadtatva, csak Sanyi tett úgy mintha szenderegne. Sanyi, mit szólsz hozzá, rázták fel. Mire ő: éppen olyan mint Petőfi, kibírhatatlan és unalmas. Mondom ezt csak kósza hírként hallottam, de jól illeszkedik az előzőkhöz.

Feljöttünk hozzánk, mert a tavaly Hódmezővásárhelyen festett: festő és modellje képet neki akartam adni, feltéve, ha együttérez vele. Megmutattam, nagyon köszönte őszintén –, úgy láttam. De mondta ennek a kubista képalkotásmódnak van egy gyöngéje, hogy az emberi csak nehezen férkőzhetik bele. Igen – így van – mondta, s mutattam neki részeket, ahol érzésem szerint benne van a ridegebb formavilágot átlelkesítő emberi mocorgás (a tasista felületek az agynál, az ágyéknál). Helyeselt, mutattam neki a többi hódmezővásárhelyi és a most Kecskeméten festett képeket. Elnézte őket hosszan s mondta, hogy jó képek. De Kép a falon kulccsal c. képnél megjegyezte, hogy úgy érzi, bennem a valóság és a kubizmus egyezése, egyeztetése nem történt meg teljesen. Ránézett a Bartók képre s azt mondta, miért nem próbálom meg Bartókot mint egészen jelentéktelen valakit, szinte mint egy sarokba dobott égő rongyot megfesteni, nem így.Vagy, ahogy egy üres szoba sarkában ül, maga elé meredve!

1964. II. 13. eset 7–9.
Elmentem Sanyihoz, hogy kicseréljem a „Festő és modellje" című képemet a neki jobban tetsző „A hegedülő kentaur és a lány"-ra, s egyúttal segítségét kérjem az irodalom terén a rádióelőadásomhoz (Beszélgetés a művészetről II.). Kötegnyi kéziratot kaptam tőle a képért „cserébe", Amy egyik szép versét is beiktatom a rádióelőadásba.

Beszélgetés közben szóbahoztam, hogy mennyit vitázott velem Asztalos Pista, egy mondatom miatt: „megtörtént bennem az élet". Erre azt mondta Weöres Sanyi, hogy már meg sem történik, már mi nem is vagyunk emberek, hanem csak papírfigurák, kihalóban lévő dinoszaurusok. Az ember már túlélte magát, közbevetettem egy Nagy Bercihez írt levelemre emlékezve, „kevés az ember, de sok példányban" ... felhigulás is csak azt mutatja, hogy kihalt faj vagyunk. Ismét felbukkant ez a gondolat későbbi beszélgetésünk során, mondtam, hogy a háromtételes rádióelőadásom egyik tételének címe „az istenek halnak, az ember él" (Babits). Sanyi azt mondta, az az igazság, hogy az emberek meghaltak, az Isten él!

Kitűnő tanácsokat adott az előadás költői, drámai példáit illetően. Ezeket feljegyeztem piros tintával a vázlatba.

Szóba került Szabédi László. Sanyi azt mondta, hogy sajnos, csak néhány megjelent versét olvasta, de kiváló költőnek érzi, szeretné a többi dolgait is megismerni. Egy nagyszerű novellás kötete (Veér Anna alszik) is a kezében volt.

Miről is volt még szó? Elmondtam neki barátilag, hogy csalódtam Illés Árpiban, aki annak idején megszakította kapcsolatait Füst Milánnal (én is), mert 56 után azt mondta, hogy a magyar képtelen önálló életre, vagy az orosz, vagy a német kell uralkodjék felette, hát akkor inkább legyen az orosz.Most pedig (Illés) használja 56-ra az ellenforradalom kifejezést. Kerülöm a vele való találkozást. Sanyiék csodálkoztak ezon, mert éppen ellenkező oldalról ismerik, de – mondtam – amikor Endrédy Gyurkával hármasban voltunk, akkor is ezt ismételgette, méghozzá tajtékozva. Sanyi azt mondta, ő már a szavakra semmit sem ad, meg kellett volna kérdezzem Árpit, hogy mi ez. Hogyne – mondtam – hogy elkezdjen üvölteni! Beszélgettünk Illyés Gyuláról, aki telefonba mondta nekem nyilatkozatát az erdélyi magyarság sorsáról. Sanyiék nem hallottak erről.

A snyamuelvről beszélgettünk (ba- be, mellette-felette stb.). Sanyi elmondta, a hinduknál 66 góca van a testnek, amelyben testen kívüli erők működnek, az ágyéknál kezdődik és a koponyatetőn végződik.A részletekre nem emlékszem. A „Szellemi körkép"* című könyvre azt mondta, hogy sajnos csekély, amit ad. Gandhit említettem. Igaz, mondja de Romain Roland Gandhi könyvében részletesebben van erről szó, valamint a hindu filozófiáról is. Egy ausztráliai festőnőt mutatott, Csontváry és Gulácsy rokona.

Találkozásunkat tréfásan „munkaértekezlet"-nek neveztük. Sanyi ismételten mondta Amynak, milyen megragadó az a corpus és a mellette lévő két képem, őt Magritte-ra emlékezteti. – Ígérték, hogy tavasszal eljönnek hozzánk.

(1967. ápr.)
Elmondta, hogy amikor az akadémiai könyvtárban dolgozott, az ÁVÓ emberei összerázták és vallatták, mert a belga követnek az Akadémia kézirattárában megmutatták Zrínyi Miklós egyik katonai munkáját. Kémkedéssel gyanúsították, alig bírt szabadulni.

*Gaëtan Picon Korunk szellemi körképe című könyvéről van szó (Szerkesztő)

(1965. dec. 13, este 7–9)
Délben felhívtam telefonon, Amy jelentkezett, s mondta, hogy Sanyi még alszik, mert egész éjjel dolgozott. Menjek fel ma este 7-kor.El is mentem, mindketten nagy örömmel fogadtak, s öleltek magukhoz. Ott volt Bihari József kiváló színészünk felesége. Amy mondta délelőtt, hogy másfél éve őriznek számomra egy „Tűzkutat". Én vittem Borsos könyvemből és a „Lehel kürt" új kiadásából.

Sanyi hosszan nézte Borsos képeit, s nagyon tetszettek a reprodukciók. Az egyik (Napozó) torzón fellelhető rózsaszín erekről megjegyezte, hogy ez másodrendű márvány, pedig igazán szépek a vonalak és formák. A Vivaldi plakett hátlapjára megjegyezte, plasztikus kotta, kotta is meg nem is, olyan mintha hajók hullámoznának a tengeren.

Mit csinálsz, hogy egész éjjel dolgozol – kérdeztem. Elmondta, hogy most ír egy öt felvonásos Szent György drámát. Bár színpadra szánta, nem hiszi, hogy itt előadják, mert olyan bizarr részek, sőt tömör erotika is van benne, amiért megvernék. – Vers? Próza? – kérdeztem. Váltakozik, vannak formailag versek, amelyek prózák, majd váltja a próza, amelyik vers. Shakespeare-i formában írta, de az egyhangú jeleneséket anapestusokkal s más cifrázatokkal lazította. Voltaképpen a realitás és a fölötte húzódó hazugság kettőssége. A hazugság az, hogy sárkány van és szüzeket követel. De nagy kitüntetés a sárkány szüzének lenni, úgyhogy amire odajutnak a sok protekció révén, már nem azok. Egy kivétel van a fejedelem leánya, ennek nem kell protekció, azt viszont meg szeretné menteni a bátyja, azért híreszteli, hogy vele viszonya van, s így az egyetlen szűz nem lesz a sárkányé. Közben a hazugság már csődöt mond, ekkor elhíresztelik, hogy Szent György (aki mit sem tud róla) megölte a sárkányt. Készülnek már a címerek és az új hazugság: a megölt sárkány. Ismét a valóság alul, az ideológia felül.

Beszéltem Sanyival arról, hogy ugye ez végig megmarad színpadnak. Nem kevered a nézőtérrel? Nem ez végig színpad, bár néhol (Pirandello, „Hat szerep keres egy szerzőt", vagy a IV. Henrik) pompásan keverhető commedia dell' arte-szerűen a nézőtér és a színpad. Ő (Sanyi) is megtette a Holdbeli csónakosában. Itt valami olyant próbált, hogy felbontsa a szereplők megszokott szimpatikus-antipatikus rendjét. Itt nincsen sem egyik sem másik, a kettő közt bontakoznak ki a szerepek. Nem tudom már, hogy került rá sor (nem emlékszem: én beszéltem neki arról a levelemről, hogy a szavakkal olyan világ birtokába jutunk, amelyik nem a miénk, nem mi teremtettük a szót, hanem készen kaptuk), a mondat objektív erejéről is beszéltem neki, hogy a tartalomtól és szavaktól függetlenül olyan erős vonzási rend, amely a szavakat akarva-akaratlan „rendbe szedi", azért szeretem az egyszavas verseidet – mondtam – mert kizárod a mondatot.

A qip, qip? Kérdeztem. Az is, de nézd mutatja a „néma zenét". A szó mindenképpen s mindig meghamisítja a kikínálkozó élményt. Más lesz szavakban mint szavak nélkül, néha egészen más tájrakra viszik az embert a szavak. Ő megpróbált a mondat ellen tenni, úgy, hogy többszólamúvá tette néhány versét.

Nem okvetlenül eleje az eleje és vége a vége. Kezdheted bárhol, olvashatod bármilyen sorrendben, úgy csináltam meg, hogy értelmetlenség sehogyan sem jöhet ki belőle. Ilyen quip, qip Tapéta és árnyék vers is. Meg néha kapcsolás

nélkül rak egymás mellé szavakat, például a „Dob és tánc" c. versét idézte, ahol megmutatta a „keresztöltést" amelyik hosszában a keresztben is olvasható. Elmondtam neki, hogy Kismartonban láttam olyan két hegedűre írt darabját Haydn-nak, hogy az egyik hegedű az elején kezdi, a másik a végén. Sanyi megjegyezte, érdekes, hogy Haydn is csinált ilyent, mert ez a XVI. századi németalföldieknek híres „rák-kánon"-ja.

Te Sanyi, egyszer mondtad nekem, hogy minden versedet fejből tudod. Igen, volt egy idő, de az már elmúlt, most csak sorokat, szavakat, részeket tudok.

Ez azzal kapcsolatban került szóba, hogy Bihariné elmondta, hogy édesanyja kórházban van és állandóan saját – le nem írt – verseit mondogatja, néha fél óra hosszat is. Sanyi azt mondta, hogy nagy ritkán nála is kész egy vers a fejében, de ő csak írva tud verset költeni. Ámult-bámult Bihariné édesanyján. Mondta, hogy látatlanba meri állítani, hogy ez a költészet nagy kincs, nyelvünk gazdagsága juthat szóhoz benne. Kértem őt, hogy Szabédi Laci emlékének ajánljon egy verset (Juhász Ferit is kértem erre), azt mondta Sanyi, hogy bizony ezt kellene, de a román követség olyan érzékeny mindenre, hogy még őt is zaklatják. Az erdélyi magyarság rettenetes elnyomásáról ő is tud. Amy közbeszólt, hogy látták Neuchatelben a magyar kiállítást, gyönyörű. Itthon miért nem lehet ilyent rendezni? Mert növelné jogos nemzeti öntudatunkat s az „bűn". Erről beszélgettünk, de az nem való írásba. Szóba került Veress Sándor, akit meglátogattam (annakidején én vittem el WS-t Veress Sanyihoz a Hunfalvy utcába). Mondtam, hogy milyen nagy óraszámban tanít a megélhetésért, és hogy csak keveset tud dolgozni. Igen – mondta Sanyi – még mindig a régi dolgait játsszák, például a Térszili Katicát. (Sanyi nekem adta a dráma kéziratát és egy Párisban megjelent „Tűzkutat".)

A „Vers születéséről" beszélgettünk. Mondta, Újvidéken újra kiadták. Szerencsés ember vagy Sanyi, hogy olyan jól olvasható az írásod. Sanyi: gyermekkorom óta nem változott a jellege, emlékszem, hogy tanítóm mutatta, hogy a b-n a végén ível a befejezés, ez először nem ment, de aztán – mostanáig is – igen.

1967. április 22-én este 7–1/2 10-ig.

Ápr. 21-én a svájci nagykövet vacsoráján találkoztam Sanyival és feleségével, Károlyi Amyval, még Gyergyai Albert volt ott, meg Szabolcsi Bencéék. Bolondozva emlegettem Sanyinak néhány róla kerengő anekdótát. Azt hallottam – mondtam –, hogy amikor az 50-es évek elején az Akadémia könyvtárában voltál „alkalmazott" fent ültél a katedrán, mint a könyvek kiadója és útbaigazító, hozzád jön egy idősebb ember, aki szemmel láthatólag nem ismert. Kérem Weöres Sándor verseit – szólt hozzád –, mire Te: Azt nem adhatom kérem, reakciós költő, tessék inkább Kuczka Péter verseit olvasni. Az ember rádmeredt, aztán legyintett s elment. Úgy volt-e vagy csak szállongó anekdóta. Nem egyáltalán nem anekdota, mondja Sanyi, valóban volt utasításom, hogy kiket nem szabad kiadni az olvasóknak, többek között én is szerepeltem s egyúttal aki ilyent kért mást kellett ajánlani neki, úgy, hogy amit elmondtál megtörtént. Egy másikat is meséltem neki sebtében. Mesélik (egyébként éppen Tompa Kálmántól hallottam), hogy egyszer Tompa Kálmánéknál kissé kapatos voltál s könnyezve átölelted Erdélyi Jóskát és mély megindulással

és őszinte részvéttel azt mondtad volna neki: Te Jóska nagyon szeretlenk, de nem is tudod, milyen rossz költő vagy! Nem, ez nem igaz, nem mondtam, nem is tartom rossz költőnek". (Lám, így indult útjára szóbeszéd). Erről jut eszembe, hogy megkérdeztem Tompa Kálmánt, akivel 14-én Kecskeméten voltunk, hogyan történt 1957 legelején a sokat emlegetett eset Sanyi és Fodor József között. Elmondom, hogy hallottam, s aztán, hogy miként emlékszik rá Tompa dr. Tehát a fáma így meséli: Tompa Kálmánéknál voltak többen írók, költők s Weöres Sanyi Veres Péter és Jankovich Feri közt ült, eléggé elázottan. Bejön Fodor József, aki javában írt már és ünnepelte az új helyzetet, s ő számított – éppen ezért – diktátornak a költészet területén. „Te Jóska – szólalt volna meg WS –, hogy van pofád elárulni ezt a szegény nemzetet? Kínos csend, botrány feszül a levegőben, Jankovich kituszkolja Sanyit, taxiba ülteti és hazaviszi. Elkezdődtek a tárgyalások, hogy Sanyinak bocsánatot kellene kérnie, hiszen Fodor ítél a tekintetben, hogy kinek jelenhetik meg kötete és Sanyinak éppen szedés alatt volt egy válogatása. No jó, – mondta tovább ugyanez a fáma – másnap találkozót hoztak össze a Rózsadomb espressóban. Fodor ült volna kisebb társasággal az egyik asztalnál, Sanyiék a másiknál. Nagy biztatásra Sanyi felállt volna s tétován odamegy Fodorhoz: „Te Jóska, ne haragudj azért amit tegnap mondtam, be voltam állítva, tudod, de hát – ami igaz, az igaz." Ha így lett volna: feledhetetlen történet lett volna, csakhogy nem így volt. Az indulás – amint elmondja Tompa – korrekt, csakhogy Sanyi azt mondta Fodornak: Te hazaáruló!. Fodor bámulatos önfegyelemmel kezdte csitítani Sanyit, igyekezett bagatellizálni a dolgot, igyekezett súlyát csökkenteni. Aztán – meséli Tompa – másnap megtörtént a bocsánatkérés.

Dürrenmattról

Ebben a műfajban Beckett-et olvasd, sokkal nívósabb. Mondta, hogy volt, Neuchatelben Dürrenmattnál. Fuchss úr (a svájci követ) is kérdezte erről, mire Sanyi elmondta, milyen nagy hatással volt rá a neucheteli magyar középkori kiállítás. Mondtam neki (ez itt értelmetlen a jegyzeteimben), jól megadtak D.-nak. Önkénytelen volt, nem gondoltam rá, mondta Sanyi. Volt D-atommentes pincéjében, s látta 60–70 cm-es papagályát, húsevő, D. pedig az ujját dugja a szájába. Látogatás nála. Sanyiék asztalán pasziánsz kártya. Amy mondta, hogy Sanyi szokott játszani 8–10 játékot, olyant is, amelyik csak minden századikra jön ki. Amíg mi Sanyival beszélgettünk, Amy drótot fűzött kerámiába és próbálgatta, hogy hová akaszthatja.

Ezt nem kérdeztem meg Sanyitól, sem a nagykövetnél, sem pedig tagnap otthon nála. Mi van a tüzelőpapírjaiddal – kérdtem Sanyit, – tudván, hogy kéziratait befűtésre használja (persze végleges legépelés után). Baj van, mondja ő, egyre gyarapodnak, mert központi fűtéssé alakítottuk a lakást és most nem kell begyújtani. Ide velük – mondom. Nagyon szívesen, csak gyere. De mikor? A legegyszerűbb, ha holnap feljössz. Amy is helyeselt, van szabad idejük. No, tegnap indulásom előtt (6-ra voltam menendő), szólt a telefon: Pozsonyból megérkezett Csemiczky Laci, akivel együtt jártam a Főiskolára s magával hozta az ottani képzőművészeti főiskola rektorát s feljönnének 15 percre. Szeretettel várlak! Telefonoztam Sanyiéknak, hogy csak 1/2 7–7 tájban tudok menni. Az eső ömlött, amikor elindultam a 91-essel a Vígszínháztól. Ám ezzel a járattal még nem mentem hozzájuk, úgy hogy a Vérhalom térnél rossz

útra tértem s jó 20 percig bolyongtam s áztam, áztam szünet nélkül. No, végre egy fiatal pár útbaigazított.

Nagyon kedvesen fogadtak, vittem nekik egy csempét, amit Vásárhelyen csináltam. Picassós ízű látomás egy tükröt néző nőről: láttam, hogy őszintén örvendenek neki, tetszik nekik. Nyilván rám való tekinttettel kitették azt a „Kentaur hegedül" című képemet is, amit tavalyelőtt adtam neki.

Elkezdődött izgalmas beszélgetésünk, amit ha nem is szószerint de velejében – s néhol szavaiban – megkísérlek felidézni. Amy ritkán szólt közbe. Én már útközben elhatároztam, hogy kérdek egyet s más Sanyitól a „vers születése" témájáról. Váratlanul maga kezdett el beszélni erről, de nem mindjárt az elején. Mondta: csináljak százával ilyen kerámiát, van egy angiliai barátja, aki kemény fontokat ad érte s bármilyen mennyiségben hajlandó megvásárolni, mondtam: bizony én nem csinálok, mert más dolgom van. Kár pedig, mert nyilván szűkiben vagytok a pénznek. – No, ez abbamaradt. Mire is került sor? Igen mondta, hogy Szász Bandi illusztrálja az új kötetét, a Szent György drámát s ajánlottam nekik, kérjenek Banditól „makett-könyvet", azaz üres, de a készülő könyv terjedelmének megfelelő lapszámú, bekötött kötetet, kitűnően lehet bele írni. Szó került egykori közös barátunkra, Illés Árpádra, akinek neuraszténiás kitörései onnan vannak, hogy elpazarolta az életét, évtizedeken keresztül semmit sem festett, csak feküdt a diványon és beszélt, beszélt szakadatlanul, közben-közben mint grafikus egy-egy nagyobb összegű pénzt kereesett s aztán megint a henyélés. Mondom Sanyinak, miért nem adod kezébe a „Teljesség felé" című könyvedet, hogy kétségbeesése elmúljon, nagy nyugalom szállja meg. Sanyi valami olyant mondott, hogy ismeri az Árpi, csak nem tud vele élni, más a temperamentuma. Egyébként – mondta Sanyi – az nem önálló mű, voltaképpen a buddhista, a taoista szemléletet közvetítettem általa, amely néha még ellentmondásokkal sem törődik. Egyszer – mondta Sanyi –, mesélik ezt ugyan Konfuce-ról s Laoce-ről egyaránt, hogy ember ment el hozzá tanácsért, mire azt mondta neki Konfuce: ne törd magad fiam, henyélj, ne dolgozz: nemsokára egy másik ember ment hozzá kéréssel: fiam szüntelenül dolgozzál, ne henyélj, minden napodnak legyen meg a maga feladata és eredménye. Miután elment az ember, Kung tanítványa – aki hallotta mesterének homlokegyenest ellenkező tanácsait – megkérdezte, hogy mi az oka, hogy az egyiknek ezt, a másiknak amazt mondta. Mindegyiknek a természete szerint feleltem, adta meg a választ a bölcs, a lustának lustaságot, a serénynek serénységet ajánlottam. Még volt valami, amiről hosszan beszélgettünk, mielőtt a Szent György drámára került a sor, majd ha eszembejut elmondom pótlólag.

Kérdezte véleményemet „az Octopusról" vagy csak a kéziratot vitted el, s nem olvastad: Kérdése zavarba hozott, mert eléggé feledtem a részeket. Különösen azért érdekelne a véleményed – mondta – mert én úgy érzem, hogy naturalista, természethű dráma (közben eszembe jutott, hogy Barcsayról is beszélgettünk). Felvillanás: nehéz lehet nektek a munka, költőknek, nem olyan mint a szobrászé, vagy a festőé, aki egyzerre látja az egészet s hol itt, hol ott nyúlhat bele, fejlesztheti... Mire Sanyi azt mondta, hogy az nála is megesik például hosszabb versein, drámáinál, aminek megvan a pontos vázlata, hogy mondjuk a II. részen dolgozik, majd belefárad, vagy valami

ötlete jön, s akkor átcsap a negyedikbe, vagy a már kész első részen javít. Nos, így tértünk rá az Octopusra. Mondom neki, annyira belemerültem a részletek figyelésébe, hogy elsősorban arra emlékszem, hogy megszűnt a reális tér és idő s jelzőid, hasonlataid összetöredezett terekbe vezettek, tömör idődarabok és széthúzottak váltakoztak, mintha nem is lenne idő. Voltaképpen – mondta Sanyi – három napba sűrűsödik a cselekmény. Igen, Sanyikám, de az a három nap a teremtés óta tart, vagy egy pillanat az egész. Ez nyilván attól van, hogy olyan hosszú, amennyi ideig írtad (magamnak, hogy el ne felejtsem: beszéltem Bartók V. vonósnégyesének problémáiról, ami megint igen izgalmas fordulatot adott eszmecserénknek).

Azt mondja Sanyi, hogy különös dolgok vannak olyan munkáknál, amelyek megírása hosszú időn keresztül tart. A Szent György dráma annyira készen volt benne, mint valami kövület, csak szavakat kellett keresnie hozzá, s nem zavarta meg az sem, hogy közben mintegy három hónapot nem volt odahaza, utaztak. Félt is tőle, hogy ez kizökkenti, de nem, útközben is ha reágondolt, akkor tisztán látta maga előtt s megnyugodott, nem lesz baj a folytatással. Kérdem: olyan lett-e pontosan, amilyennek látta? Nem egészen: a végére dekoratív jeleneteket terveztem, de amikor eljutottam a mostani záródásához láttam – készen van, s így a tervnek ez a része lemorzsolódott. Meg nem volt meg előre az egésznek a jambikus lejtése. Ekkor vetettem közbe Bartók próbáját. Bizonyosan emlékszel Végh Sanyiékra, remek vonósnégyesük volt (csak halványan – felelte), nos elmentem egyik próbájukra a Zeneakadémia nagytermében volt s eljött Bartók Béla is, szerényen leült és mint egy Memnon szobor, hallgatta végig műve előadását. Azután szinte félénken arra kérte a fiatalokat, játszanák el megint. Ő pedig elővette a zsebpartiturát, beállította zsebmetronomot s kezdődött a próba, ami három óra hosszat tartott. Minduntalan lekopogta őket: szabad, kérem, egy kissé lassabban, s mondta a metronom számot, ezt így meg amúgy, de mindig a partiturához ragaszkodott, hiszen ő akkor nem volt azonos azzal, aki néhány hónap előtt megírta a művet s én nagyon helyeseltem ezt az eljárást. Itt kapcsolódott be ismét Sanyi. Igen ez így van, minden napnak más a hangulata s ez is nagyon megnehezíti egy-egy hosszabb mű egységét. No, látod ezt érezhettem én hosszúnak, mert jelzőid árnyalatai, türelmed s türelmetlenséged ritmusa sokszínűvé teszi a Szent György szövegét. Igen, ez nagyon is lehetséges – mondta Sanyi. A sárkányra épül fel, s különös, a végén kiderül, hogy az sem valóság. – Közben, amíg eszembe jut további beszélgetésünk, elmondom, hogy mit beszéltünk Barcsayról. Mondom: nincsen barátom, aki meg van, azzal félévenként találkozom – s itt mosolyogva reájuk mutattam. Egy kivétel Barcsay Jenő, akivel hetenként összejövünk. Mit csinál most a kiállítása után – kérdezte Sanyi. Nem dolgozott hosszú időn keresztül, most kiment Szentendrére. Nem merült ki Szentendre még számára? Nem Sanyi, mert megújult a festési módja, régebben kint a természet előtt dolgozott s ott írta át a látványt képpé, újabban csak sétál, nézelődik, majd sokat rajzol és bent műteremben festi meg a képeket, ahol nem köti már a látvány, csak a látványról készült – már elvont – feljegyzések között él. Beszéltem neki, mármint Sanyinak arról, hogy így egyetlen szobában megtalálhatja, akár az egész kozmoszt.Csak azért kérdeztem, mert emlékezem arra, hogy Vass Elemér, aki egy szobába volt betegként száműzve, panaszkodott, hogy a szobának már minden zugát le-

festette. Igen, csakhogy Vass Elemért a látvány szolgálata vezette, Jenőt pedig egy színakkord, vagy a képen való rend megteremtése izgatja, például – mutattam – a sok függőleges és vizszintes között megjelenik egy ferde vonal s mindjárt hallatlan feszültséget jelent. Sanyi közbeszólt: valóban, egy Mondrian képen szinte elképzelhetetlen egy ferde vonal. Jenő néha arra törekszik – mondtam –, hogy a házak geometriájába beépítse az embert, hiszen annek statikája rokon a házakéval.

Itt kissé összezavarodott a beszélgetésünk, mert nem tudtam világosan kifejezni, hogy itt nem az emberi test deformálásáról van szó, hanem például arról az érzésről, hogy „állok", vagy „heverek" – Sanyi éppen a diványon hevert –, ami nem okvetlenül a test formáin kell megmutatkozzék, például az izmok domborzatán. Szóval a csontvázat kell megrajzolni, mondta Amy, amin megzavarodtam s aztán ezt a beszélgetést abbahagytuk.

Sanyi mondta, hogy a bejárónőjük annyi szép rigmust tud, kissé palócos nógrádi nyelvén, hogy csak csudálkozik rajta. Hogy kellene felvétetni egy szakemberrel magnóra. Beszéltek Bálint Sándorról is, akit most Szegeden ismertek meg – mondtam: jó barátom – s akinek szentkép gyűjteményén kívül meghallgatták ilyenfajta mondókáit, és rigmusait, persze a vallási néprajzu területéről. A költészet napján voltak Szegeden. Mennyit kaptatok – kérdem. Utiköltséget, szállásdíjat és 280 forintot. Látod Sanyi ez a disznóság, én lassan éppen ezért abbahagyom a TIT-et, mert azt kértem tőlük, adjanak csupán annyit, mint egy másodrangú énekesnőnek. Nem adnak, nekik a szellemi rang nulla. Ezt a beszélgetést megelőzte az Octopusról való eszmecserét.

Nem tudom már, mivel kapcsolatban mondtam egy hasonlatot, hogy az nem kitalálás, hanem olyan valóság, mint például egy kavics. Ezt Sanyi felkapta s mondta, hogy rövid versei ilyenek. Nos, erre kissé bővebben ki kell térnem. Mondtam: Sanyikám, én nem számítom magam közétek, de hadd mondjam el, hogy igen gyakori az a kényszerérzésem, hogy rajzolnom kell, nem ezt vagy amazt,csak rajzolni, semmiféle fenséges eszme, vagy valami nem serkent, csak rajzolni, rajzolni. De ezen belül pontosan érzem – szinte ez serkent –, hogy például csontpapírra kemény ceruzával, vagy alapozottra ezüsttel, vagy kissé érdekesre tustollal stb. ez annyira fontos, hogy ha nincsen kéznél, szinte el is illan az indulat. Igen – mondta Sanyi jól ismerem ezt az érzést, nálam is így indul az írás, a belső, de még tárgytalan izgalommal: itt kapta fel aztán a „kavics" szót, valahogyan olyan értelemben, hogy ez az indulat segít neki, hogy megtalálja, felvegye a kavicsot: megtalálja a verset. Nem mondta ugyan, de érzésem az volt, hogy a verset nem ő csinálja, hanem megtalálja magában készen. Azért merem ezt mondani, mert kérdezni akartam tőle, de közben Sanyi felállt s kiment, hogy összekeressen kéziratváltozatokat nekem és hosszú időn keresztül keresett.

Közben Amyt Kosztolányi és Karinthy történeteivel szórakoztattam. Jókat nevettünk: én Füst Milántól hallottam őket.Bejött Sanyi is s elbeszéltem neki is az egyiket. Hadd írjam le részletesen. Íróasztal a Pesti Napló szerkesztőségében, szemben vele Karinthyé, mellette Farkas Imréé és még egy negyediké, nevét nem tudom. Bejön Kosztolány, nem is köszön, gondterhesen leül az asztala mellé, zsebébe nyúl, egy kis cédulát vesz ki, ránéz, aztán hirtelen felderül a képe, kezével heurékát jelez, aztán hirtelen megint elkomorodik s reménytelenül fürkész a semmiben, aztán hirtelen ötlettel ismét a

papírra néz, a meginduló felismerés kifejezésével, aztán megtincsak a reménytelenség. Tudni kell róluk, hogy nagy rejtvényfejtők voltak s becsvágyuk volt egymás lefőzése. Karinthy csak figyeli s nézi: mi az, mi van veled? Kosztolányi legyintéssel hárítja el a kérdést és szinte rátapad a papírosra. Karinthy feláll s a hátamögé kerül. Kosztolányi szeme sarkában diadalmas huncutság és mosoly. Egy rejtvény? – mondja Karinthy – no, add ide s kitépi a kezéből a képrejtvényt. Majd én! – és siet az íróasztalához. Hát ez egyszerű, emeli fel a kezét magyarázón, de aztán lehanyatlik, nem, mégsem. Dehát... így sem megy. Aztán egyre dühösebben töpreng és erőlködik – Kosztolányi kajánul figyeli s ez még növeli Karinthy dühét. Félórai küzdelem után: honnan az istenből vágtad ki ezt a rejtvényt? Egy dán lapból – kuncog Kosztolányi diadalmasan. – Jót nevettünk ezen a beugratáson,mert ők egymás ugratását is – mindig gyanakodva egymásra – hetekig nagy gonddal készítették elő. Nagy nevetés után elbucsúztam magammal hozva a „Rejtvény és irodalom" című most született tanulmányát Sanyinak (a Kosztolányi féle rejtvénytörténet véletlenül került szóba, nem Sanyi dolgozatának címe nyomán). Pocsék esőben ismét csak eltévedtem, ellenkező irányú autóbuszra szálltam. Kegyetlenül megáztam. Ha még valami eszembe jut beszélgetésünkről, utólag lejegyzem majd.

1967. április 23. (mindjárt jön hozzám Csemiczky Laci és Barcsay Jenő)

Függelék

Az alább következők egy Weöres vers keletkezéséről szólnak. Esküvője után néhány nappal találkoztunk Illés Árpád közös barátunknál. Olyan szép feje volt Sanyinak, hogy beszélgetés közben lerajzoltam. Add nekem, mondta. Szívesen, de te meg adj egy verset cserébe. Melyiket akarod? Hogyhogy? – kérdeztem, ugyanis minden versemet tudom, melyikat írjam le? Kell a fenének mondtam, nekem új vers kell. No, jó mondta és elvonult, egy félreeső diványra hevert és el kezdett írni. Körülbelül egy fél óra múlva – közben mi beszélgettünk –, azt mondta, készen van. Ez alatt írta azt a gyönyörű szonettjét, amely úgy kezdődik: „Kedves barátom, régen láttalak ..." és azt a címet adta „László Gyulának". Ideadta piszkozatát is, majd pedig közölte egyik kötetében. Odahaza tehát fejből újra leírta. Egyik bizonysága annak, hogy versei megformált valóságok voltak, amiket bármikor fel tudott idézni. Mind a piszkozatot, mind pedig a leírt tisztázott példányt szeretettel őrzöm.

Eszembejutott egy, másik emlékem is. Elkezdtem Arany János Toldiját rajzolni. Megmutattam Sanyinak, mire ő azt mondta, hogy Picasso után így már nem lehet rajzolni. A rajzok ugyanis természethűek voltak.

Hallatlanul érdekes térképvázlatokat láttam egyszer Sanyinál. Kiderült, hogy ezek álombeli városok térképei. Pontosan megrajzolta az utcákat, tereket, a szobrok helyét, hogy írás közben el ne tévedjen bennük, s ne lásson rá például egy szoborra onnan, ahonnan nem látszik. Egy ilyen térképet adott nekem is, de tőlem átvándorolt Kiss Ferenc gyűjteményébe. Ugyancsak sok groteszk rajzot láttam nála. Ezek közül is kaptam tőle egyet.

Ódon kövek, festmények, virágok

Kulturális rendezvénysorozat Szentendrén

Július 4-én kezdődik a Nyitott Kapuk Galéria Színház elnevezésű, két hónapig tartó kulturális eseménynysorozat Szentendrén. Minden szombaton és vasárnap koncertek, irodalmi estek, népzenei programok és képzőművészeti kiállítások várják a nagyérdeműt.

A rendezvény szervezője és kivitelezője, *Gavrilovics Sándor* festőművész, aki szinte az utolsó szög beveréséig mindenre személyesen felügyelt, mondván, színvonalas programnál és tökéletesen megkomponált látványnál nem éri be kevesebbel.

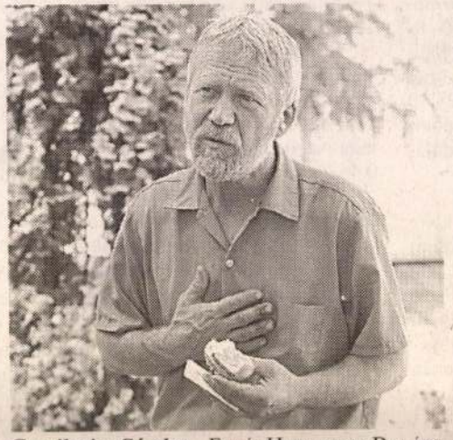

Gavrilovics Sándor FOTÓ: HATLACZKI BALÁZS

– Tősgyökeres szentendrei vagyok, – így Gavrilovics Sándor –, s belső arányérzékem elsősorban e városnak köszönhetem. Emberi léptékű város, a növények, az épületek összhangja máig inspiráció forrása számomra. Szentendre arányait tükrözi a Nyitott Kapuk Galéria Színház helyszíne is, egy valaha romos udvar a Kossuth Lajos utcában, melyet a rendezvény kedvéért hoztunk rendbe. Kiültettünk több mint kétezer tő virágot, itt-ott ódon köveket helyeztünk el, s a teret paravánokkal több belső udvarra osztottuk.

A program 4-én, szombaton este *Takács Gábor* polgármester-helyettes és Losonczi Miklós művészettörténész megnyitó beszédével kezdődik, ezt követi a Tolcsvai Trió koncertje. Vasárnap a pomázi jazz zeneiskola bemutatkozása után a Függőjátszma című groteszket tűzték műsorra *Csetneki Gábor* rendezésében. A következő hét végeken egyebek mellett *Kertész Kata* színművész *Weöres Sándor* estjét, a Celtic Evangelica ír és skót zenét játszó együttes koncertjét, a Kecskés együttes reneszánsz zenei estjét, tekerőlant-koncertet, a Vuicsics együttes délszláv népzenei előadásait, valamint három festőművész, köztük Gavrilovics Sándor, és két szobrász állandó kiállítását látogathatja a közönség. Közben folyamatos háttérzene hallható majd, mely összeköti hivatott a teret, a tárgyakat, a történéseket.

Gavrilovics Sándor száz-százötvenezer látogatóra számít a korábbi évek hasonló rendezvényei alapján. Szerinte a szentendrei kulturális élet még mindig nem méltó a városhoz, ám reméli, e rendezvénysorozat sokat lendít majd rajta. Az egyes események ingyen látogathatók, s ez, mint a főszervező elmondta, gesztus a nagycsaládosoknak. Nem „gazdag sznobokat" akar szórakoztatni, hanem azt szeretné, ha az egész család méltósággal végighallgathatna egy-egy koncertet, irodalmi estet, s a pénztelenség nem lenne akadály.

HANGA

Arckép a Bika jegyében

Illés Árpád emlékkiállítás

Holnap délután 5 órakor nyílik meg a Szinyei Szalonban (Budapest VI., Szinyei u. 2.) *Illés Árpád* festőművész emlékkiállítása. Bevezeti Jánosy István József Attila-díjas költő, megnyitja *Mezei Ottó* művészettörténész. Közreműködik *Kelemen Barnabás* hegedűművész. A kiállítást, melyet *Sinkovits Péter* rendezett, július 23-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

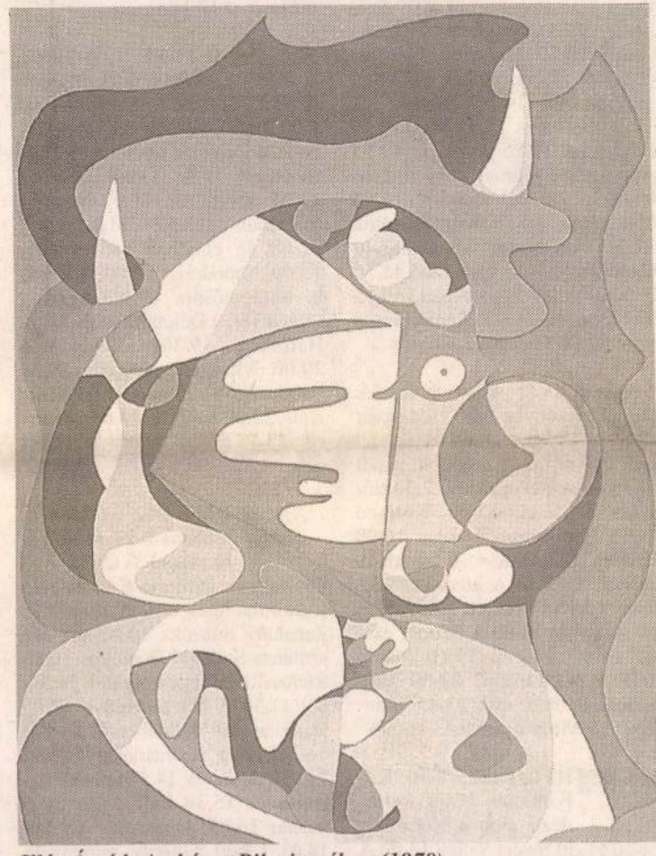

Illés Árpád: Arckép a Bika jegyében (1978)

Illés Árpád (1908–1980) a magyar nonfiguratív festészet egyik legeredetibb, legnagyobb hatású mestere volt. A Vas-megyei Kiskőcskön született, később Győrben élt. A Képzőművészeti Főiskolán (*László Gyula* és *Amos Imre* évfolyamtársaként) *Rudnay Gyula* tanítványa. Legjobb barátja, *Weöres Sándor* versekben dicsérte festészetét, s nagy becsben tartotta a birtokában levő Illés-opuszokat. Illés Árpád művészete a szocreál idején mégsem talált, nem találhatott kellő visszhangra, s csak elvétve juthatott el a közönséghez.

Mint annyi más kor- és sorstársa, például *Lossonczy Tamás* és *Bene Géza*, ő is rajztanárként kereste kenyerét. Munkásságát Németországban előbb ismerték, mint idehaza. Illés festészete a lírai szürrealizmus jegyében áll, komponálásmódja zenei jellegű. Ahogy Mezei Ottó írja: „Gyakorta, a festői jel sajátos minőségétől függetlenül is, ezen színformák lüktetését, szokatlannak tűnő ritmusát, barbár zenéjét véljük látni, hallani egyszerre."

Remélhetőleg a mostani tárlat is egy lépés afelé, hogy Illés Árpád jelentős, nagyhatású életműve végre elfoglalja méltó helyét a magyar képzőművészetben.

BEREGSZÁSZI

IMPRÓ

A fekete villa

A jazz zászlóshajójáról, a szaxofonról esett szó múlt heti figyelőnkben, íme ismét itt van két CD, amelyeken ez a hangszer játszik meghatározó szerepet.

Grencsó István a magyar jazz középnemzedékének hangszereseként, zeneszerzőként és zenekarvezetőként egyaránt ismert, markáns alakja. Vonzódása a szokatlanhoz, a szabálytalanhoz nem új keletű, nincs olyan zenei megnyilvánulkozása, amely valamihangú szólistáknak (*Regős István* – tenorszaxofon, *Borbély Mihály* – klarinét, szopránszaxofon, *Juhász Endre* – oboda és maga a szerző – altszaxofon, fuvola). A dal témája az utolsó tételben Grencsó alulintonált, illúziótlan előadásában szövegesen is elhangzik, egyértelművé téve a sugallatot: a Villa Negra a Kárpát-medence sajátos, huszadik század végi, csak itt értelmezhető jelensége. (Fonó Records).

Mark Turner tenorszaxofo-

A NEMZETKÖZI Csajkovszkij Zenei Versenyen Moszkvában, *Gyenyisz Macujev* zongora, *Nyikolaj Szasenko* hegedű- és *Gyenyisz Sapovalov* brácsaművész kapta az első díjat. MTI

A fantázia diadala

A császárváros kiállítási körképe

A sportban azt tartják: egyszer mindenkinek kijöhet a lépés, a tehetség, a tudás igazi bizonyítéka a másodszorra, harmadszorra is elért, túlszárnyalt

Múzeum legújabb, pénteken megnyílt kiállítása, amely több évtizedes kutatómunka eredményeként mutatja be, milyen szoros, termékeny kölcsönhatásban

MAK – Out of Action című kiállításának sajnos nincsenek magyar vonatkozásai, pedig az akcionizmus, a performansz, a testművészet a hatvanas évek

Szegedi Szabadtéri Játékok

Álarcosbál, néptánc, dixie

A 67 éves Szegedi Szabadtéri Játékok fennállása óta idén leg- szezonjára készül. Az

Heti rádió- és tévéműsor

DUNA TV: 6.30 Hírek; Reggeli muzsika 6.40 Élő egyház 7.00 Néptáncok 7.05 Szimba, az oroszlánkirály 7.30 Susogó vadon 7.45 Benjamin és a legendás macskapár 8.35 Pop-sa-rock 9.05 Szóbazár 9.35 Hungaria Litterata (ism.) 10.20 Hungaria Litterata (ism.) 10.50 Verbunkok a Kárpát-medencében 11.00 Forrásvidék 11.35 Beavatás 11.55 Vers 12.10 Lóverseny 12.25 Kutya úr 13.55 Augusztus a jégmezőn 14.25 Emlékképek – régi híradók 14.50 Sportképek 16.30 Kígyóbűvölők 17.00 Minoritates Mundi 17.40 Mese 18.00 Heti hírmondó 18.50 Híradó 19.00 Sportpercek 19.15 Nagybácsim 21.05 Deres már a határ 22.30 Fórum 23.30 Vers

TV2: 6.30 Könyvek könyve 6.55 Homokvár 9.00 Szelek szárnyán 9.45 Parker Lewis sohasem veszít 10.35 Grease (Pomádé) 12.30 Hűséges az Isten 13.00 Nótaszó 13.30 Sportszenzációk 14.00 Rinaldo Rinaldini – A haramiák kapitánya 14.30 A következő áldozat 16.15 Petrocelli 17.05 Szelek szárnyán 18.00 A Szuper csapat 19.00 Tények 19.10 Napló 20.00 Közkívánatra! 22.00 Hajnalban, délben, este 23.45 Színkép 0.15 Mozivarázs 0.45 Napló

RTL Klub: 7.00 Kölyökklub 11.00 Felfedező úton a Robinson család 11.30 Sweet Valley 12.00 A Dunánál... 12.30 Európa-magazin 13.00 Hírek 13.10 A szürkemedvék földjén 14.05 Angyali érintés 14.55 Mentőangyalok 15.45 Fantomas 17.35 RTL Klub Road Show 18.00 ZenÉsz 18.30 Dóra mozija 19.00 Híradó 19.30 Csíííz! 20.00 A pénz színe 22.05 Kaiser Klub 22.35 Gyilkos sorok 23.25 Hírek, időjárás 23.40 Országház 0.10 A szürkemedvék földjén

TV3: 9.15 Ismétlések 11.00 Beverly Hills 90210. 12.00 Tintin 12.35 Űrszekerek 13.30 Sherlock Holmes 14.30 Az Angyal 15.25 Beverly Hills [illegible]

19.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Foci 20.05 Élő népzene 20.30 Határok nélkül 21.05 Szól a Rádió... 21.15 Hétfő esti filmzene 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Régiók 23.05 Lemezmúzeum 0.10 Himnusz

PETŐFI: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Reggeli csúcs 7.38 Sportreggel 8.00 Petőfi-délelőtt 8.05 Zenezóna 9.04 Délelőtti terefere 9.50 Apró-cseprő 10.08 Gordiusz plusz 11.04 Sporthírek 11.07 Nosztalgiaparádé 11.52 Manapság... 12.00 Jó ebédhez szól a nóta 13.00 Naprakész 14.00 A Rádió kívánságműsora 17.05 Apukám világa 18.30 Délutáni csúcs 19.03 Hétpróba 19.30 Kölyökrádió 20.00 Világzene-magazin 20.30 Labdarúgó-vb híradó 21.03 Zenezóna 22.00 Szálkák 23.00 Hírpercek 23.15 Ennyi... 0.00–4.20 Éjfél után

BARTÓK: 6.00 Hírek, időjárás 6.03 Muzsikáló reggel 6.15 és 7.03 Fővinform, útinform 6.45 és 7.45 Kulturális hírek 8.10 Pódium 9.15 Zenekari muzsika 10.05 60 éve született Szilágyi Domokos 10.59 Richard Bonynge operafelvételeiből 11.30 A hét zeneműve 12.05 Hangverseny délidőben 13.31 Kri Te Kanawa operaáriákat énekel 14.05 Három év 14.56 Barokk kamarazene 15.30 Évfordulók nyomában 16.05 Muzsikáló délután 18.03 Ligeti György művészete 19.10 A Gordiusz műhely műsora 19.40 Beethoven: F-dúr szonáta op. 17. 19.55 Donizetti: Lucrezia Borgia 23.10 Fúvós muzsika 23.35 Zenekari muzsika 0.00 Hírek, időjár. Szózat

MTV 1: 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.05–11.55 Szünidőre 12.00 Híróra 13.05 A tóparti ház 14.00 Patrin – Üzenet – Vorba 14.25 Domovina 15.00 Derrick 16.00 Gyerekeknek! 16.30 A szerelem jogán 17.00 Családorvos 17.15 Körzeti magazin 17.55–18.10 Gyerekeknek! 18.35 [illegible]

22.01 Jó estét, Magyarország! 23.00 Petrocelli 0.00 Stádium 0.15 Hajnaltól napestig 0.40 Tények 1.05 Közvetlen ajánlat

RTL Klub: 6.30 Jó reggelt! 9.00–12.57 Ismétlések 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub 13.30 Megveszem ezt a nőt! 14.25 Klipklub 14.45 Rajzfilmklub 16.10 Az első csók 16.35 A farm, ahol élünk 17.25 100-ból egy 18.05 Sliders 19.00 Híradó 19.30 Fókusz 20.00 A gyerekneppe[r] 21.35 Vészhelyzet 22.24 Hírek, időjárás 22.40 RTL Sportklub 23.40 Dóra mozija 0.10 Fókusz

TV3: 14.20 Sherlock Holmes 15.20 Utazás Gasztronómiában 15.50 A nagy film 17.45 Hegylakó 18.45 Hír3 19.15 Dinasztia 20.15 Szárnyak 20.40 Filmpárbaj 20.50 A mama pici fia 22.45 Filmpárbaj 22.55 Hír3 23.25 Hegylakó

M SAT: 0.00 Music Box 6.30–8.30 Vekker 13.45 A hekus 14.45 Játszd újra... 18.00 Dilizsaruk 18.30 Alak-Art 19.00 A hekus 20.00 Drakula 20.30 Gyilkos reflex 22.15 Alak-Ar 22.45 MSat-klub 23.15 A3-ik vonal 0.15 Halálos játszma 2.05 Music Box

Szív Tv: 0.45 Zenei összeállítás 5.45 Információk 7.00 Napraforgó 9.00 Gerincjavító torna 12.00 Lazíts Cindy Crawforddal! 15.00 Bababörze 15.15 Tévéshop 16.00 Testszépítés 16.30 Salty, a fóka 17.00 Sportmagazin 18.00 Konyhashow 18.30 107 19.00 Színháztűznéző 19.30 Én pici pónim 20.00 Celeste 21.00 A láda szelleme 22.45 Vissza nem térő alkalom 0.30 Napraforgó 0.45 Zenei összeállítás

HBO: 7.00 Lois és Clark 8.05 Tenisz 9.00 A barátom a halálom 10.25 Elbaltázott nászéjszaka 12.00 Üsd és vágd! 13.35 Rózsaágy 15.05 Sztárközelben 15.35 A három nindzsa 17.10 Kerge ka[illegible]

Nikola Nikolov operaáriákat énekel 15.28 Muzsikusok egymásról 16.05 Muzsikáló délután 18.05 Nevek ürügyén 18.55 Népzenekutatók műhelyében 19.05 Kamarazene 20.05 A Nemzeti Filharmonikusok hangversenye 21.40 R. Strauss: Salome 22.05 Petőfi Sándor minden verse, 76. 22.11 A hét zeneműve 22.36 Összkiadás 23.10 Zenekari muzsika – korabeli hangszereken 0.00 Hírek, időjárás. Szózat

MTV 1: 5.50 Nap-kelte 9.35 Bor és hatalom 10.10 Szünidőre! 12.00 Híróra 13.05 A tóparti ház 13.50 Mainau – a virágok szigete 14.10 Csupa tűz, csupa láng 15.55 Gyerekeknek! 16.30 A szerelem jogán 17.00 Gyerekszoba 17.15 Ki marad a végén? 17.40 Életjel 17.45 Körzeti híradók 18.00 Katolikus Krónika 18.20 Gyerekeknek! 18.45 A nagykövet asszony 19.30 Híradó, sporthírek 20.00 Tattingers 20.55 Labdarúgó-vb 23.00 Telemázli 23.20 Szelidek 0.50 Képújság

MTV 2: 7.00 Híradó 7.15 Aktuális 7.45 Határtól határig 8.00 Tudóra 9.00 Tanoda 10.00 Szomszédok 10.30 Kincsestár 12.00 Híróra 13.00 Tévémagiszter – Repríz 14.00 Talpra, Petőfi! 14.25 A pampák királya 16.05 Repeta 17.30 Indaba 18.00 Magyarország ma 18.30 Kincsestár 20.00 Mesetár 20.20 Magyarok cselekedetei 20.30 Híradó, sporthírek 21.00 Kisvárdai Színházi Fesztivál 21.50 Twin Peaks 23.20 Mélyvíz

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.05 Verbunkok a Kárpát-medencében 9.15 Forrásvidék 9.50 Fórum 10.50 Barangolás Írországban 11.35 Néptáncok 11.40 Esti kérdés 11.55 Vers 12.05 Lapozó 12.20 Szlovákia műemlékei 12.30 Törésvonalak 13.00 Vízcsobbanás 13.55 Édes és keserű 15.25 Cigánykerék 15.55 Zűrzavaros vakáció 16.20 Katedra nélkül 17.05 [illegible]

Szív Tv: 0.45 Zenei összeállítás 5.45 Információk 7.00 Napraforgó 9.00 Terhestorna 12.00 Torna nőknek 15.00 Bababörze 15.15 Tévéshop 1600 Gerincjavító torna 16.30 Kapásjelző 17.00 Szédülj el! 17.30 Shelik és Katherine 17.55 Fehér lovak 19.00 City 19.30 Popeye 20.00 Gyertyafényben 21.00 Bűnbocsánat 22.35 A láda szelleme 0.30 Napraforgó 0.45 Zenei összeállítás

HBO: 7.00 Jó barátok 7.30 Kaliforniába jöttem 8.05 Micsoda csapat! 10.10 Irány a Mississippi 11.50 A Notre-Dame-i toronyőr 12.40 Az idő végezetéig 14.15 A Cisco kölyök 15.50 Nixon 19.00 Jó barátok 19.30 Kaliforniába jöttem 20.00 Drágám, a kölykök összementek! 32.35 Egy taxi hátsó ülésén 3 22.30 A kukorica gyermekei 0.00 Vár az ágyam 1.45 A fegyveres férfi 3.20 Desperado 5.05 Derült égből El-visz

Július 10, szerda

KOSSUTH: 4.30 Reggeli Krónika 9.05 Napközben 11.05 Lemezjátszó 11.35 Pest és a nők 12.00 Déli Krónika 12.40 Ki nyer ma? 12.50 Törvénykönyv 13.05 Vendég a háznál 13.20 Claude Goudemel zsoltáraiból 13.30 Dicsérjétek az Urat! 14.05 Klasszikusok mindenkinek 14.35 Irodalmi figyelő 15.06 Beszéljük meg! 15.55 '98 Magyrország 16.00 Délutáni Krónika 16.10 Mindennapi gazdaság 16.20 Hasznos tudnivalók 16.25 Házimuzsika 17.05 Magyarországról jövök... 18.00 Esti Krónika 119.06 Sportvilág 19.30 Jó éjszakát, gyerekek! 19.40 Foci 20.05 Népdalkörök és citerazenekarok 20.30 Határok nélkül 21.05 Könnyűzene 21.25 Kossuth-klub 21.55 Szóló 22.00 Késő esti Krónika 22.30 Mérleg 23.05 Nagy mesterek – világhírű előadóművészek 0.10 Himnusz

PETŐFI: 4.30 Hírek, időjárás 4.33 Hajnali [illegible]

13.00 Tévémagiszter – Repríz 14.00 Talpra, Petőfi! 14.25 A pampák királya 16.05 Repeta 17.30 Indaba 18.00 Magyarország ma 18.30 Kincsestár 20.00 Mesetár 20.20 Magyarok cselekedetei 20.30 Híradó, sporthírek 21.00 Thalassa, a tenger magazinja 21.30 Irma Vep 23.05 Mélyvíz

DUNA TV: 5.30 Virradóra 9.05 Szünidei matiné 9.55 Gazdakör 10.35 Szerelemcsütörtök 11.45 Néptáncok 11.55 Vers 1205 Lapozó 12.20 Lóverseny 12.35 Esti kérdés 12.45 Harmónia 13.15 A rock hősei 14.40 Lucky Luke és a nagyváros 15.55 A kincses sziget térképe 16.00 Katedra nélkül 17.20 Amiről a kövek mesélnek 17.40 Mes 18.00 Híradó 18.20 Régiók 18.55 Esti kérdés 19.10 Rangon alul 20.30 Schubert: III. (D-dúr) szimfónia D. 200 21.00 Híradó 21.40 A csónak megtelt 23.20 Híradó 23.35 Vers 23.40 Kiadatás

TV2: 6.00 Hűséges az Isten 6.25 Jelkép-kalendárium 6.30 Jó reggelt, Magyarország! 9.00 Délelőtt a tv2-vel 12.00 Nótaszó 12.30 Közvetlen ajánlat 13.00 Titokzatos természet 13.30 Stádium 13.45 A tegnap csodái 13.55 Satöbbi 14.55 Csupa-csupa élet 15.25 Bölcs törpék a világ körül 15.50 Willy Fogg utazása a Föld középpontja felé 16.15 A következő áldozat 17.05 Csupa-csupa élet 17.30 Baywatch 18.30 Gazdagok és szépek 19.00 Tények 19.30 Szerencsekerék 19.55 Kedves nővérkék 20.30 A hegyi doktor 21.30 Családi kötelékek 22.00 Jó estét, Magyarország! 23.00 Herkules 0.00 Stádium 0.15 Hajnaltól napestig 0.40 Tények 1.05 Közvetlen ajánlat

RTL Klub: 6.30 Jó reggelt! 9.00–12.57 Ismétlések 13.00 Hírek 13.10 Élettér 13.20 Receptklub

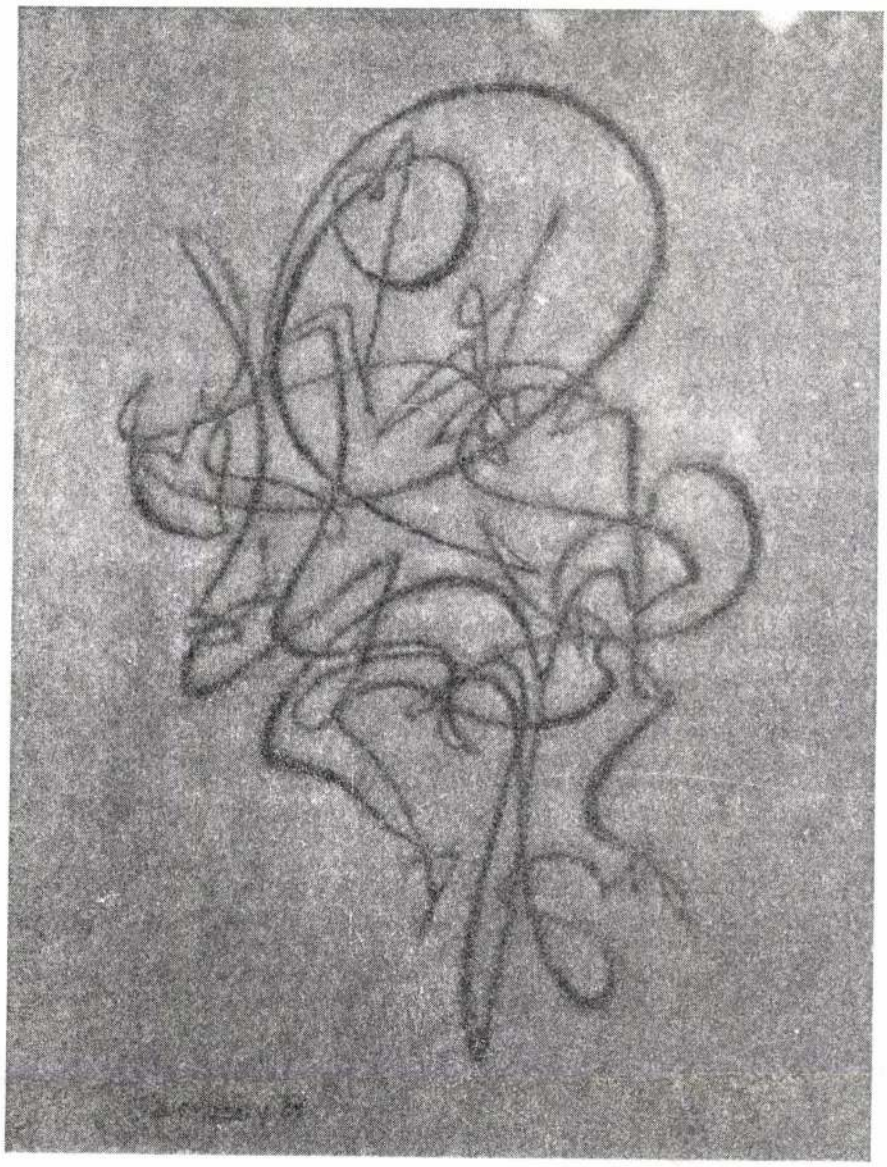

Kontraszty László: Kompozíció (1987)

Illés Árpád (1906 – 1980) neve ismertebb és talán nemcsak művészek körében; még a Művészeti Lexikon (1966) is szentel neki néhány sort. Az Ozirisz Alapítvány szerint azonban gondozásra szoruló *kallódó érték* mindaz, ami nincs katalogizálva, s különös figyelmet érdemel az a művészpálya, melyet nem dokumentál monográfia. Márpedig Illés Árpád számára nem jutott kötetecske a Képzőművészeti Kiadó 1971 és 1981 között megjelentetett 96 (!) kismonográfiájából, sem más kiadó egyéb kiadványából, pedig rokonszemléletű kortársai közül a hetvenes években többen is részesültek a művészetpolitikai lazaságnak eme szélsőséges megnyilvánulásában. 1963-as Fényes Adolf-termi önköltséges kiállításával emelkedett ki a teljes elszigeteltségből, ám haláláig megmaradt a hivatalos művészetpolitika egyik T-je, a tűrtek kategóriájában. A Várba költözött Nemzeti Galéria megnyitó kiállítására sebtében vásároltak tőle képet, amelyet azonban mégsem tettek ki, a meghívott művészt mélyen megsértve ezzel. Az esettel betegségét és halálát is összefüggésbe hozták. Illés Árpád nonfiguratív festészetében lekerekített biomorf alakzatok alkotnak élénk, többnyire világos színvilágú kompozíciókat. Munkássága szerves és karakteres része a hatvanas, hetvenes évek magyar művészetének. Feldolgozását joggal tartja mielőbbi szükségletnek az alapítvány.

Kontraszty László (1906) ugyanennek a generációnak a tagja. 1939 óta absztrakt festő, s ez az adat történelmünk s a hazai képzőművészeti műveltség ismeretében érthetővé teszi, hogy élete jelentős részében az elszigeteltség nyomasztó érzésével kellett megküzdenie. Műve alig ismert. Korábban ő is csak a diktatúrák közti rövid történelmi szünetben jutott szóhoz: 1947-ben Kállai Ernő állította ki az Elvont Művészet II. csoportkiállításán. A hetvenes évektől rendezhetett ismét néhány kisebb tárlatot, majd 1987-ben volt jelentős gyűjteményes kiállítása az Ernst Múzeumban. Mindez azonban nem volt elég az ismertséghez, az elismertséghez. A modern művészet nehezen, lassan hozza be azt a hátrányt, amit sok évtizedes magyarországi háttérbe szorítása jelent. Kontraszty stílusa, művészetfelfogása markánsan különbözik kortársaiétól. Sem a magyar félabsztrakt alapállás, sem szürrealisztikus tendenciák, sem doktrinér avantgárd elméletek nem kísértették meg. Szín- és formaviszonylatok érzékeny összehangolása, valósággal zenei összhangzattá komponálása foglalkoztatja. Élete különböző periódusaiban más-más módon, de következetesen absztrakt eszközökkel törekszik „emberhez szóló érzelmi, értelmi tartalmat" kifejezni. Terjedelmes életműve feldolgozásra, kiadásra, megmutatkozásra vár.

Litkey György (1907 – 1975) pályája a népi mozgalom köréből indult. A magyar történelem és művészetpolitika törései az ő működését két vonulatra, jelentősebb periódusra osztották. A háború előtti művészete figurális időszakát húszéves küzdelmes, főként rajzpedagógiával elfoglalt szakasz követte. A hatvanas években megújította művészetét, és a nyugat európai egykorú eredményekre is tekintő sajátos festészetet alakított ki. Eleinte figuratív, konstruktív és atmoszférikus elemek keveredtek képein, külföldi tartózkodása során azonban mindez kitisztult és szuverén egységbe forrt. Elt és kiállított Belgiumban, s paradox módon éppen ott lett piktúrája hazai karakterűvé, ott hasonult a magyar „félabsztrakt" festészethez. A belgák egyébként szintén magukénak vallják művészetét. Utolsó korszaka számontartandó és megőrzendő része a magyar festészetnek.

Buday György (1907 – 1990) fametsző művész munkássága kivétel az Ozirisz Alapítvány kiállítottjai között. Az ő nevét inkább csak azok ismerik, akik emlékeznek 1930 és 1938 között megjelent illusztrációira, melyeket többnyire népmesékhez és népballadákhoz készített, nemegyszer gondos kiállítású bibliofil kötetekbe. 1937-től ugyanis Angliában élt, s a koalíciós idők kivételével többé nem látogatott Magyarországra. Korai fametszeteit a népművészet ihletése, egyéni humort és karakterérzéket tükröző stilizáló képesség és drámai erő jellemzi. A xilográfia (fametszés) grafikai technikájának kiemelkedő ismerője, bravúros alkalmazója volt. Angliai működése során stílusa gazdagodott, egyszersmind klasszicizáló irányba fejlődött. Művészetét igen megbecsülték, tagja volt az angol királyi Réz- és Fametsző Művészek Társaságának. Grafikai hagyatéka hazajött; most a Széchényi Könyvtárban található. Kutatót, ismertetőt, kiadót és kiállítót kíván.

Különös véletlen, hogy az alapítvány hét kiállítottja közül öten szorosan vett kortársak, s hozzá ketten egy évben is születtek.

Mohácsi Ferenc (1924 – 1980) már egy más generáció tagja, aki az ötvenes évek világától elzárt légkörében kezdte művészi pályafutását. Annál becsülnivalóbb, hogy volt ereje kibújni az uniformisból, és a megkívántnál korszerűbb festői nyelvet kialakítani. Lehetséges, hogy konstruktív jellegű stilizáló modora megtalálásában Barcsay példájának, Kmetty közelítésének is volt szerepe – ez utóbbi tanársegédeként dolgozott 1946 és 1950 között. Az igazság az, hogy a kitörés irányát mások is keresték errefelé, Mohácsi azonban finom koloritjával és legjobb műveinek látványfestészetet és szerkezetes képépítést eredeti módon, szervesen ötvöző módjával, maradandó érték. Jellemzi a forradalom utáni viszonyokat, hogy a számára 1958-ban megítélt Derkovits-ösztöndíjat két év múlva megvonták tőle, mert szerény modernsége is megakadt az illetékesek torkán. Az Ozirisz Alapítvány azt vallja, hogy bizonyos nívón felül minden menteni való ami

Illés Árpád

LAPPANGÓ ÉRTÉKEK

Az Ozirisz Alapítvány kiállítása

A pluralizmus sokunk közös eszménye és nem csak a politikában. Ám a közélet szabadsága nélkül nem tud megszületni a sokszínű, sokirányú művelődés, művészet sem. A politikai élet nyíltsága most mindennapos élmény, irányzatokban nem szűkölködünk, noha a politizáló társadalom egy része nehezen viseli el az övétől eltérő magatartásmódok és felfogások jelenlétét. Fő, hogy elviseli, és nincs olyan monolitikus politikai erő, amely tiltásokkal, a különféle nézetek és attitűdök egyenirányításával, egyetlen törekvés abszolutizálásával gondolkodási és cselekvési sémákat írhatna elő. Akik pedig – egyre kevesebben – saját művészi meggyőződésüket szeretnék másokra erőltetni, nem gondolnak arra, hogy az ő művészetük az ellentétes irányzatok visszfényében tűnhetik fel a legkitűnőbben. A különböző törekvések egymást erősítve alkotják egy nemzet művészetének teljes színképét, amely annál gazdagabb, minél sokszínűbb.

Amennyire helyénvaló, hogy az állam távol tartja magát a művészet belső dolgaitól, annyira súlyosak a következményei annak, hogy a mecénási szerepkört sem tölti be, hiszen épp a magyar művészet színessége s teljessége szenved így csorbát. Arra pedig egyáltalán nincs lehetőség, hogy a kedvezőtlen politikai viszonyok miatt háttérbe szorult, kirekesztett életművek napfényre jussanak. A politikai változások nem jártak együtt azonnali kedvező gazdasági fordulattal. Nem alakulhatott ki egycsapásra a művészetet eltartani képes polgárság sem; a művészetre áldozás jószándéka nemcsak a teli bugyellárison múlik – ami különben sem sokaknak van meg. Az állam mostani, jelentéktelen anyagi részvétele a képzőművészet életbentartásában bizonyára nem az egyetlen lehetséges mérték, valószínű azonban, hogy ez az állapot egy jó darabig még így marad, változtatni rajta nem pusztán elhatározás kérdése.

Ám ha nincs is igényes és tehetős polgárság, a civil társadalom szervezni kezdte magát. Megkísérli átvenni az államtól elhagyott s a magánemberek által még föl nem vett művészetpártoló tevékenységeket. Ma még a műkereskedelem, a kortárs művek adásvétele javarészben szintén művészeket támogató, „non profit" ágazat, amely csak úgy tud talpon maradni, ha más, jövedelmező profilú foglalatosságokkal társul. Ha ritkán történik is eladás, óriási segítségnek számít a megmutatkozás, a kiállítás lehetősége is, az ismertséghez, az elismertséghez jutás a művész számára. A műkereskedelem azonban mégsem karitatív tevékenység, hosszabb távon nem lehet művészek istápolója, nem veheti – nem is tudja magára venni – a kortárs művészet minden gondját. Viszont akadnak szerencsére, ha ritkán is, áldozatkész, önzetlen emberek, jó szemmel, jó ízléssel, akik lehetőségeikhez mérten szerveznek, kiállítanak, értéket mentenek, olykor még vásárolnak, gyűjtenek is. Teszik ezt régi, egykor épp csak megtűrt tevékenységüket folytatva mint művészettörténészek, műgyűjtők, műbarátok, akár új vállalkozásba fogva, alapítványi vagy más formában, szervezeteket, cégeket nyerve meg célkitűzéseiknek. Akadnak, akik a közelmúlt vagy a huszadik század korábbi évtizedeinek elfeledett vagy soha fel nem is fedezett művészeinek a propagátorai. Emlékezetes a két fiatal műtörténész, Zwickl András és Szűcs György által megkezdett (és egyelőre megrekedni látszó) kiállítássorozat a Képzőművészeti Főiskolán: ők századunk kevésbé ismert, bár mindig is számontartott művészeinek emlékét igyekeztek felfrissíteni, elsőbben Czimra Gyuláét és Paizs Goebel Jenőét. E festők munkái a múzeumi raktár mélyéről bár, de mégiscsak a valamikori elismerés nyomán köztulajdonból kerültek elő, csak a művészi élményt kellett megújítani.

Kecskeméti Kálmán Ozirisz Alapítványa a jelen mellett az egészen közeli múlt magyar művészetére tekint, s olyan életműveket preferál, melyek vajmi kevés elismerésben részesültek, olykor teljesen ismeretlenek maradtak. Ahogyan a Nemzeti Galéria anyagából származó művek alkotói nem voltak soha kedvezményezett művészek, de különösképpen üldözöttek vagy eltiltottak sem, úgy az Ozirisz Alapítvány által felkarolt életművek legtöbb alkotója nemegyszer hátrányt szenvedett el művészetpolitikai okokból, s ennek rendszerint életrajzi nyomai is vannak. E művészek nem tudtak vagy nem akartak beilleszkedni a korszak megrendszabályozott művészeti életébe, s művük a maga idejében legfeljebb esetlegesen, töredékeiben volt látható. A művész néhány sikertelen próbálkozás vagy méltatlan körülmények közt nagynehezen megszületett „bemutató" után gyakran elkedvetlenedett, visszavonult. (A *bemutató* valamilyen peremkerületi kultúrházban, eldugott klubban vagy Hazafias Népfronthelyiségben megtűrt, elnézett, illetve megkockáztatott kisebb kiállítás elnevezése volt. A *Kiállítás*hoz már felsőbb engedély kellett, amit rendszerint megtagadtak.) A képek, rajzok pedig csak gyűltek a civil foglalkozásból magát és családját fenntartó *vasárnapi festő* szobájában. Sok esetben ragyogó művészi értékek lelőhelyei ezek a szobák, ha még megvannak és kinyomozhatók. Az alapítvány éppen az ilyen lappangó kincsek, kallódó értékek feltárására, bemutatására vagy inkább *felmutatására* vállalkozik. Ezzel az a célja, hogy művészettörténészeknek, művészeti íróknak kedvet csináljon az életművek alaposabb vizsgálatához, ouvre-katalógusok, monográfiák írásához.

Az Ozirisz Alapítvány az Árkád Galériában nemrég rendezett kiállításán ezúttal hét művészre hívta fel a figyelmet.

Magyarász Imre (1905–1972) ahhoz a modern felfogású festőgenerációhoz tartozott, amelyet a háború vége férfikora és alkotóereje teljében talált. Ismertebb nevű kortársaihoz hasonlóan az új időktől az alkotás szabadságát és művészpályája kiteljesítését várta. Erről tanúskodik az, hogy a demokrácia néhány rövid évében számos kiállításon szerepelt. Csalódnia kellett, mint pályatársai java részének; visszavonult, s rajztanári munkája mellett csak magának és szűk környezetének festett, kompromisszumra nem hajolva, művészi eszményeiből nem engedve. 1956 tavaszán nála láttam először korszerű művészeti kiadványt, Skira albumot, modern mesterek akkor szenzációnak számító, kiváló minőségű reprodukcióival. A diktatúra s a földiktatúra idején, haláláig, nagy benső erővel ápolta s tartotta fenn hitét a modern művészetben. Töretlenül dolgozott, noha a kiállítótermek nyilvánosságához életében már nem térhetett vissza. Művészete jellegzetesen magán viseli keletkezése helyének és idejének lenyomatát; a bezártság, belterjesség hátrányait s a fokozott elmélyültségre kényszerítettség előnyeit. Legegyszerűbben a *félabsztrakt* tudománytalan jelzőjével jellemezhető festészete, melyben a konstruktív képépítést, a felületek alapos festői megmunkálását és a szürrealisztikus torzítást igyekezett szintézisbe hozni. Képei azt a megfeszített küzdelmet példázzák, melyet a korszerű kifejezésért kellett folytatnia mint a pályáról, a nyilvánosságból kitiltott művésznek a provincializmus, a közöny, az uniformizált eszme- és formavilág ellenében. Mindeközben azonban művészete nem vált sem életidegenné, sem szárazzá; szelleme és humora erősebbnek mutatkoznak, mint a viszonyítást és visszhangot nélkülöző művész elveszettsége, tájékozódási nehézségei. Magyarász Imre nagy művészi tervekkel vonult nyugdíjba, de nem adatott meg számára valóraváltásuk lehetősége; két évre rá meghalt. Műveinek számbavételével, pályája felkutatásával komoly adósságot törlesztene a művészettörténet-írás.

Magyarász Imre: Felesége arcképe (1961)

ILLÉS Árpád

1936-ból származó szürrealizmusba hajló, mégis játékos gipsz masztkompozíciója

Kovács Ida = Holmi, 1995/3. 375.

gyermekük, Gyula Tápiószen
Blaskovich József családj
lakba költözött, amit na
102
örökölt. Felesége itt hozt
Antal (1810), Amália (181
és Julianna nevű gyermekei
A családfő 1808-ban Hont
részt a pozsonyi országgy
leg a nemesi fölkelés és
pitása tette emlékezetess
utóbbira 1000 forintot ado
Levélcímzésekből és magi
tudjuk, hogy az 1810-es

NÉPSZABADSÁG 1991 június 4. 23. p.

Kárpótlási jegy a képzőművészetben?

A „HATVANAS ÉVEK" A NEMZETI GALÉRIÁBAN

Mielőtt a címben feltett kérdés parlamenti interpretációvá dagadna, lássuk a tényállást. A *Magyar Nemzeti Galéria* földszinti teremsorában egy fontos kiállítás és mellékleteként egy háromszázharminc oldalas katalógus készül egy peresíthető helyzetet alátámasztani. A rendező-szerkesztők nem titkolják viszonyukat a múlthoz, amely számukra kérdés formájában tételeződik: „azt kell-e rekonstruálnunk, ami a '60-as években a legnagyobb súllyal jelent meg a közönség előtt, vagy azt kell kiemelnünk, amit utólag — lehántva a jelenségekről a történelmi kontextus »esetlegességeit« — *ma* tartunk fontosnak?" A döntés az alternatíva második felére esett. Minden látvány és minden mondat ebből a választásból következett.

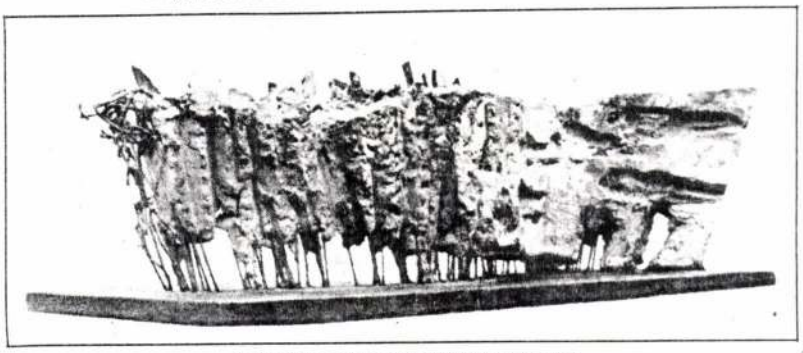

Ami látható: Varga Imre: Erőltetett menet. 1968.

Kereset az elmaradt haszonért?

A rendezők és a szerkesztők abból a hipotézisből indultak ki, hogy a képzőművészet egyetemes mozgása a maga autonóm módján leír egy ideális vonalat. Fejlődik valahonnan valahová. Eljut A pontból B pontba. Saját genetikai kódja befolyásolhatatlan sorsszerűséggel hajtja végzetes célja felé. Ez az ideális vonal sajnos nem nagyon hasonlít a valóságos emlékanyag számszerűsített trendjéhez. Ha az ideálkép nem lenne ennyire szigorú, akkor többféle módon lehetne összepárosítani a „van"-t a „legyen"-nel. A terjedelmes katalógusból ketten is súgnának ehhez a toleráns trükkhöz. Egyrészt a bevezetőt író *Vajda Mihály*, aki külön fejezetben méltatja azt az igazságot, mely „pedig többé nem egy!" és *Frank János*, akinek eredője nyíltan hirdeti: „művészettörténésznek ne legyen meggyőződése, hanem nézze a neki nem megfelelő irányzatból is a legjobbakat". Nem így a döntéshozók! Ők *tudják*, hogy ha egyszer az egyetemes képzőművészet *legitim* vonala szerint (lásd negyvenes-ötvenes évek euroamerikai művészetét) a dolgok a szürnaturalizmusból haladnak a lírai absztrakció és informel felé, továbbá a pop arttól a tiszta konstruktív formák irányába, akkor csak nem fognak inkább *hinni a szemüknek*, amely megtöri a vonal lendületét holmi kvalitásproblémákkal?

Kellene, hogy legyen egy Mark Tobey-szerű monokróm felületet kezelő mester? Ilyen nincs igazán? Hunyorítva *Frey Krisztián* betöltheti azért azt az űrt, amit a még fel nem fedezett elemek a Mengyelejev-táblázatban pusztán spekulatív alapon szoktak betölteni. Kellene egy Germain Bazaine-féle autentikus foltfestő? Hogy ilyen sincs igazán? Annyi baj legyen, a pályakezdő *Bak Imrének*, midőn hónapokat időzött külföldön és kreatívan végigtánozta a sóvárgott nagyokat, a „tache"-hoz, a folthoz is eljutott, zsengéje éppen belelilik a kontextusba. Csak a napilapi terjedelemhatár miatt nem részletezendő, hogy — bocsánat, hala nincs, a szamár is jó alapon — mit és kit helyettesít *Hortobágyi Endre* és *Illés Árpád*, *Türk Péter* és *Gedő Ilka*, *Tót Endre* és *Kovács Albert*, *Molnár Sándor* és *Vajda Júlia*. (És fenntartom: *Lossonczy Tamás*.)

Kereset a sérelmek miatt?

A kereset világosan kimutatja, hogy a kár „az eszme frontján" valóban tetemes. Ha a külső erők (amelyek a produkció védnökei szerint kizárólag a pártállami hatalom szerkezetében meg a művészetirányítás elnyomóapparátusában — és soha nem a nép-nemzeti konzervativizmusban, netán más ízlésvonulat preferenciájában — keresendők) támogatták volna az egyetemes stílusok szabad áramlását, akkor mi is lehettünk volna a magunk Skira-albumát, Knaur-lexikonját, Rizzoli-katalógusát, azaz olyanok lehettünk volna, mint „ők". A rendezőbiztosok követelik tehát, hogy a képzőművészetben állítsák vissza a negyvenhetes állapotokat, de az egyetlen és isteni igazság nevében csak és kizárólag azt, ami a betiltott és szétszórt, megalázott és agyonvert Európai Iskola extrapolálásából, meghosszabbításából következik. Ez a pártos szemlélet csak és ennyit képes felvállalni. A negyvenhetes plebejusbaloldali képzőművészet tönkretételéért, a negyvenhetes paraszti-népi vonulat eltüntetéséért más párt nyílván máskor fogja benyújtani a maga keresetét. A hatpárti konstelláció illő sorrendjében.

A katalógus tanúsága szerint az interjú-dokumentum gyűjteményből egyebek mellett az alábbi peresíthető károk érték az érdekelteket. Frank János csak fősamesz lehetett a biennálék magyar pavilonjának rendezésénél, és egyszer sem küldték ki Velencébe. *Anna Margit* vastag tomuszt szeretett volna kiadatni a Corvinával, de a szerkesztő ezt a kívánságát nem tudta teljesíteni. *Lakner László* szatirikus festményét, a *Hitler beszélt*, a főzsüri *Ridovics László* — félve a „fasiszta nép" dehonesztáló minősítéstől — leakasztotta a stúdiókiállításról. *Keserű Ilona* római tartózkodása során lakhatott ugyan a Magyar Akadémián, de ezért jelentős összeget kellett fizetnie. *Schrammel Imre* keramiareliefjét, miat „pesszimista munkát", jogtalanul eltávolították a Budapesti Történeti Múzeumból, és a harmadik részlettel mind a mai napig adósak. *Deim Pál* egy illegálisnak tartott kiállításon való részvétele miatt sokáig nem szerepelhetett, és nem kapott Derkovits-ösztöndíjat sem. *Fajó János* valósággal beleroppant, amikor leváltották a stúdió progresszív vezetőségét. Bak Imre sosem fogja megbocsátani *D. Fehér Zsuzsának és Ormos Tibornak*, hogy művészetpolitikai okokra hivatkozva bezáratták a Ferihegyi repülőtéren rendezett kollektív kiállítást. És *Vigh Tamás* sem fogja elfelejteni *Czifka Péternek*, hogy megalázta saját műtermében, meg *Varga Imrének*, hogy nem állt ki bátran terve mellett. Súlyos sérelmek ezek. Empátiahiányokról, hatalmi túlkapásokról, alkalmi gonoszságokról szólnak. És nem von le súlyosságukból semmit, hogy ha a ma induló művészgeneráció elé fogják odatartani a mikrofont, az minden bizonnyal nyafogásnak tartaná mindezt, mert ő még „apuka" igazságtalanságára sem hivatkozhat. Egyszerűen néma csöndben veszi tudomásul, hogy a piac vastörvényei szerint kell lavíroznia — az egzisztenciális megsemmisülés, a külföldre tántorgás a begicselés Bermuda-háromszögét elkerülendő.

Azért van katarzis, van vádirat is, de nem pontosan ott, ahol a tételes panaszok találhatók. *Kokas Ignác* — a kötet legjobb interjúja! — szerette „azt a rendszert". Az övé volt, népi kollégista volt, és sose lett volna festőművész, ha egy politikai kampány, egy demagógiával megszórt tehetségkutatási láz nem „emeli ki". Kapott a hatvanas évek elején egy hatalmas sgraffittómegbízást Oroszlányban. Ha megcsinálja, horribilis összeg ütötte volna markát, a mellékdíjakról nem is beszélve. De nem csinálta meg. Nem ideológiai okokból, és nem a progresszív művészéletforma csábítása miatt. Nem ellenállásból és nem sértődésből. Egyszerűen az ízlése miatt. Az a válságélmény ugyanis, ami egy esztétikailag elfogadhatatlan — bár keggyel osztott — megbízás teljesítésének vágya és végső visszautasítása között feszül, mélyebbről és beljebbről jön, mint amit a külső hatalom valaha is elérhet a leakasztgatott képekkel és a betiltogatott kiállításokkal. Az effféle nevesíthetetlen sérelmek összegyűjtésével, a belső meghasonlások listájával, a Kokas-típusú művészeknél az ideiglenes munkaképtelenség okainak feltárásával, másoknál viszont a művészi elvacakulás rajzával ez a tárlat is, ez a katalógus is adós maradt. Úgy látszik, könnyebb hétszer elsorolni az Aczél elvtárs vagy Aradi Nóra konkrét beavatkozásaiból származó vélt és valódi károkat, mint egyszer szembenézni a lényeggel: egy fejlődésképtelen hatalmi konstrukció kiürült reprezentációs igényével és a „negyven év"-nél lényegesen meszszebbre nyúló magyar konzervatív művészetszemlélet, a rendi, a tekintélyelvű, az antidemokratikus hagyományok nem feltétlenül rendszerspecifikus mindent meghatározó jelenlétével.

A megszűnt NDK egyik legelbájolóbb ideológiai mutatványa volt a sok évszázados német történelem és kultúra utólagos beosztása a jaltai egyezmény szellemében. Így Goethe és Lucas Cranach nagy NDK-művészeknek minősültek, mert emlékanyaguk zömmel in situ volt található, ellenben Hölderlinben és Dürerben volt valami megbízhatatlanul polgári, Tübingen és Nürnberg, a szülővárosok mégiscsak a későbbi NSZK területén találhatók.

Ami hiányzik: Orosz János: Búcsúzik a lovacska. 1968.

És a többiek keresetlevele?

Ez egy politikai logika karikatúrája. De nem kevésbé tartható karikatúrának, hogy a Nemzeti Galériában és katalógusában majdnem mindenki hiányzik, aki véletlenül nem vett részt az Iparterv hajdani tárlatán vagy kimaradt a Zugló Körből, vagy nem szilveszterezett együtt a Műegyetem R kiállításának szervezőivel, vagy már öregebb volt annál, semhogy az 1966-os stúdión pukkassza a hivatal kiszálló képviselőit. Annak ellenére hiányoznak, hogy jelenlétük feltűnő volt, visszavonhatatlan és nélkülözhetetlen abban a *képzőművészeti közvéleményben*, amely azért nemcsak acsargó pártboncokból és magánlakásokba szorult elnyomott újítókból állt. Hogy a mikrovilágot részlemezre karcoló *Gross Arnold* és az archaizáló *Rékassy Csaba*, a Szántó Kovácsot mintázó *Somogyi József* és a Földmarkolót festő *Fóth Ernő*, a fanyar formákat alakító *Berki Viola* és a túl korán elment nagy ígéret, *Gruber Béla* mind voltak és mind *ott voltak* a hatvanas évek nyilvánosságában, ez — azt hiszem — nemcsak nekem nem kétséges, hanem e művészettörténeti vállalkozás spiritus rectorának, *Beke Lászlónak* sem. Hiszen végül is mindketten olvastuk *Németh Lajos* alapvető munkáját az 1968-ban megjelent Modern magyar művészetről, és kettőnk közül én csak távoli tisztelőnek, ő viszont tanítványnak számít.

A kimaradtak listája viszont oly markáns és reprezentatív, hogy semmiképpen sem lehet a véletlen számlájára írni. Beke nyilván úgy gondolkodott, hogy valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy olyan hatvanas évek retrospektív tárlatot, amelynek főhelyén például a korszak végén keletkezett *Szervátiusz Tibor*-féle Dózsa-szobor állhatna, körülötte az MDF-hez közel álló olyan jelentős mester, mint a Megégett embereket festő *Orosz János*, esetleg a Nyári reggelt festő *Szinte Gábor*, a szomszédos teremben a *vásárhelyiek*, élükön a meginditó realizmust teremtő *Szalay Ferenccel* és a nyers hagyományokat folytató *Németh Józseffel*, még hátrébb pedig a peremműfajokban (grafikában, éremben) tevékenykedő és lesajnált kismesterek, akik ha mást nem, de azt azért hiven illusztrálnák, amiről a bevezetőben Vajda Mihály meg megejtő eleganciával szólt: „egy ország élni akart." Mert kárpótlási igényük — ezt Beke is sejtheti — nemcsak „ezeknek", de „azoknak", sőt „amazoknak" is lehet. Tehát valahol, valakik, valamikor majd megrendeznek egy másik vagy egy harmadik kiállítást, amely éppúgy a *kizárólagosság* elve szerint egy másik vagy egy harmadik párt kulturális *előtörténetét* keresi össze a heterogén emlékanyagból. Aztán majd a megrendezett és a megrendezendő tárlatok versenyéből — jelige: ezentúl minden másképpen volt — a nézőnek módja lesz eldönteni, hogy melyik tetszik neki jobban, és kire adja szavazatát. Brrr!

Félreértés ne essék, ezen a látható kiállításon nemcsak jó festmények és szobrok, de remekművek is vannak. Nemcsak azoké, akik az elemi illem okán — más koncepció ide, Euro-Amerika oda — legalább jelzésszerűen megmutathatták magukat (*Kondor Béla* és *Barcsay Jenő*, *Kokas Ignác* és *Vigh Tamás*, *Tóth Menyhért* és *Deim Pál*). Remekműgyanús alkotásokat ugyanis hátrahagytak a megalázottak és megszomoríttottak, az ellenkultúra minősített mesterei, a külföldre csodálkozó akkori fiatalok is. *Jovanovics György* homunculushűvösségét, Keserű Ilona monumentális forróságát, *Hencze Tamás* látomásos szcientizmusát és Lakner László keserű világmagyarázatát nem nélkülözhetné semmilyen „beállítottságú" művészettörténet-iras. Éppen ezért kerültek itt és most veszélyeztetett helyzetbe. Egy féligazság mulatságához tartják mindannyian a gyertyát.

Ki fizeti a költségeket?

Nem taktikus dolog a kárpótlási igényt és a kirekesztési politikát egyetlen kulturális vállalkozáson belül összehozni. Nem taktikus, mert a liberális művészet előtörténetét antiliberális szelekciós elv aligha hitelesítheti. És azért sem, mert köztudomású, hogy az intézményesült liberális gondolat ma Magyarországon kárpótlásellenes.

A költségeket tehát mi, a művészeti közvélemény fizetjük. Azzal fizetjük, hogy az esztétikai, kvalitásszempontok háttérbe szorulnak a szoc. hazások utódaiként fellépő kap. hazások érdekérvényesítése mellett. És akkor minden kezdődhet elölről.

P. Szűcs Julianna

SIMON LAJOS:

PICI ZSOLTÁROK

Az ötvenhatodik év

Istenem, mondd el most nekem,
mint lesz a holnap reggelem!
Aludjak, mint a kisgyerek?
Avagy járkáljak hajnalig,
mint cellában az elítélt,
mig éppen ötvenhatodik
esztendőm rozsdás láncait
halálraszántan csörgetem.

Jézus mellett

Keresztben függök Jézus mellett,
bűnös lator, de a szelid,
s megtérek egykor-álmaimhoz,
ha az időmből még telik.
Mikor „Feltámadott a tenger"...

Talán nekem is engedik!

Jaj

Nem mennydörög, villám se vagdal,
fényes az ég, körös-körül,
jaj, mégis eldőlnek a nagy fák,
jaj, mégis borzongatsz, Uram!

Tudjuk, majd ránk is sor kerül.

Tor

A gazdáé a teljes disznó,
a gyereké a malac farka.
Add Uram, add, jó Istenem,
lagyek még picikét gyerek!
Nem érdekel a zsiros disznó,
ha farkincáját engeded!

ILLÉS Árpád

ILLÈS Árpád

Szeretettel meghívjuk Önt és kedves családját

ILLÉS ÁRPÁD

kiállításának 1983. november 1-én, kedden 18 órakor tartandó megnyitójára

A kiállítást megnyitja:

JÁNOSI ISTVÁN

ILLÉS ÁRPÁD (1908–1980)

1. Mantra II. 1965.
   tojástempera, 44,5x29 cm
2. Mantra III. 1966.
   tojástempera, 44x28,5 cm
3. Teknősbéka, 1966.
   tojástempera, 47x62 cm
4. Afrika, 1967.
   tojástempera, 50x70 cm
5. Barbárornamentika, 1968.
   tojástempera, 50x69,5 cm
6. Békakirály, 1968.
   tojástempera, 18,5x44,5 cm
7. Palást, 1969.
   tojástempera, 70x50 cm
8. Esőcsináló, 1971.
   tojástempera, 41x31,5 cm
9. Változat a tojás témára, 1972.
   tojástempera, 60x45 cm
10. Változat a tojás témára, 1973.
    tojástempera, 36x58,5 cm
11. Madárember, 1974.
    tojástempera, 70x50 cm
12. Kakas, 1974.
    tojástempera, 59x37,5 cm
13. Kigyó, 1976.
    tojástempera, 50x60 cm
14. Kigyó és teknősbéka, 1976.
    tojástempera, 46x59 cm
15. Vajákos arcképe, 1977.
    tojástempera, 80x60 cm
16. Lakodalmas, 1978.
    tojástempera, 80x60 cm
17. Az ellopott varázserő, 1978.
    tojástempera, 60x80 cm
18. Arckép a bikajegyében, 1978.
    tojástempera, 70x50 cm

A tárlat megtekinthető november 19-ig
minden nap 16 és 20 óra között.

ÜTTÖRŐ ÉS IFJÚSÁGI HÁZ

Almássy téri szabadidőközpont

BUDAPEST, VIII., ALMÁSSY TÉR 6. TELEFON: 420 387

ILLÉS ÁRPÁD

VONZÁSÁBAN A NÉPHAGYOMÁNY VONZÁSÁBAN A NÉPHAGYOMÁNY VONZÁSÁBAN A NÉPI

ILLÉS Árpád
NHQ 44. 1971

It could perhaps lead to some misunderstanding if we said that Czóbel believed in the painter's eye, in the force and autonomy of visual thinking. For he not only believed in it, he lived it; this was his only means of expression. He is one of the few artists who could be characterized as an absolute painter. Czóbel was like the little boy in the fairy tale whose touch raised flowers—his touch raised paintings, and his whole life became a painting. Wars intruded, values and ideals collapsed, technological civilization overran the world—Czóbel continued to paint: women, flowers, landscapes and interiors, he painted like a maniac who could do nothing else, for as a young man he pledged to do something worthwhile enough to pass on to succeeding generations: he felt he had to pass on what he had received from his forerunners, whether it be Cézanne or the Hungarian impressionists and post-impressionists.

This is why Czóbel's art was never anachronistic, and yet never outside his own era; he never swerved from confronting the ethical and artistic questions of his time. To remain human in the storm—keep the talisman and hand it on—the modesty of stability and endurance—this was his heroism.

The result is that Czóbel's art is homogenous—not only in the sense that his works have a steady and uniform quality, but they also have a unity of style. After early impressionism he worked in the style of the "Fauves" and—as we have said—this style was to be only enriched by the *Brücke* group. Like Cézanne, he begins with nature, from which he extracts motifs which he transforms into his personal and unique vision. Some of his paintings remind us of Georges Rouault, though without his passion and severe social criticism. From German expressionism he took some structural elements, but his work is softer, more sultry and harmonic than most expressionist paintings. At the same time, Czóbel is essentially Hungarian in his art. He was always a presence in the most avant-garde Hungarian artists' movement, and was one of the founders of the "Group of Eight", created in 1909, which brought avant-garde aspirations and techniques to the Hungarian soil. The artistic strategies of modern French and German painters were always coupled in his art with concern for Hungarian national traditions, and this is what makes his work unique within the Paris school.

LAJOS NÉMETH

ÁRPÁD ILLÉS—AN EXPRESSIVE SURREALIST

There is no one way of becoming a painter. For Árpád Illés, for instance, it took many years before he found himself. It was only at the age of fifty that all his accumulated experiences sought an outlet, and the eruptive force of the outbreak led to a natural way of expression.

Árpád Illés was born in 1908 and his artistic career started in the early 'thirties. Interestingly, his pictorial themes show him to have more in common with the poets than with the painters of his generation. Although the art of Lajos Gulácsy*, that solitary figure of Hungarian symbolical, *art nouveau* dream painting, was for him a release and an inspiration, he was more influenced by the

* On Gulácsy (1882–1932) see No. 26, p. 198 and two reproductions facing p. 200.

Photo: János Wahr

ÁRPÁD ILLÉS: GEMINI (egg-tempera, 70×62.5 cms, 1969)

Overleaf: ÁRPÁD ILLÉS: THE PROPHET (egg-tempera, 70×50 cms, 1970) *Photo: Károly Szelényi*

ILLÈS Á.970

a series in a naturalistic manner, and then again by constructive composition which were later to give way to experiments with relaxed expressive effects and to compositions integrating geometric and amorphous elements. In other words, he went through a rapid self-directed course in pictorial abstraction.

In this way, by the end of the 1960's, he came back to the mentality and approach of the small-size pictures he painted toward the end of the fifties. This was no longer a mere revisiting, however, but a mark of progress of integration on a higher level, with greater inner richness and authenticity. He managed to overcome the uneven solutions, the various stumbling blocs, the danger of mere decorativeness in the manner of industrial art, or the danger of an attractive but superficial luxuriation in colours—of "abstract naturalism".

From then on Illés poured out works with unusual creativity. In nine years he held ten one-man shows. In 1963 and 1967 he showed in Budapest the yield of entire periods, and in 1967 he held his first exhibition outside Hungary at the Ursula Wendtorf Gallery in Oldenburg, followed by one at the Pro Arte Gallery in Dehmenhorst, to mention only his major showings. As a sequel to his exhibitions in West Germany, he was invited to participate in several others. In 1968 he was one of the "Künstler des 20. Jahrhunderts" which opened the new Kunsthalle at Wilhelmshaven, and in 1969 he was one among the "Künstler aus Ungarn" exhibiting at the Bielefeld Kunsthalle.

The essence of Illés's mature art is a revelling in existence, and the expression of this supercharged experience. His paintings are balanced in composition but this balance is never static: everything is in dynamic motion, flow, current and flutter, the movement occasionally causing collisions, interlappings and sudden emergences. His work suggests an improvised seething of forms and colours—impromptu, but still adjusted to a sense of inner order. Apparently Árpád Illés's experience is allpervasive motion. What we are actually dealing with here is the birth of some kind of modern myth. From this point of view, the main feature of Illés's works is the act of creation: the picture seems to be born before our very eyes, and we seem to be participating in the process of genesis. Expressive non-figurative forms interpreting emotion and archetypical forms teem in the painting. The forms are symbols which suggest eggs, the tree of life, idols, and masks, but they are not deliberately illustrative like an explanation; their "distortion" is always a function of the expressive, non-figurative development of the picture. They are parts in the all-pervasive metamorphosis, the process of creation: birth and decay, eroticism and fertility, the elemental striving for evolution are globally integrated in Illés's art.

Although demonic figures sometimes crop up among his forms, the general world of Illés expresses the joy of life. Anxiety and tragedy are defeated by vitality; the confrontations find release in self-forgetful playfulness. His art is a rebellion against everything that is mechanical, all that is grey, all that lacks imagination and suggests cliché or bleakness. His phantasy, his playfulness and irony give us relief from the mechanized dry order and monotony of modern times, of everyday life. His sense of irony and the grotesque save him from false pathos and make the universal human message inherent in his archetypes meaningful for man today.

Illés's works include completely non-figurative compositions *(Concerto, Joy at Two Instances)*, and paintings applying figurative motifs *(Month of the Gemini, Prophet, Prince G. Convulsed)*. Both types are rich in natural associations. Illés does not copy or mould nature, he becomes one with it: he is able to suggest the process of birth, growth and metamorphosis. In his case, this is not just a matter of gradually abstracting this or that concrete figure or object. It is matter of arriving at expressive non-figurative forms

in a new system of proportions, forms evoking figurative associations, that is, a reobjectification of non-figurative forms. This re-objectification is, of course, only partial and not completely unequivocal, for the associations are of many kinds within a certain range. This manner—the visionary concentration of elements and the re-objectification of non-figurative forms—provides opportunity for great inner concentration and artistic focus.

Paintings by Illés are determined in the first place by their colour composition. His supercharged, richly exotic colour fantasy is evident in his compositions which are built on colour values. Illés treats his hues as a musical virtuoso handles his score. The experience of the process of genesis is given accent by the rhythmic movement of his colours, as well as by his dynamic development of forms. The chords of colour are finally integrated in perfect harmony. Illés's ambition is to create harmonious balance and perfect pictorial unity from contrapuntal movement. It might be possible to alter something in the improvisation of fluid and floating elements of form with an eye to some new variation, but the colour composition is not modifiable.

The striving for harmony is combined with a yearning for special beauty and art. Beauty as an aesthetic demand is no longer the exclusive criterion of art. Illés, however, strives deliberately and systematically to make his work beautiful. He wishes to create a harmony and tension of the elements and of the colours in the composition in such a way as to leave no room for contingencies. He wishes to raise the spectator from the grey bleakness of everyday into a world of shudderingly and playfully bizarre beauty.

ISTVÁN KERÉKGYÁRTÓ

PICTURES AND FIGURES IN FOLK CULTURE

The series of folk art exhibitions organised by the Székesfehérvár Museum provided, for the second time, an opportunity for showing collections which had lain in store ever since their acquisition. One of the reasons for their rediscovery is that—like many other branches of scholarship—ethnography and cultural history also look towards their margins for a key to a new outlook which, among other things, could suitably evaluate and interpret hard to classify groups of objects.

The painted church ceilings, organ lofts and stalls of the 1969 exhibition show a peculiar mixture of the carpenter's and "picture writer's" crafts which certainly cannot be classified in their entirety with the "ornamental art" of ethnography.[1] Nor is the more recent exhibition, "Pictures and Figures" included in the folk art series, since what is involved is works by "natural geniuses" or "naive artists" of peasant origin. What is shown in this exhibition is not even expressly folk art, but that traditional culture, which entered peasant houses in various ways, and was a consequence an appurtenance of the religious world view, interlaced with many traits from the Middle Ages. Unlike the objects of popular ornamental art, these are not for use, but "repre-

1 What the definition refers to is that we are dealing with ornamented *functional* objects where the aesthetic value is determined by the functional form and material. See: Károly Viski — *Díszítőművészet* (Ornamental Art) part of the monograph *A magyarság néprajza II* (Hungarian Ethnography II) Budapest, 1942, pp. 228, I.

Illés Árpád Károly festőm.
1908 – 1980

63/13 – 1 – 69

Rákoskeresztur

urnak Budapest VII. Ilka u. 31.

ony Pécsvárad

rra gondolt, hogy Gellértről
itése esetén a müvet Kner kiadásá-
t Testvérbánat csillaga c. 1922-
ója is volt. Eszerint Gellért
sége után, de Kner nem vállal-
gyben nem ismeretes. FL felte-he
tet esetleg a Nyugat kiadásában
dás nem lehetséges,

MDK

Illés Antal, 1872-1911.

Csendélet, of.

Árv. Közl. 1939. szept. 4.rk.sz. 91.sz.

2o 1.

Illés Antal /+1911/

Táj öreg férfival

Ernst Museum gyűjteményei. XII. 17 l.

Som

ba
bir
je,
zad
vár
pas
nem
159
Fül
meg
For
ja.
nag
áll
nem
ruc
Rál

MDK

Illés Antal, festöm.
1872 - 1911

213. Cow-boyok. Vizf. 17x24 Jelzett.

Árv. Közl. 1937. okt. ir.sz. 24.1.

MDK

Illés Antal, festöm.
1872-1911

309. Mexikói leányok. Vizf. 34x25 J.l.j.

310. Mulató cow-boyok. 18x24 J.l.j.

Árv.Közl. 1933.dec.hó 4.rk.sz. 68.aukció 2c.l.

MDK

Illés Antal, festöm.
1872-1911.

224. Cow-boyok. Vizf. 17x24. Jelzett.

Festményvk. rajzok,metszetek. - 97. aukció.
Árv. Közl. 1941.márc. 2.rk.sz. - Kat. 25.l.

MDK

Illés Antal, festöm.
1872-1911

Cow-Boyok. Vizf. Jelz.

Árv. Közl. 1937. 4 rk.sz. 24.l.

MDK

Illés Antal festöm.
1872-1911

	Olf.	Jelz.
Tájkép lovassal.	"	"
Tükörbe nézö indián nö.	"	"
Indián törzsfönök.	"	"
Indián nö.	"	"
Imádkozó indiánnök.	"	" /Sérült/.

Árv. Közl 1936.márc. 76.sz.2.rk.sz. 37.l.

MDK

Illés Antal, festöm.

76c. Mexikói táj.

A Gyüjtö. 1914. 5-6.sz.XIX.aukció.Kat.184.l.

MDK

Illés Antal, festöm.
1872-1911

Mulató Cowboyok. Vizf. Jelz.

Arv. Közl. 1940.1.rk.sz. 23.l.